Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Hrabani Mauri commentar in libros regum I-IV - Cod. Aug. perg. 121

Hrabanus <Maurus>

[S.l.], [9. Jahrh./10. Jahrh.]

urn:nbn:de:bsz:31-61974

Visual Library

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Aug. CXXI

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

PROLOGVS HRABANI ABB̄ IN EXPLANATIONE LIBRORVM

Domino uenerabili REGVM REVERENTISSIMO ELINMENBRIS XPI PLURIMVM

Atque colendo patri hildumno abbati sancti palatii archi capellanus [illegible]
eiusdem seruorum dei seruus uidelicet domno perpetuam optat de salute. Cum ueneranda
ratione tuam sedem pater ubique excellentem senectutis & plurimis profectibus uenerandam
habemus ideipsum uehementer clementiam tuam desiderare non desinimus. Et ne
mercedem remunerationis tibi uidear importune deposcere. Decet ergo quoque quemadmodum
pequenelan frm̄m quem ad palatium præcepto domini direximus me paruitatem suggerere
dignata est. Quatenus aliquod uolumen uobis utile mittere curemus. Nos hac suggestione
nonparum sollicitos reddidit. quod uobis quidnam esse his nominibus hominum scientia
& omni doctrina & quam librorum maxima copia est placitum & condignum accommodare
re possemus. Et quia aliquem librum quem uobis mittere rem nominatum non accepistis. cogitauimus
unacum hac cartula opusculum quoddam quod nuper conscribere rogatu frm̄norum
quibus nos diuinos libros legum in exposicione librorum regum humiliter dirigere
uoluit deprecor eo animo suscipiatis quo uobis transmisi. Nonenim arbitror illud ē uobis
condignum sed ex deuoto corde quale cumque sit tamen placeat. Nostimo enim si illud relegere
uoluerimus pomma uobis non displicere. Cum cognouerimus me ad hoc laborare uelle
nostrorum patrum dicta quæ de præfato libro exposita uiplurib; exemplaribus diuersissime
inuenimus obcommodicatam legendi colligerem. Quatenus quidquid eorum inseruerem eius libri
seu historie regum singula loca sententie prout & secundum ordinē a nobis dispositum
reperirē. Iheronimum uirum quidquid augustinus quidue insignis inter presbiteros
libros hieronimi senserint quidquid beatus sedulius doctor gregorius quidue
isidorus hispalensis & quid beda magister nobilis de eorum patribus quorum longe est
nomina recensere uice uolleexcerpere. quorum omnium sententias aut sicuti abiit scripsimus
posui aut sensum eorum meis uerbis breuiando explanaui. Præterea in margine
paginarum aliquos eorum nomina ubi sua propria uerba sine. Vbi uero sensum eorum meis
uerbis expressi. Aut ubi uaria sensus eorum similitudinem prout diuina gratia mihi
concedere dignata est deuote diligenter. Si beatum maurum nomen exprimerem
quod meus magister beate memorie albinus mihi uidelicet prenotare curauit
ubi uero lector sciat quid quisque de his proferebat. quidue singulis scribendum
esse decreuerat. Preterea libros eius tam ueteres temporibus inclusi sacerdotis
non ignobilitor eruditi opinionem quam ille de super huius libri capitulis
traditionem ebreos habere non semel tantum sed simul canonem nominis eius inserui
nonquasi ingererem aliquem auctoritatem ipsius sed simpliciter putaui quod scripsi
reperi ut sic lectorem ubique deserere quin omnia deprecor ut prefati

2

ꝺom me ꝯ uequam tribuas quod tam imperiti non ſolū ſermone ſed etiā ſcien
tia tuā opus eius ſubire preſumpſi Nonem̄ deme a ſed de diuina cōfide bam
pcia de qua ſcriptū eſt. Qui ſapientes aperte ſimulā & linguas infantiū facit diſo
ert qui & humanā fecit linguā peculiſ reſonare loquellam Legebam enim eū p̄phicā
dicentē Aperte ſtatū & ego adimplebo illud & libe quō ingrediar̄ ſpeciare liberabo eū
& p̄zā eum quō cognouit nomen meū Nec eam diffido aliquos eē qui ſuam uolent oſten
dere periciam mihi reprehenſuri tunc mercedem Quibus nonnulli ſedbeata theronym
reſpondebo ſermonib; Legant qui uolunt qui autem nolunt abiciant & uenalem apicē
litteras calumnientur Magiſtra certe prouocabor adſtudium quia illoꝝ detractione
& odio deterreb̄or Siem̄ hec pauca aut̄ gratie ſi ſcripta fuerint precabe dño opitulan
te adhuc aliquod utile elaborare & ante ſenectā preſentare conabor

CAPILA LIBRI PRIMI · INCIPIVNT

De helchana & duabus uxoribus eius hoocē anna & fenenna

Conuacio anne quod carmine post natiuitatem samuelis

Demuneratio samuelis uxoris post obitum filiorū helisacerdotis

Quod uocauerit eū puerū dñi professore filiorū suorū quos non recte pcorripuerit

& demuneratione sacerdotū legisdoctoris

Deconcitata ela & carmen uocatione samuelis in tabernaculo cum predicta dñi ea que ei

ficturus erat cum helisacerdote & filiis eius professore obmissō & in helum ira eius fugatus & heli defuncti

Proelium philistim contra israhel in quo arcka dei capta est & duo filii heli occisi & populus

Deco quod philistim posuerunt archam dei contra simulacrū dagon & per quod passus dñs

omnes philistheos uiros terroribus obprobrium & confusionem ceu sagitta regi mysterica significatione

Quod philistei faciem plaustrum nouū ascendere fecerint archam dei & quomodo

Deco quod samuel adloca ierit israhelem uersus quoque basilon & castra ibi seruarent

dñō & quod illo orante liberatus sit israhel de philistheis & seruierunt

Quod samuel duos filios suos iudices israhel constituit quos

cesserunt quia per pecuniam regem ipsi quoque saul requirentes asinas & pro

phetam pcurant aquo regem unctus est

Balamnaas ammonita aduersum israhel galaad quem saul

pugnans pstrauit

Deco quod saul roboauit eius ordinauit de certamen suum & quod ipse

saul in offerendo holocaustū offendit dñm & quod philistei habuerunt arma

fabricari omni terra israel

Quod saul dum certans aduersus philistheum uniuersi de certamine sui uenarias ignorans pactionem mellis fregit & hoc uxori exprobrabit pterea liberatus est

Dbello quod saul preceptor dñi contra amalec gessit ubi dñm offendens pro obedientia eam

eo quod non diripuit eorum amalech cum omni substantia preter cupiditatem unde

dñs eum reprobauit & pphetam misit qui arguit

Quod saul reprobatus electus psamuhelem dauid ipse dauid coram saul furore eius fugit

Depugna dauid contra goliam philistheum quem ictu lapidis occidit

Dpacto ionathe cum dauid & dispensatione michol filie saul quod que saul dauid pallere

et hara uolute lancea configere

quere bat dauid occidere

Dexclusione saul quomodo portam ciuitatis obseruari & pellem pilosam caprarū infusse eū

Deco quod saul miserit nuncios ad querendum dauid quos ne reuersos ad eum pphēa con

firmauit & ipsi pphēabant nec non & saul postea illuc uenit & eadem multis prophetauit

Deuerbis ionathe ad dd & de signo sagitte quod dedit ipsum dauid

4.

D ecce quod fugiens dauid abiacer doeum abimelech aquo pastus ē ꝓpter quod ipse sacer dos saul interfecit ē & carbasacer doeum cuēo

D fuga dauid ad achis regem geth L uisitauerunt & alii plurimi ad eū conuenerunt

D ecce quod dd fugit in spelunca in modolla ubi eam fr̄s eius & omnis domus eius sperent

Q uod dauid in deserto ziph in silua latuit quem ziphei prodiderunt saul

Q uod dauid in heremo engadi in spelunca lacrymosorum clamelis saul latenter absedit quingressus est meandem speluncam ut purgar̄ uentrē / eū & scyphum aque abstulit.

D emorte samuelis & destructa nabal & abigail uxoris eius quomodo egerunt cū dd

Q uod dauid fugiens a facie saul cum eum dormientem reperisset non occidit sed solā ab

D ephithonissā que obregatum saulis samuelem fuscitauit qui ei denuncia morte immanit.

Q uod dauid amalechitas superauit & predam quā abstulerant in sicelech cremauit.

P ugna philistim contra israel & demorte saulis & filiorū eius ✠ EXPL CAP LIB PRIMI

I NCIPIUNT CAPI LIBRI SECUNDI

L docere eum

Q uod dauid nuncium sceleris amalechiten uisse ante petit pmorte ionathe & patris & fratris

D eluctu dauid quoplange bant interfectos saul & ionathan & quod precepit filios iuda.

Q uod dd in regem unct⁹ sup domum iuda uns iabes galaad pmoneos gratias referebat pro sepultura saul & filiorum eius

D ecce quod abner filius ner ut bosed filiū saul regem constituit sup̄ israel dauid regnante in hebron sup̄ iudam per annos uii

D ecce quod abner & puer ut bosed contra iacob & pueros dauid in gabaon certauerunt & demorte fratrum asael fortissimi abner

L ongi concertatio inter domū dd & saul sed nomina sex filiorum dd quia nati sunt in hebron.

Q uod abner exortatus ē populum ut bellum iret in bosed filio saul seruisset & ad dd que iacob dolo interfecit & ob hoc ad dauid malechitaonis sententia ꝓphetica patuit

Q uod rechab & bēneas ns̄ isposed filium saul interfecerunt L & regnandi compleuerunt

Q uod ad ne quem se tribus israhel uenerunt ad dd in hebron qui xx annis regnare incepit

D e eo quod dd contra iebusei duncta coepit arcem euntes⁹ quam spelunca uocata est dd

D e ux oribus & concubinis dd quas habuit in hierusalem & filiis & filiab: ei

D e pugna dd contra philistheos

D e eo quod dauid arcem adducens⁹ occasionem coronandi ideo passione ei⁹ euenerat eam

ad domū oberhe dom indeque eum transtulit in domū suā Cūque complesset⁹ offerens

holocausta & pacifica paratus est ebuin uniuerse multitudini ostat.

Q uod dd saltans coram archa dñi michol filia saul uxor⁹ est ei⁹.

Q uod dd dñi domum edificare uolens ꝓphēa nathan dñi sermone prohibetur⁹

eo quia filius eius hoc completurus⁹ ē diuina dispositione.

D epugnadd contra philistheos quod moabites pcuerunt mensus est funiculo eos quos stare
N eenon quod viros pcussit mille siluorum adefilius dauid sacerdotes | adhe
D epugnadd contra ammon regem filios ammon eo quod dehonestauerint nuncios dauid missos
D edelicto dd quod cõmiserat vbathsabe uxore urie aethei | eorum egit
C onsilium iacob ducis ducentos addd Adesto uictorie bella nepos modum assirbatur uictoriam ibu sedpoenas ibi quod dd pficiens ammanitas contriuit aesup eos ferrata carpenta
I ncestum ammon quod cumsorore sua thamar cõmisit quẽ absalon fr̃ eius obhoc occidit
Quod ioab pdiscutiem mulierem regem cũabsalon pacificare studuit
D econiuratione absalon contra dd secundũ traditionem hebreor
D eeadem conspiratione secundum allegoriam
D epugnaseruor dauid contra israhel &nece absalon quẽ mortuũ plorauit dd
D eaduentu mulieris thecuites mocar sium regis &deprecatu totius israhel addd &conspiratione
sẽbe filii bochri contra dauid | quasi zelo uĩ faceret ut uacuus recompensatione sibi pdelasa
D eeo quod amassam ioab dolo interfecit | habuit immanib; siue pectib;
D efame trium annor; que contigerat in israhel obinterfectionẽ gabaonitarum quos saul
B ella uiri dd contra philistheos ubi pcussit simi tatuam procen inquib; unus eorum trigesdigitos
C arracum dd quod contraxit dio uidit qualibet cum dbis demanu ommum in moco; suorũ
D ecatalogo uiroru pugnatum dauid &clipeis signis &cab; eor | &demanu saul
D eoffensa dd qua offendit dñs indenumeratione uĩt &deplaga obhoc in israhel directa
Q uod dd placibit dñs offerendo holocausto in area ornan iebusei
EXPLIC CAP LIB II
CAP LIBRI III INCIPIUNT
Desenectute dd &frigiditate quem calefacebat abisac sunamitis
Deadoma quiregnare appetebat pdauid patre suo qui &abisac sunamitã expetebat
sibi fieri uxorem quodq; dauid salomonem inmandatis dat deaduentu suis suis
Iudicium salomonis demulieribus que deinfantib; discepta bunt quã habebat magnoperi
Deprotestate salomonis qua imperauit uniuersis &de sapientia dedinitas atque doctus &depace
Quod salomon tria milia parabolarum locutus sit &quod fuerint carmina eius mlia quodq;
ipse deseruit de lignis uolucrib; reptilib; &pisc̃ib;
Deedificatio domus dñi &quod edificatio tabernaculi &templi uramadem; spectatam
Quomodo hiram rex salomonem inopere templi iuuerit
Quod operarios salomon inopere templi habuerunt
Dequali lapide templum sit factum
Quando uel ubi ecclesia dñi sit templum
Cuius mensure sit factum

6.

D ꝺomꝰ ſtes eius & tabulatis pauimenti
D ascensu & factura medii & ultimi cenaculi
Q uod pauimentū ſit cedro & pauimentū ſit abiete tectum
D edifi ꝺomꝰ mensura templi ipſius & oraculi
Q uod domus domus ſit cedro uestra & auro
D & factura cherubin
Q uod pauimentū ſculpt & pauimentū ſit auro uestitum
D ingreſſu oraculi ſiue templi
D atrius domus dñi
Q uot annis templum ſit edificatum
D & columnis aereis
D & mari ꝺneo
D & basibus x & luteribꝰ
Q uod in regione iordanis facta ſint uasa domus dñi
D & altari uteroque
D & mensis decem aureis
D & decem candelabris
D & cardinibus & ostiis & perfectione operis domus dñi
Q uod ornata area domus templi intrin ſcōꝝ uestes eius ultra non ꝺuebant & consecus
ſicut ꝺuebant consuescebat
D & eo quod nebula impleuit domum dñi & non poterant ſacerdotes ſtare ꝓpter
nebulam & de dedicatione templi per ſalomonem & populū iſrael Vid & xviii cheb;
D & eo quod ſalomon fecit festiuitatem celebrem & omnis iſrael cum eo in ea xiii cheb;
Q uod ſalomon post edificationem templi regis edificauit urbes plurimas lucos
ad ſe pertinentes munuit muris & quod aliegenas fecit sibi ſeruos & tributarios filios ſuos
uſq constituit uiros ad bellatores
D & eo quod ſalomon trib; uicib; panes ſingulos offerebat holocausta & quod classem inſti
tuit ad ducendum aurum de ophir
D & regina ſaba que uenit audire ſapientiā ſalomonis
Q uod ſalomon fecit de lignis thinis fulcra domus domini & domus regie & citharas
& uarias modulationes & fecit & cassas de auro & posuit eas in domum ſilue libani
Q uod ſalomon fecit ſibi troni um de ebore grandem quem uestiuit auro & quod omnia
uasa de quib; potabat ipſe rex erant de auro mundiſſimo & quod magnificatus ſit
ſup omnes reges terre diuitiis & ſapientia
D & alienigenas mulieribꝰ quas amauit ſalomon

De diuisione decem tribuum a salomone dicit propter peccata salomonis & quod roboam dereliquo consilio senum consilio iuuenum obediuit persuasioni

D e prophéta quem roboam increpauit & idololatriam seduxit a pseudo prophéta comedit & ob hoc a leone iuxta occisus est

D e sisac rege egipti quomodo propter peccata roboam spoliauerit hierusalem sublatis thesauris salomonis dñi & thesauris domus regie & clipeis aureis quos fecerat salomon pro quibus fecit roboam scuta aerea & tradidit ea manu ducum scutariorum quodq; bellum fuit semp inter roboam & hieroboam & inter asa regem iude & baasa regem israel cum cæteris diebus eorum

Q uod sermo dñi facius est ad iehu filium anani contra baasa regem israhel prædicens pœnas eius eo quod peccauit fecit israhel & ela mm rege israhel quomodo emerit montem samarie

D e temporibus achab & quomodo achiel de bethel ædificauit hiericho in abiram primogeniti sui fundans eam & in segub nouissimo filio suo ponens portas eius

D e elia thesbite quod dixerit de hazaelem & iehu galaad ad achab unde dñs dixit Ineuuisti me spectatorem & quomodo abscondit in torrente carith pascebant eum corui deferentes ei panem & carnes mane similiter panem & carnes uesperi & cæt

D e sarepta uidua que pascebat prophétam eius farine & oleo ob hoc benedixit dñs

D e filio mulieris matris familie que resuscitauit helias

D e disceptatione helie contra prophetas achab & quomodo immolando ostenderit dñm uerum cæ dñm esse dixit Idola autem falsos deos quos colebat achab & ecclesiam quomodo

D e fuga helie qua fugebat iezabel & quomodo sedens in umbra Juniperum petiit mori & dormiens petiit pascebat Anne sue uenire retur que angelus dñi subcinericio panem & aquam ibi parabat. Et de ostensionem per cuius dextram gladio

Q uomodo helias in monte horeb in spelunca latitans mutua modâ locutione dñi & ibi consolatus est & cui & quam dilegebat dñs ungere reges & heliseum prophetam pse erdat

B ellum benadab regis syrie contra achab regem israhel cui aparuit prophetes confortans eum data est ei uictoria per pueros principum prouincie

D e eo quod benadab rex syrie semel uictus instaurat prelium iterum contra israhel sed similiter a deo superatur qui confugiens ad clementiam regis israhel sine iussu dñi foederatus est cum eo ob quod p prophétam ad hoc missum corripitur

D e eo quod achab reconciliauerat uineam naboth iezrahelitæ quam illo occiso per iezrahelitas consilium usurpauerat & ob hoc eliam propheta corripitur

D e uisione michee prophete qua achab regi israhel predixit necem futuram

EXPLICIT CAP LIB III

INCIPIT CAP LIB IIII

8.

Hacho ẽra rege equitauit peruenit ℓ domus fue & probat infirmitate muſce-
Dicap adeo nſulendum idolum accaron unde minat dñs ꝑ prophetam reconditum arteſiam
duplicem ſpm helie uſoſien

Miraculũ helyſei in huiercho ubi inuocauit dñm & conuertit aquas ſ indulcedinẽ
& duobus urſis eleſatu uenoma bus lacerat ſunt Terſachio

D ebello trium regum ℓ Iude & iſrahel arq; edom contra regẽ moab & de uictoria cõtra
D eo quod eliſeus mulierem in benedictionẽ olei de creditore liberauit nec non & de mu
D quibñ ero amaro q̃ heliſeus per immiſſionem farine fuere tuere ſunamite cuius filiũ bt reſuſcitauit
indulcauit eleque oblatione uim uenenat ſ adheliſeum de baal ſaliſa
D ena naamſiro cuius lẽprã curauit heliſeus in nomine dñi J ꝑ heliſeum
D eſilius prophetarũ conquirentibus preaugustia loci & de reuocatione ferri abaque
D eo quod rex ſirie inſidiabatur heliſeo & de fama facta urſa maria propter obſeſſionẽ
benadab regis ſirie & de liberatione miraculi iſraheliticarum per gratiã dñi
D eunuchone leu regem & de atrocitate athalie matris azachie regis J ad inſtaurationẽ reſtaurandã
D eo ad aperta fice quomodo ioas filiũ achazie regem conſtituit & ſtudio ipſius regis ad templi
D egrotatione heliſei inqua predixit regi ioas dño uberta genitam ſirie pauciendam
O bras eliſei hominis dñi cuius funus corpus alicuius mortui cũ tetigiſſet ſtatim reuixit
D amaſia rege iuda qui percuſſit edom in valle ſalinarum & de azaria uida qualio
nomine ozias ℓ apellatus. Nec non & de hieroboam rege iſrl.
D achaz rege iuda obeuntis peccata ratiõ rex ſirie & facta filius romelie rex iſrl aſcende
D eo tranſlatione x tribuum quere gna bant in ſamaria J nunc in hieruſalẽ ad planctũ
haſſiriorũ per ſalmanaſar regem aſſiriorũ in quibus locis eadem ipſe rex alios coloneſ
adducto ſubſtituit quid eos proprios queſi merafia coluerunt ibi colebant & nihil
D ezechia rege cuius tempore rex aſiriorũ ſenna zerib miſit J hominis dñi iſrl
nuncios in hieruſalem cũ manu ualida ut blaſphemarent dñm uiuentẽ
O ratio ezechie in templo dñi contra uerba regis aſſiriorũ & de eo q̃ ipſas filias amos
prophẽa reſponſione dñi ſup contumacia regis aſſiriorũ mandat ezechie
D eboc quod angelus dñi octuaginta quinq; milia percuſſit in caſtris aſſiriorũ & de mortua
ſennacherib regis aſſiriorũ
D egrotatio ezechie & de ſermone dñi ad eum prolato ꝑ iſaiam prophetam
D e ſigno q̃ poſtulauit ezechias in reductione curſus ſolaris
D emuncus berodach regis babiloniorũ ad ezechiam miſſis & de ſermone dñi quem
eſaias prophetiſſa nuncius ezechie retulerat; J meruit liberari
D e manaſſe filio ezechie quomodo poſt peccatum penitentiam geſſit & ob hoc de carcere

D ciosia rege quiterram omnē iuda abidolor spurcicia emundauit &verbis diuilibrolegis
lecas cōpunctus contaminauit tasech qē uicomualle filii ynon abstulit equos quos
dederant reges iuda sole uniuersoru templi dñi ḡcelsa polluit &contriuit straual
&sepulcra moruor effodiens cōbussit ossa idolatrarum
D ephasē celeberrimo quod fecit iosias nocauo decimo anno regnisui dño
D emorte iosie &sub structione ioachaz filiorus inregnoiude ypquem ioachim regnauit
D ioachim rege qdē ehonias alio nomine est apellatus quē nabochodo I uloco fris capuuan
nosor cū mare &uxorib; cum eunuchis accesera turba ē parte uasoy dī deinde transtulit
D efelecta rege qui obscelerū magnitudinem uidit cūfilius omni pplo I babilonem
D enabuzardan principe ḡcercit regis babilonis quiterram iudee deuastauit cuncta
tes destruxit templum conere mauit &domus regiaprincipio consumpsit &omnē
pdam inbabilonem secū stranstulit. EXPLICIUNT CAP

INCIPIT LIBER PRIMUS MAURI ABBATIS COLLECCIONIS
INLIBROS REGUM.

FUIT UIR UNUS DERAMATHA SOPHIM DEMONTE PHRAIMEI NOMEN
eius alchana &cetera dicamus primū degeneracione prophē secundum ystoriam
uposteā contamiatam allegoriam eius insequamur. Elchana quippē pater samuelis
yphē destirpe leui fuit sednondegenere aaron sacerdotis. Fuit enim uerba
dierum narrant. Idest elchana filius hue ram filu eliel filu thou filiusuph filu elcha
na filu maath filu amasai filu elchana filu ioel filu azariae filiusophonie filu thaath
filu asir filu abiasaph filucore filiusaar filu caath filu leui filu israt. Matrē quoq;
eius de tribu iuda ḡeratisse monstratur. Ineo quod ephrateus uocatur. Ephrateus
abephratha uxore chaleb quam constat fuisse de tribu iuda dictus ē &siquēmodo
quodabephratam nonabephratha ephrateus uocetur uidetur insubsequentibi qualiter
dauid filiusiam ephratei uocetur. Cumliquido pateat eundē ysai nonde ephraim
sedde tribu iuda ḡeratisse &probē eundem elchanan ephratheum abephratha nonabephra
dicta hic uiter mediosq; cauet effrem sortis ysraelitis ramath sophim ciuitatem inhabitabat
Est enim ipsa ciuitas inregione chamitica iuxta diospolim Unde fuit ioseph quem
euangelius dearimathia esse scribunt &habuit duas uxores nomen anna &nomensecunde
fenennē. Fuerunt fenenne filii Anne autem non erant liberi. Conuenienter igitur
anne sterilitas cōmemoratur. cuius partus celebrior futurus erat achristi prio
patrū uotagis gaudium post longum meroremdeperdepta fecunditate parentū
insinuatur. Sicut enim abraham patriarche legitima uxor quā primitus duxit
sara naudelica primum sterilis fuit. Agar egipcia genuerat filium.
Isaac uero iacob seruiente socero suo proyachel uxore ipsa rachel sterilis fuit

sorore eius ha liberos gignente Ita & elchanę melior uxor quę prophetū
genuit sterilis primā fuit post autē per dñi gratiam secunda 'Ascendebat
ut ille deuotate sua statutis dieb; ut adoraret & et sacrificaret dño & reddet uotū
insilo &cet. Silo autem est ī tribu ephraim in quo loco arca testimonii fuit
& tabernaculū dñi ī temporib; iosue filiorum. Post quā uocerat gentes
quę terram repromissionis possederent usque ad tempora samuelis. Narra
tur eum in libro resonasse quod pdē dux forte ibi missa coram dño terram
repromissionis singulis tribub; distribuerit. Est autem silo In nonagesimo
miliario ne a sichem in regione acrapitena sed & eadę patriarchę filiū scilicet
legimus apellatum. Ad hanc ergo urbem ascendit elchana cū domo sua
statutis dieb; secundū legem ut adoraret & sacrificaret dño & redderet uotum.
Quod autem dicit statutis dieb; hoc ē trib; festiuitatib; pascha uidelicet
pentecosten & solemnitate tabernaculoꝝ. Unde dñs in exodo precepit dicens
trib; uicib; per singulos annos mihi festa celebrabitis. Et ī ter in die in anno
apparebit omne masculinum tuū coram dño dō in loco quem elegerit dñs dicens
In ramsilo cū esset co tempore arca dñi ibi hic elchana cū esset ipse leuita post
oblatas uictimas cū uxoribus & filiis atq; filiabus; partes uescebatur. Dedit q;
fenenne uxori suę & filiis eius & filiabus; partes anne aūt dedit partem unam tristis
enim diligebat. Dñs autem conclusérat uulua eius affligebat quoq; eam
æmula ei & uehementer angebat Irritatum ut exprobraret quod conclusisset dñs
uuluam eius &cet. Nota quod sicut sara sterilem agar concipiens despicit
Ita & annam sterilem fenenna prole secunda onulabatur. Multoꝝ enim est solatiū
bonos carpere. Porro illa flebat & non capiebat cibum. Irritata quippe ab emu
la sua non capiebat cibum. Ieca corporeū sed secundum pphiam fuerunt illi
lacrime eius panes die hac nocte & potum suum cum fletu temperabat
Surrexit autem anna post quā ederat in silo & liber & heli sacerdote sedente
super sellam templi dni. Heli iste primus sacerdos erat & post samson populū iudi
cabat ut in hebreoꝝ libro inuenitur annis quadraginta secundum septuaginta ūo
uero pretes annis uiginti. Cum esset anna amaro animo orauit dñm fleuit largiter
& uotū uouit dicens. Dñe deus exercituū si respiciens uideris afflictionem famule tue
& recordatus mei fueris nec oblitus uoluerit tue dederisq; seruę tuę semen uirile
dabo eum dño omnibus diebus uite eius & rt Recordabatur forsan uerboꝝ beati iob quib;
dicit Quid deceat a bamico suo sicut ego Inuocabit deum & exaudiet eum qui a
laborē & dolorē suoꝝ consideret de quo scriptum est. Tibi dne derelictus est
pauper pupillo tueris adiutor Cui uota iustoꝝ sunt placabilia

&oculi eius ad preces eor. Factum ē ergo cum illa multiplicaret preces coram dño
ut heli obseruabat os eius. Porro anna loquebatur in corde suo tm̄q; labia illius
mouebantur & uox penitus non audiebatur. Aestimabat igitur eam heli temu
lentam dixitq; Ē usquequo ebriaris. Digere paulisper uinum quo madet
respondit q; anna Nequaquam inquid dñe mi Nam mulier misere lux nimis ego sum
U unumq; & omne quod inebriare potest nō bibi sed effudi animā meā in conspectu
dñi. Ne reputes ancillā tuam quasi unam de filiab; belial quia & multitu
dine doloris mei locuta sum usq; in presentē. belial interpretatur sine iugo
N ota quod hiqui ebrietatem sectantur filii belial uocantur. Hodoco impletur illud
quod scriptum est homo inde & in facie dei auū irruetur cor quia heli tm̄ os
deprecantis anne ruebatur & uocem eius penitus non audiebat. Nec motū
labiorum cernebat. Aestimabat ebriam eē illa sicut quia sursum eleuabat cor
& confitebatur dño in toto corde suo respectu ebris adoratione eius & non spreuit
preces illius. Nobisque optamus modus orandi ad complum datus ut non immutri loquio
formemus preces nras ad eum. Sed in compunctione cordis & effusione lacry
marum nos & auctor adeum clamus. Quia sacrificium dō est spūs contribulatus
cor contritū & humiliatū dñs non spernit. quam digne fit oratione complēda
nos eodem tenore iustitie p manebimus unde & sequitur & habitt mulier
in uiam suam & comedit uultusque eius non sunt amplius in diuersa mutata
& factum est post circulum dierū concepit anna & pepert filium uocauit q;
nomen eius samuel eo quod dño postulasset eum. Post circulū dierū ergo t. post anni
reuolutum peperit anna puerum uocauitque nomen eius samuhel qui interpre
tatur postulatio dī siue nomen eius dī. Quia auctor naturarum ab deserat
qui abstinere ab oratus concessit habere filiū qui dignius haberet in templo dī
circa eius hebr; assistere ad seruitium eius. Mystice autem elchana pater uenerabilis
samuelis qui erat possessio dī elchana quippe in possessionem dī transfertur animus cur
iste ur dicitur & non solum ur uerum & am ur unus apellatur. Non omnimodi
uersa uagabundus uel mobilis atque instabilis ferebatur sed firmus atque inconcus
sus persistens ur unus erat & non solum ille ur unus dicitur sed omnis competenter es
unus dicuntur. Una sapientia omnes habentes qui unū xp̄m ih̄m confitentur
uno spū dī replentur. Inde dē apost omnes quidem currunt sed unus accipit
palmā. Unus quisq; insipientiū non est unus sed multi. Unde p scripturā dicit
I nsipiens sicut luna mutatur. Luna cū uidetur una eē p substantiam p mutationē
dierum semp a sēmet alia est & diuersa. Sic & peccatores qui mutantur semp sicut
ea & capiunt diuersa instabiles sunt omnib; uus suus. Unus autem dicitur dī

nonclenumero · sedquianū quā asem& ipso alīt effectur Ideonūquā mutatur
Utrēillut tu aū idem ipse es &anm tui nondeficient · fiut aū unquat utrunus
deramatha sophim·demonte ephraim Ramatha siue armatha·utrinalequib;&em
plarib; hab& · Utraudo cox Intpretatur; sophim specula·uel scopulus; ephraim fruc
tificacio·. Quinmonte ephraim · &inramatha sophim cōmorasse dicetur · Inalta
scalica·contemplacione uirtutum Utanullis subiacentib; &carnālarantib;
uicioꝝ cogitacionib; mentis eius sublimitas dicerecetur · tunicas sanderetur ·
&ideireo nondecuallib; neq;decampis · Nondecollib; seddemonte ephraim
cē dicetur · hoc ē demonte frugifero · Inquo nobilitas ommium uirtutū fructu
ficare dinoscetur habuit uirille duas uxores quarum prima utpredixi
mus nobilior an̄ fuit eius erat Utfuit prima uxor abrahe ſ̄ra nobilior secun
da quidem hoc ē senenna secunda fuit sicut habrae secunda uxor id ē agar
egipcia sedignobilior · &effectus ē abraam primū pater deignobili postea dono
bili coniugio · Israelchana qui possessio dī ē primū desecunda uxore effectur pater
quia concluserat dñs uuluam anne utprimū uuluam sanę · Post partum senenne
aperuit uuluam anne senenna interp̄tatur conuersio · Anna gracia interp̄tatur
Quū unde effica possessio dī ducat has duas uxores &iungat sibi primū eum quę nobilior
est hoc ē graciam hec enim prima p̄fidem coniungitur homini · Utapostea
gracia enim dī saluari est tis p̄fidem · secundo coniugatur senenne · i · conuersi
oni quia post graciam credulitās · Morū emendacio sequi debā: Prima filios
nobis generat senenna quia primos nobis fructus proferimus per conuersionē
Nisi enim conuertamur amalo nonpoterimus effici patres de anna · senenna
filios habā sedquinonadsistunt semper altari · Nec tamen manes fiunt ·
Nam desacrificiis diuinis edunt ; Unusquisq; ergo quiconuertitur apeccato &con
uersione generat opera iusticiae &postea anna &sacrata anima id ē anima fidelis
per zelum bonū precem fundit dñō · ut ipsa filios gener& · qui adsistant dō hoc ē
filios gracię ; Quienim dō uacat &sēp legem dī die ac noc te meditatur
hic est filius gracię · Ineuangelio huius historie forma ostenditur ; Undemarthā
fatagit circa frequens ministerū · Expl& opera iustitie &phec uelut filios
conuersionis generat · &maria sedens secus pedes dñi audiens uerbum illius
opamā partem dicitur elegisse tanticellegitur · uelut gracię sobolem pro
creare qui semp dicat · Mihiautem adherere dō bonū est · Anna generat
filium samuel de quo dr · Moyses &aaron in sacer dotibi ei &samuhel inter eos
qui inuocant nomen eius · Quidicitur ubi ipse dñs ubi enim ips gracię · ibi dr dñs
Unde paulus dicit &cadens in faciem adorabit deum dicens : Uere dñs in uobis est ·

Sic ergo nisi precedant opera conuersionis · inpossimilona diuinissi genera re-
M ansit ergo mulier & lactauit filium suum donec ammouer & eū alere & adducere eū
secum post quā ablactauerat inuitulis trib; & trib; modios farine & amphora unā ·
I nebreo non trib; modus farine sed modio farine legitur · quē locum apud latinos
scriptor uicio constat ee deprauatū; Sicut cum uitulis trib; tres modios farine
optulit · contra legis precepta fecit; In lege itaq; pre aptatur · Nisi uu prima
dies uenerabilis · & sca erit uobis · omne opus seruile non facietis · dies clango
ris est & tubarū · Offeretisq; holocaustum in odorem suauissimū dño · Uitulū
de armento unum · arietem unū · Agnos anniculos immaculatos VII · & sacrificium
eorū simile · oleo conspersile · tres decimas per singulos uitulos · duas decimas pari
-ter · Unam decimā pagnum · hec uero decima x pars erat ephi · Unde
datur intellegi quod elchana non optauerat tres modios farine · cū trib;
uitulis · sed nouem decimas · quib; secundū · ebraicam mensuram unus efficit
ephi; Quod anna nato puero noluit illū ducere ad domū dī · antequā ablac
taretur · significat ecclesiam matre quē lib; & filios suorū · in ante ad sacer-docium pue
here quā illū ad lactē infantie · & paruitate sensus educatū · efficerit capacē
spiritalis doctrine; Omnis enī ait apls · qui lacte est particeps · expers est
sermonū iustitie; Offert cū uitulis trib; & trib; modius farine · siue modio
farine & amphora uini · hoc · in sacrificio pie confessionis · in sacrificio bone ope
rationis & gratia sacre eruditionis · & fide scē trinitatis plenitudo · instructū
Qui possit dicere cū prophēta reddam dño uitulos labioz nrorum & ingredi
in domo dī mei · offerat digne sacramentū corporis & sanguinis dni ·

Exultauit anna & ait Exultauit cor meū in dño & exaltatū est cornu meū in dō
-no meo Ic &; Nominuentur orare in hoc cantico · nisi duo uerba tantū ·
uidelicet · lætata sū in salutari tuo · & aliud est quia non dīs præter ce; Apostolus
autem dicit · Orate sine intermissione; Illi enī qui in domo uersatur officio ·
omnia gesta dicta q; pro oratione reputantur · Quia iustus sine intermissio
ne que iusta sunt · agit · Per hoc sine intermissione iustus orabit · & in psal
mis dē; Eleuatio manuū mearū sacrificiū uespertinū; Eleuat manus ille
qui eleuat actus suos ad dñm; Alter · more eleuante manus · iungebat
ifrt; dimittente uero · iungebat amalech · Quadonec famulus dī eleuat
actus suos ad dñm · iunc & plebs dī · Cū aū dimiserit actus suos iungit amalech
inimis cui dī; Exultauit inquid anna cor meū; & necessarie addidit in dño ·
Ut paulus dicat; Gaudete in dño semp; quia potest quis gaudere in cu
-ctis; Cū me homines laudant · non in dño gaudeo · sed gaudet in me anima

14.

Hinc compunga[tur] propter uerbū dī cum dicit; Exultauit cor meū in dño. Dicat
ergo ecclesia xp̄i exultasse regi magno pgracia plena prole fecunda dicat q̄ anno
uite desē prophetatū per os huius pie matris agnoscit; Exultauit cor meum
in dño. & & exaltatū ē cornu meū in dō meo; Vere exultauit cor quia in dño.
& vere exaltatū cornu quia non sibi sed in dño dō suo exaltatū ē, & in alio loco dī;
& exaltabuntur cornua iusti. quia dei ecclesie xp̄i apicib; iusti conseruantur hec
cornua in his uentilabimus. atq; destruemus aduersarius potestates. ut nō
nr̄e uisibus ames; Dilatatum est os meum super inimicos meos; Quia & non
gustus pressuras sermo dī non ē allegatus. nec uīs comb; allegans; quia
exaltatum in salutari tuo; Saluator iste dñs ē xp̄s ihs. quē sic confitetur
in euangelio legitur senex. amplectens parū agnoscens magnū; Nunc
dimittis in quid dñe seruū tuū in pace. quō uiderunt oculi mei salutare tuū;
Dilatatus fuero in salutari dñi. Tunc dilatatum ē os meū; per meditationem
in quo uerbi dñi. a dilectionem cordis uenientem. Unde apl̄s dī os nr̄m
aduos patet. o corinthi cor nr̄m ē dilatatū est; dilatatione enim cor dis sapientia
manifestatur; Non est sē sup ē dñs. distinctione utatur non dixit. nisi dñs
sed nullus est. sic dñs sēs. & sē ficans. & iustificans; Neque enim est aliud esse
te. & non ē sonat sicut dī nr̄ noster; Non est in quid sē s preter te dñe. quia non
sit. nisi abste. & sistunt. qui dicuntur dii multi. & cū multi. nulla sit mentio
naturaliter ē. id quod dī ē. quia ipse solus ē. qui dixit ad moysen seruū suū.
Ego sum qui sum; Nam umbra ad comparationem corporis non est. & sumus
ad comparationē ignis non est; Nolite multiplicare loqui sublimia glo
riantes. & salamon dicit. ne eleuare ne quiescens. & alibi dñs in
celo & ī sup terram. Ideo sint pauci sermones tui. Ecce dant ubera deore
uō. Hoc est in aliquo nō sat deore uō. Omnis sermo malus dicit. & co
re uō non procedat; Quia dissidentiarū dñs est. & ipsi pparatur cogi
tationes. Ipse uos scit. & ubi nemo scit. ipse cum omnia seruentur. & ea pfun
da dī. unde quisquis se aliquid ee cū nihil sit. seipsū seducit. hec di
cuntur aduersarius cuitatis dī. ad babilonem panemab; de sua uirtu
te presumentab; in se non in dño gloriatab; & equb; sunt & iam carnales
israelite. terre ne hierusalem cuncti terrigene. qui ut dī apl̄s. ignoran
tes dī iustitiā. idē quam dat homini dī. qui solus est iustus. atq; iustifi
cans. & sibi uolentes constituere. uidelicet ase sibi parata. non abillo
imperatam. Illustri e dī non sunt subiecti; Unq; qui superbi de suo putan
tes non de dī posse placere; sed qui ē dissidentiarū atq; ideo & arbitrer

conscientiarū· Ipsē uidē cogitationes hominū quō uanę sunt
Unde uanę sunt· nisi quia pprię hominū sunt· & abillo non sunt· a quo
ipsi homines sunt· Arcus fortium superatus ē· & infirmi accincti sunt robore·
Infirmatus ē arcus· idē intentio eor· quātum potentes sibi uidentur ee·
Ut sine dei dono· atq; aduersario· humana sufficera diuina possint implere
mandata; & infirmi accincti sunt robore· qui tantū uidi pcātes consi
dunt· & abillo solacia quęrunt· dicentes cumpphēta· Miserere mihi dnē
quō infirmus sum; Infirmus erā ppter gentes· quando alienus testamēto
dei fuerat· Nunc ergo precinctus ē robore· cum uidutus ē scuto fidei·
& galea salutis· & gladio spūs· hostes ante quos tela ignea prosunt; Saturata prius·
ppane & locuste· & fames ea saturata sunt; Qui sunt intellegendi saturati
panib· nisi idē ipsi· quasi potentes· idē israelitę· quib; credita sunt elo
quia dni· Sed meo populo· ancille filii minorati sunt· cui se subtraxerunt
necredentes· in saluatorem; & impis panib; id est diuinis eloquis quę illi soli
tunc & omnib; gentib; acceperunt· terrena tantū sapuunt; gentes aut qui
bus ea illa nondum data· postea quam per nouū testamentum ad eloquia
dei uenerunt· multū esuriendo· terram transierunt· quia mens non terrena·
sed celestia sapuerunt· & hoc uelut quereretur causa· cur sterilis sit;
donec sterilis aut peperit plurimos· & quę multos habebat filios· infirmata ē;
In hebreo· & in septuaginta translatione· non plurimi· sed septē legunt;
Unde hunc locum ita non legunt· quo dnō samuele· mortuus sit filius
primogenitus senenne· & singulis annis filius nascentib; singuli senenne
mortui sunt filii; Sed querendū ē quomodo hoc uerum esse possit· cū senenna
septem· anna aut non plus quam· quinq; filios habuerit; Quam questionē
ebrei soluentes· duos filios samuelis· cum filius annę annumerant; quia
sterilis uiquel peperit septem· & multa uidilius infirmata· Hic uerū
qđ prophetabatur eluxit agnoscentib; numerum septenariū· quo· unū se
ecclesie significata perfectio· propter qđ & ipse apostol ad unū scribit ecclesias·
eo modo se ostendens· ad unum plenitudinē scribere; & in proverbiis
salomonis· hoc ante figuratis· sapientia edificauit sibi domū & sustulit
columnas vii; Sterilis enim erat nondum; gentib; dei cultus· ante quā ipse
foecās· quem cernim' oriebatur; Cernimus & iam quę multa infilius· Nunc
Infirmata in hierusalem terrenā· quō quicūq; filii libere· Ines erant·
uirtus eius erant· Nunc uero ibi qm̄ litera· & spūs non est· omissa uir tute
Infirmata ē· Dns mortificat· & uiuificat; Mortificat illam quę multa

16.

erat virilus & cauuficat. Jhane sterilem que peperit septem; Quia uis cõmode dñs possit
intellegi eosdem cauuficare quos mortificauerit, Idcirco ut repetatur addendo
deducere adinferos & reducit; Quib: enim dicit apls Sunorum est tas cũ xpõ que
sursum sunt querite ubi xps ẽ ind: cera discedens. salubriter mortificemur
unusquisq: nõ quib; adungit que sursum sunt sapite non que super terram
V ipsi sunt illi qui se mortes transierunt terram. Moritur enim et sic unusquisq
quomodo salubriter mortificare dr; deinde sequitur & uita ura abscondita
est cũ xpõ in deõ; Ecce quomodo eosdem ipsos uiuificat dr. Sed non quid eos de
deducere adinferos & reducere; hoc utrũque. sine contrario uersu fidelui nullo
pacto uidemus ut ploxum capite scilicet nostro. cũ quo uita nostra in deo
apostolus dixit abscondita; Nam quis proprio filio suo non peperci sed pro
bis omnib; tradidit illum Isto modo unusquisq; mortificatur Et quia resurrectio mor
tuus eundem rursus uiuificatur & quia uis prophetas uocat eos agnoscitur.
N ondere longuas animam meam in inferno eundem deducit adinferos & reducit.
hac est pauperie ditati sumus. Dns enim pauperos facit. & ditat; Nam quid
hoc est. uersutiamus quod sequitur auctiam humiliat & exaltat Utriq: sup bos
humiliat & humiles exaltat Quod enim alibi legitur. Dr superbis resistit humi
lib: aũt dat gratiam. hoc totus hab& sermo cuius nomen interpretatur gra
cie eius; Jam uero quod adungitur. Suscitat a terra pauperem de nullo melius
quam de illo intellego. quapropter nos pauperes facti sũ. eam diues cert ut eius
pauperie. sicut paulo ante dictum ẽ. ditaremur; Ipsum enim de terra suscitauit
tamen to ut caro eius non uideret corruptionem; Nec illud a bello alienabo
quod dictum ẽ & de sterc ore erigit inopem; Inops quippe idem qui pau
I sterem uero unde erectus ẽ recte sine intellegunt persecutores iudei,
unusquisq; numero cũ sedecim & apost ecclam persecutum. quem mihi unquid fuerunt
lucra. hoc propter xpm. damna ẽ duxi. Nec solum de rmenta. uerum & ea
sterc ora & stercora ut ẽ recipm lucri faceren; De terra ergo suscitauit ẽ dr
supra omnes diuites pauperes erectus est. & de illo stercore supra omnes opulen
tos ille inops. Ut sedeam cum principib; populi quib; ait, sedebitis sup xii
sedes & sedem glorie. hereditatem dabit eis; dñi eum sunt cardines terre
& posuit sup eos orbem. Quapse dominatur a mari usq; ad mare & a flu
mine usq; ad terminos orbis terrarum dñi inquit sunt cardines terre
hoc ẽ quatuor plage mundi. unde dilatabat orbem ecclie sue que
a solis ortu usq; ad occasum. laudat nomen eius. Pedes sanctorum suorum seruabit
hoc est electorum suorum. operationum iustitie dirigit & compit ut ne obs

contrecescent · quia mittentur tenebras exteriores · ubi erit fletus & stri
dor dentium · ubi contrecescent · id est abarroganda superbia sue cessabunt;
una uisor a tenebris una roborabitur aut hoc est · in fortitudine propria exsultauit
tanta diuina potens est aut · id est populus credentium; dum formidabunt
aduersarii eius · quia dns uirtutem facit aduersarium eius · potest ambiguo
greco intelligi · & aduersarii uel sui · Cum enim dns possidere noscitur pene
profecto aduersarius quisque fuerat · ipsius sic · & uincetur a nobis nonnulli
nostris · quia non in sua tantum potentia; aut · dns ergo infirmat facit aduer
sarium suum · dns ses utcumque a sese quos dns ses sibi esse facit, Ne hoc non
glorietur potens in sua potentia · & non glorietur sapiens in sua prudentia; sic dicens
inducens sua · sed in hoc glorietur qui gloriatur · intelligere · & scire dum & face
re iudicium & iustitiam in medio terre; Non parua & parte intelligit
& scit dum qui intelligit · & scit & iam hoc sibi adhuc dari ut intelligat & sciat
dum; Sed quia retributio iusta inde iudicii futura est adhuc stipulos adae; Inde
sequatur; Dns ascendit unguit celos & tonuit · Ipse iudicabit & extremum terre quia
iustus est · Prorsus ordinem tenuit confessionis fidelium haec prophetas
scendit enim uicelli dns xps & unde uenturus est aduiuendi uiuos & mortuos;
non quia ascendit sicut dicit apost · nisi qui descendit uis fortes parte terre
ut descendit · ipse & qui ascendit sup omnes celos · ut adimpleret omnia ·
et nubes ergo suos tenuit · quia seo spu cu ascendisset impleuit · De quib carnali
hierusalem · hoc est uisitate uince cominatus est apte est iam pphetam · ne pluant
sup eam imbrem · sicut dicit est · Dns iudicabit fines terre · ac sic faciet ut
dns extrema hominis · qnm non iudicabuntur que immelius & uniuersus medio compo
re cominuantur · sed uniquib; extremis · Inuentus fuerit qui iudicabitur;
Et dat regi imperium regi suo hoc est xpiano populo dat est ut ait ipse · qui carnem
sicut reges regant · & illo quippe est sudis sanguinem suu mundi uincant
sequatur · Et sublimabit cornu xpi sui · Quomodo xps exaltabit cornu xpi sui ·
omnes quippe unctos eius estimate recte xps possum dicere quod tam recte
eius sue capite corpus unus est xps Hec anna proph & aut samuel mater uniser
mutauit; laudata in quo quidem tunc figurata est mutatio ueteris sacerdotii
& nunc impleta quando infirmata est que multa erat uisibus uenoui habere
hinc sacerdocium sterilis que peperit septem ·
Interea samuel erat ministrans · in templo dni · accinctus est ephoth bath hoc est
sup humeralis lineo · quod distat ab illo ephoth quo induebatur pontifex ·
Quia ista dicit · tantum modo lineum fuit · & concessum minoribus gradibus aduocandum ·

illud enim quod ostendebat ponteficem: & quercuor colorib: id: hem tho
bisso pur pura & & auro habebatur contectam; & tunicam paruam
faciebat mater sua: quã adferebat statutis diebꝫ; ascendens cũ uiro suo ut im
molaret hostiam solemnẽ dño; Tunica hec parua quam anna mater. hoc: gratia
matris. formatur & puero tradidit. significat doctrinam facilem. qua imbuendi
sunt rudes animi credentium. qualibus paulus dicit; lac uobis dedi potum
non escam: nondum enim poterant; perfectorũ aũt cibus est solidus; Necnon & sup
humerale lineũ significat castrem & continentiam cũ bonis operib; qua quisquis
diuino ministerio fungi appetit. necesse ẽ. ut primum caste contineat: deinde ac sic
in bonis operib; semet ipsum exerceat; Porro filii heli diuina sacra temerantes peccabant
coram dño. Unde scriptum est; filii heli filii belial nescientes dñm neq; officia sacer
dotum ad populũ. & paulo post; erat ergo uiget peccatũ puerorũ grande nimis
coram dño. quia detrahebant homines. sacrificio dñi; Iosephus historicus iudeo
rum duos; filios tradefert; heli sacerdotis erant. filii duo. omni & fine est. Circa
homines munitos. & circa diuinitatem impii. Nullis; iniquitatis parcebant & alie
quidem munera abolebantur. pp honorem sibi & sequestrabant. Alia uero
rapine modo tollebant; Mulieribꝫ; religionis causa conuenientibꝫ; contume
lias inferebat; Alias quidem uiolencias facientes. Alias uero persuadentes dolos
nihilq; eorum. uita. atrannide & pessimo differebat; Unde & heli sacerdos peccatis
iniquitate. damnatus ẽ. quod eos peccantes. minus seuera animaduersione plec
tebat; & quidem coercuit & quidem corripuit. sed lenitate & mansuetudine
patris. non seueritate. & auctoritate pontificis. quia sentencia discant sacerdotes.
quomodo ipsi pp peccata filiorꝫ. idẽ propter scelera populi puniantur; Quique
& ipsi quia uisi sint. culpa tamen sub diuersorꝫ. eisdem si non cohibeant reputan
tur. heli interpretatur & transeus; Extraneus quippe ado: qui nontenet
disciplinam. & filios non corrigit. ut bene. & iuste uiuant; Qui aũt non cor
ripit filios suos. ut emendent. que praue gesserunt: impie ẽ pius. quia indul
get uitiis. & consentit improbis. iniquis. in malum suum; Ofm quidem uiteꝝ
insania conuersationis. & merito ita nuncupatur. qui differt conuertamur
huius & longe efficitur a uera conuersione addm. que emendat hominem
a uitiis & peccato; finem foris oratio. siue oriparens uitam ꝓtatur; duos fines
sacerdotes legimus inscriptum illum iustũ filium eleazari & iustũ filiũ heli;
Sunt in sacerdotib; hodie. qui utriusq; ãpud tenent; Sacerdotes igitur quicun
q; diuinum os suum & conpescunt a malo & prauo eloquio. secundũ apostolũ
quod omnis sermo malus & ore eoꝝ. non procedat. hi fine filio eleazari compa

rantur; Illi aut quo ḃ durtatē os habent · siue imperta uel ulcera · siue consci
encia peccatoꝝ · ut proximus suus uerbum salutis · nec non impendant · ipsi finee
filio heli cōparantur; Quod aut sequitur in uerbis heli · si peccauerit uir
in uirū placari ei potest · dñs · Si in dñō peccauerit uir · quis orabit pro eō · Nonne
eo modo · in uirum · quo in dñm peccatōr · quia in uirum peccat · peccatum qui dem
est · contra proximum factū · leue oꝝ · & eius remissio; In dñm uero peccare · id est
abeus cultu recedere; Impietatis peccati & difficilior q; remissio · & quō ei in
uirum quis peccat placato sibi uiro · fiet sibi dñm placabilem; In dñm aut cuiquis pec
cat · quis orabit pro eo · Nec sic dicatur · pquē sibi dñm · inquiem peccauit · propi
tium facere poterit; Tamen non ita intellegendum est · quod nulla uenia
speranda sit · his qui in diuino officio aliquid deliquerit · & iam si digne penitentiam
gerant · sed quod difficilior sit · uenia · & maior agenda penitentia · his qui in reb; dō
sacratis offendunt · quā si quis proximū suum · in uerbo · & in facto · aliquid leserit ·
quia quanto maior gloria · tanto grauior sit offensa ·

Venit aut ur ḋ ad heli & ait ad eum; hec dicit dñs; Nūquid non aperte reuelatus
sum domui patris tui · cū eēt in egypto · in domo pharaonis · & elegi eum · ex omni b;
tribubus israhel · mihi in sacerdotem · ut ascenderet ad altare meū · & adoleret
mihi incensum & portaret ephoth coram me · & dedi domui patris tui · omnia de sacrifi
cijs filioꝝ israhel; Quare calce abicitis uictimā meā · & munera mea · quę pcepi
ut offerentur in templo · & magis honorasti filios tuos quā me · Ut comederēris
primitias omnis sacrificij israhel populi mei; Propterea ait dñs deus israhel · Loquens
locutus sum ut domui tuę & domui patris tui ministrarent in conspectu meo usq;
in sempiternū; Nunc aut dicit dñs · absit hoc a me · sed quicūq; glorificauerit
me · glorificabo eum; Qui aut contemnunt me · erūt ignobiles; Ecce dies
uenient · & pcidā brachium tuū · & brachiū domus patris tui · ut non sit senex
in domo tua · & uidebis emulum tuū · in templo · in uniuersis psperis israhel ·
non erit senex in domo tua omnib; diebus; Uerumtamen non auferā penitus
uirū a te · a bataan meo · sed ut deficiant oculi tui & tabescat anima tua
pars magna domus tuę · moriēt ur · cū ad uirilem ætatem uenerit · hoc aut
erit signum · quod uenturū est duobus filijs tuis ofni & fineeś · In die una
morientur ambo Icabera; Ecce inquid dies ueniunt · & pcidam brachiū
tuū & brachiū domus patris tui · & brachiū · dignitatem · robor summ
& primit sacerdotij · ut non sit inquid senex in domo tua; Et pspiciē
sacerdotem · magnū ostendit · & uidebis emulū tuū in templo
in uniuersis psperis israhel · Semulus domus sadoch sacerdos & ait ·

20.

qui excero abiathar asalomone sacerdotiũ susceperit sicut immalachon legitur;
Proiecit q; salomon abiathar ne esset sacerdos dñi. ut impleretur uerbũ dñi quod
locutus ẽ sup domũ heli; Uerumtamen non auferam penitus uirum de te abalta
rimeo ut deficiant oculi tui & cabescat anima. Ideo dñs ait non penitus ablaturũ
a domo heli ut rẽ abalatan suo dicit. ut semp de domo heli esset in domo dñi ut
qui indignitatem sacerdocii. Aliũ substituit̃ ut clerici & sic eadem dignitatem
priuatũ uidens. oculi eius deficerent. & anima tabesceret; Mistice aũt hec
prophecia. de mutatione sacerdocii. non ẽ in samuele completa. sed in dño ihu
xpo. & erat adumbrata; Nam post samuelem proph& amp; postea degenere aaron
sacerdotes fuerunt. sicut sadoch & abiathar regnante dd. & alii de ineeps ante quã
tempus uenirẽ. quo istud sacerdocium mutandũ. pxpm effici oportebat; Nam
cum dicerẽ. loquens. locutus sum. ut domus tua. & domus patris tui ministrarẽ
in conspectu meo. usque in sempiternum. Nunc autem dicit dñs. absit hoc a me
sed quicumq; glorificauerit me glorificabo eum qui aũ contemnunt me
erunt ignobiles. Ecce dies uenient dicit dñs. ecce isti sunt dies quippe nun
cia sunt; Iamenim nullus sacerdos ẽ. secundũ ordinem aaron. Quo de nim no
minat domũ patris eius. non eũ de patre dicere. sed de illo aaron qui pri
mus sacerdos ẽ institutus. de cuius progenie cẽteri sequerentur. superiora
demonstrant ubi ait; Reuelatus sum ad domum patris tui cum eẽm in terra
egipti. seruirẽ in domo pharaonis. & elegi domũ patris tui & omnib; sceptris isrl
mihi sacerdocio fungi; Quis patrum fuit huius. nulla egipti seruitute. unde
eũ liberatum ẽm. electus ẽ ad sacerdocii nisi aaron. Debuius ergo scripse
rit loco dixit. futurum fuisse ut nouerint ulteriꝰ sacerdotes quod iam
uidemus impletũ; Nullus sacerdos ẽ secundũ ordinẽ aaron. Sequitur q; & ei
genere ẽ homo. magnũ ẽ cum uide & sacrificium xpianoꝝ. toto orbe polle
re. sibi aũt honore illũ subtracti. defecerunt oculi eius. & defluit anima ei
pnimis & acte meroris; Proprie aũt adhuius domũ heli. cui hec dicebantur
quod sequitur pan&. & omnis qui superfuerit domus tue. deci& mgladio
uiroꝝ. & hoc erit signũ quod uenit sup duos filios tuos hofni & finees
die une morientur ambo; Hoc ergo signum facti ẽ mutandi sacerdotii
de domo huius. quo signo significatũ est Mutandũ sacerdocium domus
aaron; Mors quippe filioꝝ significat mortem non hominũ. sed ipsius sacer
docii defluxi aaron. Quod aũt sequitur. ad illũ tam pan& sacerdotem.

tuus figuram gessit. huic fuerat dando samuel. Unde que secundum dexpothu
now testamenta uero sacerdote dicuntur. Ego suscitabo mihi sacerdotem fidelem
qui omnia que in corde meo & que in anima mea faciat. & edificabo ei domum
fidelem ipsa & terra & supra. hierusalem. & ambulabit inquit coram xpo meo omni
bus diebus. Ambulabit dixit. conuersabitur. sicut superius dixerat de domo aaron:
Dum domus tua & domus patris tui ambulabit coram me in eternum. quod autem ait
coram xpo meo ambulabit de ipsa domo utiq; intellegendum est nonde illo sacerdote
qui est xps ipse saluator atque mediator. Domus ergo eius coram illo ambulabit
& ambulabit
Potest & ambulabit intellegi de morte aduersa omnib; diebus; quib; peragitur usq; in finem
secli huius istamortalium. Quod aut dicit qui omnia que in corde meo & que in ani
ma mea faciat nonarbitremur habere animam dum. Cum sit conditor animę.
sedita hoc de deo tropice non proprie dicitur. sicut manus & pes & alia corporis
membra. De samuele quidem recte potest accipi quod in omnib; eius uoluntati
sicut homo deo parueret. De dno aut saluatore quod sicut filius unigenitus patrem
sit in omnib; consciius arcanor. uerba quod de se ipse manifeste testatur dicens. Ea
me ipso facio nihil. sed sicut docuit me pater hec loquor. & qui me misit mecum
non dereliquit me solum quia ego que placita sunt ei facio semp. Cui domum fide
lem edificat pater. quę domus sumus nos fiducia & gloriam spei usq; in finem
firmam retineamus. Alioquin quomodo de samuele potest accipi quod edificata
sit ei domus fidelis que coram xpo dni id est ipso samuele cuncti diebus; meo deret
Cum legamus in sequentib; quod filii illius auerterint eius post auaritiam decli
nauerint. & peruerterint iudicium. Nisi forte domus eius hoc loco plebem
israheliticam intellegamus. quam cunctis diebus; sacerdotum eius deo seruierit
de quo scriptum est. & requierunt omnis domus israel post dominum. Ipse autem post
Abstulerunt
ergo filii israel baalim & astaroth & seruierunt deo soli. Quod uero subditur.
futuri. aut utique remanserit in domo tua ueniat uetus & offe
rat nummum argenteum & tortam panis. Nonne de domo dei huius sed illius
aaron de quo genere & iam huc usq; non desunt qui ueniant & conuertantur
Deque; alius propheta dixit reliquie saluę fiunt. Unde & apostolus. Sic ergo
inquit & in hoc tempo reliquie secundum electionem gratie salute facte sunt
Deratib; enim reliquis bene intellegitur. quod dictum est qui remanserit in do
mo tua ueniet & uetus & cur proco. Profecto qui credident sicut temporibus
apostolor. & apsagente plurimi uenerunt. & crediderunt. Neq; nunc desunt
qui licet rarissimi tamen creelant. ut impleatur in his quod in hoc homelia locu

Explicit.

Quoduero contenuo secundus adhuc ordo offert nummū argenteum & uer campanus
Quidpe nūmū argentei nisi oris confessio designatur quesit credendū; adsa
tanum. Argentū enim proeloquio ponitur. psalmista testante ubi cam
tur. Eloquia dñi eloquia casta argentum igne examinatū. Offerat
equum sacrificii salutaris. abiectis carnib; legalium uetustatum;
dicatq; dominare me obsecro adunam partem sacerdotalem. id est ad
ipsum plebem. xpō sacerdote plebem. cuipetrus ait. Uos autē genus
electum regale sacerdotium. Quia aut addit ut comedam buccellā
panis & non ipsum sacrificiu. quas elegantius expressit. de quo dī sacer
dos ipse: Panis quē ego dabo caro mea pro mundi uita; quia enī dixe
rat supernus dedisse se cibos domus aaron de uictimis uasi erit festa mensa
que fuerant sacrificia uidelicet. Ideo hoc dixit postulandā adcomedendū buc
cellam panis. quod ē unnouo testamento sacrificium xpianorum & pabu
lum fidelium animarū sequitur;

Puer aut samuel ministrabat dño coram heli & sermo dñi erat pciosus
hoc est rarus quodinsequenta bs manifestatur cumdicit. Inchieb; illis non
erat uisio manifesta. Propter peccata enim populi & eox quipresidium
populo dñs iam manifestas uisiones aut angelicas responsiones plebi
israel apparuit sicut patribs eox fecit & ideo dicit scriptor historie sermo
nē dñi nullo tempore eē pretiosum. factum est ergo uno die quodam
heli iacebat uloco suo & oculi eius caligauerunt nec poterat uidere
lucerna dī ante quam extinguerētur. Prenuntia enī senectutis heli
oculi caligauerant nec poterat uidere lucer nam dñi cūardere & in
tabernaculo. Ante qua lux diurna fieret quando eadem extinguenda
erat lucerna Sicenim adhuc pmorsen iussionest. & eadem lucerna lucere
usq; mane sicut ē illuc inlibro exodi Precipe ait dñs filiis israhel ut of
ferant tibi oleū de arboribs; oliuarū xpi pessimū piloq; contusum ut
ardeat lucernasemp intabernaculo dñi. In collocabunt eam aa
ron & filii eius utrusq; mane luceat coram dño. Suie hoc significat
quod incertitate sua ipse heli permanere & donec fundatus cūple
sua extinguerentur hoc est ultra carere & corporali. Mistice autem
cecitas heli significat cecitatē cordis iudeox. qui pseme salvato
rem agnoscere nonpoterant nec miraculox. fulgorem quealeo

ſicbant bꝛeuellegere nec doctrinā eius corde imento capere donec ipſum
ſacer docerum ſimul cumcempla &populo ſuncticuſ cuercerecur.
In mercea ſamuel erat dormebat uticmplo dñi ubi erat arca dñi &adhuc ter
uocatuſ nouiſſime qualiter heli propter filioꝝ peccata ſimul cumpſiſin
centuruſ eet uocedñō inſtructuſe. Poteſt haecterna uocacione p̄figu
rari quodipſe puer futuruſerat pphēa dux &ſacerdoſ. quodauit.
ſcriptū e porro ſamuel nec dum ſciebat dñm neſcire dñm dicetur qper
prophecie miſteriū nec dū reuelatuſ fuerat ſermo dñi &quodſequitur
dixit dñs adſamuel. Ecce ego facio uerbum iniſrahel quodquicūq;
audierit tinnient ambe aureſ eius hocinloco cōminacio dñi e ſup
heli &ſup domū eius eo quod inpeccato filiorum heli arca dī caperetur
&iſrāt ruerit &eius filii interirent &domuſ heli ſacerdocio domuſdñi
priuaretur &obid factū audientium aureſ cominuent ſtupore uehe
menti. Creuit aūſamuel &dñs erat cumeo &nonceciditꝯommb; uerb
eius interram &rt quod dictū eſt deſamuele poſt quā uerba diuinu
oraculi quę nocte acceperat mane heli rēsulit &nonceciditꝯommibuſ
uerbiſ eius interram ſignificat qnihil &his quelocutuſ eſt irritum
fuit ſedomma ſunt reb; complēta quāe dixit. Cadunt namq; interrā
ba ſupuacua quenihili habenda &uniuerſa. ſunt calenda dyſpectu ſicut &beatuſ
dixit &lux multuſmei non cadebat interram Quianmurū uitania grauita
te uultum tenere conſueuat ut nunquā contemptibili lēticia reſoluerēcur
ſedquouteſcumq; hilariore. ſepreſentib; &hibert& certa ſemp hoc cauſa
utilitatuſ eoꝝ facere &. &cognouit uniuerſus iſrahel adan uſq; berſabee
quod fideliſſamuel prophēa ee dñi. Per termanoſterre tudee diſcriptoſ
uniuerſicatem plebiſ partier comprehendit. Danu culuſ e. inquarto apa
ne adęmilario eurtib; trīū qui uſq; hodie ſic uocatur. terminuſ iudee
prouincie contra ſeptentrionē. Dequo &ior dānīſ flumen eqūpenſ aloco
ſor trāſe nomen lor quippe. pepon idē fluuium ſiueriuū ebrei uocant
Dan uter fretur iudicium ſiue iudicauſ. berſabee moribu iuda ſiue ſimeonis e
uſq; hodie uicuſ grandis. Inuicesimo acebron miliario auer genſ adauſeriū.
Inquo romanorū militū preſidiū poſitū eſt aquoloco termini iudee terre
inapientes. tendebantur uſq; adelan que iuxta paneadem cernitur. Inuerpatuuero
berſabee puteus ſacietatis t puteus vii ſiue uramenta eoquod ibi abraam &iſaach
feduſcū abunelech ſociauere iurantes. Nec mouere de bō quē prā ſunt dñi

Iuerit iude ab eis in tribu simeonis sine beniamin reperiatur
Trib; enim iuda uiris bellicosissimus pollens & cerebro aduersarias supe
rans inomnib; trib; tenuit principatum & idarco & iam aliarum
tribuū sortes ineas ingrediendum funiculo nuncupantur. Aliquin m
medio trib; iude habitasse simeonem scriptura manifestissime docet. Ut
igitur postea quam hec in figura mutacionis ueteris testamenti aprophe
illo pnunciata sunt adheli offendiculum dñm ist Instruxerunt aciem
philistei hoc & palestini contra eos in aphec qui locus sic uera uocū eudor ver
rabelis cum arcam ubi dimicauit saul in sorte aser in quo habitatores prius
pe ei manserunt. Impugnatur aut aser furor nouus sine adprehendens
quod bene conuenit rebus gestis quia enim eam dñi meruerunt ab hostib;
adprehensam. Tollunt aut israelite arcam ad tuicionem suam
capta est ab hostib; arca ipsi hen solū uicti sunt & in fugā uersi immo & iam
magna strages facta: occisorum non nihil tamen futurorū significat
res hec gesta prophete. Arca enim illa abalienem capta indicabat testamentu
di manifestum. Adgentes quando enim nunciatū est heli sacerdoti captam fuisse
aram dei cecidit de sella retrorsum mortuus e & mentio quia quisquis retro
sum conuertitur a fide & ueritate necesse e ut cadat & continuo moriat
Mistice autem transeunte arca dñi adgentes perit atq; interit. sacerdo
cii iudeor. Duo quoq; filii heli corruunt quorum unus uxor uidua
& mox uiro uita mortua e pp eandem perturbacionem de quo iosephus
refert dicens. Cū uero heli etiam arcam audisset ab hostib; captam
dolore turbatus eo quod de spem tm onus accesserat ruens de sede
defunctus e duodecimo exc uixisset annos quos xl tenuerat prin
cipatum ea siquidem die defuncta est & comux sine ces eius filii dū poc
casum mariti nequaquam uiuere tolerasset cui pregnanti qui de
nunciatus e luctus uiri. peperit autem filiū septimensium que
ob hoc apellauerat Iachabod quod nomen designat ing lorii
eo quod illo tempore & ercitus huiusmodi deformitas accessisset &
habuit autem principatum primus heli & domui thamar qui fuit
unus filioz aaron. Nam primitus de domu eleazari sacerdotes erant
& quo honore filius a patre capiebat & eleazar senex suo filio
tradidit. Post quem abiezer eius filius hunc honore accepit
que bozi suo filio dereliquit. Cui rursū ozi filius successit & suus
& post hunc eli tenuit sacerdotium. de quo nunc sermo nobis e habitus

Cuius genius usq; ad tempora imperii salamonis hoc habuerat. Iunc eum
sacerdocium & domo eleazari denuo receperunt. Unde eundem signo
pfigurarum ē post & sancti sacerdotium ueteris carnalē uteriisse sim
gogan illi carnaliter adherentē prostratoq; heli desella ponasi casiude
ex sedem habuere uacuam & gloriā sacerdocii regniq; & sancta
Philistim aū tulerunt arcandi & asportauerunt eam alapide adiuto
rii nazorum & rē lapis aduitorii dr locus ille unquo posuit samuel
lapidem unum inter masphath & inter sem sicut insequenti b; demon
stratur. Nazorus quę & asdod dr ē usq; hodie nobile municipiū paleſti
nę prouincie & una dequinq; curiarū b; allophilor decerta quidē tribu
iudae nonretenta tamen habea quia nequaquam uicerer accolas
potuit & cellere. Interpretatur autem ignis patruum uel incendium & be
ne incendium patris locus ille dicitur ubi idolum dagon consiſtebat
qui aduentus arcę dī nazorū incendiū erat diaboli patris omnium iniquor
d agon interpretatur piscis tristicie significans hostē antiquū. Qui uinari istius
mundi positus deuorat peccatores. Quem liber iob leuiathan & rex omor
rum cupat. Sed quid ē quod dum possidentur arcam dñi philistim in templū
dagonis dī sui. Introierunt templum & inuenierē dagonem prostratum
atq; confractum caput eius duasq; manus abscise sunt sinum ut testamenti
dñi pueri vigenarib; Confestim idola que decepti possidebant orbem
destructa sunt. Omnisq; error simulacrorum corruit p sentiam dni ferre non
sufanens. Nam in manib; dagon p scisis opus idolatrie amputatur & in
capite eius superbia diaboli abscisa significatur. A quo initium peccati
fuit. Quod uero in limine ut eruntsolus & p finitum q; sui idolatria
fine agnoscer & limi seni fine trenbris significat. Tuā & illius admagnā
pan & significationem. Impia ruina dagon di sui acq; fractura quod dor
sum illius solum inuenerunt fractus eius omnib; membris dorsum
quippe fugam significat. Quicūq; enim fugiunt p sequentib; dorsum
dant. Unde & scriptum est dehostib; quo ponet eos dorsum. Ubi sem
idola perierunt & si aliqua remanerent. Abhis quib; abscondunt
fugiunt. Quod aū percussi sunt in posterior b; hui quasi dī ei
nuauerunt haec poena signū uidetur quia si qui susceperint es
tamenti dī & posteriora ut re dilexerint & ipsis ustissime cruci
aburtur. Quę sicut apli existimare debent eadem sue stercora. ecti

26.

Qui ẽm sic ad sumunt diuinũ testam̃ciũ utposteriora respicentes
ueteris seruitutẽ non euanuit similes sunt hostib; illis qui arcam testi
monii captiuam uitio idola sua posuerunt & illaquide ulcera & tum
nolentib; cadunt quia omnis caro foenum clamat omnis ut flos feni
Aruit foenũ flosceuit decidit arca dñi manũ uisceruũ secretũ scilicet
testamenti regni celoꝝ ubi ẽ uerbũ dñi in æternũ · fuit ergo arca dñi in re
gione philistinoꝝ septẽ mensib; · Septem menses quib; aradi uter gentes
fuit figuraliter & primum uniuersitatẽ temporꝝ · septenario numero
dierũ discurrit & significat testamentũ dñi usq; ad consummationẽ
seculi ingressib; per man ſ . Vrur . ſ .
Et uocauerunt philistam sacerdotes & diuinos dicentes quid faciemus
de arca dñi indica uobis quomodo remittemus eam in locũ suum · Qui dixer
sirem mittatis arcam dñi ite · Nolite dimittere eam uacuam sed quod de
bitũ reddite ei propitiatio & tunc curabimini & scietis quare non rece
dat manus eius a uobis · Qui dixerunt quidẽ quod pro delicto reddere
debeamus ei respondentes q; ei · iuxta numerũ prouinciarũ philistiꝝ
anos aureos facietis & quinq; muros aureos quia plaga una fuit omnib;
uobis & satrapis uris facietisq; similitudines anoꝝ uestroꝝ & similitudines
murũ qui demolita sunt terram & dabitis dño ite gloriam si forte reue
leꝫ uobis manum suam & diuinos ſ . Vra . ite · Quinq; ani aurei &
quinq; mures similiter aurei quot fecerunt philistei post plagam quã
pro passi sunt & attulerunt ad arcam dñi significat quod quidem carnales
quinq; corporis sensib; dedita & inlecebras uoluptatum sequentes ai cor
repta fuerint a dño scelera sua cognoscentes ipsas plagas iuste se pro ei a dño
confitentur & huc & coacta studiũ utte sue meliorandi impendunt
Quod bene significant quinq; ciuitates philistinoꝝ · i · azotus gaza ascalon
geth accaron illos iudeos & primentes qui exteriorꝫ hominis actus
seruantur Grata ciuitas ẽ eucor inquia habita uere cappa doce
pristinis cultoribus; interfectis · Aput ueteres erat timinis canis eoꝝ
iuxta egyptũ ceadreq; uisorẽ trib; iude · Sedeam tenere npo
uite q enachim idẽ gigantes allophiloꝝ forassime restiterunt
&ẽ usq; hodie insignis ciuitas palestine · Quere aũt quomodo
inquo dã pphta dicatur gaza futura in manulũ sempiternum
Quod soluitur ita unusq; ciuitatis locum uix fundamentoꝝ pbere uesti
gia.

Hanc aut̄ quenunc cernitur in alio loco
postilla edificata Ascalon aut̄ urbs ē
nobilis palestine que & ipsa antiquit̄ una
fuit decunq; satrapes allophilor separata qui
dem per sortem tribui iude decreta nec tamen
retenta abea quia habitatores ei superare nporuit
Geth adquem locū transtulerunt arcā testimōii dei toto
nunc uicus grandis uocatur gecham interpretatur dē
& iracundiam Sed & alia ulla apellatur gechim Accaron
tribui ē dan siue ut ego arbitror tribui iude adleuā
chanan cui urbs una decunq; olim satrapis palestine & de
creta ē tribu iude nec tamen tenta abea quhabitatores prius
nos nequiuit expellere. Sed usq; hodie grandis uicus cum̄ iude
ex Accaron dicitur Inter Azoti & iamniā adoriente respiciens. Quidā
putant accaron turrē stratonis postea cesaream nuncupatā. Azoti
ut superius diximus interpretat ignis patrissmei tuendi gaza mīx for
titudo. Ascalon ignis infamis aut ignobilis. Geth torcular accaron quoq;
breu̇ erudicio tristicie & sterilitatis. Omnis enim cupiscentia infamis
atq; ignobilis per diabolum inflamata atq; pcontrarias fortitudines 27.
Instigata & quasi pcordulas nequicie expressa uinū profundit amaritu
dinis uidoctrina prava & operacione puersa. Unde necesse ē attendat
admortem ubiē cristicea uera & sterilitas ppetua. Interea palestinen-
sium plaustrū nouū Inquo posuerunt arcam & iuxta eā capsellā haben
tē anos & mures aureos quos & soluebant prodelicto conlocauerunt ad
iungentes duas uaccas foetas quib; nonerat impositū iugū & uitulos
earū concluserunt dom utpbarent unde eis plaga uenissit.

Vacce aut̄ ille allophilor arcam gestantes figurā scor renouatui sedo
designauerunt qui nullū delicti iugum traxerunt. Hunsicut ille pig
norum affectab; arcto tenere minime digressę sunt. Itasci mundo renuntiantes
p.ventali obtentu nondebent abono ppetui ppositto. Sicut & mos fetat
Qui dicunt patri suo & matri nescio uos & fratrib; suis ignoro uos & nescientes
filios suos. hicustodierunt testamentum di & precepta eius seruauerunt iudicia
iacob & legē tuam ist. Ille enim sere dni familiarius appetit quipre amore
pietatis nesere desidera quodcūq; carnaliter seuum. Ibure aut̄ unquid indirectū

uacce peruiam que ducit bꝫsames vt
Bethsames ceciderat ſacerdocalis morbu
beniamin que uſq; hodie demonſtratur dele
utropoli pergentibus nicopolim inde amo miliario
contra orientalem plagam. bethſames altera
in tribu ephraim in qua & ipſi cultores priſtini perma
ſere. Ethanere uno gradiebantur ꝑgentes & mugientes
& non declinante neq; addextera neque adſiniſtra

Bene dicat quod tanere uno gradiebantur bethſames boues
uam regium uicedentes uidentibus ſolis uiolenti uidelicet uſtice
& uertatis. Bethſames enim interpretatur domus ſolis & ſignifi
cat celeſtem ihe ruſalem ubi ſol uſtucie ſemp lucet
Ibant aut indies tu uacce & non declinabant neq; addextera neq;
adſiniſtram. Idem non extollebantur proſperis neque frangebantur aduſis
Vnde dicit apoſtolus. Per arma uſtitie adextris & ſiniſtris per gloriam & ig
nobilitatem per infamiam & bonam famam ut ſeductores & ueraces & ce
Sugitur ad eternam ſolis habitationem tendimus dignum profecto est ut declinemꝰ
28. re procul alis affectus ab non declinem'. Iocunde uir tute penſandum eſt quod
uacce diu plauſibo ſubpoſite ꝑgunt & gemunt. Dant abundis mugitus
& tamen de tanere nonne flectunt greſſus. Honorem quidem ꝓcompaſſione
ſentiunt ſed colla poſterius non deflectant. Sic nimirum predicatores dei ſic
fideles quiq; ecclie uita ſecum eccliam debent ut & cōpatiantur proximis pau
tatem & tamen deuia dei non declinent ꝓcompaſſionem. Arca quippe ſup
poſita bethſames ꝑgere & eius ſupna ſcientia aduerterne lucis habitaculi
ꝓpinquare. Sed tamen uere bethſames tendunt cum a recta audiunt grachen
tes ſeductoria erroris latera pro affectu pignorum non declinamus
Sic nāq; nunc neceſſe eſt ut uincedere debeant qui ſacen legis iugo ſubpoſito
iam per uitam ſcientia dei uia portant quatenus per hoc propinquo
neceſſitatibus condolentes accepto rectitudinis tenere non declinent
Quo nimirum gracia mentem mam tenere debet ſed reflectere non debet
ne hec eadem mens aut ſi affectu non tangitur durafit aut plus cacta
ſinflectatur remiſſa. Poſtreuerſionem arce de terra philiſtim ſequitur ſerpentini
Hiſ uitatis amaura quos ſeclauderunt philiſtim prodelicto dño. Azoti cum
gaza cum aſcalonitis cethi cum accaron cum ceteris. Quinq; uos equum

mures hę quinq: ciuitates dederunt · Reliq: autem ciuita
tes prouinciarum & ille quę erant absq; muro mures tantū dederunt
I deirro dicitur aburbe murata usq; adullā quę erat absq; muro
Quod autē sequitur & usq; adabel magnū supquem posuerunt arcandei
Abel magnum ciuitas ē uicinitio ipsi · Abelmagnū ideirro uocatur cūantea
bāhsamis uocitata sit siue ppter hui⁹ tum sup uiros bāsamitas: ibisacū
siue propter difunctionem ciuitatis abel bāthmacha dequa & clamauit
mulier sapiens adioab dicens · Quimerrogant uimerrogent inabela
S uetaq: uitellendum est quod aburbemurata usq: adullam quę erat
absq; muro & usq; adbel magnum dederunt mures superquē idē sup hui⁹
tum posuerūt arcan dn̄i quę erat usq; millam diem magrio sue bāsamitis
F uit igitur magro illius donec uicariathiarum ducta ē · Quod dictū est
dens quinudere arcandni reuertām de terra philistinos⁹ ausi sunt cūnon
essent desurpe leuita & depopulo lxx uiros & l milia plebis · Populus &
plebs prauis eadem q; reindifferenter accipitur · nā & & uno greco quod ē laos
sola utrumq; transferri · Sed mihi uidetur ē distantia quod in priore cōma
te uersiculi addictum è uiros lxx uiros enim maiores natu significat ut ita
sensius quia deo patribus populi lxx sunt percussi · Deipsa aut turba
uulgari homines l milia Quod ne paterētur in eodo pplūs alonge stabat
& orabat solus moyses ascendit addūm · & dixerunt uri bāhsamitę
Q uisporerit stare uiconspectu dn̄i dei sci huius & adquē ascendit uobis
Miseruntq; nuntios adhabitatores cariathiarū dicentes · Reduxe
philistim ara cbū · Timuerunt discendere & ducere eam aduos
V enerunt ergo uri cariathiarum & duxerunt arcam dn̄i ·
& imulerunt eā uidomū abinadab in gabaa · Heazarum autem
filiū eius sanificauerunt ut custodirent arcā dn̄i · Quod aut postquā
percussi sunt uri bāsamite · Coquod indigne quod indigne uide
rent arcandni · Miserunt ēi cariathiarī quid significare medi
ui⁹ potē quā translationē testamenta dn̄i apopulo iudeo adgentes
Q cum illi aperiū orbita deuiantes carnali obseruantia & pharisaica
superstitionib: legem foedarent saluatoris dicta spernebant & per mi
nistros nouitestamenti uerbum salutis illis p̄dicare penitus recusabat
V nde dicunt adeos apostoli post resurrectionē dn̄i · Vobis uiquum ut opor
tebat primū loqui uerbum dei sed quia noluistis & indignos uos iudicastis

30.

&cornauta cccc conuertamur adgentes. Carathiarim
que adcariadbal dr̄ ciuitas ē siluaū unadeurbib; cabaonitarum
p̄tanens adorbū iudae eunt ib; adbelia diospolim unmiliario nono. Dehac
fuit una ps prophetica quē uidit isaiā uidē hierl̄m sicut iheremias
scribit. Sedinparalipemēnon libro filius sobal apellatur cariathiarim ex
pratur ipsa corathiarī ciuitas ueluilla siluaū ēquaciuitate mystice in
psalmo scriptū est. Inueniam locum dnō tabernaculum dō iacob.
I ecce audiuim ea ineffrata inuenimus ea incāpis silua. Locus enīdnī ē taber
naculum pectoris christiani populi & ecclia ecclē catholice que illeq̄ tāq̄
celum semp inhabitat. Ciuitas enim siluarum idē conuenit gentiū
I sficius locus aptus adsuscipiendā arcādnī inclāmū uiclelicet abinadab qui
mēpretatur sponteneus. Quicū psalmista dicere posset. Voluntarie
sacrificabo tibi & confitebor nominituo dnē quē bonū ē. Gabaa
interpretatur collis t sublimitas ibi eleazar filius abinadab constituitus
sacerdos custodiat arcādnī. Eleazar quippe di adiutoriū dr̄ qua
scīam quicquid boni habent non adse sed adildm̄ referunt. Vnde dicapis
I uiam talem habemus per xp̄m adildm̄ non quod sufficientes simus cogita
re aliquid denobis quasi exnobis sed sufficientia nra ex dō est qui & ido
neos nos fecit ministros nou testamenti non littere sed spūs. VIIII
Et factum ē exqua die mansit arcadnī mearathiarim multiplicatus
dies; erat quippe iam annus uicesimus. & requieuit omnis domus
israt post dnm; quod dictū est qua & qua die mansit arca incariathi
arim multiplicatus sunt dies erat quippe iam annus uicemus & requieuit
omnis domus israhel post dnm. Nonita intellegendū ē quasi xx annis
quibus arca mansit & incariathiarim adoctauū usque regnū dd quan
do eam congregata populi frequentia uihierusalem adduxit forte cō
putandi. Inuenitur nāq; insequentib; quodtemporib; saulus fuit
elata debac ciuitate & allata incastra pugnante eo aduersū philistheos
S ic & cīscriptum est. & erat saul adahiam. Applica arcadī erat enim ibi arcadī
indiella cumfilius israhel. & qua constat quod dd eam uihierusalem
adduxerat ablatam dedomo abinadab Inquā nunc ulata ēē p̄hibear
restat uidelicet quod indieb; saulis relata decastris & inp̄fata similī
ta ciuitatem undenuo regnante dō afferetur uihierusalem. Est ergo
sensus memorate sententie Qua & quo mansit arca incariath
arim erat annus uicesimus cū eā inde transferri tempore; saul

causa belli comanger&. Vel certe uice simus erat annus cui adhuc
omnis domus isrl post dñm abiecta uidelicet illi solo seruiens qd ei
fecisse uno tempore psulatus samuelis qui iosepho teste xii annis
cõpleuit: & primo tempore regni saul quod eccle historico ad
similitudinem xx annis tenuit nullus ste hystorie curiosus ignorat
Nsque postmodum cur cessisset & asaule spsdñi & agricare cum spi
nequa maxime adsequendi dauid uno xiu & iusta necesse erat
pars eum multe uel plebis eius nonnullam multe illius & cruisse
complure. Abstulerant ergo filii israhel baali & astaroth & seruierunt
dño soli. Astarothe uocabant. statuam & ploratorie; baalim uocab
antur ascendentes: siue superiores; Qui ergo uerus e israhelita &
ecclesiasticus dñi siue mentis uidens dñm: aufert a se omne statuam
malignorum spirituum. aufert uacuitatem atq; superbiam ac sic seruit dño
soli. quia nulla societas e lucis ad tenebras. nec ulla conuentio xpi
ad belial; Iudicauit q; samuel filios israhel in masephath
Masephath e cuius ex uerbis uela. apte qua habitauit. iephte
in terra tob in. Vrbem. de qua supra diximus; interpretatur;
masephath. speculatio siue contemplatio. siue uisitatio. uel locus
uidens. saphath enim uidere e. & bene conuenit iste locus cõsci
uro. qui plebem sibi commissam. industria & cautela uidere aut
& sima prudentia gubernauit. Tulit ergo samuel agnũ lactantem
anum & obtulit illũ holocaustũ dño & clamauit samuel ad dñm pro israhel
& exaudiuit eum. qua oculi dñi sup iustos & aures eius ad preces eo
E tu offerẽs agnũ lactantem in holocaustum. hoc e innocentem ut emptor
animas saluarem. hostiam dño macta uit. ac igne cuncta sin holo
rem suauitatis. tota cõ cremauit; Accedentes alienigene adpugnã
contra populum dñi. uisum est dñs super eos. & confusi sunt. & offenderunt
eum ait. atque superati sunt. & percusserunt eos usque ad locum.
qui erat subter bachar. interpretatur domus agnitionis. uel domus
agni. Cum p dicatores euangelii. dñs sup hostes spuales intonuit.
Infuganuersi corruerunt coram ait de coram populo di
& persecuti sunt eos usq; in domũ agnitionis. hoc est quousq;
omnis error & purgetur & uere dñs agnoscatur; Tunc ait samu
el lapidem unũ & statuit inter masephat

nouū ⁊uocauit nomen eius abenezer quōde lauit
lapis aduersus ⁊duxit usq; huc adiuuit nos dñs.
Masephath interpretatur uisitatio. Lapis ille aduersus mediator est
saluatoris pquē transeundū ē amasephath uetere admixtum
id est abstentione qua separatur incarnabi regno beatitudo filii
carnalis admixtionem quā nouit nec tamen ⁊pectatur uirginio
corum beatitudo ueracissima spiritalis. Qua quō nihil est melius
huc usq; adiuuat dñs ⁊ frat q; pax inter ist ⁊ amorreum. Amor
reus uiter pretatur amarus ⁊ loquens ⁊ sapiens ⁊ elephetios iaduat
Ut si qualiquando erratus longe facta est ipse uis unguine xpi ipse ē
enim pax nostra qui fecit utraq; unū. ⁊ medii parietem macu
rie soluens inimicitias in carne sua legē mandatorū decretis euacu
ans. ut duos condat uisemet ipsum in unū nouū hominem faciens
pacē ⁊ reconciliet ambos in uno corpore dō per crucem suam interficiens
inimicitias in semetipso ⁊ ueniens euangelizauit pacem uobis
qui longe fuistis ⁊ pacem his qui prope quō ipsum habem accessum
sum ambo in uno spū ad patrem. Iudicabat quoq; Samuel israel
cunctis diebus uite sue ⁊ ibat p singulos annos et circuibat bethel
⁊ galgala ⁊ masphath ⁊ iudicabat israhelem in supradictis locis
Bethel autem ē in duodecimo abhelia lapide ad occidentem ab
neapolim que prius lxx dicebatur amygdalon uocabatur ⁊ ecclesia
in ortem urbis beniamin uocabatur prius luza bethel ut dixim⁹
Non ergo hoc quod bethaun aliud oriundum suspicamur nomine
sed eo tempore quo ibi abiezebo, in filio nabath unus auxi
liatorum ⁊ fabricatus est ⁊ aedificauit in urbe; adoratu uocauit ē bethaun id ē
domus idoli que antea uocabatur domus seli. Galgala hec ē quā sup
posuimus golgol adorientalem plagam ad aquilonem in ripa iordanis
nem ubi resti secundo populo circumcidit ⁊ pascha celebrauit
et de quarto mense mana cessauit. In ipso quoq; loco
lapides quos de iordane tulerunt ⁊ fixerunt ibi dicebat
multitudinem testimonii huius multo tempore fuit. Condidit in ortem
urbis; unde ⁊ ostenditur usq; hodie locus desertus in secundo lapide
miliario ab illius regionis urbibus; miro cultu habitus. Scalo
uza bethel quidam alium galgalum suspicantur. Galgala in
pretatur uolutabrum sine reuelatio. Apte igitur ppheta di

ubethel galgala & masphat iudicauit. ⁊ sic reuertebat
ramatha ubi erat domus eius ibi iudicauit ⁊ edificauit
q; ibi altare dño nobis exemplū tribuens cū consistere nobis fas
cendum uidimus ideo modi nonpter uel inconsideratę uel
malignā mente sed iuxta id quod nobis reuelat sca scriptu
ra & intentione bona & amore fraterno iudicemus ⁊ primos imos
Sic q; ramatha domū reuertamur hec ē aduentus nr
tos nr redeamus ut rone plationē dimittamus & ut tam
nram uobis magistis diuidicem quatenus matutinas laudes
tas hostias bonorū acceptum & bene uolentias dñe immolemus
Factum est autem cū senuisset samuel posuit filios suos iudices
israel fuitq; nomen filii eius primogeniti iohel & nomen secundi
abia iudicium uberſabee & ambulauerunt filii illius minime
sed declinauerunt post auaritiā & ⁊t dedoc iosephus tra ferē
Igitur illo tempore uenerunt abitas & reliquos cananeos ⁊ pphe
tas samuel tra decreuit ut de posito populo cananeo uniuersq;
redditis ciuitatibus uias eos conuenire precepit & iuuenes eis arab; iudi
cem discerpere. Ipse uō secundo anno circuiens ciuitates
iudicabat & multo tempore sibequitatē oma & pleuit deinde
senectute grauatus magere solemnia ppetuis filius suis populi re
bus principatum. Quorū semor quidem dicebatur iohel
nomen uero abia ppositum aut alium quidem in bethleem mani
tate ut illic sederet & iudicaret alii uero in berſabee ut iudens
populum quia eorū iudicium depauperib; suis ⁊ isteret sed
ut bonique & moderati & mali & prauiprodirentur & boni
Ha parcissimi studii non recordantes quia contra mandata ambulauerē
& muneribus turpibusq; lucris iusticiam conprimebant & iudicia
non recta sed secundū pmia pferebant adepulis priscaq; comm
a declinantes. Primū quidem que erant minime dō gerebant
secundo & cum parti uidebantur aduersi qui multo fu
dio ac prudentia gesserat ut & plerisq; seruare iusti cam
Populus itaq; ducommuneliam prioni conuersationi ppheta
filii seorsum grauiter hoc ferens ad patre denuo remeant
qui uniuersa cuncta cōmonebatur eq; iniquos filiorū
omnes & posita equa cuiusq; & iumpus iam deficiens rebus ē
Reposita

34.

pauxillū dñi consortiamus hostib; ei⁹ psalm⁹. Sed quia semp⁹ ꝙ
aut⁹ beneficiorū dī. & durus cervice inblasphemiā erupit.
demagno pr uulus. & deplacido aut bulentus effectus e, Quod aut⁹
unctus est unregem. imagine xpi portauit. Vnde & beatus dd & ipse
xps mucupatus ad eū se finxerat saul occidisse. Quomodo
nonmanusta. uncere manū unxpm dñi. Hinc e quod & abumero
sūsū saul sup emnebat. omnib; signif quī caput nr m xps. sursum
sup nos e. quē pacer. sup omnē principatum. & sup omnē potestatem.
& sup omnē nom quod nominatur. & ad dexteram consedere secū fecit
in celestib;. Nec non & hoc quod de saul dr quod electus & bonus esset
& de filius israhel noneret eo ut melior. magis ad exprimendū quia ad
ipsum saul de quo pphet dr & ps ona dni. Ecce puer meus electus
quē elegi ponā sup eum spm meū & iudiciū gentib; nunciabit.
thiere mas ra ar. Orex gentiū cu est ende cus munus o sapiens
gentium & inter omnes regnis illor. nullus est similis tui. & in psalmo
quo quis inquid innubib; equabitur dño. aut quis similis erit dō
inter filios dī. Quod aut saul asinos patris sui cū peruis quesisset.
& inuenire quos rogat. ad prophetā uenit. quem in imaginē xpi
fingit quod in der saul tua carnalis sensus sequamur. nec ordinē dei.
luxuriem istius mundi paueribem. Asinus enī bestiam & luxurio
sum est animal. Quia ad pphā uenierat. hoc est ad monitorē mundi
& asinas abeo audierant. hoc e bona terre. comestiros se & dicebant
Aquo est unctionis oleū infusion. & regni gubernacula sumi ap dic
tasunt. Inquib; ti fili⁹. ad te pus de ambe hostiū fuga. eripiendū
Quod samuel saul in excelsum ducit. & ibi de refectione pparat.
signū mors eius pphetas. do ad eos unctus fuit pp̄l̄s ebraeor. sempadal
tora pduxisse. ut sic ecclesia a spiritali refecti uiculmine ut ueri consi
derent. nec relaberentur in uetera uitia. Quod aut samuel saul
ut de eum quereret apparens. locus. ut dum. ego sum ut dens. ascendi
ute me in excelsum. ut comedens mecū hodie & dimittā te mane.
& omia que sunt in corde tuo indicabo tibi & de asinis quos perdidisti
nudius tertius. ne sollicitus sis. quia inuente sunt; Erat in corde saul
sicut habet in dubio. quod res sicut ei quas perdiderat presumse
mus. nec ait de arboris palme conlocari. que ut sig̃ regale erat
Cuq; abiens inde. & cum transiens. ad uenit ad querci thabor.

mumentū & libros eius ascendentes ad dñm in bethel; huius
causa ammonitarum fuit. ubi bethel lapidē erigerat post hereones
ad collē dñi; Collis dñi locus erat. ubi prophetę habitabant
& filiis ipsi dñi & prophetabis cientes; Prophetasse eum ibi audierunt
de ruto seculo degos & magos. & de primus ustos. & pena impios.
Quando ergo uiderunt signa hec omnia ibi fieri quęcūq; uiuenti
manufacta qdfectū est; Ac sidicet & hos signis nosse poterit. quasdā
te regem fore uoluit. & ideo ad omnia quę ibi agenda subit
regaliter age quasdā tecum est. Quod uō signa quę pdixerat
samuel saul cuncta ita uenerunt. & ipse saul p transita quercū
thabor. qui mons in medio galilee campo. mire rotunditatis sub
limis & uterq; pcaus. uenienti sibi ad collem dñi puenienti. ita ergo ipse
uocatur locus. ob aliquod conflictū. Adhuc beneficiū p phetaū
in medio pphetarū ibi consistentium. signi quod audeat oīa quę deus
legislator & proph& pdixerant. ita euenerunt siue uigilet siue
siue uadat. Attamen ipsi libros legis tenentes. & pphetarum
quasi diuinas sequendum. ea sirtuta mysteria deipso exacta
mei conferrea legendo & pphetando pferre noscuntur. Quod autē
de ipso saul scriptū est. Quod eum deesse cum omnes qui eū nouerant
heri & nudiustertius quod erat cum pphetis & pphetare
ceperunt ad unusquem. Que res accidit filio eius nā & saul in pphetis
respondit alius ad alterū dicens & quis pater eorū pterea uersū
in uerbū num & saul unus pphetas illud quod dr, quis pater eorū
alterū pbrat. & ad eundem. quis maior illo. indignatus & sapi
enus. Quamobrem ex uno pphetas uerbum & pter eos ide magis
uocant quia ea docent & sapientia. sicut Pater aut aliquando magis
ter pueri uocatur. sicut helias eliseus helisam pater. ide mag
uocat uocat. dicens patermi patermi currus isrl & auriga eius
& in libro iob dicit ipsum iob patrē, hoc & magistrū uocat hoc
modo quoniam pbebat iob usq; ad finē.

Postea ascendit naas ammonites & pugnare cepit aduersū
iabes galaad &c. Quid sibi hoc factū quod naas ammoni
tes ad habe ferre cū habes galaad uoluit fedus inire & eruere eo
mū oculos dextros quatenus fierent oprobrium uniuersi isrl
nisi bellū hostibus & comm ecclesiā

Naas quippe vir pratur serpens amoncõprimens uel coangustans uel populus meroris labes interpretatur & siccata galaad acervus testimonii. Ego naas serpens antiquus. & princeps ammonitarũ hoc ẽ hereticor. qui bene populus meroris dr̃ quõ gr̃adũ spũs sci ñhabent. Dispone fedus cũ populo eccle. ut eruat omniũ oculos doctor. hoc est usum sanç. & ortho doxe fidei auferat. Sic enĩ uult eos habere fœderatos. ut sinistrũ oculũ habeant clausũ. Earũ quę prava sunt sentiantur. Sed & siccata mens fidelium. ab omnib; sordib; uitiorum. Acerui testimonii hoc ẽ sementis scãrũ scripturarum congerit. quatenus hosti nefadissimõ. earum protectione munit. uiriliter resistere ualeat. nitatunq; uniuersos ẽmunitos ostit. hoc est. addoctores eccle. qui pũ sunt populus. quatenus sibi ope ferant. & scutum fidei contra hostes. eadiuersio opponant. Moxq; saul spũ dni instinctus. simul cũ samuel pphẽa & sacerdote recon ciliat pplm. & inuenit de filiis israhel trecenta milia bellatorum. uiroꝝ aũt iuda triginta milia. Transeuntes eos inquid inbezech; urbẽ regis adonibezech hodieq; duę pille sunt nomine bezech uicinę sibi unum lapide cui nepoli descendib; scuopolim bezech uocãt pratur egestas. & signi ficant nisi fallor pot ẽ paucitatem electorũ unde & ipsa uerba sunt; Multa aũt sunt uocati pauci uero electi.

Rex aũt noster xps qui est sacerdos & pphẽa congrediaduersus hostes os paratus. deuotoq; populo militet eligit. animatus fide p̃claros. & bo nos actuũ p̃fectione p̃cipuos. hostes suos fugat. & pauis & eos gladio sp̃s amant. inlucescentis fidei usq; diluũ scientię & ardorẽ cari tatis p totũ orbẽ ecclie diffundit. Unde & bene scriptũ ẽ. quod illi qui residui fuerant de hac clade disp̃si sunt; ita ut non relinquerent & eis duo pariter; Qua prauę congregatio cũ uere dilectionis copula & fidei unitate ñ iungit̃ ab inuicẽ p dissensionẽ separatur. & incerta & instabiles. p duum & animis potentia. ut animo tam & in corpore se iuncta ab inuicem ubiq; dispgentur; Unde pphẽa ad dñm dixit. Ecce uulnerati dnẽ. peribunt & dispgentur amici qui operantur iniquitatẽ. Quod & uũ bis samuel quę locutus ẽ. adpptm increpans eos de iniqua electione regis terreni cũ haberent ipsum dñm regem addituũ est. Et misit inquit dns ierobaal & bedan & barach & iepthe & samuel & eruit uos

demanu inimico⁹. ut⁹ peruenit ad habitaculū confidenter. Iero boal ipsum nominat qualio nomine in libro iudicū gedeon nominatus: & boelan ipse ē samson fortissimus de quo in pdicto libro refertur quod iussit contra philistæos defendere & clamauit samuel ad dñm & edidit uoces & pluuias in die illa. Ipse samuel quē inuocato nomine dñi exaudiuit dñs in tempore messis idē quando pluuiā imperauit. Pluuia enī in sacris scripturis uerba sunt euuangelii siue legis sicut moyses dixit expectetur sicut pluuia eloquium meum & descendunt sicut ros uerba mea. Hanc igitur pluuiā dedit mundo xps in tempore messis idē quando gentes colligi oportebat ut sicut frumentū in horreis sic una ecclē sinū gentes congregarentur.

Filius erat saul unus ann cū regnare coepisset & duob; autē annis regnauit sup israel. Per anticipationē dicit de isboseth filio saul de quo & in sequentib; ita scriptū: Quadraginta annoꝝ erat isboseth cū regnare coepisset & sup israel & duob; annis regnauit. Siergo annos belii simul omnes tempus concludit quo samuel & postea saul iussit recenset. Inueniunt ann xl secd chronicoꝝ fidē in sacris scripturis inde patet quod quando saul secundū hanc cōputationem regnare cepit filiū habuit unius ann hoc est prima ann qui post ea quā ille diem ultimū clausit regni israel duob; annis tenuit donec alterum ex his octauus regni simul addidit concessit. Sunt qui uolunt depso saul ductū accepere ut unus ann fuisset cū regnare cepisset. Ide humiliter semen suum secundum id quod psalmista dicit. Sion humiliter sem habitabit sicut ablactatus sup matre. Duob; autē annis regnauerit id est nro regni tenuerit quod in principio regni sui cū esse constat. Sed post quā pro obedientia ado deserui est & ipse eum abeo receptus fuit licet pro tanto tempore regnū uspendere sed magis ut tyrannica uita ducere uisum est. Ierunt cū saul duo milia uiri machmas & in monte bethel mille autē cū ionatha in gabaath beniamin. Machmas huc usq; ualle grandis ostenditur in finib; belig araquā nomen retinens octo ab eo milib; distans turris una tantū ruinis cernitur humilis gabaath in finib; beniamin urbis ē sinees filii eleazar

Est autē nunc gabaa ulla undecimo lapide deuiato poleos ubi & sepulcrū ambaue pphēte ostenditur. gabaath interpretatur collis prauus

Bene tria milia israelitarū electa sunt ad pugnandū contra philistæos quia per solū modo apti sunt ad spiritale malitiā ut pugnent contra hostes eccle qui trinitatis fidem pfecte habent. unde a superiori

hostib; suis resistere possint. Inhoc ergo quod scripturā hist̄ ... prelio saul contra philistheos commemorat subsequitur dicens
Quod cum uidissent uiri israel se in arcte positos afflictus enim po... abscondere unt̄ se in speluncis & in abditis in petris quoque & in antris & in cisternis. Hebrei autem transierunt iordanē terrā gad & galaad
questio non indigna obortur. Si se enim abscondere israel in p̄fatis locis
quid est quod ait hebrei aut̄ transierunt iordanem. Quod ita solutur
absconsi sunt enim quibusdā israelitis qui saul & populū qui cum eo erat reliquerāt
quedam pars illoꝝ qui hic hebrei uocantur timore pauoris defecerat
a saul & auulsi qui cum eo erant & descenderunt in castra philistiim
Q uom locum ad intellegendū clarius & manifestius sequentia demonst
rant uicoloco ubi ait. Sed & hebrei qui fuerant cum philistiim heri & nu
dius tertius ascenderant qui cum eis in castris reuersi sunt in terrā cū israel
qui erant cum saul & ionathan. Omnes quoq; israhelite qui se absconderant
in monte ephraim audientes quod fugissent philistiim secuti sunt
eos in prelio. Cūque adhuc eēt saul in galgala uniuersus populus
pauore trahebatur qui sequebatur eum. & expectauit septem diebus iuxta placitū
samuelem & nō ueniebat samuel in galgala & dilapsus est populus a deo
A t ergo saul afferte mihi holocaustum & pacifica & obtulit holocaustum
V idetur quibusdam inculpabiliter saul obtulisse holocaustū samuel ab eo
expectatus iuxta placitū septem dierū nō uenerat quod in hac re loci bene
distinxerunt nō enim ei nūmerato culpam fuisse & nō obedientie
reū arguerunt. Locus aut̄ hic apud hebreos ita distinguitur descendat
autem in galgala, ego quippe descendi ad te. & postea infertur. ad offe
rendas oblationes & immolandas uictimas pacificas septē dieb. exspec
tabis donec ueniam ad te & ostendā tibi quid facias. Non ergo samuhel iuxta
tolum aduentū saulis septē dierū tempore p̄cepit sed ad offerendas oblatio
nes & immolandas uictimas pacificas se. ab eo esse dē septē dieb. uolunt exspec
tari; Quod ille nequaquā secit & ideo merito culpatur & stulticiae elogio
denotatur. Quod aū saul mandata dñi transgredientis samuhel ita dixis
se legitur. Stulte egisti nec custodisti mandata dñi dei tui que precepit
tibi. Quod si non fecisses. iam nunc ppararet dns regnū tuum super israhel in
perpetuū. Sed nequaquā regnū tuū ultra consurget. quesiuit dns sibi uiru
rū iuxta cor suū & precepit ei dns ut esset dux super populū suū eo quod non
seruaueris que precepit dns. Non sic accipiendum est ac si ipse saul dē in

metermū puenerit regnaturū · & hoc postea noluerit seruare peccatu
neq; eū cū peccaturū ee nesciebat · sed pparauerat regnū eius inquo si
gna regni eet & erni · Ideo addidit & nunc regnū tuū nonstabit tibi ·
Stetit ergo & stabit quodmillo significatū ē sednonhuic stabit · quianon
metermū ipse fuerat regnaturus nec pgenies eius ut salui pposteros alterū
alteri succedentes undereetur impleri quoddictū est in & ernū · & quae
rit inquid dns sibi hominē siue dauid siue ipsū mediatorē significans testa
mēti nouū qui figurabatur inchrisma ut & ū inquo unctus est ipse dauid &
pgenies eius · Nonutū quasi nesciat ubi sit · ita sibi hominē dr quaerit
sed per hominē more hominū loquitur · Quia & sic loquendo nos quaerit ·
Nonsolū eū dō patrē uerū ipsi quoq; unigenito eius quaerere quaerere · quod
peruenire usq; adeo iam eramus non ut nipsō essemus electi ante constitutio
nē mundi · Quaerit sibi ergo dr suū habebit · Unde in latina lingua hoc ver
bum accipe prepositionē · & adquirit dicitur quod satis aptū est quod sig
nificat & quāquā & sine addita mento propositionis quaerere intellegatur
adquirere exquo lucra uocantur & questus · Porro faber ferrarius non
inuenebatur in omni terra israhel · Cauerant eū philistī ne forte face
rent hebrei gladiū aut lanceā & cetera · Quodautē philistei quo faciliꝰ
hebrei possent superare ph̄i uoluerunt ne faber ferrarius ex & nomniter
ra esset ne forte facerent gladiū aut lanceā · significat quo ddiabolus
part̄ in pherenos parti pfalsos christianos phibere studet · ne sint doc
tores ecclesiastici qui spiritalia arma fabricentur ac cōmodent pugnanti
b. christianis · Lagan enī ministrorū legis phibuerē ne christian liberā
lib. studiis quasi illi pmaximo ducebant imbuerentur · Hereticos simili
ter legimus pstudere principib. gentiū ut catholicae fidei defensores in
exiliū traderent quo facilius plebē pastore distitutā auertere possint ·
Nunc etiā idē hostis antiquus simili modo in pace ecclesiae eos qui populis pstant
quoscunq; potest abinstantia abinstantia eruditionis auertere · satagit ·
ne sub dnis dogmatis ueritatis impendant quatenus illos in cauta leuius de
cipere possit · Per inuidiā enī diaboli mors intrauit in toctū orbē terrarū
imitantur autē eū qui sunt ex parte eius · Unde & duplici reatu diabo
lus constringitur hoc est superbiae & inuidiae · Superbiae quia ipse cecidit ·
inuidiae quia alios deicere contendit · Philistī enī interpr̄antur duplex
ruina & hebrei transeuntes · Nonerū hic habemus domū manentē sed aeter
nā requirimus incelis ·

Interea saul dūpgeret dimicaturus aduersus philistīm indixit omnem ex
ercitu ieiunium quousq; ueſperterentur a prędio. Sed ionathan filius
eius ſupficiē agri mel uidens extendit ſummitatē uirgę & intinxit
in fauū melliſ & guſtauit & illuminati ſunt oculi eius. Monitus q; aduiden
dum illuminati quia ante uidebat ſed addiſcendi quia & tacturge
rant. Tunc ēm casus ille ſicut & idum fecit illum ante mīū reddidit que
confuſum. Quo facto monetur omnes illecebras uoluptatū in ſeculo
debere contemnere ſi quidē mīlitare. & ſpī ſci particeps iam fac
tus ſpīritalib. caſtris ſe inſerit pugnaturus. Quod bene ionathae nomen
exprimit interpr. enim columbae domus dī. Recte quidē ille co
lūbae & dīi domum dicitur. qui gratia ſpī ſci accepta mundi paratus ſper
nere illecebras. Nonenim poteſt contra allophilos ſpīritales idē aduer
ſus principes tenebrarum uirilib. animis concurrere qui adhuc huius
mundi neglegit dulcedinē declinare. Mel enim diſtillans labia mere
tricis hoc eſt uoluptas carnalis delectationē ingerit illectam. de qua pu
tatur uxta mīſticos intellectus hunc guſtaſſe ionathan & ſorte dep̄
henſum uix p̄cib. populi liberatū. Unde manifeſte patet indigere
illū quuoluptatib. atq; illecebris mundi ſuperatur ſcōrū ſuffragiis
& fraternis orationib. qui quanto maiore p̄ter uitio contra unanimae conſi
lium eccleſiaſticae regulae refragatus eſt. tanto maiore eg & auxilio plus
morti inquiſitio merito ſaluari non poteſt. aliorū deuotis p̄cib. reconcilia
tus. ab inſtante periculo liberetur. Defatigatus eſt populus nimis & uer
ſus ad prędā tulit oues & boues & uitulos & mactauerunt interra comedit q;
populus cum ſanguine. Nunciauerunt aut saul dicentes: quod populus
peccauit dīo comedens cū ſanguine. Quare preuaricati eſtis. Volumae ad
me iam nunc. saxum grande & dixit saul diſpgimini inuulgus & dicite
eis ut adducat ad me unuſquiſq; bouē ſuū & unū em & occident ſup iſtud
& non peccabitis dīo comedentes cum ſanguine. Addixit
itaq; omis populus unuſquiſq; bouē in manu ſua uſq; ad noctē & occide
runt ibi. Peccaſſe dīo & comediſſe cum ſanguine dicuntur quia macta
ti uictimis non obtulerē ad ſcū altarū ſacerdotib. uxta legis p̄ceptū ad
pē & ſanguinē. cui unde lex & ſcūarū ſecū haberent. Quando locus ſcūa
rū peculi fuerat iubebatur ſanguis uictimarū interra fundi. deinde
lex & uictimis quos ad ſuos eſtus p̄parabant. quando uero ſcūarū p̄ſens erat
ſanguis hoſtiarū ſup altare dīi iubebat fundi ſic eſt illud in libro deute

42.

ronomn· Sanguinē hostiarū tuarū fundes in altari· carnib· aūt ipse uescer̄s
Quodp̄ſtatus non fecer̄t populus· Ideo dicit dño peccasse· & eū sanguine co
medisse· sequit· Aedificauit aūt saul altare dño tunc primū coepit aedi
ficare altare dño· Querendū itaq· cū antea legatur aedificasse altare quan
do Samuhele increpatus est· cur hic dicit· Tunc primū coepit aedifica
re altare dño· Aedificasse itaq· antea legitur· altare sed quia inoboediem·
illud aedificauit non dño aedificasse intellegit· hic aūt quia oboediem·
& recte illud aedificauit· dño aedificasse phib&tur· Dixit samuhel ad saul
memisit unxiſſe te in regē sup isr̄l populū eius· Nunc ergo audiui uo
cē dñi· Haec dicit dñs exercituum recensui quaecūq· fecit amalech isra
hel· quomodo restitit ei in uia cum ascenderet de egipto· Nunc igitur
uade & percute amalech & demolire uniuersa eius· non parcas ei sed interficias
a uiro usq· ad mulierem & paruulū itaq· lactantē bouē & ouē camelū & asinū·
Ideo iumenta amalech dñs iub& demoliri ut nec monumentū eius memoria fie
ret· Dñs enī dixerat se deleturū memoriā amalech de subarlo· Ideo p̄cepit
saul ut eū poenitus abhomine usq· ad iumenta deleret & quia eius memoria
idē amalech poenitus del& non sunt· saulis peccatū & inoboedientia in causa
exstitit· de quo amalech ita in libro deuteronomii dicit· Memento quae fece
rit tibi & exercitui tuo in uia quando lassi residebant ceciderit· Lassos hic he
braei immundos secundū legē extra castra manentes intellegunt· Quos cū
cecidisse amalechite dicuntur· quasi cum ipsi tradunt eos circumcisionem
imputauer· & substantiā dñi in cadē p̄ecer· Dixitq· saul chineo· Abite
recedite atq· discedite ne forte inuoluā te cū eo· Tu enī fecisti misericor
diā cū omnib· filiis isr̄l cū ascenderent de egipto· Chen ipse est iethro cog
natus moysi degenere erant chinei qui descenderant ad amalech & habi
tabant cū eo quia utriq· ex consanguineus erat· & hereditatē in eius ter
ra habebant· Misericordiā uero chen cū filiis isr̄l fecisse dicit siue q
moysen fouit in terra madiam siue q eis filiis dedit moysi qualit̄ mitra
tudinē populi gubernare·

Iniit exp̄cepto dñi saul p̄oelium aduersum amalech interfecitq· cunctos hos
tes· & regi nō uoluit dispdere omnia uxta mandatū dñi· Irascit̄q· p hoc ei
dñs· & uenit samuhel post haec ad saul & increpauit eū p hoc facto dicens·
Nonne cū paruulus esses in oculis tuis caput in tribubus isr̄hel factus
es· unxitq· te dñs in regē sup isr̄l & cetera· Quid p increpationē domini
cae uocis nisi superbia electi regis· Abiect̄· quo ad correctionē sui potent

salubriter quisq· conuertere quin̄ lauus est · Cū ergo saul parūlum
se in suis oculis estimar& caput in tribub· isrl factus es ℞. Sed saluus
temporali potentia iam se parūlū non iudebat· Cæterorū n̄iq· compa
rationi se p̄ferens· qua plus cunctis poterat magnū se p̄omnib· estimabat·
Miroa ū modo cū caput se parūlus caput dn̄m magnus cū uero caput se
magnus aparuer̄it caput dn̄m parūlus fuit ; P̄terū q· ergo dū exsub
uecto⁹ affluentia animus inflat̄ in luxū supbiæ ipso potentiæ fasti
gio lenocinante corrūpitur· Quā uidelic& potentiā bene regi& te
nere illā nouerit & impugnare· bene hanc regit qui sicut pillā sup aul
pa erigi sen in illa cū& erit· Æqualitate compon· humana & h mens
pleriq· extollit̄ etiā cū illa potestate fulcitur Quanto magis in altū
se erigit cū se ei & p̄ potestas adiungit· Quā tam̄ potestatē recte dispen
sat qui sollicite nouerit sumere exilla quo dadiuuā & exspugnare
quo dē p̄sit & æquale secū cū& ens agnoscere & tam̄ se peccatib·
zelo ultionis ante ferre· Scriptū n̄iq· ē· Ducē te constituerunt noli ex
tolli sed esto in illis quasi unus ex illis· Illoq· se excusante quo domnus
seruus ē sit [illegible] uxta quod sibi p̄ceptū fuerat atq· dicentem
audiuit uocē dn̄i & ambulauit in uia p qua misit me dn̄s & adduxit agag
regē amalech & amalech interfecit · Tulit aūt populus de p̄da
oues & boues primitias eo[illegible] quæ cessa sunt
ut immol& dn̄o d̄o suo in g[illegible] algalis· Aut sa
muhel numquid uult dn̄s [illegible] holocaustis aut
uictimis· & non potius ut oboediatur uoci dn̄i· melior est enim
oboedientia quā uictimæ & auscultare magis quā offerre adipē
arietum · Quo quasi peccatū ariolandi ⁊ repugnare · & quasi scelus
idolatriæ nolle adquiescere ; Oboedientia uictimis ut re p̄ponit̄
qua p uictimas aliena ac p̄ oboedientiā uoluntas p̄pria macta tur·
Tanto igit̄ quisq· dn̄m cautus placat quanto ante eius oculos repressa
arbitrii sui supbia gladio p̄ce[illegible] puse immolat· Quo contra aliolum
di peccatū inoboedientia dici[illegible] tur utquanta sit uirtus oboedi
entiæ demonstr&atur· Ex aduer[illegible] rso ergo melius ostenditur quid
deceat laude sentiat̄ · Sicut quasi peccatū ariolandi ⁊ repugnare
& quasi scelus idolatriæ nolle adquiescere · Solue ē q̄ fidem meritū
possit & qualis sine quisq· infidelis coronat̄ · & cū fidelis ē uideat̄ ;
Hinc p̄sa lamonē mollitiem oboedientiæ dicitur · Cui oboedien

loquitur uictoriaſ: Uir quippe oboediens loquitur uictoriaſ quidū alienae
uoci humiliter ſubdimur noſmꝫ ipſoſ in corde ſuperamuſ: Hinc meu angelio
ueritaſ dicit · Cum quiuenit ad me non ꝫ uam foraſ quidecelo deſcendi ut non
faciam uoluntatē meam ſed uoluntatē eius qui miſit me · Quidem ſi ſuam face
re ꝫ eos qui ad ſe uenire repulit ꝫ Quiſquis neſcit quod uoluntaſ filii ap
tri ſuo uoluntati non diſcrepꝫ · ſed quō primuſ homo qui ſuā uoluntatē facere
uoluit a gaudio paradiſi exuit · ſecunduſ ad redēptionē hominū uenens dum
uoluntatē ſe patriſ ꝫ non ſuam facere oſtendit pmanere noſ mtaiſ docuit ·
Cūigit̄ non ſuā ſed patriſ uoluntatē facit eos qui ad ſe uenire foraſ non eicit
qui ad hūc exemplo ſuo noſ oboedientiae ſubiicit · uā nobiſ egreſſionis claudit ·
Hinc rurſū ait · Non poſſū ego a me ipſō facere quicquam ſed ſicut audio iudi
co · Nobiſ quippe oboedientia uſq; ad mortē ſeruanda p̄cipit̄ · Ipſe aū ſic ut
audit iudicat tunc quoq; oboedi ꝫ cum ut de ex uenerit · Neigit̄ nobiſ uſq; ad
p̄ſentiſ uitae terminū oboedientia laboriosa Apparet redemptor noſter in
dicit · quib ane ꝫ ā cūut de ex uenerit ſeruat · Quid ergo mirum ſi peccator
homo hoboedientiae in p̄ſentiſ uitae breuitate ſe [redacted] quando hanc me
diator dī ꝫ hominū ꝫ cū oboedientē fremunerat [redacted] non relinquit ·
Sciendū uero eſt numquā p̄ hoboedientiā malū fieri · Aliquando aū debꝫ p
oboedientiā bonū quod agit̄ intermitti · Neq; em̄ malum p̄ uidy ſo arbor
exiſtit quidſ ho [redacted] mini ne contingerꝫ interdū ·
Sed ut p̄ melius [redacted] obēdientiae meritū homo be
ne conditus eſſet [redacted] eſſet dignū fuerat ut hunc ꝫ ā
a bono phibꝫ ; Quatenuſ tanto uerius hoc quod agerꝫ uirtuſ eſt · quanto ꝫ a
bono ceſſans · uictum ſuo ſe ſubtrahi humiliuſ exhiberꝫ · Sed notandū quod
illic dicitur ex omni ligno paradyſi edite · de ligno aū ſcientiae boni ꝫ mali
nē ꝫ gerit̄ · Quiem̄ a bono quolibꝫ ſubiectos uetat · neceſſe ē ut multa
concedat ne oboedientiſ mens fundi intereat · ſi a bonis omnib̄ penitus
repulſa ieiunat ; Omiſſū [redacted] paradyſi arbore ſ adeſu dīs conceſſit cū a buna
phibuit ut ceteratura ſuā quā nolebat [redacted] extingui ſed puchi tanto facilius
a buna reſtringerꝫ quanto a deum [redacted] taſ luiuſ relaxaret ; Sed quia
nonnūq; quī nobiſ hūſ mundi p̄ſperā [redacted] nonnūq; quī uero iuberter aduerſa ·
Sciendū ſū mopere ē · quod oboedientia aliquando ſide ſuo aliquid habe
at nulla eſt · Aliquando aū ſide ſuo aliquid non habeat minime · Nam eū
huiuſ mundi ſucceſſ p̄ cipitur · cū locuſ ſuperior imperatur · ſi quid p̄ cipi
endi hoc oboedie- oboedientiae ſibi uirtutem euacuat ſi ad hec ꝫ um

exppio desiderio anhelat · Neq· enī se subhoboedientia dirigit quadper
capienda · huiusuitae pspera lubidine ppriae ambitionis seruit · Rursum
cūmundi despectus pcipitur cūppria adipisci & commeliare iubentur ·
nisi hęc & ex semetipso animus appetat · oboedientiae sibi meritū minuat
quadeo queinhac uita dispectas · inutilis nolensq· descendit · Addeni
mentiuoboedientiae quippe dicitur cūmentē adsuscipienda pbra huius seculi
nequaquā ex parte aliqua & cū suis uotis comitantur · Deb & ergo oboedi
entia & inaduersis ex suo aliquid habere & rursum in psperis ex suo aliqd
omnimodo nonhabere · Quatenus & inaduersis tanto sit gloriosior quan
to diuum ordinem etiā ex desiderio iungitur & in psperis tanto sit uerior
quanto ap̄sentis ipsā quā diuinitus pcipit gloriā · funditus exmente sepa
ratur · Dixq· saul adsamuhel · peccaui quippiam quia transgressus sum sermonē dñi
& uerba tua timens populū & obaediens uocieius · sednunc porta quaeso
peccatū meū & reuertere mecū ut adorē dñm · Nanq· reuertar tecum
quia proiecisti sermonē dñi & proiecit te dñs ne sis rex super isrl · Corripit pphā & are
gē pinoboedientia · quadhū mandatū explere noncurauit · pcidiq· eum reg
nū dimissurum · quare cautidinē mandatoꝝ dñi sequi noluit · & merito ille
de pore flauus culmine abicitur · qui nec regimen tenere nescit · Ipse enī re
gimen rite tenē qui se supbiri phumiliter adoboediendū subicit · & inferiori
p uictoriā addocendū anteponit · Sieni saul dñi mandatus oboedisset ri
te populo pcer & conuersus est samuhel ut habiret · Ille aū adp̄hendit
summitatē pallii eius quae scissa est · & ait adeum samuhel · Scidit dñs
regnū isrl ate hodie & tradidit illud pximotuo meliori te · Nota mys te
rium quodsicut in passione dñi pontifex uestimentū suum scidit · hic
& rex saul uestē pphē ue nunc scindere describitur · Per utriq· enim
potestatē & regalē uidelic & sacerdotalē scissio uestimēti facta est ·
ut demonstretur stabilitatem regni seu sacerdotii in populo iudeorum fie
rinonposse qui uerū regē & sacerdotē adse uemente dñm uidelic & xpm
recipere noluerunt · Porro triumphator imsrl nonparcit & poenitudi
nae nonflectetur neq· ut homo est ut agat poenitentiā · Triumphator
in srl dñs est cui omnis uictoria recte adscribitur quia mirabis non ē sed
secundū iustitiā & ueritatem uniuersa diiudicat · Notandū aut quodilla
editio hab & nonreuerentiar in quid samuhel tecum quia spreuisti uerbū
dñi & spernitae dñs ne sis rex super isrl · & conuertit samuhel faciem suam
ut habiret · & tenuit saul pinnulā diploidis eius & discidit ei · & dixit adeū

samuhel. Disrupit dñs regnū abisrt demanutua hodie & dabit pximo tuo
bono supertē & duud & ur isrt mduo & nonauertēt ur neq; poenitebit eū
quo nonest sicut homo ut poeniteat eū ipse minat & nonpmutat. Iste cui
dicat̄ spernutte dñs nesit rex supisrt. & disrupit dñs regnū abisrt demā
nutua hodie quadragīta regnum amis supisrt. tanto felic& tempo
ris spatio. quanto & ipse duud & audiuit hoc primo tempore regni sui
Intellegamus ideo dictū quumullus de eius stirpe fuerat regnaturus. & re
spuamus adstirpē duud unde exortus est. secundū carnē mediator
dei & hominē homo xps ihs. Nonhab& aut̄ scriptura quodimplerisq; lati
nis codicib. legitur. disrupit dñs regnū isrt demanu tua. sedsic& nobis
positū e Inuentū ingreecis. disrupit dñs regnū abisrt demanu tua & hoc
intellegat demanu tua quod. abisrt. Populi quoq; isrt pson̄ figuratege
rebat homo iste. quipopulus regnū fuerat amissurus. xpo ihū dño nro pnouī
testamentū noncarnaliter. sedspiritaliter regnaturus. Dequo dūdicitur.
& dabit illud pximo tuo adcarnis cognationē idreferitur exisrt eī xps secun
dū carnē unde & saul. Quodvero additū e. bono sup̄te potest quidem in
tellegi meliorite. Nā quidā sic sunt interpretati. sedmelius sic accipitur bono
supte utqui a ille bonus est ideo sit supte. Luce a illud. aliud pphetiando
nec ponī oms inimicos tuos suppedib. tuis. inquib. est & isrt. Cui suo pceu
tori regnū abstulit xps. quā ius fuerit illic & isrt. inquodolus nonerat
quoddā quasi frumentū illarū palearū. Namutiq; inde erant apostoli
inde tot martires quox primus stephanus inde tot ecclesiae quasi apostolus
paulus cōmemorat inconuersatione magnificantes dñm. Dequare non
dubito intellegendū quodsequit. & duud & ur isrt induo. inisrt scilicet ex om
nicū xpo. & isrt adherentē xpo inisrt. adancillā. & isrt adliberā pertī
nentē. Nam ista duo genera primū simul erant. aliud habrahā adhuc
adhaerat ancille donec sterelis pxpi gratiā fecundata clamaret. Eice
ancillā & filium eius. Propt peccatū quidē salomonis regnante filio ei
roboam scimus trahel induo fuisse diuisū atq; ita pseuerasse habentib.
singulis partib. regessuos. donec illa gens tota a chaldeis ecc ingentius
tatione subuersa atq; translata. Sedhoc quidadsaulū. cū sitale aliqd
cōmandū ec& ipse dd fuerit potius cōmandū. cuius erat filius salo
mon. Postremo nunc Interse hebraea diuisa nonē. sedindifferenter
meus dē erroris sociat̄e dispsa pterat. Diuisio uero illa quādō subper
sona saulis illius regm & populi figurā gerentis. eidē regno populoq; mina

est. aeterna atq; immutabilis significatur. Et hoc quod dicitur. Et non
conuertetur neq; poenitebit eum. quia non. Sic homo ut poeniteat eum ipse
mutat. & non pmutat. id. homo mutatur. & non pmutat. Non sic dr̄ quēmon
poenitet sicut hominē. Ubi em̄ legit. quod non poeniteat eum. mutatio rerū
significat. immutabili pscientia manente diuina. Ubi ergo non poenitere
dicit. non mutari intellegit. Prorsus insolubilem uidemus phe uerbi
tatē diuinitus fuisse sententiam. De ista diuisione populi isr̄l. & omnino p
petua. quicūq; em̄ ad xp̄m transier̄ uel transeunt. seu transibunt. inde non
erunt. inde secundū dī pscientiā non secundum generis humani unitatem
deq; naturā prius quicūq; ex his habentur adherentes xp̄o perseuerant. mul
to magis cum eis habentur. qui eius inimici usq; in finē uitae huius. eē. p sis
tunt. secundum ista quae hic pmutata. est. ppetuo pmanebunt. Dixitq;
samuhel. Adducite ad me agag regē amalech. & oblatē ei agag pinguis
simus. & dixit agag. sicine. o sepāret amara mors. & ait samuhel. Sic fecit
abq; liberis mulieres gladius tuus. sic absq; liberis erit inter mulieres ma
ter tua. Et cinstructa concidit samuhel agag coram dño in galgalis. Quan
do legunt quidā inscriptam. quod sibi nulli hostium parcant efficiuntur
crudeles & humanū sanguinē sitientes dicunt. Quia & uisti ita pereus
serunt hostes. ut nonderelinq; ret. aberis quisquam fieret. Et non intelle
gunt in his uerbis abumbrari misterium. & hoc nobis magis indicium impug
nantes. aduersus uitia. nullū poenitus ex his relinquere debeamus sed
omnia interimere. Nam si pepercerimus carne debemus reputari nobis in cul
pam. sicut reputatū est saul quando ille seruauerat regē amalech. Quomo
do ergo quisq; iustus manebit. si adhuc aliquid peccati in semetipso seruā
uerit sicut saul. At uero sī in figura samuelis ita secum. suphos
ter suos id. supra. cū pcatis ex. ut nō permittant relinqui aliquod pec
catū impunitū.

Dixitq; dñs ad samuhelē. Usq;
quo tu luges saul cū ego proiecerim eum ne regnet super isr̄l. cū ego proiecerim
eum. Imple cornu tuum oleo & uenī & mittam te ad isai bethlemitem pro
uidi enim in filiis eius mihi regē. & cetera. Itaq; saule ppter inobedientiā
regi barbarico dr̄ samuhel. ad isai & sumpto cornu oleum ungit in regem
dauid. Sed uideamus eundē dauid quomodo xp̄m ppheticae significa
uerit. Dauid em̄ interpretatur manu fortis siue desiderabilis. & quidfor
tius leone illo de tribu iuda. quantus mundi. & quid desiderabilius
illo de quo dicitur. & Uenit desideratus cunctis gentib. Unguē iste

48.

dauid regē futurū. denunciat punctionē dñi. xpm. xp̄s ēm a chrisma-
appellatur. Reprobat̄ septem filiis ysai maiorib. minimus ac tute electus est
ad regnū quasi pro uidendo sacerdotio & regno prioris iudaice populi qui
sabbatismū secundū legē ser̄bat. xp̄s dñs nr caput minoris populi sacerdotio
ꝑpetuo functus est. & unctus est cuius regni non hab̄ finē & eum omis
gentes lingue & trib. seruiūt. Dauid a boue furto pastoris pecorū ad hom
nū regnū transfertur. noster aūt dñs ipse ihs a boum. uidelicet plebis oblatē
ē & in regnā gentiū translatus est. Inuidea cū modo ñ est xp̄s oblatus
est inde. nunc gentiū greges pascit. Igitur recedente a saul dñi ꝓpter in
obedientiā arreptus ē maligno spū & exagitabat eū spūs nequā a dño.
Dixerunt q̄ serui saul ad eum ecce exagitat te spūs dñi malus & cetera. In hoc
loco queri solet. de spū quagitabat saul. sidni cur malus. & si malus cur dñi
dicitur. ad hec sententia duob. uerbis comprehensa ē. & in dō potestas iusta
& in diabolo potestas iniusta. Nam de est spūs malus pnequissima uolun
tate. & de spūs dñi p acceptā iustissimā potestate. Unde ergo spūs dñi appel
latur diabolus ꝓpter ministeriū quo omnib. & in spiritib. malis bene utit
dñs. ad damnationē quorundā. ad emundationē. ad probationē. & quam
uis malignas ad omissio potestas tamen a dño non sit. Sicut antiquus hu
mani generis inimicus qualis & afflictionē iustos semp tam in abactere
nō potestate non accepit. ad exemplum sanctorū nullatenus comulet seu
Unde & omis uoluntas diaboli iniusta ē & tam ꝑ mittente dō omis potestas
iusta. exse enī ꝓptare quoslib & iniuste. ꝓpemodū sedeos qui tentandis
& put tentandi sum. nonnisi tentare dñs iuste permittit. Bene ergo
nunc dicitur spūs dñi malus exagitat te. Ecce unus deq spūs & dñi ap
pellatur & malus. Omnia dei ca & placentia potestatem habet iuste. malus
aūt ꝑ desiderium uoluntatis iniuste. Sic & dicit dicitur. & erat sopor dñi
qui occupauerat milites eius de saul cum dauid hastā & scyphū abstulit
sic & capite dormientis. non quia sopor tunc a dño erat ut ipse dormi
sed ille sopor quem uel hominem ad ꝓhendere & nutu dō erat infusus. ne dā
seruo eius in eo loco ꝑsentia sentiretur. Dicit ergo spūs dñi malus hoc ē minis
dñi ad faciendū in saul quod ei p̄ua uidebat omnium potentissimi nudicabat.
Quos ille uoluntate quam dilexerat non erat. dñi. Creatura uero quam odi
uiserat & ꝓtectare quā non sua. sed dñi omnium. requirere acceperat
dicta. Formidat igitur non deb̄ quam nihil nisi ꝓmissa uale. Nam
eum ex pellenda de homine legio dño dicebat. si eicis nos mitte nos

migregē porcorum. Solus ergo ms illa timendus est quae cū hoste sēruire
p̄mserit ei. Adusū ustri nudum & intusta dlius seruit. Erat aūt dauid
in cantic ms musicis eruditus. Diuersoꝝ enī sonoꝝ sationabilis modera
tusq; concentus. concorduantia tam compacta ordinat ecclesiae m
sinu ar unitatē quę uarijs modis cotidie resonat. & suauitate mys
tica modulatur. Iste adhuc puer in cithara suauiter immo fortiter
canens. malignū spm quo perabatur insule compescuit non quod
cythara illius tanta uirtus erat sed quod figura crucis xp̄i quę de
ligno & extensione neruoꝝ mystice gerebatur ipsiq; passioq; quae
cantabatur tam tunc spm demonis opprimebat. Tropologice aūt
hoc facto dauid ad compescendū p̄xmo instruimur. Plerūq; enī sup
b. diuersę exhortationes blandimento placandus est. quas & plerūq;
dura uulnera plumaceis fomentis molliuntur. & furor insanos sępe
ad salutē medico blandiente reducitur. Cūq; ei sic dulcedinē con
descendunt. linguor ms ne mutetur. neque enim negligenter
intuendū est quod ei saul em spūs aduersus mundo rum dispensa dauid
cythara eius uesaniam sedebat. Quidem p̄saul cum ms electio potentiū
& quid p dauid immutat. nisi humilis turba sanctorū. Cui ergo saul ab immun
do spū arripitur. dauid amente uesania eius temperatur. quia eius
sensus potentium pulsatione in furore uertitur. dignitate ad salute
mens quasi dulcedine cythare locutione & mūe tranquillitate re
uocatur. ℣. Et cū intermissum fuit inter sēchod & ange cha in

Post hec philistim agmina sua impraeliū conduxer ms in soch mudae
finib. domini. Soch oth epidū in tribu iuda. Sunt aūt usq; hodie uicu
li duo p̄ gemin. hebraum de leuiter polens in nomine haroniae publicae
unus in monte & alter mari positus: quibus hoc nomen inditum. Inter
pretatur uero ram. s. humilitas. Azecha cuius est. cum ex impe
to orib. inde adquā usq; p̄cutiat ē. Iesus quinq; reges. sed hodie uo
catur nulla. Ezecha inter deuteronomium & Eliazecha interpretatur
fortitudo siue discipuli. Duma siue domini in tribu iuda uicus gran
dis ē in radice montis hoc ē ad australē plagā in finib. deuteronomii
& cum abea milib. distans. dum Inter pretatur silentiū siue quadam
Porro saul cum israhel & cum israhel congregatus in valle therebinth. The
rebinthus ē. in qua mystice sub quasi absondito idolo uxta nea polim. & dixe
runt ad inuicem ad pugnandū contra philistū & cecidit hinc ros ephus

Post nonnulla siquidē tempora palestini denuo congregati & magnum
supomisrahelitas exercitū collegentes interfochos & azecha castra meta
tisunt contraquos denuo sal. pdicti exercitū & sup quendā montē castra po
nens coegit palestinos prioza quidē castra relinq·re & ex aduerso montisquè
saul adsphendebat aduenire. dimissisq· ex exercitus monte quem sit
inter eos. & egressus est un spurius de castris philistim̄ nomine goliath
de gech. altitudinis sex cubitos & palmo. & cassidem eream super caput eius
& loricā hamatā induebatur. porro pondus loricae eius quinq· milia sic
rum aeris. & ocreas aereas habebat inter crurib. & clipeū aureus tegebat
humeros eius. Hastile aūt hastae eius erat quasi liciatorii texentium. Ipsū
aūt ferrū hastae eius sescentos siclos habebat ferri. & armiger eius ante
cedebat eū. Stansq· clamabat aduersus filios israhel & dicebat eis.
Quare uenistis parati ad pliū. nūquid ego non sum philisteus. & uos serui sa
ul. eligite ex uobis unum & descendat ad singulare certamen. Si quiuerit
pugnare mecū & percusserit me erimus uobis serui. Si autem ego praeualuero
& percussero eū. uos serui eritis & seruietis nobis. & aiebat philisteus.
Ego exprobraui agminib. israhelis hodie. date mihi unum & ineat mecū
singulare certamen. Spurius dicitur quia patre gigantē matre uero
ignobilis natus erat. Dauid aūt erat filius unius effrathei de bethleem iu
da cui nomen erat isai qui habebat octo filios. Quaeritur cur hic octo fili
os habere dicatur cū in parabolis poetarum non amplius quā septē legantur
quod ita solutum. Nathan etiam propheta filium semei alii sui quē in loco
filii educauerat & nutrierat inter filios adnumerat nā & eos. Simi
le septē eius filii legantur adduci fuisse. & octauus ē impostorum inter
quos nathan adductū fuisse manifestū. qui & ionathan uocatur.
De quo in extrema parte similiter dicit. Percussit aūt eū ionathan filius
semei fratris dauid. & in octauo quodibi cum quo propheta uocatur nathan scri
bitur non ionathan. Pigmaei uero philistim̄ contra israhel nomina conue
nienter maligni spūs in prodiū aduersū ecclesia dī accipi potest.
Inde egreditur de castris scilicet philistim̄ qui spurius nomine go
liad nimiae magnitudinis qui bene potest significare diaboli superbiā qui dauid in singulari certamine congressus prostratus ac populū
dī a timore eripuit. Qui leonē & ursū necauit ut sū iudeū & diabo
lū leonē antichristū. alterū nunc hominib. latenter insidiantem.
alterū in posterū manifestissimae se uenientem. Ire dauid in proelio

gignanter superauit cũa diuersus populũ dialiengene dimicarent: qua
cauit superba humiliauit: quocauit diabolus xpm. Accepit arma bellica
sis dauid uadiuersus goliam procedere. hec arma pacauit. quia uim habu
ra corporis portare nonualuit. Abiecit onerosa accepit quinq; lapides
de flumine & posuit in uase pastorali. his armatus procedit & uicit. hoc qui
dem ille dauid. sed sumus figura pscrutemur. in dauid xps intelligitur. qui
tempore reuelationis nouitestamenti instituende & commendande gratie
prudens arma deposuit. quinq; lapides sulit. Deposuit ergo corporalia sa
cramenta legis que non sunt imposita genti. deposuit que non obseruamus.
Quia enim in ueteri lege & legimus & non obseruamus. sed tam ad aliqua sig
nificatione prolata & posita intelligimus. Denique hec arma deposuit ta
qua onera sacramentorum ueteris legis. & apta lege accepit. Quinq; enim
lapides quinq; libros moysi significant. Sulit ergo illos quinq; lapides de
flumine ide de seculo. Labitur enim mortale seculum & pter fluit quic
quid uenit in mundo. Erant enim in flumine tanqua lapides in populo illo pri
mo. Erant illic inutiles & iacebant nihil ualebant. transiebat supra flu
uius. Sed quid facit dauid ut lex ipsa sulit. erat. accepit gratiam. Lex enim
sine gratia implere non potest. plenitudo legis caritas est. Qua ergo gra
tia facit legem implere significatur enim gratia. Lucas. Hoc est in carne gra
tiam. ubi mihi nomen sit semper sed sumque dare. hoc mater gratis da
& conteritur fides sit quia ex parte. Quomodo ergo ostendit dd legem
sine gratia operari non posse. nisi cum illos lapides quinq; quib; significat
lex in libris. v. conuiuio ore uolens gratiam. posuit in uase pastorali quo
hic mulgere consuerat. Inarmatus procedit aduersus goliam sugebum
se lactante & desepumente. Sulit unum lapidem. & deiecit diabolum.
In fronte percussit & cecidit ex eo loco corporis ubi signum xpi non habuit.
Hoc quoq; hic attendus quinq; lapides posuit unum misit quinq; libri
electi sunt secundum uocem. Plenitudo ergo legis caritas. utrum apostolus
suffert me inuicem in dilectione. studemus seruare unitatem
spiritus in uinculo pacis. Deinde illo percusso. in de recto gladium eius ab
stulit & deinde illi caput abscidit. Et sicut hoc in dd. deiecit diabolum
de uis quando credebant magici quos ille in manu habebat. & de quib
terrens animos eorum deuicerat. Conuertunt linguas suas contra diabolum
& sic gulae de gladio suo caput incidunt. Ite ut recta fide plenus
quaesiti solemus adustriam deputari ex ipsa creatura sacre que

52.

hereticus affert testimonia colligit & errori ei pnam inde comminatur. Comminans quoq; dum ei ex lege testimonia apportant. sed ea nobis afferamus unde uincamur. Unde & dauid impiū dū quondam fortasse mundum perimeret. goliath uero reuelatus siue transmigrans hereticorū superbum significans. hoc ei bus locus sunt quadruor bis aperim. Goliath quippe cum gladio. dauid uero cū pera pugnabat uenit ad prelium. Sed eundem goliā dauid suis suo occidit gladio. Quod nos quoq; agimus. qui pmissi de membris exuuias fieri dignatione memur. Nā cū superbiam hereticos & stulte scripturas semet nos detorquere. eisdē uerbis eorū sementis quibus pferam uncum quasi gladium goliā suo gladio detruncamus. Assumens uero dauid caput philistei tulit illud in hierusalē. in principio ē. Arma uero eius posuit in tabernaculo suo. Quod dicit assumsisse dauid caput philistei in hierusalē. in principio est. quod postea fecit. Arma uero eius id est philistei non ē intelligendū quod in suo posuit tabernaculo. sed in tabernaculo dni. de quo tabernaculo postea hic habitabit sacerdote accepit. Eo ū tempore quo uidet saul dauid egredientem contra philistei ait ad abner principem militie. de quo scripsimus descendit hic adulescens abner. dixitq; abner. Vuat anima tua rex sinoui. Secundū illud locutionis genus hoc dictū est. quod dictum ē illud. benedixerunt nabod deo. scripsit. ac si diceret nomen animatus sit rex sinoui. quasi de morte tui sinoui. Aliter quasi coniuncto aliquando pono pronomen uerbo uerbi illud psalmistae. Simroibum in requie mea. ideo nomen roibum in requie mea. sine nomine pronomen dictū accipi. Verum ei modo uerandi quem regis & affirmare se nosse. Unde dicit. hoc eni modo & ingeniosi ioseph patriarcha contra fr suos usus est quando dixit. Per salutem pharaonis nonegrediminimini hinc donec ueniat fr uester minimus. Per scripturas quidq; gramen interfec die scriptura quod anima ionathae conligata ē. animae dd & ita dilexisset eū ionathan quasi animā suam. Ionathas optime tripū uenit ecclesiae qui ex iudeis in xpm crediderunt. q; accepta spūs sci gra xpi amore relictis omnib. quae immundo habere poterant ipsū redemptorē secuti s. Unde & petrus ipse dns ei & sotius suus dixerat ad him. Dne ecce nos reliquimus oīa & secuti sumus te. Cui & ab apostolo ita scriptū ē. Quoniam quot possessiones agrorū aut uineae

mebant & uendebant & afferebant pcu corū ante pedes apostoloꝝ dauide
batur ausingulis puncq opus erat. Sic ioseph dedit dauid aruna usq ad
balteū. cū credentes quiq quicquid habere poterant in hoc mundo omia in
lucrū xpi conferre festinabant. Porro cum reuerteretur dauid pcusso ph
listeo egresse sunt mulieres de ciuitatibus urbib. isrl cantantes chorosq ducen
tes in occursu saul regis in tympanis lętantes & in sistris. & ipse ludebant mulie
res ludentes usq dicentes: Saul pcussit mille & dauid decē milia. Quod
regis animus indigne tulit: huic imidia saulis & lemen odiosū aduersus
dd orta est. Ita & nūc audientes xpm pdicari medelam quę pro se non tradidere
& deuictoria eius qui hostē antiquū triumphauit credentes in ludib. ipsius con
gratulari grauiter inde offensi sunt. Ni saul callidus simulator uersutus insidias
suas posset dd offerre discrimini studuit cū michol filiae suae nuptas alligare
sicernū sibi allophylorū ppucia uictor offerret. Proquib. centū ducentos dedit
ille & unde credens se regio pene uoto inde actus est gloriosiore erpendere
& nūc dum contra uoluntatē dī xpm uinci fieri mutarique pdicatū ecclesię
tuum egerunt pquod credidere cū extinguere. Quod uero dauid prius die
tum gentiū ppucia uertitur & sic demum saul filiae nuptus hęc sic significat quod
xps non prius synagogę conubio suo sponderet. nisi ante gloriosus gentib. fie
ret. Prius enim in nationib. reseruatus est a pollutione & postea copulatus est
synagogę. Scriptū est enim. Postquā intrauerit plenitudo gentiū tunc omis isrl
saluus erit. Duplicatū hoc est. ecclesię primo obtulit sine pudere gentib. adquisi
tis. sine quia maior est numerus adquisitionis populi gentium in quā credentium
iudaeoꝝ. Aliter deinde odium saul aduersus dauid motum. ut rex obtendet
iam suis pro domore psallentis uiculo contra eum configere sed quidest quod
dū saul ipse aduersus mulieres ludentes dauid et chara eius uestimenta irrega
bat psalle eum iudeos. et ita. pdauit humilitas xpi significat. Et ergo ab in
mundo spūs saul arripit dauid animam. eius uestimenta tēperantiae. Quia ceu
sensus iudaeoꝝ pblis phoemā in furore uertitur. dignū est ut ad salutē men
tes eoꝝ. quasi dulcedine et charitatis locutionis euangelicae tranquillitate
reuocentur. Nisus est saul dd psallentem configere lancea impia mente eoꝝ
& declinauit dd. facie saul. lancea uim assaltuū eius. placide impiorum
Sic & pdicante xpo euangelium iudaeis medicinalis sermone inferre sed cū ille
aberrat a salute gentiū unus secessit solā diuinā memoriā illoc. malitia eoꝝ
laesit. Misit ergo saul satellites suos in domum dd ut custodirent eū & mane
ficerent mane. Ubi esset uir dd nocte & fugit. et saluus est. Cuq uc

57.

missem nummu saul mucrone ſtauit inlecto poſtū ꝛ pelle pilosum capre ꝛ adaq; ut eius audiuit ergo quid hoc ſignificat quod miserit saul adeus todiendā domū dd ut interficeret hoc nonadeuce dm sed tamen adpassionē eius primū Crucifixus enī xps ꝛ mortuus est ꝛ sepultus: et ergo illa sepultura tanquam domus adquā custodiendā missit regnum iudee quando custodes adhibiti sunt sepulcro xpi · Quomodo ergo custodita est domus sidd figurabat xpm · Vt xps interficeretur · dū xps non sepultura sed mortale sit interfectus · Refertur hoc ad corpus xpi · Qui interficere xpm erat tollere xpi nomen · neq; enī credere in xpm · simendum pularet custodū qui corrupti ſ ut dicerent quidormientib⁹ nobis uenerunt discipuli eius ꝛ abstulerunt eū · Hoc enī nequ; uolle xpm interficere nomen resurrectionis ei extinguere · Ut mendacium euangelio pferret · sed sicut ille dd nomen · sic nec hoc potuit regnum iudee ꝛ efficere ut memoriam xpi deleret · Ishui quidē saul ut ante dē dereno iudicet in xpm p sumere uoluerunt offendere ut in lapidē offensionis ꝛ petre in statuā ꝛ reduceret usus erat ignis · Quia quo in peccatū nominuenerūt qui ſ peccatorem persequunt ſ.

Numarū ÷ saulu adicentib⁹ ecce dauid in nachioth in rama nachioth locutus ÷ in rama ubi dauid sedit · Rama uero in tribu beniamin cuius ÷ saulis in sexto miliario abbelia ad septentrionalē plagā contra bethel · memini huius ꝛ hoc etiam ſ. Alia ūrama ē in tribu aser nachioth pulcritudo interpretatur ꝛ rama excelsū · Bene ergo conuenerunt haec nomina loco ꝛ rebus in his exploratis quib⁹ pheta iudicta excelsitudine habent scientie aduenustate locutionis · Misit ergo saul lictores ut apprehenderent dd quod eū audissent cum eis pphetare in ramatha mei ū ꝛ samuhel stantē super eos · Factus ē aūt ſ dm super eos ꝛ pphetare coeperunt ꝛ ipsi ꝛ ceteri · Igit dd regē manus iniūdeuman sus q; presumpsit destruere fugit · uenit · ad samuhelē ꝛ mīsit saul nuntios qui adpheenderent dd · quod cū audissent samuhel in pphetas ꝛ coetū pphetarū quem illo tē pore pphetabant · nuntii ei qui missi sunt ꝛ cepto eodē spū pphetauerūt · Missi q; ſ · alios hoc contigit · Extremus nihil omnino · Postea uero ei ipse saul uenit ꝛ fecit ē super eis spūs dni ꝛ ambu

lubat egrediens & pphetabat · Questio magna hic oritur cū pcedentib· legit
& nonuidit samuhel saulē usq· indiē mortis suae Quomodo hic pphetasse eo
rā samuhele dicat̄· Quā questione hebraei his duob· modis soluunt· Aut
nūquā eū qquando unctus ē saul cū eo pphetarū abscondit· se samuhel
ne uideretur· ubeo· Aut nūquā eū indutus habitu regio quondiu⁹ erat quan
do dictū ē nonuidit eū usq· indiē mortis suae· Subaudiatur Indutus habitu
regio· expoluisse uero se nonoīb· uestimus sed regalib· tantū Intellegen
dū ·· hīc quaeritur quomodo illi nuntii qumissi essent adtenendū ho
minē & adnectē ducendū talis spūs particeps effici meruerint & saul ipse
quumserat uemens & ipse sanguinē Innocentē quaerens effundere ac
cipere meruit spūm illū & pphetare· Quamuis enī adlutera arrinę nonē
mirū hominē rēpūb· admonitū transitoriae pphetasse dū & alia similes
multi pphetae donū legimus habuisse· Sic & balaā ille rēpus quē
ntae & scripturā audito diuino eē dimmitū· Sed tam pphetā habeat· nec
illa uerba parū testantur huic sententiae quae in euuāgelio scripta ·
multos dicturos in illo die· Dne dne in nomine tuo manducauim & bibi
mus & in nomine tuo uirtutes multas fecimus· Quib· tam dicturus ē
nonnou uos ūquā discedite a me quoperanim Iniquitatē· Mistice ac
ad exemplū huius saul nuntioriq· eius In hac sententia figurat· nonnullos
hereticos aliquid boni demunerib· sci spūs habere sic testamta legis &
euangelii habentissimi sacramtā qa cū ad ecclesiā catholicā uenium ne
mes ullo modo uolandū aut quasi nō habeam tradendū· Sed tam eos nō
ideo debere salute ēfidere qnimpbam qd pillos acceprisse ēeadem· Sed
oportet eos cognoscere unitatē & societatē inuinculo pacis sine qua
omnino quicquid habere potuer̄ quāuis sit sēm atq· uenerandū· Ipsi
tam nihil omnino sit tanto indigniores effecti p̄mo ultrae & ernae quam
to illis domus non bene usis quae in hac una quaeritur fronte ē accepēr·
hīc exemplū atq· imago huius saul nuntioriq· ei· in hoc loco uidicet nō in
ē grue gestat̄ pson· qd ūaduersari cupiunt xpo habere more sacram
ti legis & pphetarū ad testimoniū xpi & cū ecclesia quasi cū pphetis de
scripturis disputant sic illi cū pphetis uaniabant· Quod dicente ionu
tha· ad aud quē in cautionib· patris sui nūstis dolebat fatigari· Si uero
facies mihi misericordiā dni· Si uero moriar⁹ sic non auferes miseri
cordiā tuā a domo mea usque in sēp iēnū· Quando eradicauerit dns in
mic⁹ dd unūquēq· de tra· cū adiungere scripturā pepigit ergo fēdus

56.

ionathan cū domo dd comitiuo subintulat dicens; & regnum dns demanu
inimicoꝝ dd p anticipatione unq fecit. Fruſtr ſtolte interferendo quod
multo poſt tempore factū e cū infecto ſaule regnū addomū dauid transla
tū e & innocentem eū iniuſte p̄ſequebant iuſta ſ diuinitus ultione
multatū. Iunc eñ requiſitus dns demanu inimicoꝝ dd quare uirū ſem
afflixerint. Iunc cogebant ratione reddere & odiorē quib. contra il
lū tam o tempore ſteterant quod & de absalon & adeſcha filio bochri & de
ceteris hoſtib. dd acquie poteſt melleg. Alit ſiſtere uſ quid demanu
inimicoꝝ dd requieuit dns. potē nſallor aſuperiore ſententia qua
dicit ē qd foedus pepigit ionathan cū domo dauid apocrinu intelleg
qd hoc demanu inimicoꝝ dd requieuit ide quare & ipſi foedus cū eo pa
ciſci uoluerunt cūquo eē dñm uiderunt. Ideo aūt ſcriptura hc
ſententiā hinc occupando interponere uidetur ut teſtimoniū
ionathe quod dicerat quando cadiderit dns inimicoſ dd unūquēq.
de terra uerū eē cūpararet quā uidelicet & cadicam ſ inimici dd de
ra nompſo dd ſe deaduerſarius ulciſcente ſe ludicante dño pillo bene
ait ſubiungit, & addit ionathan deberare dd eo quod diligeret illum.
Sic anima eñ ſua ita diligebat eū. Ut ille nimiū quā ipſecto ipſa
legē di amore complecteba dd expditione inimicoꝝ ei oſtenderet
immunis. qui & ſicuto morte prepuit regnū eo; Ut ſperabat ter
renū habere nequiuit cōmune abſq ulla tam contradictione regni
celeſtis conſortio eo quē pgloria uirtutū comiſit dilexit eūcē &
ipſe uir uirtutū accepit. Uenit ionathan magrū iuxta placitū dd
& puer paruulus cū eo. & ait adpuerū ſuū. Uade & affer mihi ſa
gittas quoſego uado. &c. Quidē qd ionathan dd ſeruare uolens eū
ille lateret magro iuxta lapidē adſignū duas ſecum ſagittas. quas
puer paruulus ignorans quid ſeceri collegit & ei tradidit ſtru
lit. Uſi qd dſ pat filiū ſuū. unigenitū quē ad ſalutē humane gene
ris mittendū In littera legis nudum neſcientib. abſconditū habue
rat. dauid ergo abſconditus ē magro id xp̄s celat ē immundo. de
quo euangeliſta ioh dr. Immundo erat & mundus p ipſū factus eſt
& mundus eū nō cognouit. iuxta lapidē ſedebat quia mabulis legis
conſcriptus erat ut ē illud. Audiſti dns ds tuus ds unus ē & ad ſu
meſ nom di tui in uanū. Ni ſuil odio habens dd inter epulas ſedens
filiū eū mortuus ē uidebat & iudaica p fidia impaſce epulis eum

uus dene ce xp̄m tractabat · cū ergo illuxisset mane uenit ionathas
magū uxta placitū dd̄ xp̄uer parulus cūco · lectū unū sagittam
ieci ego alia dns pater illuc ferente mane credulitatis primū testimo
niū legis de xp̄o protulit · Deinde pphetas misit qui de aduentu eius testi
ficarent · Unde & scriptū est · Illumine illumina tu hierusalem insplendo
re fulgoris armoū tuoꝝ · Collegit aūt puer ionathae sagittas & tradi
dit addomnū suū · & quid agi erat poenitus ignorabat · Sic & iu
daeus populus libros legis & pphetarū p̄ manus quasi duum uirorum con
scriptor honorabunt sed eu quē mors est & pphetae signauerant
p̄ semulatur · interse mutuo nō cognouerunt ·

Surrexit aūt dd̄ uerū fugit indie illa a facie saul uenitq; ad sacer
dotē abimelech · quo & golie gladiū gigantis sustulit & panes p̄positionis
accepit · quem ut & sacerdotem more arguit & amb dictionē re
ligiose intulit eius tū · Primo uidendū est quid sit quod dd̄ interro
gatus respondit sacerdos & dr̄ · & quidē de mulieribus agit cum
nūm nos abhorreat & quibus rebus quando egrediebamur & quo
uasa puerorū sc̄a · hoc quoq; taliter accipi potest · Abimelech
interrogat utrū dd̄ pueri sui quos misit & illū locū custodierint se
dyerata mundi essent · dd̄ uero enigmatice plurali de se
ipso respondit dicens · & quidē uasa puerorū sc̄a sc̄a & a coniugii
tu coniugali · Quod uero ait · porro una haec pollutae & in hebraeo
legitur porro una lucae sic & intelligendū · Una haec lucae est ·
ac si diceret in lege p̄ceptū est · ut nemo leprosus nonce medatur p̄ces
& cui interrogatus utrū mundi sint pueri quietus si mundi essent
nequaquā eis uescendi deberent · Idcirco una lucae quae tubi eius
nō rogat · Quod uero sequit · sed & ipsa hodie sanctificabit in uasis
ipsa utiq; uasis id est nō sanctificari dicit · quasi necessitate cor
poris & periculo uitae urgente nequaquā uesceretur eis · & haec
utiq; gesta ex fide sunt · sed quamuis ad sacramentū pphetiae prima
in xp̄o dn̄o nr̄o impleta · quo postquā in carne diuinae sermonē de
clinauit ad gentes ad apostolos transiuit · cūq; ab eis fidem
tū sibi cibū sūpsit · desiderio eius desiderium paschi · Unde
golie de arma diaboli sustulit sortis eius spolia ipse deripuit ·
his ergo a quib. receptus est · xp̄s tribulationes a diabolus
& mortē · Omissa enim ait · apte quia xp̄o prae uolum uiuere ipse

58.

cutionē patientur. Adhūc inquit pſecutiſ & nos pſequemur. Fra-
uit ibi quidā ut deſeruit ſaul in die illa unus in tabernaculo & nomen
ei dochē idumæus. In hebreo habet obligatus in conſpectu dñi. Obli
gatū idē dochē idumæum erat uoto quo ſe ligauerat aliquot dieb. in
tabernaculo dñi immoraturū & oratione uacaturū. Dochā ū idumæus
quicunq; id: infructū gregis & tortuosi cuſtos erat & interpretatur
motus ſiue ſollicitus quæ pcuſſit abimelechē ſacerdotē magnū. ñ ab
melech imperator frē mi rege in nomine & gestu iudæ pdictoris pſonā gestat
pquē fraudē contra redemptorē nrm quærere regē. operatus diabolus ut
ei pdītione facta & ſui per pſecutionē eccleſia pateret & occiderentur
quā plurimi diſcipuli xpi & ſacerdotes. & pnomine ei pſecutionis gau
ſimas pferrent. Sed in domo abimelechē ſolus abiathar princeps ſacer
dotū apſecutore ſaul immunis ē quæ nemo potē nocere xpō principi
ſacerdotē. qui uictor ad celos aſcendit.

Interea dd confugeret ſaul latere uoluit apud regē quendā geth
nomine achis. ſed cū gloriaret ei ſic fuiſſe cōmemorata ne pluuorē rex ad
quem confugerat ineū aliquod mali machinaret & finxit inſaniā. & quaſi
furore corrept̄ mutauit oſ ſuum defluebantq; ſaliuæ in barbā ei & la
bebat̄ quæ in manib. eius & pcaedebat ad hoſtia portae & dix achis.
Quid adhuc mihi addixiſtis iſtū. numquid deerant nobis furioſi. & ſic
eū dimiſit. Achis interp. quomodo ē pquod ſignificat̄ ignorantia. & uer
bū miramur & agnoſcentes qd ingente iudeos impleuit: Quidā uidet
xpm ignouet̄ eis quib. mutauit oſſuū & ubi. Erant enī ibi pcepta
legis ſimulata erant ſacrificia ſecdm aaron & poſtea ipſe de corpore
& ſanguine ſuo inſtituit ſacrificia ſecdm ordinē melchiſedech. Mutauit
oſſuū in ſacerdotio mutauit in pcepta. dans aliud teſtamētū deuota
ta cabali operatione atq; ē ipſe ſē. in manib. eius quando eū cōprehen
derent crucifixer. & pcedebat ad oſtia portae id: humiliauit ſe. hoc ē
enī pcedere uſq; ad oſtia fidei nre. Oſtia enī portae immo fidei. in
de in ap̄ eccleſia & quæ uenit uſq; ad ſpeciē. & eū credit ea quæ cernunt &
merebat̄ illis & pfrui cū eis famae ad ſanctē uidere coeperit. Quod
inillo quaſi furioſo ſalua decurrebant ſup barbam ei. Apte haec ape
rte dicens. Iudaei ſigna petunt & greci ſapientiā quær. Nos aut̄ pdicam
xpm crucifixū. iudaeis quidē ſcandalū gentib. aut̄ ſtultitiā. Ipſis uero
uocatis iudaeis & grecis xpm dei uirtutē & dei ſapientiā quod ſtultū eſt

disipientius ÷ homiēnib. Saluue eñ significauit infirmitatē sedqs
stultū dī fortius est hominib. Nota quisaliuas offendant sed at
tende quasip barbā decurrum. Quomodo eñ insaluius infirmi
tas sic imbarba uirtus ostendit. Iex ergo uirtutē suā corpore in
firmauit suue & quia forinsecus infirmabat tāquā insaliua
apparebat. inuis aū duima uirtus tāquā barba tegebatur.

Fugit dd inspelunca modollā ubi eū fili ei & omis dom patris
ei insequer & uener adeū oms querant mangustias ē struere &
oppressi aere alieno & amaro animo & factus ÷ eoz princeps ÷
Quid ÷ qd dd manente inspelunca uener adeū fili ei & omis dom
patris ei. Nisi qd redemptor nr pacta passione sua ac redemptio
ne humani generis de plebe israhelitica inuidia primi eccliā
conlocauit degente inqua carnē adsumere dignatus ē ubi fisci
idē apti & domus patris ei hoc ē illi qui ex sinagoga meū credide
uener ad illū & ē uener adeū oms querent mangustias constituere
& oppressi aere alieno hoc ē quod ipse adse uenire inuitus dixit.
Venite adme oms qui laboratis & onerati estis & ego reficiā uos. Oms
quippe qui se agnoscunt mangustias unioz constitutos. Nec habeñ
latitudinē cordis & oppressi sunt aere alieno hoc ÷ censu peccatoz
quē exsoluebant diabolo quando exhibuer membra sua seruire
iniquitati ad iniquitatē. necesse ē ut amaro sint animo hoc ē utdig
nae poenitentiā gerēm de delictis suis premissa ueniam addā. Ad
desidentiū tu delicta nrā. quatenus fiat eoz princeps. quia ipse
est qui sustinuit ē ado iudex unioz & mortuoz. dī fortius pater fu
turi seculi princeps pacis cuius regni non erit finis & dominabitur
a mari usq. ad mare & a flumine usq. ad terminos orbis terre. cu
ius potestas potestas ē aterna & regnū eius alteri nō dabitur.
Quāq. gad pphēa addit. Nolimanere in pfidio pficiscere & uade
in terrā iudē. mire modo hic introducatur gad pphēta cū impeden
tib. ei nulla facta fuerit mētio. Sic itaq. hic introducit sic helias
pphēa in loco ubi dicit. & dix helias thesbites de habitatore ub. ga
laad & ioxore itaq. dni gad pphēa dauid dix ut nō moraret inter
gentes & in terra pollutā sed in terrā iuda redire & ibi iuxta uolunta
tē dni persecutionē inimicoz ferre. Porro eo tempore quo fugeret
abiathar filius achimelech addit in die illa ephot secū habens des

cenderat &cetera. Ephot illud erat quod mos fuerat iubente dño facere
sic &rationale in quo erat doctrina &ueritas in quo &ūlt consuluit
dd dñm. &ait dd. ad dñm. Si tradent me uiri ceile in manu saul. fidel
cende &ipse sic audiuit seruus tuus dne ds isrł. nudica seruo tuo. &ait
dns. descende. Ac si diceret. sibi fieret. descende & saul. &tradent
te uiri ceilie in manus ei. eę uoluntate eius dicabit. & merito uiri ceile
quum grau beneficiis dd exhibuerant eius ipse demum philistīm metue
re significant infidelitate seu mēstantia uidueę quę recēpto nisi
semp pietatis ingratis existentes apud seculi potestates contra eum
sidiando medit̄abant. Intpretat aūt ceila. adfundi uicta siue extol
lens sibi me & in psalmo septū. = uiarum tuarum impius ambulauit. & alibi
studē utilius mutatur.

Porro duuid erat in deserto ziph in silua &cetera. Ziph mons siqua
lidus caliginis siue nebulosus iuxta ziph in quo sedit dd ppe cher
melū quae in scripturis carmelus apellatur. Sic enī apellat̄ uicus
hodie iudeę unde fuit nabal carmelus sed & uinus de posteris eius
lep dicit̄. Ziph lege paralipomenon. Quidē qd ziphei dd apud se la
tentē saul. pdidere & ei eo mentē ei meditantes. nisi qd iudicii quos
ziphi mentio significant intpretant enī germinum mes. Cū intreno ng
no germinare apparebunt apud principes suos tractabant de nece
saluatoris qualit̄ eū p discipulū suū p dnū apphenderent & p id ad
mortē faciendū traderent.

Ascendit ergo dd inde. & habitauit in locis tutissimis engaddi. & re
liqua in heremo engaddi cū p sequendū dd saul apparet. & ingres
sus. dauid in speluncā. ubi latebat. Sed rex impudīs exceptus in sich
is quadrinnocuo molieb. ē incederat. Scriptū ē ii. Qui fodit foueam
proximo suo. incidet in eā. Dauid bona pro malis retribuens. inimicū non
occidit. sed pretestimonio facti. ora regiae clamidis amputans. abstulit.
Cūutiq facilius erat exceptū insidis. aduersarium p dere magis qui fal
lere. Quid ergo ē qd ille fugiens a facie saul in spelunca latuit. Qua
re. ū latuit nisi ut occulteret. & nō inueniret. Quidē ēt egi speluncam
sic etegi ētra. Quem fugit in spelunca ētra tegit. nō audent. Portabat his
carnē qui acceperat de terra. & uinea se ocultabat. Ne a iudicis inue
niret ds. Si enī cognouissent. nūquā dnm glorie crucifixissent. Qua
re ergo dnm glorie nō inuenerē. q. in spelunca se texerat idē carnis infirmi

tuē oculis obiciebat. & magestate dum tatis meorporis regimine
tā quā spelunce abdito contegebat. Illū ñ cognoscentes dñm. pseu
tis hominē nec mori potuit nisi in homine nec crucifigi potuit n
si in homine. q nec teneri posset nisi in homine. Opposuit ergo me
le querentib. tra. seruatur bone querentib. uitā. Fugit ergo sec dm
carnē in spelunca. a facie saul q passus ē usq. adeo se occultans co
rā iudice ut mori ret. Sed quare usq. ad mortē ee patiens uoluit
ut fugeret. a facie saul in spelunca quā inferior pars terre
potē. accepi & certe quod manifestū & notū ē. omnib. eū in monu
mento positū ee qd excisū fuerat in petra. Hoc ergo monumtū
spelunca erat. illuc fugit nr dūs a facie saul. Tam diu ps ecutus
fillū iudei quous q. poneretur in spelunca. Sed quidē qd saul p
secutor. ad purgandū uentre spelunca ingredit. nisi qd iudei
concepta in xpo malitia mentis quasi odore fetidū emisset &
cogitata apud se noxia factis deteriorib. dū xpm per minum offen
det. Sed ad tant saulem occidere noluit. & cū eū in abdito occultatus
antro haberet in potestate seruare potius quā occidere maluit.
Ita & xps dūcet in speluncā carnis persecutorē populū in potes
tate habuit & non occidit. Scriptū em erat de eis pphā. nec oc
des eos. denq. dd tantū modo sūmitate clamidis ei silenter abscidit.
ut ostenderet pphetā xpm in ducos non occidisse. sed eos tm regni glo
rię abstulisse. sicq. eos pp secutione sua uacuos sede t imperio reli
quisse. Clamidis em abscissio regni ē amputatio. hoc & in alio lo
co idē saul cū in obedientia pcepisse ostendit. Nā cū uenium
pararet regi. et q. samuhel ut reuerteret ē cū illo ad placandū dm
& noluisset & arq. ē uertens faciē suā abiret. tenuit saul pinnula
ueste ei & discidit ei & dix. adeū samuhel. discidit dns regnū isrl
de manu tua hodie & dabit illud pximo tuo & iudicatur
isrl in duos populos & rt. Ergo ex iste ps ā figurate gerebat
in duos ex significans quod inde amissurus erat regnū. dū ps eq
tur xpm. hē mortuer huiu rei gestū si quis quesierit in ecc
epore potest ut ps saul mali rectores designet. Saul igit uen
tre purgare ē. prauos pp positos ē cogitā in corde malitia usq. ad
opera miseri odoris extendere. & cogitata apud se noxia facti
exteriorib. exsequendo monstrare. Quē tam dd ferire metuit q

62.

pie subditos mites alioꝝ sepeste obtrectationis abstinentes ꝓpositos
utꝝ nullo linguae gladio ꝓcutiẽt & ꝝ cãdem ꝓfectione reprehendum. Quis & si quando ꝑ̃ iniquitatẽ sese abstinere nec possunt ut
extremis quibꝫdã aut exteriora ꝓpositos male sed tamen humiliter
loquantur. quasi oñ clamidis silentiũ incidunt. Quia uidelicet dignitatis sue in nouitate & lutemur derogant. quasi regis superpositu uestẽ foedant. Sed tamen ad semetipsos redeunt seque uehementissime & tenuissimis uerbi laceratione reprehendunt. Unde bene & illic
scriptũ e. Post haec dd pcussit eor sinu eo quod abscidisset oñ clamidis
saul. Facta quippe ꝓpositos oñs gladio feriendi nonn eos cũ reprehendendi recte iudicant. Si quando uero contra eos tyrannicus lingua
libet necesse est ut afflictione poenitentiae cõprimat. Quatenus ad
semetipsũ redeat & cũ ꝓpositae potestatis deliquerit ei ẽ trase iudicium
quis ibi plus e pertimescat. Ni cũ ꝓpositus delinquit ei ordinationis eos
nobis pculit obtutus. Unde mos est eos quos cõtra se & aaron cõtra populũ cognouisse aut. Nos eñ quid sumꝰ nec ẽ contra nos murmur sed
ẽ contra dñm.

Post haec sequitur scriptura narrans de morte samuhelis & de fuga
dd tradicens. Mortuus ẽ aũt samuhel & congregati ẽ omnes israhel & planxerũt
eũ & sepelierũ eũ in domo sua in ramatha. Consurgens q̃ dd descendit
in desertũ pharan &cet. Erat nunc ẽ opidũ transarabũ iuncti sarracenis quum solitudine uagi errant. Per hoc re fecit filius israhel cũ de
monte seir nu castra mouissent. Est ergo uidelicet transarabũ ẽ contra
australẽ plagã & distat ab ubi ẽ contra orientẽ itinere trium dierũ. Unde
scriptura aũt pharan scriptura cõmemorat habitasse ismahelẽ. Unde
& ismahelitae quum nunc sarracenos dicamꝰ. Legimꝰ eodorlaomor regẽ
percussisse eos gerara in desertos faran. Erat aũt uir quispiam insolitudine maon & possessio ei in carmelo &cet. Historia quae de nabal &
de abigail uxore ei narrat mystica intellectũ quaerit. Nabal enim
de quo dictum ẽ q̃d ur durus & pessimus & malitiosus erat tyrannum
cens & populi iudex. Quoꝫ aliqui una fellis & borro una tudine
de bruta dura cervicae & incircumcisi cordis semp spũ sco resistentes
hunt atq; carnale sensũ in lege sequentes stulti facti ꝙ̃d bene nam
nabal exprimit. Incipiat enim insipiens & demens. Unde & ꝑ̃mutemẽ & ꝓptos ad eius refectionẽ fidei & bone operationis experimentum

respuer dicentes dñe nescimus unde sit nos mori si discipuli sum Abigail
uero de qua refert scriptura quod mulier prudentissima & speciosa fuerit
Irpum tenet plebis illius quexuduer. ut fidē cuerti do placere meruerunt
Quod bene abigail sonat mīpatā eñ patris mei exultatio Vnde & dñs meus
gelio dicat gaudiū erit in celo sup uno peccatore pñitentiā agente
Huic sepius in pphetis & in ipsis psalmis populi uti duci depcans dd uictoriā
oblationē acceptabile bonor operū & pie deuotionis obtulit Quā ille post
mortē uiri sui quidem insipientis stultitiam sua prudentia mēdacio exhibuit
sibi sponsā nō habentē maculā uel rugā Quod abigail mīpellans ipse & p
dominū suū ut ddd queuit ēstultitiam & ebrietatē sopitū offenderat
Si eñ surrexerit aliquando homo psequens te & querens animā tuā erit ani
ma dñi mei custodita ā fasciculo uiuentiū apud dñm deum tuum Por
ro anima inimicorū tuor rotabit quasi in impetu & circulo funde Sul
cherrima cōparatione statū iusti & reprobi sorte discernit Horū quip
pe animas pellit uiuentes ut illorū ut dicit contrario spūali morte
p̄occupatas in sinus & iuncta illud pphete Anima que peccauerit ipsa mori
tur Hos fasciculo illos lapidi funde assimilat Fasciculus enī ēstringitur
ut integer maneat & seruetur lapis in funda expeditus ponit ut ubicunq; sic &
eñ sic in hoc seculo electi ppter tribulationū coangustantur ut hostium
minarius se adinuicē mutuis cuneis ēiectum coadunata adinuicem
manus iuri redēptoris imperiū ēseruent Quero rō bri quanto luxus in
hac uita uoluptatib. ppter uelut liberi dimittunt Luxo longius infi
xuro. diuine uisionis gl. pcium uidere si merito dicitur & de ipsi dema
nu tua expulsi sum me. ūi omnipotentē pudentiā deserbit ut pmptorum
cūctā animi uiri sei quasi in fasciculo uiuentiū apud eū custodiri Sic
eñ facillimū ē culibet fasciculū herbe t foenis sua manu recentū ēser
uare cui uirtus dñi & saluatoris nri omnipotentis uerbi electos ab initio usq; infi
nē seculi nequa exersuli ratione pereunt sine labore tuet Iuxta quod
ipse in euangelio subfigurato uiuū deos loquens & sequentur me inquid
& ego uitā ēternā do eis & nō peribunt in ēternū nec rapiet eos quisquā de
manu mea Sic fasciculos uinis quib. lib & uinculis alligatur Ita omnis sctorū
cordis una eademq; fides spes & caritas adinuicē ēstringit & uno diuinae p
tectionis munimine circūdatur Adhuc enī aliud pro sensus qui anima
dd psequentib. uitā hostib. custodiri sēp fuit insolite uidemus Porro inimi
mici ei insistentib. sibi aduersantib. sic lapis funda circūactus sic instabi

lundeq; peruenit ad suos cum expellendi de limb. t. eū humanis reb. āferendi. Oriuculo aū cū digessissē unū nabal indicauit uxori sue uerba hec &c. Quidnobis ab igal. premunitionis siue dispensationem mutet nisi quod iocundas melius corrigimus simplicia. ire siue cōmotione declinam. Perturbati quippe quid audiunt ignorant sed eum adeo redeunt tanto libentius exortationis uerba recipiunt quanto se tranquillius tolerato erubescūt. Mentis aū furore ebrie uomere rectū qd dicē puerū udet. Unde & ecce nabal ebrio culpā suā abigal laudabiliter tacuit qui digesto uino laudabiliter dic. Id circo eī malū quod fecerat cognoscere potuit q. ebrius nō audiuit. Saul aū dedit michol filiā suā uxorē dd phalthi filio laisi que erat de gallim urbe benjamin tradum ēcognouit eā. idē phalthi quo sic coniunxisse eā numquā dd sibi ēpostea sociasse quum lege poeni tus huiusmodi phibeat. contra. Idē numq. phalthi de gallim hoc ē denunciatione erat. Inundatio hec lex intelligit. Legis em doctor erat debaurim idē de electus. Quando aūt ad sauule michol ei dat. phalthi idē eundem impetrauit. Eundem aūt dicitur quia cum eo dium eū nec ungere et eā nec fieret transgressor legis. Secumq. ē eā ut suus ploraret usq. b. unum plorasse dr̄ p gaudio eo quod dns eum custodisset. nec eā tangeret.

Ruenēr ziphei ad saul in gabaa dicentes ecce dd absconditus ē in cholle achila que ē ad uersus solitudinis. & surrexit saul & descendit in desertū ziph &c. l. iterū idē dd fugiens a facie saul. in castra regis cū dormientē offendisset. & np cuisset nocendi sed solā lan ceā que ad caput eius erat & lenticulā sustulit. dormientib. cunctis egressus e castris transiit in cacumine montis. Quid ergo hoc ē nisi quod p sequebantur. xp̄m audiēt sed p sequendo dormiebant q. uigilabant corde. Dantis em cordis obdormitio ē. Dormiunt multi ut ecclesiam non uigilia in nouā. Uenit xp̄s nonne occidit. sed tulit aberis scyphū aquare idē gratia legis. Iulii sceptrum regale regni sci licet potestatē qui p magno habebant. & inde se p regebant tēporalit. & qui aduersus dn̄m p incredulitatē gerebant. deinde uictor dd nr. de castris egressus transcendit multitudinē montis cacle. Et ascendit dauid & uenerūt & agebant proceres degressum & degerin & deamalechites. hi em pagi habitabant meridiana reg.

mierra antiquitus inpagi nonerant subpotestate achis habitan inter
ra antiquitus dicuntur · quicquid & secum habitare fuerant · & nulli
us hostis depdationes ppetti · Samuhel aũ mortuus est fleuitq; eũ
omis isrl & sepelierunt eũ in rama iuxta urbe sua ·
Supra nũq; dicitur sepultus fuisse in domo sua in rama · in domo sua in
familia ydelicet & cognatione sua · Quertt nũq; cũ supertus iã mor
tuus legatur cur hic reputatur mortuus · Mortuus hic ut hebraei
uolunt resurrectionis sue causa repetitur ut diuinitus saulis qui
peccatis mortuus erat · & relicto dõ etra legẽ pythonẽ consulebat iusta
eẽ manifestaretur
Post mortem autem samuhelis ẽgressi sunt philistim contra isrl · con
solutq; saul dñm & non respondit ei neq; psomma neq; psacerdotes
ebreus habẽt neq; pdoctrinã neq; pphetas · Respondebit dñs psomma
sic ide hebraei adserunt eo qd ieiunando & orando poscebant oracu
lũ sibi fieri diuinũ & dñs illis psomma reuelabat ea quae futura erant
quo d in hoc loco minime saul fecisse legitur pdoctrinã pephoth sci
licet · qd sacerdos inpectore portabat neq; pphetas qua illis cõsulen
tib dñs nequaquã respondebat · hippbete dicuntur fuisse disci
puli samuhelis · quib pphetantib iunxit se saul & pphetauit · Quae
sinuq; saul phitonissã quae susceitare illi samuhelẽ · sciũq; susceitatus sit
adeũ · Quare inquisistis me ut susceitarer & loquer · Quertt secdm histo
riã utrũ phitonissa ipsũ pphetã de inferno euocauerit · an alia aliquam
imaginariã inlusionẽ fallacis dẽmonũ facta · De hac questione beate
memoriae augustinus epc simpliciano mecholanẽsi epo scripsit · Inqui
risinquã utrũ potuerit malignus xpc excitare animã iusti & aliquã
de beatis mortuorũ repagulis euocare · mirumq; & loq; reã cũ saul ·
Nonne magis mirandũ sit quaestionis ipsius dñm adsumpsit & cẽstrum
suppinniculũ tẽpli · Quolibet em modo fecerit · factũ ẽto ut samu
hel excitaretur similiter lux nisi forte quis dixerit facilioẽ diabo
lo fuisse licentiã ad dñm animã unde uoluit adsumendã & ubi uoluit
constituendã · quã ad samuhelis defuncti spm ẽsus sedib excitandum
qd si illud euangelio nos ideo non ẽturbat quia dñs uoluit atq; pmi
sit · nulla dẽminutione succedere potestatis & diuinitus id fieri ·
sic ab ipsis audiens quãquã puersis atq; immundis & facta diaboli fa
cientib & teneri se & uinciri & illudi & crucifigi atq; interfici passus

est nonē absurdū credere exaliqui dispensatione diuine uoluntatis
ꝓmissū fuisse utnīmu ꝓpitius nec dominante magica potentia seduo
lens atq. obtēperans occulte dispensationē dī quae phitonissam il
li excitare lucebat spīm ꝓferre sci. ut se ostenderet aspectib. regis
diuina ei sententia ꝓcussurus. Quīquā in hoc facto potest adeo
alios facilior intellectus utnōuere spīm samuhelis excitatū ar
ge sius credamus sed ab iqd fantasma & imaginariā inlusionē du
boli machinationib. factā quā ꝑphaeu scripturus nomine samuhe
lis appellat. Quae solent imagines earū rerum nominib. appellari qua
rū imagines sūt. Sunt omnia quae pinguntur atq. fingunt earū re
rū quarū imagines sūt nominib. apellantē. Sic hominis picturā cū
pinguntur. Proprīū qdq. nomen incunctanter adhibet & dicit. Ille cice
ro est. ille sallustius ille achilles iste error. hoc flumen simois illa ro
ma. eiusmodi nichil sint quā picte imagines. Vnde cherubin cū sint
celestes uirtutes. facti tunc ex illo quo imperatur dns super arcā
testimonii. magnarum significandae gratiae nō aliud quā cherubin
illa quoq. figmenta uocabantur. In qua. dū quisq. uidet somnium nō in
uidet imaginē augustini. sed uidet augustinū. Cui tempore quo ali
quid tale aliquis uidet ignorare hoc augustinus usq. adeo manifestū
nō ipse hominem sed imaginem ex uidere. & phitonissam sed ex in
disse in somnis & bouem nō piscarii aut bouum imagines. Sicut con
stat aliquando nominib. earū rerū quarū imagines sed ipsae imag
nes apellari. Nmīa ē qd scriptura dicit samuhelē uisū. & ū si for
te imago samuhelis apparuit ꝓficta machinamenta ei. quibus ad
figurat se mangelū lucis & ministros suos subornat uelut minis
tros iustitiae. Jā uero illud inquid mouet quomodo in aligno
spū sancti uera ꝓdicta sint. potē & illud uideri mirū quomodo dae
mones agnouer. xpm. quē iudaei nō agnoscebant. Cūeni unte dī
& ū infimos spūs aliqua uera agnoscere. tēporalia dūtaxat. ad isti
mortalitatē ꝓnentia facile ē & nimē gruū utrompī & iustus ad
eorū poenā quib. ista ꝓdeantur ut malū qdē sit omnia & antequā
uenant ꝓnoscendo patiantur. Occulto apparatu mysteriorū suo
rum spīritib. talib. aliqd diuinationis imitatur & qd. audiunt aban
gelis pugnantē hominib. Iamū audiunt quamū omnia dīspo
moderator tuba & tacent. Vnde & ū spūs phitonissae tib. apostо

lorum attestatur p iulo apto xcu ingelista cē contur in iscem tamen
ifi fallimur. & qd uerū nosse potuerum. ñdocendi magīs qui dece
piendi sine pniam. & forte hoc ē qua cūlla imago samuhelis sau
le pdicat & morturū dīx etiā secū futurū qduq falsū ē. Magno
quippe imerito illo separari bonos a malis p morte in euangelio legim
imer sup hū illū diuite q ū apud inferos tormēta pateretur. & illū
q ideus suā uā ulcerosis fecerat ac in regē ēstimatū magnū choasin
teriectum ee testatur. Nur sipp ter ea samuhel ei dixit metuens
urnon ad equalitatē felicitatis. sed ad pirē ēditionē mortis referat
quod uterq homo fuerit. & uterq mori potuerit uq mortuus mor
tē uno p mutabit. Secundū utrūq igitur intellectū habere ex
tū hanc lectionē qñ sit ētra fidē manifestū ē. Nisi forte p fundior
inquisitione inueniatur. aliquid ū posse t ñ posse animā cū
exhibita migrauerit magicis carminib. euocari & uultū apparere
aspectib. & ī corporis limamenta gestumē utī solū uideri uideat
sed & agnosci. Et si potē utrūq. Animā iustiq dē cogatur magicis
sacrifi. digne ostendi occultionib. mīsteriis sūmi legi obtēpe
rans ut sic fieri ñ posse dicuerit ut ñ utq sensus inhuius scriptu
re tractatione admittatur. sed illo exclusō imagine similitu
do samuhelis diabolico ritu facta intelligatur. Sed quo siue il
lud fieri possit siue ñ possit tam falla cia sermone atq imaginū
simulandarū callidi operatio decipiendis sensib. humanis
multiformis imaginat pedetēptī quidē nem quisitionib.
diligentioribus pscribam. si potuis exstimem uisse aliquid
factū in maligno spū phitonissae illius ministerio. qui diu
nobis aliquid amplius excogitare atq explicare ñ dimur
Hęc s quis phitonissa & samuhele scripsit beatissim augus
tinus de
Interea dū pgeret dd cū achis rege
philistinorū in proeliū aduersus isr insurgentis. ama
lechitae inruer in sicilech & succendentes ea ceperunt
uer omnia quae erant dd & pueros ei. Reuersus ergo
dd ad psequendos amalechitas inuenit egiptiū puerū
lassescentē quē amalechitae aegrotū in itinere re
liq rant. Hunc dd inuentū cibo refecit dedēq summi
tineris fec. sicq amalechitas psequēs epulantes rep

reppḡit & fundit⁹ ẽxtinguit · Considerandū ẽ ergo quid sit quod ama
lechite absente dauid sic amalechitā & pd̄ī cepit · Amalechite
quippe populus lambiens uocatur · & quid plībienter̄ populū nisi men
tes secularium designantur · que terrena cuncta ambiendo quasi lam
bunt dū solus tēporalib · delectant · Quasi ⁊ populus lambiens pd̄m
facit · dū terrena diligenter · lucra dealienis exaggerant · & hoc absente
dd agum · qui uidelicet amore ante oculos cordis habere neglegunt ·
Quod ẽ enī quod egr̄ptius amalechite puer minimere lusset · nisi qd̄ ama
tor p̄sentis seculi peccatis in nigredine operat⁹ · sepe abeo dē sectā
firmus dispectuq; relinq̄t · Ut eī eo nequaquā currere uelit sed
fractus aduersitate corporis sit · Sed hunc dd inuenit qui amalechē prior ni
ueracater manu fortis · nonnūq; quī quos despectos a mundi gloria rep
perit · in sui amorē ēuertit · Cibo pascit · & scientia uerbi reficit ·
Ducē tamen is eligit · qui sui & sui pd̄icatorē facit & qui amalechitam
sequi nualum · dixe dd efficitur · Quis⁹ quē indignū mundus deserue
rit solū conuersus in sui mītē dn̄ recipit sed p̄dicando hunc & sibi usq; ad
lienā cordi p ducit · Quo unde lica duce dauid amalechitā comminute
inuenit & extinguit quia ipse xp̄s predicantib · mundi lasciua destru
it quos comites mundus habere despexit · Plerūq; ergo ipsi p̄dicandi
mentes sectā⁹ superant qui prius cū secularib · in hoc mundo currere
nō uelebant · ⁊ tunc⁹ q; in proelio saul & ionathan

Igit̄ ex orto proelio percussi⁹ philisti⁹ ist̄ plaga magna corrue
runt · Arripuit itaque saul gladiū suū & incubuit sup eū · Quod
cum uidisset armiger ei · uidelicet quo cognouisse · & saul in
cubuit & ipse sup gladiū suū & mortuus est · cui⁹ · Armigerū
ait hebraei doech id est meū dicunt fuisse · qui cernens saul mor
tuū seipsū ob metū dd interemit · Mortuus ē ergo saul &
tres filii ei & armiger illius & uniuersi uiri ei · Viri isti · pue
ri domestici ei intellegendi sunt · Hi tres filii saul cū omni
festi sunt ionathan abinadab quī & iesui & melchisua · Is
bosech aūt dom erat · qui annoq; quo saul rex constituit⁹ ē
natus fuisse dr̄ · Quem · xl · annos fuisse legit · cū regna
re coepisset · Unde colligit saul xl annos regnasse · Quae
rendū cur alibi legatur iesui & alibi abinadab · Iesui
enī imp · aequalis · Aequalis ideo dr̄ q; aequalis meritis

fuisse filii cuiusdam uiri memorantur. Abiud ab uero pro puer missponte. Sponte & ceu pater sua eius saul malo agendo adgnum irritaluerat una cum filiis primo cecidit. Demq. pnus pphaa dd figuraliter defle saul & ionathan quicum potentes ceciderant & sep hostib. p uale rem fuerat tulco ac uulnerati. in medio proelio corruerunt. Quomodo unquid ceciderunt potentes in medio pugnae. hoc & cu modo pius xpianorum genus nunc defle eos qui repugnantes daemonib. labuntur in seculo quodam lubrico. Quibus enim montes lubrici imprantur. Et spem recuperationis suae omittentes pprio mucrone disperatione indelicae pmptos eos dendi hostem antiquum se ipsos interficiunt. sic saul inuens sup gladium suum mortuus est. Cuius reliquias ideo hoc est maligni spus deinceps fecit spolia uirtutum auferentes spuale formidini adscribum uictorum. quae iusta pmissione dei interlib. euenit. Sed dd nr in membris suis hoc emendatius & securius corruentium causis gemunt. nec lecatur in pditione morientium sed contra dicat. ne inimicus hostis. allophilorum talis fame praedicetur hoc est pcipue fidelib. ut caute se custodiant & sancto fideiunctiq. se memoriant indumentorum lorica iustitiae. habentes galeam salutis & gladium spus hoc est uerbo dei aduersarius suis resistant ne forte uberius ingemiscentes superati. gaudium inimicis suis faciant.

Factum est autem post mortem saul ut Liber Secundus.

Et dd reuerteretur ab caede amalech & maneret in siceleth dies duos. In die autem tertia apparuit homo ueniens de castris saul ueste conscissa. & puluere aspersus caput. & ut uenit ad dd cecidit in faciem suam & adorauit. Dixitq. ad eum dd unde uenis. quam ad eum. de castris israhel fugi. Dixit ad eum dd. quod est uerbum quod factum est inter nos ut fugeret populus de proelio & multi corruerint de populo mortui sunt. Sed saul & ionathan filius eius interierunt & reliqua. Homini autem amalechitae hebraeo filium doeg fuisse dicunt. Amalechitae enim & ipsum unum ex quinque filiis primogenitus esau eliphaz fuit & huius filius amalech. Diadema uero & armillas quae dd detulit a patre doeg comminus sibi fuisse ebraei phibent. Quidam autem qd ille amalechites qui se finxerit coronam dd saul regem interfecisse ideo iuste ultionis poenam mutuatus acceperit. Nisi quod inimicus qui proximo suo machinatur malum et deceptor gaudia interitu iuste retributionis poenam a supno iudice recipiat. Iuxta illud quod scriptum est. Omnis enim

quifodit fouea. meidit mille. & quipcuſſerunt gladio gladio peribꝰ
& ite os qđ intrt occidit animā. runt ſaul & ionnuerum

Apphendens aũ dd ueſtimta ſua ſcidit omſq; uirqerant cũ eo. Cplẽme
uſq; adueſperã ſup ſaul & ſup ionathan filiũ ei & ſup populũ dñi & ſup
domũ iſrl. Populũ dñi ſacerdotes & domũ iſrl generaliter omnẽ populũ iſrl
dicit. Pluꝝ aũ dd planctũ huiuſcemodi ſup ſaul & ſup ionathan filiũ ei
Et pcepit ut docerent filios iuda arcũ ſicẽ ſcriptũ ẽ in libro iuſtoꝝ. Quod ſcrip
tũ ẽ dctd. quo plangebat interfectos ſaul & ionathan qui pceperat ut
docerent filios iuda arcũ ideo fecit utq; philiſtros ſagittarius abunda
re ũ nouerat. unde & ſaul maxime horũ ictibus periret. eu dem bel
landi arte & ſimiliter ad reuuncendos eos diſcerent. Uiter pcepit
dd ut docerent filios iuda arcũ hoc ẽ ut regeſ iuda docerent fortitu
dinẽ. ſcilicet & uſorteſ & mentis eẽt immore dñi & in pceptis di. nec in
obedientiã. a fortitudine & timore dñi ſicẽ ſaul recederent. & eo modo
quoille periret. periret. Quod uero ſeqt. ſicẽ ſcriptũ ẽ in libro iuſtorũ
Ipſũ librũ hodie nuſquã. neq; apud ipſos hebreos inueniri poſſe. iſſe
uerum ſicẽ nec librũ belloꝝ dñi. cuius in libro numeroꝝ mentio ẽ. neq; ar
mina ſalomonis. neq; diſputationes eius ſapientiſſimas. de lignorum
natura herbarũ que omniũ item. q; animantiũ uolucrũ reptiliũ & pi
ſciũ. Uel qđ in libro uerboꝝ dierũ dr. Reliqua uero operũ ſalomonis
priorũ & nouiſſimoꝝ ſcripta ſunt uerbis nathan pphete & in libris
ahie ſilonitis. inuiſione quoq; iddo uidentis contra hieroboam
filiũ nabath & multa huiuſmodi uoluminis que ſcriptura quidẽ fu
iſſe. pbat ſcripta. ſed hodie ẽ ſtatim nõ ẽ. Uaſtata namq; a chaldeis iuda
& bibliotheca antiquitus congregata in. uiii. ſpuntie operi hoſtili
& igne conſumpta. Ex qua pauci qui nunc inſci ſcripturã continen
t libri pmodũ ezre pontificis & pphete ſinduſtria reſtaurati. Unde
ſcriptũ ẽ de eo. Aſcendit ezras de babilone & ipſe ſcriba uelox in lege
moſi. Uelox uidelicet q. ymprioros literarũ figuras quibus utebatur he
brei habebant. repperit & in epiſtola regis pſarũ ita ſcriptũ ẽ. Artaxer
xes rex regũ ezre ſacerdoti ſcribe legis diuini do ctiſſimo ſalutem
Sunt tm qdicunt. hunc librũ iuſtoꝝ intelligi debere ipſũ librũ regũ
ubi ẽtiam & pphetie iuſti ſamuhel. uidelicet gad & nathan in quorũ li
bro ſcriptum eſt qualiter ſaul recedens a timore dñi pinobedien
tiã ſui pit. Inclitus tuus iſrl ſup montes tuos interfectus ſunt Inhebreo habẽ.

supexcelsa tua & est sensus. O saul gloriosi ista supexcelsa tua interfec
ti sunt peccato inoboedientiae tuae una tecū periēr. Inoboedien
tia nāq; tua, fidolis idē excelsis reputata ē. Sicut ē illud in libro samue
lis. melior ē enī oboedientia quāuictimae & auscultare magis quam
offerre adipē arietū quo quasi peccatū arolandi ē repugnare. & qua
si scelus idolatriae nolle adquiescere. Quomodo ceciderūt fortes nolite
adnunciare ingeth neq; adnuncietis incōperti sasceloms. neforte lae
tentur filiae philistiim. neexultent filiae incircūcisōr. Obstupescens syphā
gemit subitaneū casū principū populi sui. & syphā neullus luctetur in
tali casu neq; fama hoc diuulgēt inexultatione immicōr. gath enī & ascalon
urbes sunt allophilōr. Montes gelboe nec ros nec pluuia ueniat sup
uos neq; sint agri primitiarū quibi abiectus ē clypeus fortiū clypeus
saul quasi nonesset unctus oleo. Propter casū fortiū & ruinā populi sui
quasi indignans loquit. adipsū locū imprecationis abominans factū quod
ineo fuerat gestū tam nisine grandi mysterio. sic paulo post ostendit. cur.
Sagitta ionathan numquā rediit retorsū & gladius saul nē reuersus manus.
Hoc uult insinuare quod ionathas & saul reporib. suis bellicosissimi & for
tissimi fuer improdus. Saul & ionathan amabiles & decori in uita sua uemor
te quomodo nisi sunt diuisi. Aquilis uelociores leonis fortiores. Laudat de
core formae laudat & constantiā animi adiungens phiberbolen tropum
similitudine aquilae scq; leonis. Filiae isr. super saul flete quae flebant uos
coccino indelicius qui bebat ornamenta aurea cultui uiro. Vestiebat eos coc
cino & qui bebat ornamenta aurea cultui earū dei dis hostiū quas igebat. Quo
modo ceciderunt fortes in prelio. subaudit in peccato tuo. Ionathan in excelsis
tuis occisus ē in hebreo nō habet ē. Est enī sensus. O saul ionathan in excel
sis tuis occisus. idē in peccato inoboedientiae tuae occisus. subaudit ē. Ecce ex
applicat dat gratiarum actionem. mala nī reddidit cū saul & ionathan bello oc
cubere in lamentatione suā gelboae montib. maledicit dicens. Montes giel
boae nec ros nec pluuia ueniant supuos neq; sint agri primitiarū quibi
abiectus ē clypeus saul quasi nō esset unctus oleo. Quid ergo montes gel
boae saul mortuo deliquer. quatenus ineis nec ros nec pluuia cadere
& ab omni eos uiriditatis germine sententiae sermo siccare. Sed qui gel
boae inter. de cursus psaul aū unctū & mortuū mors nīri mediatoris exprī
mitur. nimmerito pgelboae montes superbi iudeorū corda designant
quae dū in huius mundi desiderius defluunt. in xpi idē unctis e morte mul

euē. & q̄ vinet̄ unctus rex corporaliter mortē ipsi abomni grauedine re siccauit̄. Dequib. & benedicit̄. uua gr primitiarū cēnpossim. Superbi quippe ebrēq; inter primitiuos fructū nō ferē. qui redēptoris aduentū ex parte maxima in fidei remanentes primordia fidei sequi noluerunt. Sōa nāq; ecclesia in primitiuis suis multitudine gentiū fecunditatē uēre mundi fine iudicos quos inuenerit suscipit. & extrema colligens eos qui sit reliquis frugū ponit. Dequib. nimirū reliquis esaias dr. Si fuerit numerus filiorū israēl quasi harena maris. Reliquiae saluē fient. Possunt tāmen circa gelboe montes q̄ore pphē maledicti uidū fructus q̄ arescentes terra ēorū possessores terre sterilitatis dāno feriuntur quatenus ipsi ma lēdictionis sententiā acciperent q̄ pur se mortem regis suscipere iniquitate sua exigente meruerunt.

Ascendit ergo dd & duae uxores ei achinoē. iezrahelites & abigail uxor nabal carmeli. Sed & uiros quos erant cū eo dr̄ dd singulos cū domo sua & mansēr in opidis ebron. Ascensus iste dd cū duab. uxorib. suis in hebron significat conuocationes duarū plebiū ecclesiā catholicā. Hebron enī unde p̄ēuigiū & bene sola sācta ecclesia ēuigiū nominat̄ sola & una ē. sponsa uidelic& celestis regis. de qua in cantico cantico dr̄. ex̄ regina. & ex̄ ē columba mea perfecta mea. una ē matri suae electa genitrici suae. Illuc dr̄ dd singulos uiros cū domo sua. quorum quisq; fideliū milli societatē p̄dicationē euangelii cuncta nec ē distinctio. ibi iudei & greci barbari & scithae. serui & liberi sed omnia & in omnib. xp̄s. Veneruntq; uiri iuda & unxerunt ibi dd ut regnaret sup domū iuda. Vnguent dd uiri iuda in regem ut regnet sup domū iuda. quia superbis & contemptoribus spernentib. gratiā dī. electi quiq. boni fama sacrae p̄dicationis & uirtutū studio rite confirmatur. xp̄m. ē & regē in uniuerso populo suo accipiū. ei omnis potestas a patre data est in celo & in terra ut in nomine ihū omne flectat̄ celestiū terrestriū & infernor̄. Renuntiatū ē dd q̄ uiri iabes galaad sepelissent saul & iōnatā. Hoc plenius in paralipomenon libro quomodo gestū sit narratur. Cū audissent inquid uiri iabes galaad omia saulis & quae philisthi fecerē sup saul consurrexerē singuli uiroru fortium & tulerē cadauera saul & filiorū ei attulerunt que ea in iabes. & sepelierē ossa eor̄ sub quercū quae erat in iabes & ieiunauerē. Vir deb.. Mortuus ē ergo saul p̄ nequitatem suas. eoq; p̄uinciatus sit mandatū dni q̄ p̄r

cepérat & noncustodierit illud sed insup & iā phi ronissā · consuluerit nec
sperauerit in dño · ppt qd & inīfēt eum & transtulit regnū dus · addd fi
lūius · Quidē qd uiuit sub galaad dd gratias refert eoqd sepelierint
ossa saul & filioz ei · nisi qd redēptori nro multū placet quando quis pia
uiopera miloz qin peractis suis mortuis ꝯ obliuiom dīnando tradit nec
ea accione imitetur · quaesert dō displicuisse · sed magis ea dligit fa
cienda quae recolit dat dñm mandatis dedisse ·

Abner aūt filius ner princeps exercitus saul tulit isboseth filiū saul
& cucū dixit eū castra rege quae constituit sup galaad & insup gessuri
& sup iezrahel & sup ephraim & sup beniamin & sup israhel uniuersū · In hebraeo
habet · Transdixit eū immanuum quae intp castra · Transdixit eū intellegen
dū ē ultra iordanē & immanuum regē eū constituisse sup galaad & super
gessuri · ebreus autē idē super tribū asser · Sol uū dom uida sequebatur
dd · Quid aūt est qd filius saul isboseth qntp uir confusionis abner auxi
liator qntp patris lucerna regnāuit super israhel uniuersū & dom uida soli
seq batur dd nisi qd solis credentib · & uere dñm confitentib · & pro ore pōpu
lo dd nrm dñm uidelicet saluatorē sequentib · in cuius adhuc error ōfu
sionis regnat diabolo instigante quisque se transfigurat in angelum lucis
& fur numerus dierū quos cōmoratus ē dd in penans in hebron sup domū iu
da septē annoz & sex mensiū · & bene dd septē annis & sex mensib · regnauit
in hebron qui in tp ōnium ut supra diximus autumsio sempiterna quae
saluator nr in ecclesia catholica quae & sponsa ei ē pomne tēpus istius u
tae qd septenario dierū numero decurrit regnat · Sed de illud · Cece ego
go In quid uobiscū sū omnib · dieb · usq · ad cōsumationē seculi · & p explē
tionē senarii numeri · hoc ē pfectionē boni operis omis electos suos ad sabba
tū ueri dd regē sempiternū p duc & ubi & pfruentur dī uisione ppetua · Est aūt
hebron ciuitas in tribu uida quaequ ndi uocitatur arbe lic & in ale
in greci eo dr̄ib · habēt arboc · Corrupte igit in nris codicibus
arboc scribit cū in hebreis legat arbe idē uū ex eo qd ibi tres patri
arche abrahā isaac & iacob sepulti sint & uidī magnus ut in hebrā
libro scriptū ē · Lic & ei quidā conditū in loco cui nom e suspicā
tur · Her aūt ead hebron olim metropolis philistinoz & hubraeo
rū gigantū regnū quae pia dd in tribu uida ciuitas sacerdo
talis & fugitiuoz distat ad meridianū plagam abhebron mil b.
circit · xx · duob · ubi abraham quae & in ibrae usque

adconstantu regis imperiū monstrabatur · & manu solū eius ipsi manū cernē
Cūque ānis ibidē ecclesiam cum extructa sit · mercuriū aduenis gēnibus
therebinu locus sup stitione colū · qđ sibea abrahā angelos quondā hospi
tio susceperit · Hanc ergo primū urbē fuisse ab hebron unō filiorū caleph sonā
uocabulū ē · Lege uerba dierū condita ēē cū ante septem annos quā tanis
urbs egypti conderetur · Ioab filius saruie & pueri dd

Egressusq · abner filius ner & pueri hisboseth filii saul in gabaon ꝓ
egressi · & occurrēr eis uxta piscinā gabaon & cū manū conuenis
sent ex regione sedēr · hi ex una parte piscine & illi ex altera · Dixitq · abner
ad ioab · Surgant pueri & ludant corā nobis · & respondit ioāb surgant ·
Surrexēr ergo & transierē numero duodecī debeb amin ex parte hisboseth
filii saul & duodecī de pueris dd · & apprehensoque unus quisq · capite com
parisu defixit gladiū in latus contrarū & ceciderē simul & red · Hunc locū
iosepphus ita exponit · Abner · ad pinoam electū minis exercitū ut ēgre
deretur cōtra buduā · Irascebat ēnī · aduersus eos · aquib · rex dd fuerat
ordinatus · Hunc aūt occurrit missus · dd · à · ab filius saruie sororis ei de
patre sār natus · Hic · aū erat ētra · abner ēsturus militie princes cūque
eū fuerē & surrexit abisai · & asahel · & comss · armati dd · Itaq · uenerūt ad quendā fon
tē in montāe gabaa · & cōstituūt adpugnandū · Dicente uero · abner · ad
eū uelle se ꝓbare quis ex robustiorem exercitū haberē · & conuenit inter
utrosq · ut duodecim ex pugnatores mitterē · Ex procedentes inter medios
& ceci sunt ex utraq · parte loci · & certamine relicto · & gladiis ambo dd
& tenentes capita hostiū ex lāboe & latera sua gladius ꝓfoderunt donec
oēs quasi ex uno constituto ꝓmorerent · Hinc & inde cadentib · & cū reliquus derep
tus exercitus & dimicatione sopitissima ꝓcedente · abner populus uictus
fugiente q · & ab ꝓsequi necessabat · Peripsa · armatis utpote ex uestigia festi
nantes & nequaquā occidendo déficerent · Cum · & ipse fr̄ derepentis
pnissime ut ēq · os clarior fuit ꝓpter quod iunior asahel · Quantū glo
riam habuit In pedum uelocitate · ut non solum homines · sed & anequos
ad currendum certamine superasset · Insigniter per sequebatur
principem abner recto gressu In neutra parte declinans ·
Cumq · respexisset abner · & considerasset impetum sequentis ·
& dixisset · ut unus miles arma sumens · abeius per secutione
quiescere · & rursus ille nequaquā a suo conamine penitus
abstineret · & monente illo denuo ut recederet · ne coactus eum ꝓ
cuteret ·

&ime eius fratrē ulterius fiduciā nō haberē & uerbis illo desimente fugiens p
ergūlum rea emisit coactus eūq; repente mortali uulnere penetrauit. Locū
est ergo abner ad isahel dicens recede noli me sequi necōpellar confodere te
interra: quietēp & nolunt declinare. ꝑcussit ergo eū abner uersa hasta in in
guine & transfodit eū & mortuus ē. Cumq; asahel tripū tenuit. nisi eoꝝ quos
uehemēs arripiens furor inꝑcepsq; duc. Qui nec odē furoris impetu tanto cur
sus declinandi sq; amo & insane ꝓpiuntur. Vnde & abner q sermone nro patris
lucerna dr fugit. qui doctorū lingua quiesq; nū dī lumē indicat cū ꝓrup
ta furoris mō cuiuspiā ferri conspicit. cūq; ēra insciente dissimulat. uer
borū uacuis reddere quasi ꝓsequentē nūquā ferre. Sed cū iracundi nulla con
sideratione semitigant. quasi asahel ꝓsequi & insanire necessum. Necesse
ē ut hi qui furentes reprimere conant nequaquā se in furorē erigant. sed
quicquid ē tranquillitatis ostendant. Quaedā uero subtiliter ꝓferunt in
quib. ex obliquo furentis animū purgent. Vnde & abner cū ētra ꝓsequen
tē substitit nec cū recta sed uersa hasta transforauit. Ex mucrone quippe
ꝓcutere ē impetu aperte increpationis obuiare. Uersa uero hasta ꝓsequen
tē ferire ē. furentē tranquillis ex quibusdā tangere & quasi parcendo su
perare. Asahel aūt ꝓnus occūbit qua cō more inter dū & ꝓximi sibi semi
uiui & iam responsis ratione inimicis subtranquillitate tangunt. abeo qd
se erexerant stati cadunt. Quergo a feruoris sui impetu sublenitatis per
cussione resiliunt quasi sine ferro moriuntur.

Facta ē ergo longa cōcertatio inter domū saul & inī domū dd dū ꝓficiens
& semp se ipso robustior domus saul decrescens cotidie. dom ergo dd
quae est alia qui ciuitas dī iherusalē in delicis & celestis quę partim adhuc
peregrinatur in terris partim iā cū dño regnat in celis. Et quia ē dom
saul superbi & impii regis nisi babilon illa cōfusionis plena quae seduc & for
mam fac omis gentes impietatis sue. Longa ergo cōcertatio int̄ domū
saul & domū dd ē. qa ꝓsequit illa quae secdm carnē ē. eāq; secdm spm. Sed do
mus dd eo magis ꝓfectu filioꝝ suoꝝ gaudebit; Quo dom saul ꝓsecutionib con
tra ei seuit. Illa iā cotidie deficiens iniquitate sua tabescit & ad extre
mū secdm merita sua simul cū capite suo in profundū abissi mergetur. Nati
quoq; s filii dd in hebron fuit q primogenit ei amnon de achinoem iezrahe
litide. & p eū cellaub de abigail uxore nabal carmeli. porro tertius absalon
filius maacha filiae tholomai regis gessur. Quartus iā adonias filius aggith
Et quint saphathia filius abital. Sextus quoq; gethraam de egla uxore dd

Quaerit̃ ciulie uxores dd supranotate sint & iudicantur uxores dd. cur hic
soli egla uxor dicit̃ dd. Egla enī ipsiē mihol. quae ideo uxor ei hic sola
uocat̃. eoqd adolescentia primū ipsā fortitus fuerit uxorē quae etiā
partu oeubuisse dicit̃. Unde & insequentibus scriptū ē. Igit̃ michol filie
saul nō natā filius usq. addiē mortis suae qua impso partu ocubuit. Itaqd
sex filii dd geniti sinhebron nisi pfectionē scōrū insde sermonē operē
significant quae ecclesia matre sponso suo saluatori uidelicet & nro conditore
generatur. Ex coniugio ergo spirituali pfectū scī gratiā inueniūt etiā filii lucis
Sermonē quoq. intulit abner adsenores [oriuntur.]
sisti dicens. Iā heri quāmiduus tertius quereb atis dd ut regnaret su
puos. Nunc ergo facite quō dns locut̃ ē ad dd dicens. In manu serui mei
dd saluabo populū meū isti de manu philisti & omniū inimicorū ei & cetera.
Quidē ergo qd abner populū uniuersū isti exortatur ut relicto isboseth
filio saul. add̃d pnto ac deuoto animo conueniat nisi qd doctores scī qui
patris lucerna merito dicuntur. lumine fidei & scientiae plenissimi in
niuersis gentib. nom dni p dicant & exortant̃ quatenus spreta idolo. cultu
ra & relicto errore confusionis cū auctore suo diabolo. add̃d nrm quaerere
manu fortis & desiderabilis ē quidesiderat⁹ cunctis gentib. ēe. ypphetia de
scribitur sine mora festinent uenire & iubente imperio pp & uo studeant p
manere. Ni & iosab qui abner dolo loquens & petens in inguine mēsecat
ñ aliū qā hostē antiquū significat quinecessis suasionib. cotidie fideles
subuertere strages & plubidinis noxae contagionē inficere molitur.
Iaab enī inimicus t udē pte intp. Omniū enī inquo⁹ diabolus caput est t
Unde & saluator talib. ineuangl dē. Uos ex patre diabolo estis & deside
ria patris ei⁹ uultis facere. Abhac ergo percussione dd nr immunis
est qd nemine tēptat. Ipse enī intēptator malo⁹ ē quauis oēs homines
saluos ēe & ad agnitionē ueritatis puenire. Per mui diaboli mors intra
uit interiū orbē terrarū Imitantur aū qui ex parte eius. Potest nom
& ps̄ona ioab nunc uementer ad populū iudaicū p significationē trans
ferri qui inimici sēp p̄dicato⁹ euangelii extitēr & fidē xp̄i ubicūq. po
tuer̃ p̄sequebantur. de quib. paulus thessalonicensib. scribens ait. Uos
enī imitatores facti estis ecclesiarū dei quae sunt in iudea in xp̄o ihū qui
eade passi estis & uos a conterribulib. uris sic & ipsi a iudeis qui & dnm occide
runt ihm & ypphetas & nos p̄secuti s. & deo nō placent & omnib. hominib. ad
uersant̃. Prohibentes nos gentib. loqui ut saluae fiant ut impleant pec

cta sua semp · puenit enim ra dñi sup illos usq· in finē · Quod uñ dñs se excusans de
nece insontis dix̄ · Mundus ego sū & regnū meū apud dñm usq· in sempiternum
A sanguine abner filii ner & cuncta supceps uit ioab & supomnē domū p. eius
& non deficiat de domo ioab fluxū seminis sustinens & leps sustinens fu
sū · & cadens gladio & indigens pane nuda eorū denotat p fidiā atq· miseriā
Supceps uit enī ioab idē supprincipes & sup sacerdotes ipsius populi & supom
nē domū patris ei sinagogā uidelic & extraneā atq· cuentū malignantiū
uem & iniquitas impiorū ut requiratur A bel sanguis iustus que effusus
ē sup̄ terrā A sanguine abel iusti usq· ad sanguinē zachariae filii barachiae.
Nec deficiet de domo ipsius ioab fluxū seminis sustinens · Idē uanus desiderius
diffluens q. in uoluptatib· ipsius uite tales rotā spem suā ponunt ubi lepsi
sse nentes · fusū idē uanis erroribus maculati instabilitatē hereseos nomādi
na luxus sequentes · q. iuxta desideria cordis sui congerunt sibi ma
gistros purientes quidē auribus & ueritate auditū auertent · Ibi & ia
n deficiet cadens gladio & indigens pane q. cū pane illo q. de ecclo descendit
sēp egens & non reficiat bec omerent̄ future ultionis gladiū nēc uadāt.
Venientes filii rem monberonim rachab & baana ingressi sunt feruente
die domū isbosebt q. dormiebat sup stratū suū meridie; Ingressi sunt do
mū & occiderunt eum dormientē obdormiunt · Assumēs spicas tritici
furtiue ingressi sunt & percusserūt eū in inguinē · & fug. Quo uulnere principes
erant sup expeditiones isbosēth · mortuo uidelicet abner ut ebrei tradunt
ē silua sunt cū mifiboseth ut una interficerent isbosēth & eundē mifiboseth
ēstruer regē & eum dē ēsilii deiectorē eundē mifiboseth exercuisse · & id
circo hic idē mifiboseth subintroducit hoc modo · Erat ūo ionathae
filii saul filius debilis pedib· Quinquennis enī fuit quando uenit nun
tius de saul & ionathan ex iezrahel · &c. Videntes uero baana & rachab
mifiboseth suū p̄dictū ee ēsilii timore p terrori fuga lapsi sunt ingressi sue
runtq· ibi aduene usq· ad tēp· illud · Tēp· illud intellegendū ē quando
inde reuersi domū isbosēth · feruente die ingressi sunt assumtes spicas seri
tici & percutientes eū in inguine · Spicas tritici q. ea usa primitiarū tuler uicho
norē dei deferre uiderent̄ & ex dolus nequaquā deprehendere ntur · Mistice
aū ostiarii tritici cū purgent cū intus custodia discernendo uirtutes a uitus
separat̄ · Quasi obdormiente in morte p̄pria domini insidiatores admit
tit · q. a cū discretionis sollicitudo cessauerit : Admittendi animū in
lignis spūs · ter pandit · Quingressi si spicas tollunt q. ex bonarum

cogitationū germina auferunt. Atq; in inguine ferunt qui uirtutē cordis delectatione carnis occidunt; In inguinē quippe ferire ē una mentis cum delectatione pforare: Nequaquā uero his bosech iste inopinata morte subcū bere sine adingressu domemulierem idē admis. aditū molle custodū deputas se: Fortis nunq. uigilq. sensus ppom cordib. forib. deb& quēnec neglegentie sōnus opprimat nec ignorantie error fallat. Unde bene &his bosech appellat ē custode femina hostilib. gladius nudatur. His bosech quippe iur consu dū sionis dr. Uirtū ē fusionis ē q fortiōris custodia munitus nō est; Qui uirtutes se agere estimat subintrantia uitia nesciente nec int. Iota itaq. uirtute mu niendus ē aditus mētis ne quando eā insidiantes hostes penetrent fortimine ne glecte cogitationis.

Euenēr inuerse trib. isrl. add inhebron dicentes ecce nos os tuū & caro tua sum& &rt. Quid conuentus iste tribuū isrl. add significat. Nisi conuentū omnū gentiū. ad xpm que illi quasi blandiendo dicunt. ecce nos os tuū & ca ro tua sum cū illo incarnationē quā ex ina natura in uirginis utero suscepit diligunt atq. uenerantur eiusq. dnōm subdere se appetunt eiq. seruire oīm tēpore desiderant. Unde psalmista dic. Reminiscent & conuertent ad dnm uni uersi fines trae & adorabunt cōspectu ei omnes patrie gentiū. quō dni ē reg nū & ipse dominator gentiū. Uener quoq. & seniores israhel ad regē inhebroneū pp& & ūplu una fide & pura deuotione ad mediatorem nrm ē currunt de quib. scriptū ē. Principis populi cuener cū deo habrahā. & alibi in conspectu senū suorū glorificabatur. Tenuit inhebron regnauit supiudā vii

Filius trigima annox erat dd cū regnare coepisset & quadraginta annis reg annis & sex mēsib. in hierusalē aū regnū xxx. trib. annis supomnē isrl & iu dā; Querit cur nō in sūma xl anni & uii mēses ad muneretur. q d. abreis duo bus soluitur modis. Dicunt enī quia dd vi mēsib. absalon filium suū fugere te: Merito eos dē vi menses a summa regni illius eē exclusos. dicunt & ū alter q d sex mensibus in hebron dd quadā infirmitate corporis laborauerit & id circo eos dē sex mēses nō in suppurari in regno ei ex eo nāq. tempore illū regnas se dicunt in hebron ex quo deuictis amalechitis despolius eorū misit domus se morib. iuda his quer erant in hebron. & his qer erant in bethel & reliquis quer erant in his locis in quib. cōmoratus fuerat dd ipsi & uiri ei. Mystice. ū q d d xxx annorū regnare coepit p figurabat. Quod dns nr xxx annox uenit ad babtis mū & incipiebat euangeliū regni p dicare. Cuius regnū sempiternū & potestas ei alteri nō dabit. Quadragenarius senī numerus q ex quatē denis cōstat plenitu

dñē compos & reru ꝓfectionē significat.

Dictuq. ē ad dd abeſ: Nonn
Ethabuit rex & cōſumi gentē cū eo in hierusalē. adieb. eū habitatore terrae
gredieris huc niſi abſtuleris cecos & claudos dicentes nō ingrediēt dd huc: Coe
pit aūt arcē ſion. hęc ē aūt ciuitas dd. Proposuerat enī dd in die illa premiū qui
percuſſiſſet & iebuſeū & attigiſſet & domatū fiſtulas & claudos & cecos. odientes ani
mā dd. Idcirco dr in puerbio. Cecus & claudus nō intrabunt in templū. habita
uit aūt dd in arce & uocauit eā ciuitatē dd & edificauit p gyrum a mello & in
trinſecus & egrediebat̄ p ſtigia. atq. ſuccreſcens & dñs ds exercituū erat cū eo.
Hinc Ioſephus nārrat. Exurgens dd cū omnib. uenit in hierosolymā. ihebuſeos ha
bitantib. ciuitatē q̄ erant ex genere chananeox & claudentib. eas portas. & ce
cos aſpectu & claudos omſq. ſe ipſos adderiſione regis conſtituentib. ſup mu
rū q̄ phiberent eū cecu ingredi ciuitatē. Quae tam egebant deſpicientes eū p
maxima munitione murorū. Irat̄ rex. hierosolymā obſidere coepit & multo ſtu
dio & labore conari uter eā aperet. Quatenus ipſo principatus initio ſuā for
titudinē demonſtraret. Inīminatus atq. & ipſis. aliis ſiqui forte haberent aduer
ſus eū reſiſtendi animū. inferiorē ciuitatē magna uirtute coepit. Cūq. adhuc
arcē obtinere nō poſſet coepit honores & munera p mittendo rex p nuſa do pue
bellicā militeſ puocare. Utq cūq. p ſubi ecto ſ colles marē ē ſtēdere & eūq. ca
peret principatū militiae totius populi poſſideret. Cunctis atq. eſcendere
feſtinantib. & nullo labore p munerib. p miſſi & tributione tardantib. ſeruire
filioſq ab puenit uniuerſos & aſcendens in nōmine dñi uenit ad regē exigens
militiae principatū. Expulſis atq. rex de ſūma arce iebuſeis & reedificans
ciuitatē eā hierosolymā nuncupauit & omni tēpore in ea ſui habitabunt im
perii. Myſtice aūt dd iebuſeū habitatorē ciuitatis de hierusalē eiecit
ſignificat redēptorē nr̄m ē tranſire poteſtatem decordib. fidelium expellere
& ſic ibidē ſuā manſionē ē ſtruere. Iebuſeus enī interp calcatus. hierusalē
uiſio pacis. Non ſolū enī dñs nr̄ p myſterium crucis omnē principatū diaboli
deſtruendo ſibi & tropheū gloriae adq ſiuit. Immo fidelib. ſuis ſup omnē
uirtutē diaboli poteſtatē tribuit. Unde in euangelio diſcipulis ſuis ait.
Ecce dedi uobis poteſtatē calcandi ſup ſerpentes & ſup ſcorpiones & ſup om
nē uirtutē inimici. Bene ergo dictū ē q dd eiecit cecos & claudos q die
bant animā dd coeperunt arcē ſion ſuāq. ciuitatē eā uocauerunt q a cū ſalua
tor nr̄ malignos ſpūs cū turba uitioꝝ de animis qualibet expulerit ſibiq.
eā p illuminationē ſapientiae uſurpauerit. merito arx ſion idē ſpecula
tionis & uiſio pacis ipſa cū uocabitur. atq. decatur recte p ſp. administri

Norus inuidie dñi misit magnū nom̄ ei. & fr̄ctus ē in pace locus ei & habitatio
ei in sion. Ibi ēfregit cornua arcuū scutū & gladiū & bellū.

Cognouit dd quō ēfirmasset eū dñs regē sup̄ isr̄l & quō exaltass̄ & regnū ei
sup̄ populū suū isr̄l. Accepit ergo adhuc ēcubinas & uxores de hierusalē post
quā uenerat de hebron natiq; sunt dd & alii filii & filiae & c̄ēr. Sed fortas
se quis dicat. Si dd imaginē xp̄i gerebat quomodo multas uxores & ēcubinas ha
buisse dr̄. cū has rex xp̄s & horreret & damnet. hoc ēn̄ p figurā fiebat. Multa
enī uxores dd multarū gentiū & nationū imaginē indicabant quae p fidē
xp̄i ēsortio iunguntur. Concubinae uero ei significant ecclesias ereticorū
quae sub xp̄i nomine sub titulo fe manere gloriant. sed quia p̄p̄r carnalia luca
xp̄m sectantur. nē iuges sed ēcubine uocantur. Denq; tunc reges si plures
habebunt uxores & ēcubinas erim̄ ē qui ū transier̄ figura p qb uxorū & ēcubi
narū uenia ēcedebat. Atnunc qa figura transier̄ uenia nulla datur.

Audierunt uero philisthīi qd unct̄ esset dd regē sup̄ isr̄l & ascender̄ universi unde
rerent dd. Quod cū audisset dd ascendit in p̄sidiū. Philisthīi aū uenientes
diffusi sunt in valle raphaim & ēsiluit dd dñm dicens. Si ascendā ad philistim
& si dabis eos in manu mea & dix̄it dñs ad dd. Ascende quia tradens dabo philisthīm in
manu tua. Venit ergo dd in baal fasim & p̄cussit eos ibi & dix̄it. Diuisit dñs inimicos
meos coram me sic diuiduntur aq. Propterea uocatū ē nom̄ loci illius baal fasim
& reliquer̄ ibi sculptilia sua que tulit dd & succensi sunt ei. Iterū ait dd & cōgregauit ei
rursus ēt̄ plusquā prius p̄ponens declinat ita dicens. Ne reliquerunt q; ibi deos su
os quos dd iussit exuri. Cū silent aū dd dñm q respondit ñ ascendas. Sed gira
p̄ ergū illos & uenies ad eos ex aduerso piroru. In hebreo non piroru sed flen
tiū legit. ex aduerso itaq; flentiū eū uenire iubet hoc ē ex aduerso idolo
rum suoꝝ ubi scilicet & idola eorū erant in quib cōfidebant. Que idola ideireo flen
tium uocantur qui a fletu digna sūt. Deos qui ea colunt ad fletū miseriarū
p̄ducunt. Flentiū itaq; eoꝝ idola ad blasphemiē. hic sermo diuinus uo
catur sic alibi uocat idolū moab ēxaminationis moab & cū audierit sonitū
gradientis in cacumine flentiū hoc ē cū audierit aportet ab angelis eos idola in quib omnis eoꝝ fortitudo ē conteri. & dicatur tunc. in
bis ploelū qui tunc egredietur dñs ante faciem tuā ut percutiat castra philis
thiim eorū itaq; idolis dñs iudicium fecit sic in dis egyptiorū. Congre
gauit aū dd rursus omnes electos ex isr̄l. xxx. mā ducentes & arcū dis
ponentes ēa supplusquā nouū. Post quā aū uenerat ad area nā onager
uendit manū oza ad arcā dei & tenuit eā quo calcitrabant boues & dedi

nauer ea · ita usq; ē indignatione dñi ētra ozā Ap cassit ei suptemeri
tate · Quimortauit ē ibi uxta arcā di · In hystoria beati regis Ap̄phe
te dd quaarcā dei addux isse narratur humilitas · ydybata superbi ada
nata · temeritas uindicata monstratur ; Quia Ipse dd qui corā arcadi
humiliter saltare nerubuit mox p̄missionē filii dei exsua stirpe nasci
turi suscipere p̄meruit · Eōuyx quae eandē illius humilitatē dispexit
eisemine secundari nimerito p̄ualuit sterilitatis poenas licet · Sacerdos
quoq; quarcā inēsiderata temeritate tetigit ausus sui reatū immu
tata morte purgauit · Ubi mueri necesse ē quamū delinquat qui
ad corpus dñi reus accesserit, si deuotus ille sacerdos morte multatur
quarcā illā dominica indelicta corporis figurā minori quā debuit vene
ratione corripuit · Verū ista allegoriam dd xp̄m arcā ecclesiā significat
Quae sinat aū dd arcā incolumitatē suā adducere sed causa imeruemen
te ētraria adrēpus eā ubi deuenit · Ac sic deinceps qd multū delec
tauerat expleuit · Quadrīs incarne apparens euangelii filius fisit sine
indelicta gentū p̄dicauit · sed ecclesias exparte conagit inspirit · doc plen
tudo gentiū intrare & sic omnis israhel saluus fieret · Sed haec enode
ari us patent p̄singula audeamus · Congregauit dd omnes electos exsist
xxx · q. a dñs ecclesiā primitiuā exsistit instituit · Nquidē omne isrl sed
electos quosq; sibi ēsonaris · Nemi omnis quaexsist hereditabile sed filii
promissionis deputatē in semine · Quia xxx · fuisse referuntur ad fidei
operis & spei firmitate p̄tinet · Iuuenis p̄fessionē sēe trinitatis adsi
dē gunent · Decē p̄pt decalogū legis ad opera · Mille p̄pter plenitudinē
adsp̄ē uitae aeternae quasi perfectus aliquid nē sic numerus millena
rio maior nullus ē · & si ēm milies sexies sic ū mille milia dixerit ipsū
mille numerando transcendisse dt p̄ter p̄ minores numeros sepius
ducendo multiplicat · Iuuenis ergo p decē multiplicatus nesider sine ope
rib · mortua sit · Ter xxx · p mille multiplicatus ursider quae p dilectio
nē operat̄ non alibi quā in celis retributionē speret · Exemplum
exsist populos recte credentes operantes sperantes in finium
Virtutū uda · quaerant cū dd ipsos aplos & doctores qualiter xp̄i quos
si familiarius adhaerebant in diē quotidiē stipitus exeratum dñs
arcā adducere · id ecclesiā dilatare & in eos qui credidere corda
b · inferere gaudia · Imponit aū arcā plaustro nouo ut nouae testa
mēti gratia renouatus in lubrico mundi fluctib · infundat ; Vnusq; nouū no us

82.

uterib· ẽ ſeruandũ mundẽur· Erat quidẽ prius arca in domo aminadab
quietat ingabaa quaeadeq· nunc p̃dicatiõ ecclesie fides & ante incarna
tionis dominicae tẽpus florebat· In hus quẽ patriarcharũ pphetarũq· ſ
deuotionẽ ſecuti; Abinadab eñ quiñ p̃tat pat̃ mis spontaneus tabrhã
patrẽ fidei & mõsen legis latorẽ significat· qui uterq· in gabaa custodie
arcã qa sublimi uirtutis exemplo credentiũ pectora munit· Unde
& gibaa; collis interp̃ qẽ locus incuntate carnarthari· Ibi ergo ſonas
arca ludebat dũ & domus isrl cora dño diuersis musicor generib· Qua
mox inchoante nouae gratiae p̃conio dñs adexhibendus dõ patri lau
des humilitatis oĩs inuitat dicens; Qui mihi ministrat me sequatur;
Alii dando p̃spin sermonẽ sapientiae alii sermonẽ scientiae· Alii genera
linguarũ· Alii gratia gurationum &cetera· Sed his atq· huiusmodi ca
rismatũ generib· p̃grediente arca id est crescente ecclesia primitiua uen
tũ ẽ ad arcã nachon idẽ arcã p̃parata gentiũ fidelis ecclesiã fidei ueritate
ẽ seruandã· de quo iohannes ait & p̃mundabit aream suã· Ubi sacerdos arcã
incautius quasi corrigendo tetigit mox adnõ p̃cussus occubuit; Quia dũ
dicit populus gentib· inuidet salutis semina ere priuat· Dũ legẽ aut breuẽ
gelio miscere utrumq· sibi gratiã tollit; & tenuit inquid eã quo calcitrabũt
boues; Boues quippe calcitrare ẽ p̃dicatores euangelii circa fidẽ liberius
agere· nec secundũ ẽ suetudinẽ legis ingredi sed sabbato neomenias circũ
cisionẽ uictimasq· spiritaliter intẽptari quos uelut errantes corrigere ẽ
tabant quidescendentes de iudea docebant frs quia nisi circũcidimini se
cundũ morẽ moysi nõ potestis salui fieri· & de quib· iacobus ad paulũ· Uide
inquid fr quot̃ milia sunt iudeoꝝ qui credidẽr & om̃s emulatores sunt legis;
Ob cuius ergo sacerdotis occisi dã nolunt diuertere ad se cereã dñi incau
tatẽ dã sed diuertit eã in domũ obededõ gẽthei· Quia res p̃uentib· uerbũ
iudeis ne amplius audita & nõ susceptа p̃dicatio nocet & apostoli aberi sabba
ti & ad gentes mittuntur imbuendas sunt missi· Unde & locus arcae nachon qui ce gentiũ
fidẽ dñi gratiae p̃parata demonstrat· Icussio oza nuncupatur infidelis
quae illarũ defecto salus gentib·· Ob ch edõ nãq· intẽptat̃ seruiens homo·
Ille ẽ xtus q· de quo dñs ad patrẽ· Constituet̃ me inquid incipit gentiũ; Populum
quẽ nõ cognouit seruiuit mihi· Ubi & iudaeos ab ira cionẽ quasi o de morte
p̃mittens ait· Eripies me de contradictionib· populi· Nam quoq· urbis con
gruit gẽthei nõ intẽptaretur· significans crucẽ in qua uitis uera cala
mis exprimata dignatus ẽ· Aqua cunctus gentiũ populus merito gẽtheus apel

corpore: audiat nihil aut absit gloriam nisi in cruce dñi nri xpi. In ea
miser quib. ibide arcu demonstr fides spes caritas ē. Sic enī diebus adim
platur missa singul eum ruber suis quiq. possib. ad perfectionē uenum. In
miser quousq. plenitudo gentiū intret currere ñcessam. Iude redient de
arca incurtare dd inducā. Quia dñs enoch & helia p dicamib. conuertet
corda patrū in filios; bouer & uitulos immolans hoc ē quia rē dñm nrm
& omnū ei ducū gerunt; Martyrū sanguine coronans & ipse quoq. suae
incarnationis & passionis exemplū extenuans iudaeis ñ credit palā mani
festans; hoc enim significat qd & ipse dd accinctus erat ephot lineo. Na
linū qd de terra portatū multiplici labore ad candorē uestis puenit. Ue
ritate humane carnis inter flagella triumphans ostendit. Verū cum
ipso ad tamib. & ad ortus celestis introitū unanimes resonantib. soli michol
filii saul arcā ducentib. abē; Quin & ū especta dd humilitatē despicat
qui a credentib. immundi fines iudaeor ñ nulli. Qui xpm tamq; p fessio
ne sed opere sequantur anti xpm. Quib. merito congruit qd cadē mi
chol quae obsignandā instabilitatē animaliū aquae omnis imp ñ uxor dd
sed filia saul apellat. Qui xpo fideremus seruum non nullus regna co
rondi sicut ipse testatore ei quos imitauere & ad uehemat dñandi. Ue
rū prae succensetant humilitatē ecclesiae contemnūt. Nihil omnus
arcā dñi sui locū ingredit. ponit in medio tabernaculi qd extendera
dd id fides celestis p dicatē p ficit. inserit cordib. omniū quos dom
nus idumā & ordinauerat aeternā. Offert dd holocausta & pacifica co
ram dño fidē devotionēq. ecclesiae cōmendat pax xpi quae est ad extera
di quia uere pellat probus. qui nec explicat fideles humiles q. benedicens
& saluans nos feras pascat & alimat. Lactatus singulos colligendi panis unum
illius utriq. quidem de descendit & duram hanc mundo & asperam bubu
le carnis unā illius scilicet utrius & agnini & proni certe ad pacē filii
cum ore macta uit & igne passionis assat ē. Licens. ex quo uelud ueste
utrius mea & similā frixā oleo carnē uidelicet & peccati libe mundissi
mā seclo humane & salutis causā uberrimā delectationib. ducit sarcina
ne tosta & mendosa unus panis colligendi unū carnis assatum datur. quia
unus dñs una fides una baptisma unus deus & pater omnium. Aliter hae mu
nera fideles accipiunt. Quando unus panis & unū corpus multi sumus in
xpo sine carnis singuli laetatum & asperum seruum & subiacentes
sci spūs igne decoquum. Nec non & fructus operū bonor & oleo misericor

dnae pinguissimor ẽpassione ꝓximi seruiere facium. Aut ẽra filia saul ſrus
tra cubiculũ regis ingressa nullos ẽcepit semmis fructus dare quia quoti
bũ di uirtutem ſpium. Absq. bonis operis prole die ꝑpetuã mortis ẽ
spectam. Sepe quia intelligimus deteriorib. displicemꝰ facta du
ctor meliorũ sedeo aberꝫ momente reꝓhendendaꝫ quo adphendiuera
citer nequaquã possumꝰ. Sepe aliquda maiorib. dispensatorie
agũ qdã minoribꝰ error putat. Sepe multa ꝙ fortib. dicunt quae
ideo infirma diudicam ꝙ ignoram. Quod bene bub. calcitrantꝭ
b. melin. illi testamti arcã signum. Qua qua casura credens
leuite erigere uolum nox sementem mortis accepit. Quid nã quae
est mensura nisi arcã testamti. quae gestam bub. calcitrantib. inclinã
qnũquã arcã qbene pẽ. dũ subiectorũ populoꝝ ẽfessione ẽcumẽ addꝫ
pensionis ẽ descensione exsolã delectatione pmouẽtur. Sed in hoc qd
dispensatorie agũ inclinatio ipsa fortitudinis casus putatur inperi
tis. Unde & nulli subdi ẽra hanc manũ reꝓhensionis mittam. Sed
una primus ipse sua temeritate deficiam. Leuite ergo quasi adiumẽ
manũ tetendit sed delinquenti uitã pdidit. Quadã infirmi quiq. fort
ũ facta corripiam. Ipsi autem maiores forte reꝓbant. Aliquando & sci
uiri quaedã minimis ẽ descendentes dicunt. Quaedã uero summis comẽ
plantes ꝓfer dũq. ui mutat ẽ descensionis t. dum uidimus nefarium audaciã
nec tales reꝓhendam. & qui dẽ iustũ de sua condescensione utile corri
gere. nisi meliorũ arcã scripturã reꝓhensionis manu releuare. Quidẽ aut
tũ de incognita loquutione reꝓhendere. nisi mot ei fortitudinẽ erro
ris lapsum putare. sed pdit uitã arcã diuinae sublevatã. Quae nequa
quã quis scorũ corrigere recta ꝓsumeret. nisi de se prius meliora sensisset.
Unde & leuites isdẽ recte ozã dr qd uidelicet robustus dni uiꝝ qapre
sumptores quq. nisi iudicium mte robustas se in dnio crederent. nequaquã
melioꝝ facta ducta tu unfirma iudicarent.

Egressa michol filia saul in occursũ dd arcã. Quod dd dũ arcã dni hierusa
lẽ salvando reduceret. a michol filia saul uxore sua inrisus ẽ inuen
tus & quinta uirtutũ munera dd ipse peregit. Ioh. In his omnib. quam
fortẽ se humiliare seruabat. Quẽ eni nõ excellere ozã leonũ frangere
ursoꝝ brachia dissipare dispectis pluribus fratrib. eligi regnum rege
ad regni gubnacula unguẽri. Iam dũ cunctis uno lapide goliã sterne
re. Ioꝛ rege ꝓposito extincto allophilus numerosa ꝓpugnare reportare. ꝓ

b. Quã gloriosus fuit hodie rex israel discooperiens se ante ancillas seruorũ suoꝝ &c. etc.

missu tandē regnū poss̄et. Cunctūq; israhelitici populi sine ulla contra
dictione possidere & tam̄ arcā dī in hierusalem reuocat quasi oblitus p̄
latū se omnib. admotus populus ante arcā sibat & quo cor̄ arcā saltare ut
creditur uulgo fuerat rex se medium obsequio p̄sulenū rotat. Ceteq̄
dñs cunctis singulariter p̄stitit se quoq. subdno & exequendo minimis & ex
hibendo abiecta contēpnit. Non potest regni admemoris reducitur non
subiectorū oculis saltando uilescere meant. Nisi honore p̄latū excessis ui
te ei arcā honorē dederat recognosce. Cor̄ dō egit debilit extremi ut
illi exhumilitate solidaret que cor̄ hominb. gesserat forte. Quid de ei
factis abiudi sentiatur ignoro. ego dd plus stantē stupeo quī pugnantem
fugando quippe hostē subdidit. saltando uū cor̄ dño semetipsū uenit.
Quē michol saul filia adhuc extumore regu generis insinis cū humiliatū
despicere & dicens. Quā glorios⁹ fuit hodie rex isr̄l disco operiens se ante
ancillas seruoru suoz & nudatus ē quasi si nudē unus de stultis p̄ fanus audi
at. Ludā ante dñm qui elegit me potius quā patrē tuū. Ac paulo post ait.
Ludā & ultior fuī plusquā factus sū. Ero q. humilis in oculis meis. Ac super
te dicat uilescere cor̄ hominb. apero qui seruare mihi cor̄ dō genium
p humiliatē quero. Sunt uero nonnulli qd semetipsis humilia sentiunt. q
in honoribus positi nihil se eē nisi puluerē faullīq; ppendunt. Sed tamen cor̄
hominb. uiles apparere refugiunt & contra hoc qd de se interius cogitant qui
si rigidi exterius uenustate palliant. & si nonnulli quandoq; uiles uideri ab hominb.
apetunt atq. omnē qd̄ derectos se exhibendo contēnunt. sed tamen apud se
interius quasi exp̄so merito offenso ultionis tumescunt & tanto ma
gis in corde elati s quanto ap̄lius in specie elationē p̄munt. Qui utraq.
unius elationis bella magna dd circūspectione deprehendit nisi uirtute
superauit. Quia enī de semetipso intus humilia sentiens honore exterius
inquirit insinuat dicens. Ludā & ultior fuī. & q. p hoc qd uilē se exterius
p̄buit. Nequā interius extumescat adiungit ero q. humilis in oculis me
is. Ac si aperte dicat. qd uilē me exterius despiciens exhibeo talē me interi
us attendo. Qui dergo actiuis quos doctrina eleuat. sidd exemplo sui uen
turū redēptorē nouerat. eiq; gaudia p̄ferendo nuntiabat & tam̄ in seme
ipso ceruicē cordis ualide discretionis calce deprimebat dicens. ero q.
humilis in oculis meis.

Factū ē aut cū sedisset rex in domo sua & dns dedisset ei requm undiq.
Ip̄phaī. Video ego habitē in domo cedrina & arca dī posita est in

immedio pellui. Dix̄ nathan ad regē oīa q̄dē in corde tuo uade fac quo dñs tecū
est. Factū ē aūt in nocte illa & ecce sermo dñi ad nathan dicens; Vade & loqre ad
seruū meū dd. hec dic̄ dñs; Nunq̄ tu edificabis mihi domū ad habitandum.
Neq. enī habitaui in domo ex die qua eduxi filios isrl de egipto usq. in diem
hanc. Sed ambulaui in tabernaculo & in tentorio & in cūcta loca q̄cūq; transiui
cū omnib. filiis isrl & rtq. Quocūq; ppha cū rogatus a rege. respondit oīa quod
in corde tuo uade fac & ps̄t a dño. In nocte aūt eadē ps̄tibuit q̄ uane con
cessit. Erat ps̄tim q̄dē ppha ne spūs ppharū mtes ñ semp in melius q̄dē spūsco
scripturā ē ubi aūt spūs. huiusmodi enī q̄dē iseus cū flentē mulierē cerneret & causā
nesciss̄et. Ad ps̄tibentē hunc puerū dic̄t. Dimitte eam q̄ anima ei in amaritu
dine est & dñs celauit a me & nūdicauit mihi; Quadoq; dñs ex magna pie
tis dispensatione dispōit. q̄dū ppha ne spūs aliquando dat & aliquando
subtrahit ppharū mtes & eleuat ne celsitudine & custodit in humilita
te. Ut & recipientes spūm inueniant quid dedō sint. & rursū ppha ne spūs
ñ habentes cognoscant; quid sint deserentes. Quod aūt dd ps̄tibuit ei domū de
ficare quia uir sanguinū erat in mente. moaliter q̄d mundus in se ē aut us
debet q̄cunq; aliena corrigere & uitia sua n̄ cogitat ut de sideret his q̄ non
succūbat q̄ tenus tanto p̄ spiret us alius fugiendi uidet q̄nto hec ipse
p̄scientia & culpa uerius declinat. Nequaq̄ pure macula in membro ē sidere
oculos q̄ pulus grauat & lippe tas sordes tergere ñ ualent manus q̄ aluū
renent; Quod ueteres a mīq. translationis serie bene. addiderūt exterior abo
la laborante p̄ significationē diuina uox immutat cūdicit; Non tu edificabis
mihi templū quia uir sanguinū es; Dū templū edificat qui corrigendis insti
tutis p̄ximos ñ mīb. uacat; Templū di quippe nos sumus q̄ dum ei ut ē exci
inhabitatione ēstruimur. Paulo ante testante q̄uit. templū di sem ē q̄ de fidelis q̄
sedur sanguinū templū di edificare p̄hibēt̄ q̄ q̄ adhuc uerib. cum alib. non
bat necesse ē ut ministruere spūaliter p̄ximos ñ mīes erubescat. Per tuncta m
q̄ loca q̄ uersa transiui cūomnib. filiis isrl; hec loca p̄q̄ transisse dñs dicit me
legendas silo galgala & nobe & cet loca ubi tabernaculū & arca dñi collocata;
Numquid loquens loquutus sū alicui iudici de tribubus isrl cui p̄cepi ut pasceret po
pulū meū isrl. Quare ñ edificastis mihi domū cedrinā. Idcirco a nullo iudicū
edificari sibi domū cedrinā uoluit q̄ abomnib. circa hostes pugnatū fuit &
oīm effusores fuer sanguinū. Et lustrantur cum ñ instabunt bella hostiū &
q̄ueniunt ut sanguinū ipse edificabit mihi domū. & nunc hec dicit seruo meo
dd. hec dñs exercituū. Ego tuli te de pascuis sequentē gregē. & p̄ uarie

q̄ tibi nom̄ grande iuxta nom̄ magnoꝝ qī in terra. Ecce quid tibi dīs nom̄ grande
dē sic fecerūt hā ysac & iacob & moysi & iosue quorū nomina famosissima sūt in
Apon̄ locū populo meo isrl & placabo eū & habitauit subito hoc in loco tēpus
salomonis scribit dicunt quo filii isrl pacē cum habituri per tantum
& nec cū affligendi & opprimendi sic tēpore iudicū fuer̄ oppressi & afflicti: Quasi
inq. aliquid gesserit arguī eū murgā uirosq; & inplagis filiorū hominū. Virgā
gā uirosq; gladiū uocat inimicos. Plage uero filios hominū. sunt incommoda
tes corporū humanoꝝ quib. ppter peccatis suis a dño merito homines flagellan̄
h. eo scdm historiā dicta ita sentiri poss. & cū quid secundū allegoriā insinu
ant alterius p̄sonā tangendū ē. Cū ergo regi dd multa prospera euenissent cogitauit
dō facere domum. Tēplū illud scribit excellentissime diffinitū q̄d rege sa
lomone filio ei pcta fabricatū ē. hoc eo cogitante factū ē uerbū dī ad eum
p̄phēā q̄d p̄ferrā regē. Ubi cū dixisset dī q̄d ei ubi ipso dd sibi edificaret dom̄
neq; prius tēp. se mandasse cuiquā in populo suo ut sibi faceret domū cedri
nā. & nunc inquid hec dicet seruo meo dd. hec dicit dīs omp̄s. Accipite de
oculi eius ut ēt induce sup populū meū ysrl. & ceciderunt nomina
diebaris & exterminauit omīs inimicos tuos. a facie tua & fecit nomina
tui scdm nom̄ magnoꝝ qī sup̄ terrā. & ponā locū populo meo isrl & placabo
illū & inhabitabit sec̄ sū & insolescet ultra & nō apponet filius iniqui
tatis humiliare eū. sic ab initio a diebus quib. ēstitui iudices sup populū me
um ysrl. & regē dabo tibi ab omnib. inimicis tuis. & nunciabit tibi dīs quō do
mū edificabis ipsi & cū impleti fuerint dies tui & dormieris cū patrib. tuis
suscitabo semen tuū p̄te genito tuo & p̄parabo regnū ei. Ipse edi
ficabit domū nomini meo & dirigā thronū illius usq. in ēternū. Ego ero illi
in patrē & ille erit mihi in filiū. & cū uenerit in iniquitate ei arguā illū in uir
ga uirosq; & in plagis filioꝝ hominū. Misericordiā aūt meā nō auouebo ab eo
sic ab hijs quos amouī a facie mea. & fidelis erit dom̄ ei usq. in ēternū
cor̄ me. & thronus ei erit erectus usq. in ēternū. Hanc tā grande p̄mis
sionē. q̄ putat in salomone fuisse cōpletā multū erat. Attendat enī q̄d dic
tū ē. hic ae dificabit mihi domū quō salomon templū illud nobile struxerit
& nō attendit quoddī fidelis erit dom̄ ei & regnū ei usq. in ēternū cor̄ me
Attendat ergo & cōsideret salomonis domū plenā mulieribus alienigenis eo
rum deos falsos & ydolū abiit regē. Aliquando sapiens ē in eum de idolorū
seductū atq; derelictū & audeat estimare dīm hoc p̄misisse. nūquid tale
salomonis domū ēu futurā p̄scire & p̄ponere. Hoc debemus ingere cum

88. xpō dñō nr̄o qui factus est insemine dd sedm carnē ut uideremus ista cōplere ne
unus trq; manet hic alius aliquē requirat sic arnulf̄ putauer̄; Nā & ipse ipsq; ideo
filiū quē loco isto regi dd promisit legunt intellexisse salomonē utpote qui pro
missus ē tanta ei manifestatione declarato. adhuc mirabili euentu aliū spectare se
dicunt. Licet equidē in nullo imago rei fuerit & ipse salomone meo qd replius red
fecerit & pcipue habuit sedm nomen suū. Salomon quippe pacificus ē latine & mexa
dio regni sui mirabiliter laudabilis fuit sedeadē sua psona pumbra futuri pmon
trabat. & ipse xpm dñm ñ gelnbebat. Unde quedā de illo tra scripta quasi dicta
sint ad ipsū ē dūscriptura sua & ei reb. gestis pphārunt quodāmodo in eo figura
dentur futura &c. Nā pr̄ libros diuine historie ubi regnasse narrat̄ psalm & ui
gesimi primi titulo nomen sei inscript̄ ē. in quo tā multa dicunt que omnino
nō euenire ipossunt. Dño. uīt xpō. aptissima pspicuitate euenisse uidentur
ter apparet qd nullo figura qualis cuiq. obūbrata sit impso. uīt ipsa uerba
psentia. Nouerit enī quib. tēporis regnū coeperit salomonis & tamen in
psalmo legit̄ ut alia ita cā. Dominabit̄ a mare usq. ad mare & a flumine usq. ad
tēminos orbis terre. qd in xpo uidem impleri. A flumine quippe dominandi sū
sit exordiū ubi baptizat̄ a iohanne eo monstrante coepit agnosci ab discipu
lis qui solū magistrū uerū & ei dñm appellauer̄. nec obstitit uiuente adhuc
patre suo dd regnare salomon cepit. Quod nulli regū illoc̄ erigit nisi ut hinc
quoq; satis elucear. ne ce ipsiusque ppheā ipsa pstigmat quia de patre ei loq̄
dicens. & cum cōpleti fuerint dies tui & dormieris cū patrib. tuis & suscitabo se
mē tuū pte qui erit de uentre tuo & pparabo regnū illius; Quomodo ergo ppt
id qd sequit. hic edificabit mihi domū iste salomon putabit̄ ppha & uerus & nō pa
ter suis ppt id qd p̄cedit cū repleti fuerint dies tui & dormieris cū patrib. tuis suscita
bo semē tuū pte alius pacificus intellegit̄ ce pmissus qñante sic iste sed pmis
sum duūd pnumeratus est suscitandos. Quilibet enī longo intposito tēpore
xpī sibi uenire & peu dubio p̄ morte regis dd cui sic ē pmissus eū uenire oportu
bat qd edificaret domū dō. ñ de lignis & lapidib. sed de hominib.; Quale illū edi
ficare gaudent. hinc enī domū dic apl̄s hoc ē fidelib. xpī. Iēplū dī sūmus es
tis uos. Benedictio quippe dñi in semine dd ñ adulatq tēpus qualis diuis sa
lomonis appuruit sed in eternū spectandaē inquit certissima spe dī. fut fiat
Illius enī spes ē firmatio uerbi huius ut ita. hoc ergo intellegens dd ait. In
secundo regnorū libro; & locut̄ es pdomo serui tui longinquum. Idcirco ait p
paulolum. Ait nunc incipe & benedic domū seruitui usque
in eternū &ceterā. quam gemuisse erat filiū ex quo pgeneset

ducer&ur ad ep̄m p quē futura erat domus ei ęterna. eadēq. domus
Dom dd. ppr̄ genus dd. Dom ui di cadē ipsa ppr̄ tēplū di debo mnibus
fact̄ ñ de lapidib. ubi habit& mea in ęternū populus cūdō & indō suo &dſ
cū populo atq. in populo suo. Et audi sit impleta populū suum & populus
plenus dō suo & dſ erit oia in omnib. ipse pace p̄mū qui uult us in bel
lo ideo cū sedm septuaginta in uerbis ruthan dict̄ sit & numerabit
ubi dns quō domū ędificabit ipsi postea dict̄ ē in uerbis ad quō tu dns
omp̄s dſ isr̄. Reuelasti aur̄ seruo tuo dicens domū ędificabo tibi. hanc
ergo domū & nos ędificabimus bene uiuendo & dſ ut bene uiuamus ope
rando quasi dns ędificauerit domū in uano laborant ędifican
tes ei. Cum dom̄ cū uenerit ultima dedicatio. tunc fiet illud qđ hic
per ruthan locutus est dſ dicens. Ponā locū populo meo isr̄ & plantā
bo illū & habitabit sub eo & nō sollicitus erit ultra & nō adponet filius
iniquitatis humiliare cū sic ab initio a diebus quib. cōstituu iudices super
populū meū isr̄. Hoc tam magnū bonū quisquis in hoc seculo & in hac
terra sperat insipienter sapit. Ante quis piā putabit in pace salomo
nis idō cōplet̄. Pace quippe illā scripta in umbra futuri excellentis
p̄dicatione cōmendat. Cui suspitione uigilant occursu ē cū pace qui de
rit ē & nō adponet filius iniquitatis humiliare eū crebro sub inuerit ē.
Sic ab initio a diebus quib. cōstituu iudices sup populū meū isr̄. Iudices
nāq. prius qui regere ibi ē cepissent sup illū populum fuerant constan
tini exquo tra p̄missionis accepit & unq. humiliabat eū filius iniqui
tatis hoc ē hostis. alienigena p̄ tot alios tēporū quib. legum̄ pace. sal
ternasse cū bellis & inuenimus illuc pacis tēpora plura quā salomon
habuit qui quadraginta regnauit annos. Nā sub eo adeptae quē apel
latus. abhorb octoginta unum pacis fuer̄. Absit ergo ut salomonis tēpora in
hac p̄missione p̄missa ē credant. Multo minus itaq. annis lib & regis al
ternis. Nemo quisquā ex̄ tanta quanta ille pace regnauit. Nec umquā
omnino gens illa tra regnū tenuit ut sollicita ñ fuerit ne hostib. sub
deret̄ur. Quia tanta mutabilitate rerū humanarū nulli aliquando
populo concessa est. tanta securitas ē ut hinc ultra hostilis ñ formida
ret incursus. Locus ergo qui p̄figuratur ā pacis ac securitate habi
tationis ęternitas ē & ęternis. debet̄ur in matre ierusalē libera ubi
erit uere ac per fecte populus isr̄. hoc cū nom̄ mī udens dm̄. anus premu
desiderio pia pfidē uta. In hac erū nos ā peregrinatione ducenda

Ingressus ē rex dd & sedit coram dño & dixit. Quis ego siū dñe dr & quis
dom mea q ddux isti me huc usq. sic & hoc parū uisū ē. In conspectu tuo dñe di
misi loquereris & cū de domo seruitu tu in longinquū ista ē enī lex adā dñe dr
Ista ē lex adā dñe dr; hoc ē lex hominis ē dño dr ut tibi in simplicitate cor
dis & puritate seruiat & tu faciat ei iuxta misericordiā tuā sic mihi dignā
ē facere seruo tuo. Sequit; Quid ergo addere potuit adhuc dd ut loqua
t ad te. Iueni sat seruū tuū dñe dr pp uerbū tuū & secm cor tuū feci
omīa hec mihi seruo tuo; Quod dic secm cor tuū intellegit secm miseri cor
diā tuā. Qua nē similis tui. neq. enī ē dr extra te in omnib. quecunq audiuim
aurib. nris. Nē inquid dr similes tui qui fecerit magnalia hec quecunq audiu
mus aurib. nris; A facie populi tui quē redemisti tibi ex aegypto pro gentē &
dmōā breuis habē gentib. & dis earū & ēsensus. A facie populi tui quē re
demisti tibi ex aegypto demanu felicē aegyptiorū quos in mari rubro pemisti & de
dus eorū inquib. undiq fecisti. Quatu dñe exercituū dr isti reuelasti
aurē serui tui dicens: domū edificabo tibi. Ppt hoc inuenit seruus tuus cor
suū ut oraret te oratione hac. Aurē ei dns pph & reuelauerat se dilli domū
edificaturū ideirco dd ausus fuit cor suū ide inuenit ut deprecū me
de suo ut oraret eū oratione hac.

Factū ē aut ppter peccata dd philistī & humiliauit eos & tulit dd fro
nū tributū de manu philistī; Fronū tributū quinq. erant ciuitates ph
listinē que frequenter erant sibi tributariū faciebant quas ex tulit dd & humi
liauit eos fecitq sibi tributarios. Unde & imperatis ppone non legit. Percussit
dd philistī & humiliauit eos & tulit gob & filias eius de manu eoz. Et percussit
moab & mensus est eos funiculo coequans terre mensus ē aū duos funiculos ad unam
ad occidendū & aū ad uiuificandū. factūq ē moab dd seruies sibi tributa
ria &c. Quod scriptū ē dedd & percussit moab & mensus ē eos funiculos coequans
terre. hyperbolice debz accipi. Nē fieri poterat ut homines tantū humiliarentur donec ipsius terre de
pto funiculo superexten
so complerunt apparerent aequales. Sed in mensū humiliatione capte & op
presse gentis uolut scriptura hoc uerbo accumulare ut diceret aequa
tos terre eorū quasi adeo ecīe earum aeq. ctempta ut in nullo amplius homi
nis interā degerent quā eaq. nullas habere & omīs possent uti re cuiusmo
di locutionis plura habes exempla inscripturas: Quale illud euangelii.
Sunt aū & alia multa q fec ihs: que si scribantur singula nec ipsū arbi
tror mundū capere eos qui scribendi sunt libros; Quomodo enī ncapere

emundus libros quiscribi potuissent immundo. sed ad insinuandū magnitu
dinē ac multitudinē operū dñi. alii uerbo uolunt ut scriptura: Simplino
tudd aquilis uelociores leonib. fortiores cui similimū ē illud. Secundari
ū litterarū quicandore nunc ante erant carrib. aurei. Quodā missas eos fu
niculo dr: Funiculū allegorice ps ore eo ponit: eo q funiculo solent agro
rū spatia mēsurari; Unde scripcū ē. & sorte diuisit eis tra in funiculo distri
butionis: significat aūq dam liberalis positione dd regiones malbarū
heredib. qbus uelle diuidere quāsi possessor qui hec agros ppriis admu
tuis suis ducto huiusmodi funiculo dirimeret. Mensus ē aūt duos funiculos
unū ad occidendū & unū ad uiuificandū: & hoc allegorice ductū significa
ns q dinsua dd potestate habuerit. nullo unq. ēm dicente. quos eos
necedere ēt macies quib. pcrere subiectus. Quod aū dd moab quū ēpr
deputare & sibi damasci & ceteras regiones diecesi sue subuganss sec
tributarias my sticae ē significat. quod xps omīs gentes subsui domina
tione tenens. facte pensū seruitutis sibi reddere. dū singule queq. natio
nes innomīs ei ē fessione adunate deuote censū bonoꝝ operū illi exsol
uant. Damascus ēt nobilis ē urbs syrie: eodē uocabulo quae & mascē
nelle habrahā filius apellatus: & damascus mētratur sanguinis pop
culū. Syria uero mētr sublimis sue dmoda & bene quia ps dmoda li
bidine supba spūm sanguine humanū inexplebiliter sitiebat. Nunc mandata
lubrissimae xpi sublimiter ps fecta uirtutū sanguinis ei poculū desiderat
perpere. Quidā significat qd dd uasa aurea & argentea aeq. aereaque
tulerat deuuersis gentib. sūficiunt dño; Nisi quod xps omīs quos deum
uersis gentib. ēuocat ad fidē suā; Alios uiri loco hoc ē qdē sensu spirituali
ps elios. Alios argenti hoc ē eloquentiae nitore splendentes. Alios uero p
dicatione diuina sonoros sūficiat dño; Utinā tabernaculo fideliter deser
uientes ipsius mysterio in aeternū docentissimae ps fungantur.

Fecit qq sibi dd nom. cū reuertere retur a pcussyria. mille salinarū cae
sis decē xxcto milib. fecisse sibi nom dr qa mille salinarū caesis decē
xxcto milib. Crexit sibi formicē triumphalē. fecit & cū sibi nom quia cre
sceret damasci & syria soba erexisse sibi dic. Alteri formicē triūphalē. & si
quē mouet qd impleris q. Latinos codicib. inuenit dd ndecē xxcto milia in
mille salinarū sed duodecī milia cecidisse nouerit hoc uero scripturae
uersē codicib. mendosē. Uerum tamen dd meade mille salinarū de
cē xxcto milia ceciderit. Ioab uero duodecī milia sic intelligendo. Cum psal

mi sorbitur · Quidimpossū add multitudine mille salnarū designatur nisi qd
redemptor nr sui ꝙcuncus districc̃one · inhis quidem illo prauo sensuum
stultitiā immoderatū saporis extinguit ; Unde & pquendā sapiēm dī
Cor durū male habebit inmoussimo · & qui amat periculū in illo peribit ·
Filii aū dd sacerdotes erant & hic dd · Curas ne ē aliquis qui remanserit
de domo saul ut faciā cū eo misericordiā ppt ionathan · Erat aū de domo saul
seruus nomine sība qui cū uocasset ad se eum · Iunecq; ille respondit · Ego sū seruus tuus & ait rex · Nū sup̃ē aliquis de domo saul ut faciā cū eo misericordiā dī · Dixq; sība regi sup̃ē filius ionathan debilis pedib · Ecce dd nō oblitus iuramēti ac foederis sui qd cū ionatha oī pepigerat ·
sed misericordiā quā patri ꝓmiserat impleuit in filio · Quē rex & fidelitā plausit · secundū hist̃riā · muro & sacramēti ut ita allegoriā ostendat
in facto · Spe emi dictū ē dd psonā xp̄i figurare nec non & in superioribus cōmemoratū ē · Ionathan qui mesā colubre donū t dni donū · Ut pū teneret gratiae spūs sci · habuit ergo ionathas filiū parualū nomine mifiboseth
& utroq; pede claudū ut scriptura testat̃ · Quē dd ad se accersiri iussit cūp̃destinato & p̃sciente di cū quē adsciti ministeriū & mundana negotia exercenda sermone & actione debilē conspicit · addiuinū ministeriū eligit ; Quia quē mundus
p̃fastā claritatis spernit · hunc dns ꝓpt̃ deuotionē humilitatis adquirit · Inp̃. Mifiboseth deorsū ignominia ; Is ergo cuius loq; lī & p̃sentiā sup̃na mundi despicit
dī dono utilis ad spirtale ministeriū meda apparebit̃ · Quidē ergo quod dd si
bā seruū saul de stirpe saul quesitum ergo reuelatum mifiboseth inuenit · Nisi
qd redemptor nr electorū numerū discernendo nīt eos · qui ctempti mundū
reliquer̄ ad se uenire fec̃ · Siba enī egressus uenit inter repretandū · Inter
rogat̃ ergo siba a rege mifiboseth filiū ionathae in domo machir filii ammihel in lodobar ee̊ respondit · Quae res p̃sentia expositioni bene conuenit ·
Inp̃. enī machir uendens t dem firmitate · Ammihel populus ei⁹ dī lodobar
ipse dī uerbū · Denq; dd nr contēptibiles huius mundi & ea que nīsunt eligens
inter quę destruat eos uendibilesq; mundo & uanis firmitate constitutos repe
riendo populo suo dignos uerbo p̃dicationis ad sciunt eisq; regiū honorē mes
filios habere concessit · Unde & dd agros saul & seruitia mifiboseth donans ip
si mifiboseth conuiuā suū sup̃mensā suā simul cū filiis ee̊ p̃cepit · quia medi
nis mīs gratia que secundū na[illegible] que uocē deposuit potentes de sede & ex
altauit humiles · & iustos [illegible]phē ī anime sustentat̃ depuluere egenū
& de stercore erigit pauperē ; Ut sedeat cū principib · & solū gloriā teneat ·

Contemptibiles personas demunda auferens possessores aurtum efficit
& ecclesias spiritali supellectili seu preciosarū scārū corridie secū reficit. Unde
cum ueraces sobole gignam. quippe michi. michi enī qui est. Iste. Iuuene
resonat qua frequentī inammitionē populi huius. tales uenisse. quinī
p dele. peccā mundi ablui gloriosi mecleti dī dono appurebim.

Factū ē aūt p̄hte ut mortuus ē rex filiorū ammon & regnaret cus non
filius ei. peo; dixit q. dd facta misericordia cū eo. non filio nec sic fec
pater cā mecū misericordia &c. q. Quando fugit dd a facie achis regis geth
uenit ad nabuc. as rege ammon qui fecit cū eo misericordia multā impriens
eis bona. Denuo itaq. uenit in spelunca modolla ubi uener. ideū pater ei
ens cū comis domus ei. Inde puenit ad mo. ab & cimisit apud eū patre & ma
tre & comne domus sua. Quando uero dx achis rex geth huiusmodi ingredere
domū meā; Nunc inde dd & fugit in spelunca modollā. Abiit inde subandi
endū ce de domo nabuc. & inde fugisse dñū in spelunca modollā. Si uero que
ritur cur ideū ido achis dd redierit. ante cuius faciem fugerit inuelle
gendus ē achis. ipse filius fuisse dñus achis a quo fugit dd. Unde & consequen
ter. achis eo quo dd in. liū ēra saul descendebat filius fuisse dī moch.
Nomen. i. patre hoc non patronomicū sed matre sumpsit que mucha
uocabat. & ideo a patre hoc sumpsit nom eo dd. ut ab ecce. Igit
ammō rex amonitarū dd nuntios male tractans. fecit dimidiā partem
barbe eor & scidit uestes medias usq. ad nates & dimisit. Quod cū nuntia
tū esset dd misit occursū eor. Erant enī uiri confusi turpiter nimis de & manda
uit eis dd dicens. Manete in hiericho donec crescat barba uīa & tunc reuer
temini &c. Quid ūtū hec significant nisi bellū diaboli aduersus ecclesiā.
Ammon enī quippe dolor eor. quis melius intelligi potest quā diabolus. q
animarū spiritaliū. idē malignor spirituū rector. audax ce populi
indelicā memoriā & sēp inquietus ē status. quo cōprimere & coangustiare ho
mines desiderat. Audit ergo ammon barbā dimidiā nuntios dd. eā. unusquis
hostis quorūdā p̄dicatorū uerbi dī sermonē & conuersationē maculat aut ru
pendo ac dehonestat. Precidit ergo nimcas usq. ad inguina. cū turpis fa
cta que ipse p̄ferat maculis hominū reuelat. sed necesse est talib. quor
diabolus tra ē studet insidiari in hiericho. donec crescant barbe eorū. ideo
sint obprobriū & signum. melioriū. unq. efficiant anathema omniū. do
nec p̄studiū bonū barbarā species hoc ē uirtutū mereātur. nec nisi cum
adigni habeant p̄sentia regis sui. Nec credendū ē unq. qd dñs mittat

suos inultos ee putat quin hostes suos exercitu egregiuo superet ac undi
que murū suoꝝ cūctis solū aduersarios suos nunc pcoꝛ suoꝝ uictoꝝ ampli
det. sed qā extremo iudicio iusta sententia ppetuis gmb. cruciandos ex
dat. Factū ē ergo uertente anno eodē tpore quo solent reges ad bellū pcede
re misit dd ioab & seruos suos cūcto &cē. Inhebrea ita legit. eo tempore
quo reges ad bellū pcedere misit dd ioab &cē. hos reges dicit ppcesse
contra dd impugnā sedecie regem. moab & ysboab & emachi quinque
reges syrie fuer & pugnare uoluer ē duci metuebat ergo mab ē dd a
quo triumphari ē legum. Dū hoc ageremur accidit ut surgere
dd de strato suo p meridiē & decumbuisset insolito domi regie uidit mu
lierē se luuamē exuentē supiolum suū; erat aū mulier pulcherrima valde
misit q rex & requisiuit qua esset mulier. nuntiatū q ē eliphat bessa
bee filia eliā uxor urie hetthei. Missisq. dd nuntios tulit eā quā cū ingres
sa esset ad illū dormiuit cūcta stupq. sociata ē. abluendam se sicut ex
ē domū suā ē cepto foetu &cē. Nunc age ea dd p prophetā significauit
quam à possū breuitate pstringā. Nomina quippe ipsa mīpetauit sacrū ostēn
dunt qd & ea hoc facta pfigurauerit. Dauid ut dixim mīpetat manu fortis
ue desiderabilis. bersabee mīp puteus satietatis siue puteus septimus
Quā libet aū hanc nominis ei mīpatione. Inid qd dicere mendā ad sumā
sanē grum. Sā mamon cum ioꝛ sponsa quae illius ecclia ē uocat pue
ros q uue & huic puteo septimario numeri nomīs ei significatione con
ungit. ppter ratione pene constet. quod dece lo missus spūs scī uenit. Adqui
dnica aūm nouē qdē septies septē unū addit quo unitas cōmendatur.
In hac ratione unus apostolica dla sententia sufferentes inuicē addiscamus
studentes seruare unitatē spūs in uinculo pacis. Domo itaq. spūali hoc ē septi
nario facta ē ecclia puteus satietatis q factā ē mea fons aque uiue salien
tis in uitā eternā. Quē qui habuerit nō sitiet in eternū. Ī ueroquisquis ma
ratus ei quid aliud quā diabolū nominis ei mīpatio significat; huius eam
pessimo cōiugio delegit omis quos gratia dī liberat. ut ecclia sine macula aut
ga saluatore ppio copulet. Unus itaq. mīp. lux mea dī. & heus ait absens
ē sine quia mortale nō sterne sed luce sua supna quā dedō habebat superbe
merito absens ē. sine qa cadendo uersutus diabol transfiguratus se in ange
lū lucis. Audiens dō dicere lux mea dīe. Ergo iste quidē dd grauī scelerate q
peccauit quo dei ecclam ei exitū p prophetā dsargui merepando. & ipso ablu
it penitendo. Uerum ī illo desiderabilis omnib. gentib. quasi insolubile de

ambulant; quam solo posuit tabernaculū suū ad unum ecclesiā sanctorū se lauante id est mundante sic a sordib. seculi. & domū luteam spiritali contemplatione transcendente atq; aliquamdiu; & inchoata cuilli primę conuersionis nostrę pro habebat pectus separatū a diabolū. occidit eū. atq; sibi ppetuo connubio copulauit. Oderim ergo peccatū sed ipphēsam ñ exanguam. amem illud quamū mundus ē a nos a diabolo pmissorū liberauit. amem & penitentem mihi dd quātā grauē mihi uulnus iniquitatis exhumilitatis confessione sanauit. Adhoc ergo inscripturā sacrā uirorū talium id est dd & pcā peccata cōmenta uel illa sanctorū. & sua mentiorū. Adhoc uero utrorumq; illic & poenitentiam simul & uenia. utrisq; peremptū sit recuperatio pditor. Id est ut ego suo dd cadente. nemo superbiat. Delapsu eius dd surgente nemo desperet. Ecce quā mirabiliter scriptura sacra eodē uerbo humiles leuat. uni atq; regē gesta reuelat. & diuerso modo. superbos quidē ad humilitatis formidinē. humiles uero ad spei fiduciā reuocauit. O mysterium mirabile nouū genus medicamentū qd uno eodēq; ordine ppositū & pōnā dicta exsiccat. & sublenando arentia infundit. Demergendo nos lapsu rerum. sed de reparatione roborauit. Sic quippe semper nos diuina dispensatio misericordia & superbientes reprimit & ne desperatione corruamus fouet. Sed qa exigente causa dd admodū de lucro tua facinorosi memoria secum lecturis fortasse animus mouetur. cur omps ds eos quos in ppetuū elegit quos ad dona. quoq; spiritalium cultū maxime in lesos. corporalib. uiris custodit. Unde qaeso fieri tuis credimus breuiter respondeam. Nonnulli enim precepta dominorum. pinguedine gratiā bonor. operū. in superbiae uitio cadunt. sed ita in quo ceciderint ignorant. Pro inde & tales hostis uniquisq; animus dominatur. extremus & cū secure promittit utq; in cogitatione eluis spurcis luxuriā. pternum. Scit enim quāliquando mundus est in corporis corruptione cadere. Qui cogitatione tacita ex deliberatione peccare; Sed cū minus rupis superbia creditur magis ut mur luxuriā uero eo magis erubescit homines. quia simul omnes turpe uenire. Vnde fit plerūq; ut nonnulli post superbiā in luxuriā corruentes eo ipso ueraciter malū culpae lateant erubescunt. & tunc & cū mores corrigunt cū pristina innumis grauius confundunt. Reos enim se minorum conspectui qui liberos in grauiora credidere; Tu ergo dñi dispensatione

ꝙ exercos ꝺnumquã mulꝭ gnus ſpꝰ de culpa ad culpã trahꝫ ꝺ duplat̃ per
cutit inde eũ quõ inceperat amittit atq; unde uicisse cernitur inde ſu
pat̃: Conſiderare libꝫ intra mumu gratie ſinũ quanto dñi miſeri cor
die ſuauore noſcamur. Ecce quidem turtur ſe excollit: purũ ad hum
litatẽ redit. Qui uero accepti uirtutib; exceller̃ non gladio ſedu
ctꝰ dꝑerim medicamẽto uulnerat̃. Quidẽ enĩ iurtus niſi medicamẽ
ẽ aliquid ẽ utilẽ: niſi uulnus. Quaerga nos de medicamẽto uulnus facimus
facinille de uulnere medicamẽ. Ut qui uirtute pfectũ: uitio curemus
Nos nanq; uirtutũ dona retor quem̃ lnſum uitiorũ illo uẽro uitiorum
lecebras adſumit marcẽ uirtutũ; & ſaluus ſtatũ pcurr̃ ut ſeruꝰ ung
humilitatẽ currentis fugimus & ſalti eadem ber̃ ſabee. Sed in hac
ſcienduẽ ẽ q̃d plerq; hominũ quo immultis corruunt uirtus ligantur.
Cuiq; cor ſuo inimicus hoſtis ẽ cuius uitio pcurr̃ ut ẽ cidat ẽ exilio quoq;
ligat ne ſurgat. Conſidere atq; homo cũ aduerſario bellũ gerat. &
ſi lapſum illiquo deluſiſſe ꝑpendit ſalti ad culpã prabi ẽ cul pri mo
cat̃ inſtudioſe utrent̃ uulnere. quib; frequẽt̃ mẽ fiert̃ quia ꝺ de
ratiõẽ. q̃d hoſtis nr̃ electorũ ſaluti ꝺ uulneribꝫ ſeruit. adhec hoc
dñi enĩ ſic dixit electos ſuos dñr. Sepe tẽptauit ſubiit. Sic ꝑ ſpiritũ
ſi clauſtra ꝑtrit celi ſerrea & nec uolationũ magnitudine paulus ex
collis portas ẽ euicit ẽ angelus dicit ẽ. Sed ut ꝑſtat ſum̃ ipſa huc tẽpeſta
ne diſponitur. ut quem in perire poſſit. humiliter aperdition ſer
uent: Secreto ergo diſpenſationis ordine unde ſeruire ꝓmittit
Iniquitas diaboli ꝓficit benignitas dñi. quaeduerſarius nr̃ inde obtrop̃at
ſupne gratie unde exercitũ nequiſſime uoluntatis ſue: Loreſt
ẽ & alit̃ ſecundũ miſticos ſenſꝰ. hec eadẽ rex accepit ſequit̃ ea puro in
tellectu rimari uoluerit: Cum ſaũ dñi in ſolario deambulant typum
tenẽ. niſi ei de quo ſcriptũ ẽ. In ſole poſuit tabernaculũ ſuum. & quid
ẽ ber ſabee ad ſe ꝓducere niſi legẽ lucere carnali populo conuincẽ
ſpiritali ſibi intellectu ſocijre. Ber ſabee enĩ puteus ſeptem dr̃. qu
numeru ꝓcognitionẽ legis infuſione ſpiritalis gratie ꝑfectionis
ſapientie miniſtrat̃. Que uero ut ras miſi ut decem populi ſignat̃ cuius
nom̃ inꝑt dr̃. lucerna dñi. Iudaicus enĩ populus qui de accepta legis
ſcientia extollit̃ quaſi de ſibi luce gloriatur ſed huic dñs ut ẽ ore ẽ ab ſtulit
ſibiq; comunẽ qui ut delicet manu fortis q̃d dñs ut carne redemptor ap
parens diuerſo ſpiritalit̃ loqui legẽ mmoriter ꝓhoc q̃d in ꝓpria lectione ambu

hanc iudeo populo extraneum demonstrauit; sibiq; conuenit
quasi pilli predicari dicebant. Unum tam addomū ire
dd. cānonicē pedes lauare qua murmur dns ueniens iudeo
populo peperit ut ad conscientiā rediret & sordes operū flexib
tergit ut spiritaliter mandata legis intellegat. & post tan
tā duritiā preceptor fontē babrismatis inuenit ad quam
post labore recurrit. Sed unus quasdā dni subpellib. memi
nit respondit quod domū suam intrare non possit. ac si iudai
cus populus dicat. ego mundus di insacrificus carnalib. ui
deo credere ad conscientiā spiritalē intellegentiā requi
ro; Quasi cū ara cē subpellib. dr. quipcepta di nisi adhiben
do ministeriū sacrificii carnalis intellegit; hunc tam cum
redire addomū nolentem dd. admisā uocat. qua quā iudai
cus populus ad conscientiā reuerti contēpnit tam redemp
tor uenies mandata spiritalia pdicat dicens. si crederetis
moysi crederetis forsitan & mihi. Deme cū ille scripsit; Legē
mq. iducit populus tenet. quae cur diuinitatē loquitur
cuius dē populus credere dedignatur; Unde & unus ad hoab
cū epistolis exquib. occidi debet mittitur. qui ipsum ipse
iudeus populus legē portat qua conuincente moritur.
Dū cū mandata legis retinens implere remittitur ipse numerū
defert iudiciū unde damnatur. Quid ergo pfectū ifud dd
scelestus quid urna mundis diei potē & sedruriū permyste
riū quid dd sacerdos. quid urna infidelib. inuenitur. Quando
ille puncē culpā ypharie signat innocentiam. iste puncē
innocentiā. hyppharie exprimit culpā; uirtus nāq. sacre eloqui
i firmamēto numeri ut uerbere exprimit. sic in sacrope idp
bat. ut ea in mysterio contra dicat. Sic gesta diuina ut huic
mysticae gerenda pſuadeat; Post quā cū nathan yphara in
ter puerū regē sup milo quod fecerat dōc dd ad nathan. fer
eum dño: Dōcq. nathan add. Dns quoq. transtulit peccatū
tuū non morieris. ait. Si peccatū dd tā detestabile dns trans
tulit: quid ē. qd omnis quae de eodē peccato ypharie eu dño dic
ta s. post modū tolerantur; sed pcul dubio dns delictū sine ul
tione nō dimittit. uerū cū ipse hoc homo inse poenitens punit

aut hoc dñ cũbone undicaus ꝑcuit. Nequaquã igitur peccato
parentur qa nullatenus sine undicta luxuꝝ. Sueñ dd post confes
sionẽ audire meruit; dñs transtulit peccatũ tuũ &tam̃ multus
post cruciatib. afflictus ac fugiens reatũ culpe quippe grauis
rat exsoluit. sic nos saluat⁹ unda aculpa primi parentis absolui⁹
sed tam̃ reatũ eiusdẽ culpe diluimus. absoluti quoq. adhuc car
naliter obimur, Qua delicta nra siue pris seu ꝑsem&ipsũ dñs re
seruat. dũ cũctl uiuit. Abelectus eñ suis imquietũ maculas stu
dꝺ tẽporali afflictione tergere. quasi meris ꝑcationibus u
deri. &consolatus ẽ dd bethsabee uxorẽ suã Ingressusq. ẽ ad eam
dormiuit cuiꝰ quegenuit filiũ &uocauit nomen ei salomon. &dñs
dilexit eũ. Misitq. Inmanu nathan ꝓphẽe &uocauit nom̃ ei amabi
lẽ dño eoquod diligeret eũ dñs &uocauit Inquid nom̃ ei amabilis
dño. eoꝺ diligeret eũ dñs: Inhebreo ita legit̃: &uocauit nom̃ ei
ididiã idẽ dilectus dñi ꝓpt̃ dñm; dilectus dñi ꝓpt̃ dñ; ꝓpt̃ suã
felicẽ &misericordiã gratiam quaeũ diligere dignat̃. cũ uniq.
eius dilectione &misericordia ei Indignus ꝰsisteret quemconsta
bat munere eũ. urbẽ regiã; Misitq. ioab nun
Igitur pugnabat ioab cõtra rabath filiorũ ammon &expugnabat
tios dd dicens. Dimicauit aduersus rabba &capienda ẽ urbs aqua
rũ. Notandũ quodinhebreo quando cũ adiectione nominũ ponit
rabbath scribit̃ sic ẽ rabbath filiorum ammon quando uero si
ne adiectione nominũ ñrabath &rabba scribit̃; Nunc igit̃ con
grega reliquã partẽ populi &obside ciuitatẽ &cape ea; Nec ũ
ne uastata fuerit urbs nomini meo adscribatur uictoria &c.
hinc iosephus. porro Inquid ioab ammanitis obsessione fortiter
adfligebat. aquã eis auferens &ueterũ cæterarũ ubertatẽ mutriq.
eos cogebat sibi &potus inopia laborare; Exmodico nãq. puteo
bibebant oĩs. &licꝺ eet illis forte auxiliũ netam̃ deficerent me
neo largius utebamur; Quo facto scripsit ddd hec significans ro
gans eũ ut ueniret adciuitatẽ. quatenus uictoriã ei nomini de
signaret. Congregauitq. nuq. dd omnẽ populũ &profectus ẽ ad
uersũ rabbath; cũq. dimicare coepit ei. &tulit diadema regis
eo; decapite ei pondo auri talentũ habens gẽmas pretiosissimas
&impositũ ẽ supapiet dd. &cæ. Inpatlypomenon ita scriptũ est.

Iulā ū dd coronā melchom decapite ei ⁊ inuenit ĺnea aurī pon
do talentū ꝑciosissimaꝝ gemmaꝝ fecitq; sibi inde diadema. Mel
chō quippe nīnom ꝓprīū ē regis. sed melchō Interp̄at rex eorum.
Rex eō uocatur urbebrei uolunt idolū illoꝝ qđ hic uocetur melchō
cuius diadematis aurū ⁊ gēmas conflasse ⁊ purgasse dr. dd. sed dm
legē. ⁊ fecisse sibi inde diadema. qđ hic positū supcaput ei dr.
Et ꝑdā cumatis asportauit multā uilde populūq; ei adducens ser
uauit ⁊ curā egit supeos ferra carpenta diuisitq; cultris ⁊ trans
duxit ĺnea politerā sic fecit uniuersis cumatib. filioꝝ ammon. ⁊ rq.
Hinc uerba dierū ita narrant. Manubias quoq; urbis plurimas tu
lit; Populū ū quereat ĺnea ediçit ⁊ fecō super eos tribulas ⁊ ferra
tas. ⁊ ferrata carpenta transire ita ut dissiperent ⁊ conterent
sic fecō dd cunctis urbib. filioꝝ ammon ⁊ reuersus ē cū omni popu
lo ĺnhierusalē. Serratis enī eos ferratis carpentis. ⁊ diuisit cul
tris siō Literet diuidi solent qui expulsi ⁊ luto confringuntur;
Victoriā ū hec dd mammonitis quī dux suus bellando incohauit
nec rex ipse ꝓfecit. quidsignificat nisi regis nīri uictoriā ĺncunctis
gentib;. Dux enī dd ēcta hostes bellū agit cuius do scōrū ꝑdica
tio ēcta mundi potentes scutū fidei apponit. sed finis certaminis
⁊ triumphus belli ad regē xp̄m solummodo defertur. quia ipsi om
nis potestas ⁊ potentia regni ascribit; Ds ē enī; Secundū apostolū
quioperat ĺnobis ⁊ uelle ⁊ ꝑficere. ⁊ ipse triumphat nos semp
ĺn ꝓpolhū; Coronā ergo regis populi hostilis dd de capite tulit ⁊ si
bi ⁊ diadema inde formauit. Cū redēptor nr ꝓceptoria po
testate regnū auferens sibi ⁊ ĺnsigne decorū parauit. Que ū
melius coronā uen dd intellegi quā ē uentus populi ac bolici que
caput nrm regē uidelicet xp̄m corde credulo nobiliter ambit &
digne conuertit decenter coronat; Omis enī scōrū labor ⁊ certa
mīa atq; uictoria ad honorē çelestis regis refertur. qui ipse ē cui
omne genu flectat çelestiū ⁊ terrestriū atq; ĺnfernoꝝ. ⁊ omis
lingua confitet quia dns ihs in gla ē dī patris; Rabath ergo ci
uitas ē regni ammon. que nunc fidelphia uocat cuius memine
rit heremus ꝑphēte; ĺnterp̄at ergo rabath multa; ⁊ saluator in
euangelio dr. quamulti uenient ab oriente ⁊ occidente ⁊ recu
bent cū abrahā ⁊ isaac ⁊ iacob in regno çelorū.

Factū ē ūū ꝑhbr ur absalon filu dd sororē speciosissimā uocā
Thalochimar adimaret ammon filus dd & deperiret ꝑpt̄ eā
Iuualde. Irt. Incestū ē qđ ammon dd maior filus insorore sua tha
mar confecit & parricidium qđ absalon Inammone frē suo perpetra
uit. quodspiritalit̄ significari possit n̄ inuenio. nisi forte moralit̄. nos
tale factū monēt; Quodstemp cauere & prudenter agimus. ne for
te dominentur nobis uitia & princeps peccati. qui falsā pacem
periculosis. sponde. nemos Inparatos inueniens. aq. Inpulsos tru
cidet; Absalon ergo pat̄ pacis siue patris pax intp̄. Ammon domus
& thamar amaritudo Iuxte ꝓnuntiatur; Quiēt membra sua
donat libidini & semetipsū tradit seruire iniquitati adiniquita
tē inpeccati amaritudinē cadit. Ic& inimicus se quasi patro
nus ostende. & spem ꝓuenire ꝓalib. factis falso promittit; Neces
se ē enī eos adpoenitentiā. post commissa scelus reclamare. ne for
te diabolus. si adhuc hebetatos Inseruerimus & in finē seti humus
resoluamur. ꝓbitemptemur sibi malignos spūs Innecē mōm con
spira. & mortis ꝓpriae tradit; Porro absalon fugiens abiit. ad
thalmai filiū amiud regē Gessur. thalmai pat̄ fuit machā. matris
absalon quā dicunt hebrei add impudicitia captā & ceſarie &un
gub. ꝓcisis. secdm legē. cū uxore sibi dd seruisse & exea genuisse
thamar & absalon. Cessauit mag. rex dd pse qđ absalon Inhebreo
legit. cessauit mag. rex exire ꝓ absalon. uoluisse idē dd exire per
hibetur ut reduceret absalon sed ꝓtraxit Incorde suo qđ quoti
ens eū uideret. totiens dolore mortis ammon ei ad memoriā redu
ceret. ideirco cessasse dr exire post absalon subaudit ur eū
ad ꝑria reuocare; Quoduero ait eoqđ consolatus ēt sup ammō In
teritu; Intellegendū ē quia ꝑquā nolut exire ꝓ absalon ut reduce
ret eū & uideretur abeo. sēt semp mors ammō filu sui occurrebat;
Siue. dr̄ ē solatus fuisse sup ammō Interitu dr eoqđ nouerat eū flu
gitiosū & dignū morte;

Intellegens aū ioab filius sarui qđ cor regis uersū ēt ad absalon.
Cor regis uersū ēt ad absalon audisse dr eoqđ uidit eū idē ioab ꝓ
absalon suspirare. mer mag. perisse & meo dilexit qđ cor eius uersū
ēt ad absalon; Misit thecuā & tulit inde mulierē sapientē. The
cua ciuitas ē de qua fuit amos ꝓphēta; Putat aū ab hebreis eadē urba
dr Coepit ē solari sup morte ammō. Quādiu enī putabat idē absalon reduci uideret abeo.

aua fuisse eius deamnos ꝓphete: Quae respondit heu mulier uidua
ego sū. Mortuus est enī uir mī & ancille tue erant duo filii qui rixati
sūt aduersus se inuicē nullusq; erat qui eos ꝓhibere posset & percussit al
ter alterū & interfecit eū: & ecce consurgens omnis cognatio
aduersus ancillā tuā dicit. Trade eū qui percussit fratrē suum
Inuicem ut ulciscamur fratris nostri animā quem occidit. Et delebimus
heredem. Hec mulier uidua duos filios
habuit qui rixati sunt inuicē super hereditate patris sui & alterū
alterum interemit. Et ipsa tam eadē uidua ymaginem dd posuit &
duos filios suos ymaginem ammon & absalon. Cognomine uero quę
surrexit aduersus filium suum ymaginem exercitus filiorū dd. Dixitq; mu
lier ad regē. Imme domine mi rex iniquitas & indomo
patris mei: Rex uō & chronus ei sit innocens. Ac si diceret, peto qd
alter filius mī consurrexit aduersus alterū imme sit iniquitas si
tam aliqua ei debet: Imme uō ō rex dd nulla sit iniquitas quia
absq; culpa ei meo qd illud fieri imme conflixerit. & sic ego absq; cul
pa sū, peto qd duo filii mei consurrexerit aduersus se & interfecerit se
alter alterū ita seu absq; culpa ei peto qd absalon animam dignū mor
te imme fecit. Quę aut. Recordet rex dñi dī sui. ut inmultiplicem ꝓxi
me tanquam se aduleiscendū & neq; quā interficiam filium meum
Recordatio hic pruntu posita ei. Ac si diceret recordetur rex
promissionis sue imme uta mens quomodo ꝓdnm dñm suum pollicitus
e ut inmultiplicentur proximi sanguinis aduleiscendū. Dixitq; mu
lier. Quare cogitasti istius modi rē contra populū dī. & locutus e rex
uerbū istud ut peccet & nō reducat eiectū suū. Ex hoc loco domon
stratur illud qd populo superius dictū e. Cessauit dd rex exire
post absalon. ide nec cessauit ut nō exiret ab aliquo & reduceret
absalon. Inde uō mulier & locutus e rex uerbū istud ut peccet &
nō reducat eiectū suū. Quoduero ut quare cogitasti istius modi
rē contra populū dī. populū dī uocat eundē absalon siue eos q
cū illo erant quasi captum & reuera eum & eo qd nō reduceret
eum adhereditate dī. ne forte coheredes sui alieni imma alieni
seruerent. Nec unde perire dī animā sed remanere cogitavit
ne perderet penitus qui ab errore e. Ac si diceret. Deperationem
qua diabolo captum deūt nemo ut ad se conuertat uocat &
eu eum imitari debet cur nō eo modo agis.

Post quadraginta aũt annos dixit absalon adregem: Vadã & reddã uota mea quæ uouí dño in hebron. Quadragesimus legebatur annus exeo tẽpore quo saul nobe cunctarem cũ sacerdotib. lxxx.v. spũs dd intemte. & ideo hinc quadragesim annus ponitur ut monstretur diuina ultione suisse tum sup dd. eoqd abimelech sacerdo tẽ fefellerit & pp. cũ tot sacerdotũ cedes facta fuerit. Caue lector ple rosq. mendosos codices inquib. scriptũ inuenitur. Post iii. ñ p lx. annos inuertentib. uero codicib. & in ebraica ueritate ñ iii. sed. quadragin ta scribuntur ann. Si uero quis contentiosus eos dẽ iiii. annis adstruere uoluerit a eo tẽpore quo absalon amnon frem suũ interfec usq. ad illud tẽpus quo patrem dix. Vadã & reddã uota mea quæ uouí dño in he bron. spiritu se errare si diligenter perscrutatus fuerit inuenie. Cũ utrq. absalon interfecto amn ungitur a patre tol mai rege trib. annis & in hierusalẽ inde reuocatus ñ uso patre duob. moritur annis fue rit & vi. anno faciẽ patris uidere cœpta cũ pduellione ppetuerit Verũ nq. se uouisse mentiendo dixit ideo ñ ionẽ fecerũ in loco quo requieuerunt abrahã & ysaac & iacob. Venit aũ sadoch & unxerit e le uitẽ eo. portantes arcã fœderis dñi. Et deposuẽrunt arcã dñi & susce pit abiathar donec explerent omis populus qui egressus fuerat decurrate. Ideo arcã dñi deposuisse dicuntur ut dñs abiathar sacerdote consuleretur quouersus dd ire deberet: Ascendisse aũ abiathar dñ. id ẽ. oratte. & q oraculũ diuinũ ñ er responsũ ẽ. ideo eo in subsequenab. dix dd. ut reportaret arcã dñi in urbẽ. Et ait rex. Quidnihi & uob filii saruiæ? Ac si diceret. Numquid uultis interficere ustũ sic interfecistis abner? Dns enim p̃cepit ei ut malediceret dd & quidẽ q dicat quare sic fecerit. Subaudit quare sic fecerit ñ chus sed semei. Semei q maledixit dd. ipse ẽ ut hebrei dicunt. nabaath. patẽ roboã qui filius iemini dr. & in zelo domus sãl maledicebat dd. Non uero aut ei iemini fuit & ipse semei ex tribu effraim filii ioseph exera tus. Unde & idẽ semei ad dd dicit. Primus quoq. ueni hodie de omni tribu ioseph. Cũ aũ uenisset husai archites amicus dd ad absalon locutus ẽ ad eũ; Saluet rex. Saluet rex. Atq ẽ absalon. hoc est inquid gratia ad amicũ tuũ. In hebreo legit. Hoc inquid miserior dei tui ad amicũ tuũ. Quod ñ ad firmando sed negando pmutandũ est. Et ẽ sensus misericordia ẽ aut dici debet qd dd amicũ tuũ dimisit

& cum eo nonisti; Dō igitur achitofel adabsalon; Eligā mihi xii mi
lia uirox & consurgens psequar dd hac nocte & inruens supeum
quippe quiescentē & resolutis manib. ptinum eū. Cūq. fugerit
oīs populus quicū eo ē ptinā regē desolatū & reducā uniuersū
populū quomodo oīs reuerti solent; Scilicā sic reuerti solent in
qa misso inploelio rege reuertuntur sic uniuersus populus ist re
uerteretur adte; & cū ceciderit unus quilibā inprincipio audiā qui
cūq. audierit & dicā. facta ē plaga inpopulo quisq. batur absalon
& fortissimus quisq. cuius cor ē quasi leonis pauore solubitur. In
hebreo ita legit̄. & fortissimus ipse cuius cor ē quasi leonis pauore sol
uatur. Quod ñadfirmando sednegando pnuntiandū ē. Fortissimus
iste dd intellegendus ē qd & sequentia declarant; Scit em oīs
israhel fortē ee patrē tuū & robustos oīs quicū eo sunt Ionathan
aū & Amichaus stabunt uper fontē rogel. Abiit rogel. Abiit ancilla
& nunciauit eis & illi pfecti s. hec ancilla quasi hauriendi gratia cum
pannis adfontē rogel ierat; Deprehensi nō sunt. Puer aū quidam indicauit absalon filius eius dē ancille paruulus
dī fuisse; Dauid aū uenit in castra quem ad hebraice legunt
Inquo loco abuū fuer angeli di iacob sic ingemens scribitur. & uo
cauit iacob nom loci mahanaim idē castra. hāc uero iuxta hebraī
sensū secdm istoriam dicta suffitiunt; Ceterū aū secdm alle
goriā ēsiderari oportā quidillud significā qd parricida filius ab
salon patrē insequit. Primo pū ei declinauit fugit ante faciē ei sic
ut ipse deuictoria quasciebat impiū petere. quē & ii fleuit mag
no luctu & deplorauit exitū parricidae. Scribit̄ em fugisse dauid
cue bellauit adūsū se filii & alibi scriptū ē de populo Ierusalem
dno dicente. Filios enutriui & exaltaui ipsi aū spreuer̄ me. fili
us ergo ei impius tropice accipi potē iudaicus populus quicum
tradidit. Absalon aū sic ut dictū é intellegitur patris pax. Qd
mirū iudā & inhistoria quē admodū possit intellegi pax patris qui
patrē bello ē psecutus. Sed qui diligent allegoriā intendunt ab
salon ee Ierusalē quae & ipsa pax inter̄ & cuius facie xp̄s fu
git. quando & ii patiendo deserent̄ ingemuit. pfidē successit. Alii
absalon iudā traditorē accipiunt quē tanta & tam mirande pa
tiendo xp̄s protulit tāquā ei cogitationes ignoraret eā adhibuit

conuiuiū Inquo corporis & sanguinis sui figurā discipulis cōmē
dāū & tradidit; Quod denq; impia traditione osculum accē
pit bene Intelligit pacē xpm exhibuisse traditori suo quā ut ille
tā sedelerate cogitationis uitio bello uastaret & deo absalon pax
patris dr quā pr habuit pacē quā ille nonhabuit; Achitofel igi
tur quirecedens ddt adabsalon transmigrauit hereticos significa
at quirecedentes ueritatis se sortiunt hostis antiquo & subsequun
tur errorē; Intpr achitofel fili mr cadens gilonites uero transmi
gratus contra quos pphēa increpat ut; Indicio ē fido quomodo di
citis anime meae transmigra Inuomitē sic passer &rt. & merito
tales Inq; dolitq; malitiae suae utī ppriū finium qui alienā
prauis suasionib. corrūpere satagebant. Sic achitofel impia do
mo suspendio Interiit; qui muliena uxe ddt insidiatus ē. Unde scpt
ū ē. quifodit fouea Incidit Inillam & Inuisibilis suis capiens Inqu.
Chusai uero archites amicus ddt significat credentes ex
gentib. quilicet cumabsalon aliquando fuisse uisi sint. tūn pra
uis ei operib. noncōmunicantes nec achitofel Inquis sugges
tionib. unquā ēsentientes sedeūddt fideliter pmanserunt. In
tpr aū chusai & hoys archites longitudo mea. hinc quoq; pphēa
scriptuē. uertit & hoys pellem suā & Iusalmo. Aethiops Inquid
festinet manus eius dare dō qui a gentilis populus post quā se
nigredine peccatox exuit. nūquid ut ergo dñi recessit;
Quid.ū absalon concubinas ddt quas ipse adcustodiendū domum
dimisit stupratulo corrupit significat qđ. apostata angelus quos
dī quiuidentē regere & custodire populū di hereticis prauitate
seducendo decipit. Adquas tamē ddt ultra ddt ningreditur sed
incustodia positis aluīta pbēt ipseq. Inundantia uiuentes clau
sē usq. addiem mortis suae quia cū hereticis sua uoluntate o
peratus denuo adei redire dissimulat ins digni habitatione
xpi sedcluusi idē sepultus; Fratconsortio eius alienū. Ille tamē qui
solem suum oriri facit supbonos & malos & pluit supiustos & in
iustos nonrenuit benefitus suis passū talib. Inhoc mundo
prebere; Utpconlita beneficia occasionē tribuat conuertēn
di; Quisquis fidelium diuine gratiae Inluminatione componitur
scōdesiderio deinis adsummum uelut supernae contēplationis

penna festinæ · scōrū p̄cedentium patrū gesta ante men
tis oculos ponit · Adq. hearū se lmitatione exercendo ꝓficiat
&qđ insipienti titillat exuno t frenetos memoria reprimat
t donorū p̄cedentiū consolatione refunguet t eiā imita
tione utilitatū ē p̄cedentiū ꝓuocatur admelius; Quodnecesse
se ē ut sicut ꝓposuimus exemplis euidentioribꝫ adꝓbemus
ut enim unū denubtis loquar quatenus studiosius lector
multa inuno lntelligat quisquis uerborū contumelus pres
sus cū uirtute patientie seruare nonsufficit đd factum
admemoriā reducat quēcūsemel tot ēi uirtus urgueret &
armati preter uleisci contenderent · Act · Quidmihi &uobis
filii seruule · dimitte ut maledicat · Dns enī p̄cepit ei ut ma
ledicer & đd · & quisē quasidem dicere quare sic fecerit &
paulo ꝓ · dimitte ei ut maledicat · iuxta p̄ceptum dni · si for
te respiciat dns afflictionē meā & reddat mihi bonū pro ma
ledictione hac hodierna · Quib. ꝓfecto uerbis lndicat qđ
ꝓꝓparato bersabiee scelere exsurgentē ctra se filium
fugiens reduxit adanimū malu qđꝓparauit & quam
mitē prulit qđaudiuit & ctumelioſa uerba ntā conuitia
quā aduersa credidit · Quib. se purgari sibiq. sibiq. mise
rere posse iudicauit: Iunc enī lnlata ctra bene tolera
mus cūlnsectata mentis admale ꝓparata recurrimus: Le
ue quippe iudebitur qđinnocua percutimur · Dūmbraccione nra
conspiramus qua penas ē qđmerentur · Sic q. fit ut contumelus
gratiā manus qui ira · M · debeat quasi lnnocuus dō iudice
poenā grauior declinare posse confidatur · Quodaū ionu
thas qui p̄ colūbe domū & unichaas inip̄ fr nis quis · qui
adplorandū factū absalon & đd renuntiandū decreta sūt
fugientes absalon declinauer ūdomū cuius dū uiri in
huri quihabebat in uestibulo suo puteū & descenderunt
in eū · Tulit aū mulier & expandit mulier uelū sup os
putei quasi siccans typpsanas & sic res latuit · Nsine mys
terio ce credendū ē · Quid significant isti duo iuuenes
ionathan uidelicet & unichaas nisi eos quip gratiā spūs
scī renati & annumero frm adscripti sunt qui exeden

ter fugiant cū malignos ipſ euadere querunt. hiergo ſtabunt
ꝙra fontē rogel quumq; triſtes t deorſū conluctū & deſ
pectū in hoc mundo appetum habere pp celeſtis regni deſiderū.
Detinent ergo ē cito gradu fugientes indomitū cuiuſdā uiri in
bauri quilocus inīp. electus ſiue iuuenis. Cū adoleſcentie tem
pora immemorī reducūt. Deſcendunt inbuteum querit
inueſtabulo cūpoenitentie ſe humiliter ſēbitum quecunc
tis neceſſaria ē. In hoc tēpore ante finē ſeculi & p̄ſentis unde
& expandit mulier uelam ſup os putei cū eccleſia p̄cū adſi
duitate dilecti inuenitis & ignorantie. filiorū ſuorū
abſcondere cerat quaſi ſiccans phiſanas cū carnis luſcaūm
p̄cominentie rigorē ſtringit; & ſic res lucē tranſgreſſio
nis uidelicē humane untie ꝙper adſiduitatē precū incon
punctione lacrimarū & p̄caſtigationē corporis oīa delic
ta abſcondunt & homines ꝙperſecutione antiqui hoſtis
p̄tecti liberantur; Cū q. uenisſē dd in caſtra madian ſobi
filius nas de rabbath filios amon & machir filius ammi
hel de lodobar & berzellu galadite de ſer de rogeli obtulē
ei ſtrattoria & tapetia & uaſa ficilia frumētū & hordeū &
farinā pulmentum. & fabas & lentē frixū cicer & mel & bu
tirū oues & pingues uitulos dedē dd & populo qcūco erant
aduertendū ſuſpicatus ſenū populū fame & ſiti fatigari in deſer
to. iſte ſobi filius fuit nas regis cūquo pugnauit ſaul ipſe
& ita nas fec misericordiā cū dd quādo fugiebat a facie ſaul
quomortuo dr̄e dd diſſeruit ſuis imurā fecerit conſtitui
ē abeodem dd in loco frīs iſte ſobi quādd legit cū ceteris uenisſe. & ſtrattoria & tapetia & uaſa ficilia & cē quieſ
cuntur ea obtuliſſe.
Itaq. egreſſus ē populus in cāpū ētra
iſrl. & factū ē proeliū inſultu effraym & ceſus ē populus iſrl
a bexercitu dd factaq. ē pluga magna in die illa xx. miliū. fuit
ū ibi proeliū diſpſū ſup faciē omis terre & multo plures erant
quos ſaltus ē ſūpſerat de populo quāmi quos uorauerat gladius
in bello. Saltus hic quplures ē ſumpſiſſe quā gladius uoraſſe
legit beſtias ferociſſimas queinſaltu erant. ebrei autumant
aquib. plures ē ſumpti quā a gladio uorati fuerint. Accidit ū

occurrit ei absalon seruus dd sedens mulo. Cūq; ingressus fuis
set mulus subt condensa quercū & magnā adhesit caput ei quer
cui & illo suspenso intercedū & ceteri mulus cui insedit pter
transiuit. Quidsignificat qdabsalon mulo fugiens in
quercu pcepsurea capitei suspensus est. Ni[illegible]ri qd iudei stul
tiae eum ulis sensus incumbentes, ppter hypstimosituie phari
saicā legē corrūpentes pipsā quā adcorrectionē uitae pcepe
rant mortis occasionē habuerant. Unde & saluator in euange
lio dr adeos: Nolite arbitrari qdego accusaturus sim uos
apud patrē meū. Moyses ēm inquē uos confidistis ille uos ac
cusat. Ioab ergo incor absalon trer lanceas infigit cūadhuc
quus hostis superbiā auaritiam & inundiā seu pfidiā incor u
dauci populi immisit quae illis maxime causae pditionis erant.
Superbi fuer qui incomēptu dī idola fabricauer cupidi fuerunt
quitei transitoriae uanitatū delitus pponebant. Pfidi uero
& inundi fuerunt quīn solū dictis legis & pphaꝝ repugna
bant sed & cū ipsius saluatoris psemā spernebant & benefitus
ei inglis exsistebant. hinc impssione sua blasphema uoce
adpiliatū dicebant. Nonhabemus regē nisi cesarē & sihuno
dimittis nones amicus cesaris. Absalon quoq; post mortē in
foueā grandē missus ē. Cū inquus quisq; pobitū eius inlacū
Inferni mergatur supquē aceruus lapidū congerit. cūdurissa
mentis suae illi explet. Dauid ergo extincti absalon plorauit
cū mortū populi iudaici, dns fleuit sic meruit. legit qa
udens cauitatem fleuit supilli cuius miserae imanitū epis
sus ē uitecū usq; admortē crucis meditatione ei & cura salu
tis suae pmansit. Venitq; unuersus populus coā rege. isti
ū fugit inabernacula sua. hi intellegendis quicū absalon
pduellionē rebellet exiter. Mifibosech quoq; filius ionathan
descendit occursū regis inlotis pedib., & notandū qd inhebrea
ñ inuenis sedinfectis pedib. legit fecerat nāq; sibi idē mifibosech
uthebrei tradunt ligneos pedes quib. um quasi pmaneret lib. so
lebat sic solent facere diuidi quēadmodū & illo erat. ait. hr rex
admifibosech. Quidultra loquris. dixi tu & siba diuidite possessiones Inhebreo ita legitur. dixi tu & siba di
uuersus populus qcoā rege uenisse legitur. hi qcūdd pmansorum. Qdautem ait
isti fugit inabernacula sua.

iudice agrū peo qđ in hoc loco dd immemor fuit amicicie & fide
deriſſimo iuramenti qđ habuit cū m ionathan & cū crudele de
dit iudicū dicens Iu & ſiba duxit agrū Idcirco hierobaam
dunſer ei regnū Mifiboſeth cū in ſamuelis libro
legitur cum tp of uereundu Inparalypomenon ꝺ idē
mifiboſeth mer bal legit & in tp legitur cū alienigena; ligatur
cū cū alienigena idē dō fauiſſe dr Eo qđ dd rediuiſſe cū pace & qđ
dat idē mifiboſeth regi & cū cuncta acceperit p quā reuerſus ē
dominus mr rex in domū ſuā pacifice Nhoc doluiſſe ſuſpicatur
gratulum animo ſed inſidiantē equaſi cū ira dñi murmurantē eo
qđ dd dñi in pace rediuiſſe; Aut ber zelus ad rege Quot dies ani
mę mee ut ſcendā cū rege in hierusalem Cur ſeruus tuus cham
an Inhebreo ecce ſeruus tuus chamaan ipſe in dat rece dñe mi
rex Chamaan in tp ſuſpicor qui diu pp ire peremanſe ſuſpicans
uocatus ē; Poſt quā uero indoctrinā dd regis transiit in chamaā
ſed chamaanea qđ in tp fidelis apellatus ē Sermo dr in ueteri
puerbio Quin terrogant interrogent mabela & ſic pficient.
Inhebreo nhubeatur puerbio iſte ſermo ſermo legis ē Inqua iube
tur a dño ꝓmoyſen urquando ingreſſuri eent tra chanaan &
gentes deleturi primū pace offerant & ſi pax aberit recipereatur
pace recipientes tributarii eos efficerent & ſi pace nrecuperent
tunc a filiis iſt delerentur Ideirco exclamaſſe mulier ſapiens de
cuitate ferētur; Nonne ego que reſpondeo ueritate inſtr & tu
quaeris ſubuertere ciuitatē quam pcipias hereditate dñi;
Ac ſi diceret Cur uis diſtruere ciuitatem hanc antequā pace in
rogando offeras ſic in lege iubetur; Cur & tu in eande legi in nob
ſrahelitis ſeruas quae mali emigenis obſeruata ē; Redtus itaq;
iſrahelitici populi ad dd p inſurrectione abſalon nīſi reditum
prioris populi ad ipm p incertū prauos magiſtroru ſignificat.
Seba ergo filius bochri qui populum ſeducendo ad uertebat quē
melius qui errorē ſignificat; Qui in ſinagoga iudeorum dominabatur & uertatis auditu populū ſubuertebat. In tp. ū
ſecta a ſecando ꝙ ſe ſecando; bochri ū in tp primogenitus mr; Iſt
ergo de quo ſcriptū ē filius mr primogenitus. iſrl quē eduxi de
egipto. ſeba ū ido errorē ſecutus ſe ſequeſtrabat a domo dd.

hoc ē abeclesi.i semetipsū sepa.abat cui conuentū exsecrando
spernebat. hic ergo pqui ꝑ mulieris sapentis suggestionē hoc
ē spiritalis doctrine eruditione caput sibi abscideret hoc ē
dubiū meor de suo abiceret. mox add reuertit cū xp̄m filiū
dī corde credulo uenerat. dx̄ itaq· ioab ad amasai; Salue
mi fr. & tenuit manu dextera mētū amase quasi osculans eum:
Porro amasech nō seruabat gladiū quē habebat ioab. & percussit
eū in inguine & effudit omnia ei ūtra & mortuus ē nec secūdo
uulnus apposuit; Quidē. q. d. ioab amase mīū manu tenuit
sed sinistrā ad gladiū lenter mittens ei uiscera effudit.
nisi hoc quod putem dūt intelligi; Dextra nāq· mīū tenere ē
quasi ex benignitate blandire. sed sinistrā ad gladiū mittit q
lurent ex malitia ꝓcurit. ¶ Ad omeulū dn̄i. dx̄q· dns

Facta ē quoq· fames in dieb. dd trib. amissi regni ecclesiae
ꝓpter saul & domū ei & sanguinē quo occidit gabaonitas & rlq·
Filia saul. q. ū de hoc dū adhuc pueri eēnt facer dotes & ga
baonitas in nobe occidēt. hos armoni & mifiboseth quos pepe
rit ei respha filia aia & quinq· filios michol filiae saul quos ge
uerat adrieli filio berzellai quisiuit domaluth. Queritur cur
filii michol dicunt cū in michol. sed ei soror merab uxor fue
rit adrieli filio berzellai; Quodita solui merab quippe eos
naturaliter genuit & michol uxor dd quę & ēgla dr eos in lo
co filioꝝ nutriuit & sibi in filios adoptauit. Ideirco filii ei dicuntur
filii quippe isrl iurauerāt eis & uoluit saul penitere eos. ꝓ zelo qua
si ꝓ filiis isrl & iuda. Dicens iosue grauis eos dē gabaonitis ui
uere ꝓmisisse. & filios isrl & iuda ꝑ dā eoꝝ iniuste abstulisse. Id
circo eos ꝓmere sub & quasi ꝓ zelo isrl & iuda; huius ultionis
causa in gabaonitas achimelech sacerdos ꝓcitur. Historia hec
quę fame facta misit ꝓpter gabaonitas occisos narrat. figuraliter
significat. sterilitate bonorū operū implebit ꝓpter neglegen
tia doctoꝝ q̄ ꝓ curam pastū uerbi dī impendere subditis: dū
inseruiunt cupiditatib. terrenis. Unde & sec dm pphā nō fame pauis
nec sitim aq· patiunt se fame & sitt audiendi uerbū dn̄i. Necessario ergo
gabaonite cū studio recte cuersationis & restauratio poenitentiae
tue ꝓ lapsu abiecti ꝓ pter cor seu ꝓ malignos subditos dn̄i spūs:

Gabaon eñ collis meridiorís inēp & bene gabaonite interfecti dicuntur cūdesidiosi quiq· p̄ ppetrata scelera uana spe securitatis adiabolo deludunt· quidicam facimus nisi uiuentium bona· Quos dñno iusta ē· Sed ressaq· inēp neostratum siue cursus· filii achā qnēp· frēs tollens edituam substraxit sibi suppetētā· donec stillaret aqua supeos decelo & ñdimisit uel lucerent eos pdiē neq· bestiis pnoctē; Cūpia sollicitudo scōrū talis fuit currens rigorem iciunii atq· Instantiae pēū incūbit donec misericordiā di impetret supeos decelo cōpescens udelicta & prauos homines nec ñon & malignos spūs prauis suggestionib· eos uitā ultrius corrumpere:

Ddzeseruiēi cūeo & pugnauit autē est aū rursū proelū philistinos aduersus isrl; & descendit Ibim· deficiente aū dd iespidenob qui fuit degenere raphe cuius hasta trecentas uncias appendebat· & accinctus erat ense nouo· Ni fusē peremere dauid· Psidioq· ei fuit auxilio fili⁹ suruae & percussu philisteū interfecit; Tunc iurauer uiri dd dicentes; Neq· ēdie ris uobiscū adbellum ne extinguas lucernā isrl; Secundū quoq· fuit bellū inēob cōtra philisteos: te percussit sobbachu dux exercitus raphe de stirpe raphe· Tertiū qq fuit bellū inēob cōtra philisteos in quo percussit adeo datus filius saltus polimtarufbethlemites goliad gethei· cuius hastile hastę erat quasi licciatorū texentium· Ebreus ergo adeodato ita exponit dicens; Gob eñ hebr lucus: idcirco lucus quasiō inlucum leo qui mittitur ita semetipsū contra gliath dd misit· Adeodatus ipse ē dauid· idcirco dr adō datus quiadō ē electus in regnū· Filius saltus qdesaltu ubi oues pascebat ē eductus. Polimcarnus qui degenere beseleel mā dei fuit· Bethlemites qnoemi· & ruth tempore ubertatis uersę s inbethlē & qui bonus auus ruth booz nota ē & propter ea idō locus dom̄ panis uocatus ē; Quod uero adeo datus ipse sit dd sequentia declarant ubi ait· In quatuor nutrīs dē raph ingeth· & cecidēr immanu dd & seruos ei· Iudei qq hanc arephā matrē gigantē orphā nurū noemi ee arbitrantur; Notandū ēt quiosephus historiographus iudeos ubi istius loci loci in libro antiquitatū septimo meminit· Induob· plus cōtra palestinos pacis cōcordat cū scripturis regū· decimo uero proelio ita dic·

Post hanc uero ēpssione palestini denuo pugnauer· supquos exer

cui mittente dd uir fortis. apparuit ephin cognati ei nī ētra
singulos fortissimos palestinos. solus pugnando pemit eos. ali
os conuertit infugā. Quos. ꝯ̄ multi impl̄oelio ceciderē. Virtū
ū ipsum. ideo datū ephin appelluerit. filiū quelibē hoem
mne notauerit incertū ē. Quartū bellū fuit ingeeh inquo uir
excelsus qui senos immanib. pedib. q. habebat digitos idē. xx. ꝯ̄
cerit de origine arephi blasphemauit isr̄l. qui percussit. ū eū ionathan
filius semei fris dd. hi quatuor nati sūt derapha in geth. ceciderūt in
manu dd. ꝯ seruorū ei. Quid aū mīt. bella ista dd. ꝯ seruorū ei ētra
palestinos significant. nisi bellum xpi. qd omī tēpore istius uite
inmēbris suis ētra pfidos quosq. istius sēti. ꝯ ētra spiritales nequi
tias incessanter agit. Luc. ꝯ eni. fastus mundanus. ppē uitos ma
lignos spiritus se erigat ētra eccl̄iā xpi. Omīs tunc principa
tus aduersarios. uero. dd. hoc ē rege. xpo imperante. deproelu
serios suos. disponente. cedit. ꝯ̄ aduersarii uincunt pfer
nunt atq. admchilū redigunt. Unde psalmista. expsens. eccle
ē fidem. dr. uana salus hominis indō fatiem uirtute. ꝯ ipse adni
chilū deduc. ꝯ tribulantes nos. Locut ē aū dd. dño uerbo carmi
nis huius in die qualiberuit eū dīs demanu omniū inimicos
suos. ꝯ demanu saul aut. Dīs petra mea. ꝯ robor meū. ꝯ saluator
mīs. dī mīs fortis mīs sperabo in eū. ꝯ. Queritur aū cur solus. xu. in
psalm̄ in libris regum reperit ēscripti. Nec immerito psalmus
iste in regnos libris solus inuenit. qui regnū idur significat u
bi aduersarii habemus. Intulus eni ei in die quaerunt eū dīs
demanu omniū inimicos ei. ꝯ demanu saul. Quis enī figurat in
dd nisi ille quinuenit secdm carnem exsemine dd. qui q. in cor
pore suo qdē ecclesia adhuc patitur inimicos. Unde. ꝯ illud per
secutori querulose dictum. ꝯ in stium corpus truncens. Aliquomo
do manducauit intonuit decelo saule saule quid me persequeris. Quan
do aū eripitur hoc corpus ei demanu omniū inimicos ei. nisi
cū ꝯ illa nouissima inimica distruetur mors ut pueniat. ad regnū dī. Dīs inquid petra mea. ꝯ robur meū. Psalm̄ hic uis tamē
n̄ potē conuenire pfone sedm. diuisionib. subiacebit. Ni pri
mo ordine. pphēa loquit. gratus. agens qd eū de grauib. peri
culis diuina pietas liberare dignata ē. Circūdederē me gemi

tus mortis. Secunda ecclesia loquitur quæ diuertū dñm inmu
meris psalit. calumniatores posteaq. misertus ei mediemi fce
marturionis indulsit. Khubrismatos beneficio xpiano popu
lū deorbis unuersitate collegit. Dñs q. ceperat me urrure.
Tertio inore misericordie uox xpi saluatoris in libro cui psal
cherrimi illusionib. urrutur ei potestasq. discribitur. Yuir
dñs & benedictus dñs mis. Quarto uero ecclesie catholicae ductu
spiritus & cum magna exultatione dum mutis ccessit munera
laudum. Hucusq. uerba nouissima quæ dñs filius ipse.
Cur uero uerba nouissima nisi quotumq. ē sessione laudis signifi
cant. qui superato hoste & pacta uictoria mortis laude seu m
eternū dō annabunt; Dñe ur cui ē studium ē deuotio di. ueob
egregius psalter isit; Nobilis audelica & psalmista qui & pphe
ta luculentissimae deuotō filio di & de eius natiuitate ei ac re
demptione humani generis pphetauit. Spūs dñi locutus ē per me
& sermo ei per lingua mea. Dñs isit mihi locutus ē fortis isit do
minator hominū iustus. Spūs em dñi quem spūs sē & sermo dei
qui ē filius di ea quæ pphetia uaticinauerit per gratia sui uera
citer. pferre donauerit. Dominator inuimore di. Sic luxeau
rore orientes sole mane absq. nub. rutilat. & sic pluuius
germine herbi decerpit. Quem in timore di dominationi
insubditus exercet. lucis opera pole iustitiae illuminata
pferre. Nec mei aliquid remunebit obscurū sed umbre celestis
gratiae irrigatus germina uirtutū in carne uiuens fruc
tificet. Nec tamen ē domus mea apud dñm ut pactū & cernū im
mutabile mecū firmū in omnib. atq. munitū. Cuncta enim salus
mea & omnis uoluntas. Nec ē quicquid exea qd frigerminet.
Hinc idē pphetia in psalmis dicit. qd beatus uir qui in lege dñi me
ditabit die ac nocte. Sit itaq. lignū qd plantatū ē secus de
cursus aquarū qd fructū suū dabit in tempore suo & folium
eius non deciet & omnia quæcunq. faciet prosperabunt. Ipsi uero non
sic impii quasi pulueres quos uentus a facie terre. Ideo non resurgent
impii in iudicio neq. peccatores in consilio iustorum. Quoniam nouit
dñs uiam iustorum & iter impiorum peribit. Ferro & igne hos
ce igneq. succense cōburentur usq. ad nichilū. Hinc mea
gelio scriptū ē. Omnis arbor quæ non facit fructū bonū excidet

ꝺnꝺꝛe mittetur &c. Eluis inquid hominis mittit angelos suos & colligent de regno eius omnia scandala & eos qui facium iniquitatem & mittent eos in caminum ignis ibi erit fletus & stridor dentium. Ille sedicet qui stringit ferrum armatur ferro & ligno lancea quicumcumque peccatis alienis propter corpis sui duritiam iniquitatis pondere premitur & oculis peccatorum suorum effodiatur. Cumq. ostia eterni regis honore ingrediendi digna ad nichilum redigentur; Numerate pficiente

Debinc texit catalogus virorum fortium insigna scorum qui quamuis virtutis sublimitatem usq. ad excellentiam diuine trinitatis nequaquam adtingunt. Inde est quod scriptum est ibi. Usq. ad tres primos nanquenerat. Quis enim equabitur aut quis similis erit dauid Inter filios dei; Igitur quaddam de principe fortium dicit quod quidem nomen in regno libro tacet. At uero in libro paralippemon. iesbaal nominat & fuisse filius achimaas commemoratur Ipse est quasi teneerrimus ligni uermiculus uirtus simul bellica & modesta uiri designatur cuius quasi deliciis & sicut uermiculus ligni tener quidem & fragilis toto suo corpore nec non & pnodicos appareret; Nichil aliud tam fortissimum ligni robur ex eo dentis consumit & carios reddit. Unde & arentis ligni tenerimus. Nomen habet sic ille affabilis omnibus dominatus atq. humilis videbatur. In certamine publico robustum se atq. inexpugnabile hostib. exhibebat. Sed hunc principem fortium ebreus suspicatur eum dei. de quo ita scriptum est. Sedens in cathedra sapientissimus princeps inter eos ipse est qui tenerrimum ligni uermiculus quoctingentos inter se ait impetuosos. Dum enim uirtus expressa est sapientia dei humiliatur & fortitudinem hoc est sapientia insipientissimo mexemplo uermiculi humiliatur in interfectione eorum eorum fortissimum in maxima; Post hunc dicitur filius patrui eius aboi inter fortes gentium fortissimum eius maxima; Post hunc dicitur filius patrui eius aboi inter fortes genere eadem. Quando expugnauit philistii egregium illius impetum atq. ascendit ut iret ipse pugnare & percussit philistheos donec deficeret manus eius obrigescere ad ensem. & ipsum semma filius age dauid. Congregati philistii in turma quippe ager plenus lentis. Atq. fugisset populus a facie philistii stetit ille in agro. percussitq. philistheos & fecit dns saluum magnum. Deinde ergo tribus ioab eius narrat; Primus tamen omnium eos tribuens filius achimaas quoniam hostium impetum irrumpere nequaquam pugnando cessum donec exercitus egressus est & percussit philistheum. Post hunc eleazar filius dodi quem rege fuisse in paralipomenon aliquando israhelitis formidabilis & pulsatos exercitu & ab hoc fugientib. solus restitit in uenit sua hostes accedere & multos ex eis sanguine occisorum gladius ei hesit & manu dextera & cum israhelite reuertentes philistheos uidet in fuga eos cesos. Descendentes demum ibi pcussit eos & impabilis memorabilis uictoria die illa facta est cum eleazar manus eius percussit hostes. atq. israhelite reuertentes spolia tantum tollerent. Iesbaal filius helimonite semeus

Hec cū impletū ē cū ammīb. dū inlocū quēd ē mōtē alla acie posuissent &
rursus ebrei eorū mouentes exercitū refugere. Solus eos acie exercitūq; pe
tuit. Quos alios quidē postmodū. Alios aūt nō ferentes eius uim & fortitudinē pse
cutus ē euersos in fugam. Nec non & cū ante descendentes tres querunt prin
per inēterrigma. Euenerunt tēpore messis. ddd inspelunca modolla castra ui
philisthi erant posita inualle gigantū. ddd erat in insidijs ex̄t; Hunc iosephus hec
ut̄ inquid opera manuū ac plios tres istos demonstrauer; Quo tēpore cūq; ist
ierosolimis palestinos adbellandum supuenit exercitus. Iunc dauid mente cū
cum ascendit sic ꝑ dnm adbellando consuleret dm; Castra uero inimicos erunt
inualle fōa usq; ademmaus bethlee que adhierosolimis paulō stadijs xx. dd mihi so
tus aut bonū aquā habemus in regione mea & ciepue lundolum eāque erit upa
putei inporta; Manebant siccis & quexeo poculum exhibere &; Quod magis optare & qui
siquis ei magni peccatū adcem offerret. Hec cū audissent isti tres uiri mox occur
rentes & medij hostium acies facientes uenerunt adbethlee & ruentes aquā de put
adregē pos castra reuersi sunt utpalestini eos fiduciā & magnanimitate obstupes
centes quasi ē pauci eos cōtēpnerent emigratione cessarent. Tres istos scribens qui
qui debethlee adforebim illos tres uolui intelligi quos ꝑ nominauit hoc est nephui
filiū adhinom quē ille nuncupat eusebij filiū adhime & eleazaru filiū achor quem
dicit eē filiū dodi. aliq; semeam filiū age quē nuncupat semeē filiū heli. Sed hebr
ut ille eatus implurimis locis istius libri sensū exposuit; Tres istos arbitratos ē fuisse a
natu filiū sarue & abisbodai aliumben & ionathā filiū semei fratris dd qui pa cōmemorati s
regum philistinorū; Cuius tempore fuisse nihil inuenitur scriptum quare ea excludit ra
tiō dicit enim ribi. unus aquā dd adferentib; Absit quoq; ut ab filijs sarue princeps
ab istis qui ē quidem dauid hostis sui erat reuerentior quos mē fecit; Nonnullus
mē rer nobilior erat q; eos princeps seduisque adirer primos ꝑpuenerat; hic
qd ibi ꝑ princeps erat & nominatus mē rer sequenter seduisq; adirer primos
nominatis ꝑpuenerat. Hoc ē uerbū eleazarum & emmaū quos acuus for
tis supra narrauit; Quod dū dd oblatā bi aquā bibere nolut sed dño eā libauit ex
pbus meritis suis fortitudinis & fortitudo; Uicit ergo natura ut trienf nonbi
uerū quod tuo exēplo omnis exercitus coleuere siti discere & quod si dauid uelut exspectā
re & intro spicere mysterium fuerit dd ñaquā sed quē inbethlee sed orientalē meridiem
bethlee exurgine xpm mystū pandebat; Ergo uolebat bibere ñaquā flumnis sed huius
rū exhiberē xpi fluentē hoc ē ñaquarū fuerit dd de lemū sed sanguinē xpi: Unde
ñ bibit oblatā aquā si dño effudit. significans sitire se xpi sacrificiū innatum fluentū illud
sacrificiū in quo ē remissio peccatoꝝ illā sentire fontē etnū ꝑpetuū quaerē & alienis

sedpiscula aliena deleret. Cogitandū sūmopere ē uirgo mliera memnit cōmississe quā
busdā eāt leuiss studebat abstinere. Quā enīphoc condigne sine satisfacta unqua comisse
phibita sibimet ipsi abscedere debuit aut ecclia. Cū se reprehendit mminimis quēmeri
mis maximis deliquisse. Lex certe ueteris testatur alienā uxorē cupiscere phibet.
Arege uero forma uberi milib. t desideran. aqua ūpenaliter uetat. Quanta nauim
qdd concupiscentie mucrone transfixus alienā cuge cappsum abstulit. Cuius
culpā digna uerbera ssecuta. Emulū qdppsum ppōnentie lamia correxit. Quem
longe pcra hostiū cū eos sedere aquā bibere exeos cisterna exdesiderio uolum. Cumq
decem milites inter eum aduersum aduersum medisse repentes aquā qui desideraueras inclīde
ruler. Sedum flagellis eruditus semeruptū primus cū paulo militū aquā desiderasse rep
hendit eāq dno fundens libauit sic dlue scriptū ē. Libauit eā dno. insertum quippe
dni effusi aqua comīsa ē qculpā cupiscentie macram ppoentem reprehensionis sue.
Quergo quondā cupiscere. alienā cuge. Nequaquā timuit p eā paquā concupisse ex
pauit. quem se mliera ppsesse memnerat semetipsū ut rigidus eā alienus abstinebat
Habuit filius uade uir fortissim magnos operū decabsal. Notandū an qdunca dns
a pdecū inebreo nhabetur magnos operū sedmagister operū. Cui sibel cū mtepe
egregio di. Magister cū esset decegregatione di idē cerethi et felethi. qui mterpra
tē occidentes. nuncians. Ipse percussit duos leones maib. eē. Quos putipo
men. duos hariel maib. Nomina uir ergo fortissimi isti fuerunt uir regno maib.
unde hariel t leones nuncupant. Ariel au mtepat leo di quos binas dupli
catus eē. ubillus superatos mfecit. Quodū dr debuit ascendit ipse descendit ut per
sin leone immedia cisterne diebus niu. Quomodo sit facti ostendit narrat. ut pri
delicet cisterna fuerit nimium pfunda qtempore hiemis cuncte oīa inundā p
quoq. numo nimū aggestu fuerit coarctata. Qui cū leo supueniens pericli
caderet ibiq. ēclusus grandi rugitu clamorem excurrebum hominem ut
Ex hū cūctus ad tale spectaculum aduenit et binas desilut thā mcisterna
medius inmuib. percussit et mfecit leone. Nec mag. nunc innocentie mor
mis affigurat arcanis intellegi potest. Qd au legim uir regnos libris binas quendā
fort descendisse meistemi et percussisse leone mtempore nius. Indifferenter puto in
posita nue qui expi gratia quae in hoc mundo resplendut et figur arcanis di quo
fruct hominis nius nomine potuit scriptura sacra significari. Binas uero fr
naliter intellegim saluatore qui ex ū nominis siu ipse edificatur dns mtepat. Legi
pphas inuenimus operi edificandi ecclesia eē dicens. Edificans hierusalē dns re
cōg. dns aedificans sion. qdeuerbū infectum sine quae ecclesie expi habetur scriptu
ra ppria significatione posit dicent. Edificatur dns di cotta quitudine deadi-

immulierē. Et paulus constituta ea ordine ait. dū aedificium esset; Nec prius qd habuisset.
Le leone. hunc quē unus mersecat. Iordh intelligi oportet reputat. quinecho esse
ne idē indomo dñi ubi cornua altaris tenebat occisus ē. Ergo altare esterna dei
dē gratiē atque esterne mundicie adfert ra decus nihil omnino hoc esterni adfe-
ctuum dñi peccata expiabit Indieb. nuis quinquagesimē expium peccatū upta illud
psalmiste Laudabis me quodimplecū est inmedio esterne & supplicium dealbabor.
Quodimplecū est meo quod in diebus nuis. Ideo dū quisubsequemur nunc. Ipse quoq;
mēsecit unā egyptū ut rum dignū spectaculū unā istū egyptum semesilā una
ee. arbitratur gnideōx dēt. Secundū qdē semen debuit fuerit. idē decens. Ideo
egyptus dicus qopera illius egyptū dñm blasphemantis quēmorsus iubente dño mīse
inheremo [illegible] immanis fuit ille enī blasphemauit dñm & iste maledixit pphā
regem. Dignū spectaculo. spectabat. Cum egredereāt hierusalem inter
ficerēāt. Habentem immanu hastā idē legē dñi. quā sinedubitatus fuisse pmanen
do inhierusalē ūperimereāt; Quia ego preceptū regis irritū fecit exeundo foras
hiertm. Idcirco ineū. abinaa inuit gaideest reverendine. ustitue decensū ē & hasta
quātū [illegible] ut habeo extorsi ē. hec fec habuit filius iaude. Ipse nominatus int
tres robustos quicunq; inter triginta nobiliores. Veritatē usq. adtres ūpueneras.
Intellegitur. ipse nomen. dignus erit int. tu robustos idē abisai & sobbochai. pro
nathan quippe quinb. est equiperari posse. In. dū tres erant supxxx. & ne
quēmouear ginsuma terrigima sedxxx. uir. legunturxxx & unus homo uir. inde
hec fortiores hi s dē quippellat adeo dicus abisai sobbochai ionathan eleazar
filius aggee dicun abinaas ecce uiixxū his. ubel. deanin semi deuab
eleasma abiezer. mobunnai selū. maharai debra. banaiau. eufronites edus
[illegible] azmuas. eliahi semma deuari ali elifelech eliam effrum. seleth
[illegible] areb. una etheus. Ideo ergo una aetheus ultimus ponitur. ppt hoc q. sopi-
[illegible] furor dñi usq; ētra israhel. Cum enī ultro fecta fuerat mdd & ubindomoei
[illegible] do à quolibet resistere dd impedendo urā. hec ndū ultro diuina facta
[illegible] ideirco hic ultimus ponitur ultro mortis ei impulse monstratur. Como
[illegible] dd meis dicentem. Unde numera isti. & audam. dixq; rex adeum principem
exercitus sui. Ambula omī tribus israhel adan usq. bersabee & numerate populum us
quā numerus ei. & liq. Qualitatib. subtrarū disponit. Ideo regentū ut sepe. pma
lo regis & ūa uiri boni delinquit ura pastoris. Ille enī dō ad exhibit. laudatus ille
sigmose misterioni ēsqus dd pphā timore repentino dicentem ultra populū nume
rando peccauit. & amen ultricā populus dd peccatis sepe. Cur hoc fudeli
& secdm meritū plebium disponuntur cordis rectorum. Iudeus veroudo & sp

sō̄ anime aduersione corrupit peccauit
ura exemplo causa peccauit: Sed quia ipse sua
sceleri uoluntate superbiens. aculpa alienis nonsuis
uindictā culpe ipse dā suscepit. Nā ira seuit eosque
corporaliter populū pculit rectorē quoq; populi animo
cordis dolore pstruunt. Certe uerū ē qdita sibi munerā exe
tos merita conectantur & plebiū ursepe exculpa pastorum
deterior fiat ura plebiū & sepe exmerito plebiū mutā ura
pastos. Sed rectores habent iudicē suā magna cautela subditos
est ītemere ura iudicare regentium. Neq; eā frustra psemetip
sū dns ac nūmoliariorū fudit & cathedras uendentiū columbas euer
tit. Nūmrū significans qp magistros quidē ura iudicat plebium sēdp
semetipsum facta examinat magistrorū. Quāus dā subditorū uterque
magistros modo t dissimulanter iudicare tneq; unt ei pceat dubio iudicio
reseruantur. Igitur dūtalium fide refugiē. Virtus ē merito siquoquid prioris
est tollatur. debas tn humiliter suggerere si fortasse uidear qd displicē emenda
ri. Sed secundū summopere est. ne superbiā transeat ustrictus mordinata de fen
sio dum recte rudo mauult diligitur. ipsa magistra rectitudinis humilitas amittatur.
Nec tū sibi pcē quisq; dispicere quē fortasse contingit ullaque actione pphendat.
Contra hunc tumor est superbie subditorū mens ideustodiā humilitatis edomatur. si
infirmitas ppria incessanter attendit. Hinc uires nras uenerā examinare neglegim
denobis fortiora credimus. ideirco eos quinobis plures districtē iudicam; Quo em
mo ipsos minus agnoscim ea illos quos rephendere nitimur plus uidemus. Sing
nisa sunt quia subditos sepe mplures. sepe aplures insubditis cōmittamur
subditos hi qp sunt minus qui ipsi sapientes arbitrantur; & rursum q subdi
suas actiones iudicant & si ipsos regim cenere ēringere se potuisse agere
Unde plerūq; fit ut & rectores minus prudenter aug. agenda iudicant. gen
se nebula elationis obscurat & nonnumquā is q subiecē ē hoc ūi cū plus
cat. qd dū fieri subiectus arguebat & pro qd illa quae iudicauerat pp
iudicant erubescat. Igitē fiē plures cuiusdā ē ne corum corda aestimatione sing
sapientie focus superior exciter. Ita subiectus pudendū ē nostros facta displi
ant; Suā magistrorū uitia ure rephendi oportē ut ei subditi & cū displicē ma
gistrū uenerantur; Sed hoc ē sollerter intuendū ne audquē imitari despiciuenepnon
demnat; Subtilis cem uitia uenendi ē rectitudinis & humilitatis ut sic rephensibilia magi
tros facta displiceam; Quatenus subditos mens ad seruandū magistrum reuerentia unitatis

Dedit ergo ioab numerum descriptio
nis populi regi & inuenta sunt de
cingenta mila uiros fortium qui educerent gladiu
& deinde quinquaginta mila pugnatorum. Notanda su
quidem uba ponenon legit mille mila centu mila dedisse
& deinde quadraginta septuaginta mila. quos quidem in
telligendu est ioab numeratos esse secundum eos uoluisse os
tendere dd nisi tantu quantu insinuet libro scribit scas
sit uir cor dd eu populu numerare est populu. & dne dd addam
Peccatu ualde mhoc facto sedpcor dne ut tuam seruu iniquitate
seruare quaesumus & rtq.

Inlibro qq exodi ita scriptu est. Locutusq dns admoysen dicens.
Quando tuleris summa filios isrl iuxta numerum. dabunt singulp
aiaspriamab suis dno & erit plaga uenis eos fuerint recensiti. Hoc tu dabit
unusquisq nom. Dimidiu sicli iuxta mensura pondus sicli xx. habet obelus me
dia pars sicli offere dno. quihabetur mxx. annis & sup dabit primum.
Duos non addat admedium sicli & plus nminuet. susceptamq pecuniam
quae collata e a filiis isrl trades muneri tabernaculi testimonii ut sit monu
mentu eor coram dno & propicietur animabus eorum. Hoc ergo oblitus dd facere. Ideirco
offendit dm & inhoc plaga uenit misit. huius ergo loci mentionem faciens iosephus
ita refert dicens: Prophetis nrq. declarantib. dd facere qd ei dm nascerentur supplica
re coepit eumq. rogare ut propitius eet. & quem peccata excederet; Te ergo qd p
phetas misit adeu dm. Tres supplicii editiones portante. Ut earum quipiam eligere
ret. Verum uellet famem impunitas generari animis. Uel aut trib. mensib. pugnando um
nes ab hostib. anceps morb. & languor accideret trib. diebus ebreis; Ille uero in
certitudine huius electionis omnium rerum pessimarum incurrens tribulabatur & ue
hementi animo uidebatur ee effusus. Cui qpheta dicere. hoc omnimodis immnere & respon
sum velociter exigere. ut electam ab eo editionem renunciare dm; Cogitans rex quasi
fame eligere cum alios hoc facere uideretur; Quando ipse quidem habens multa
frumenta inpatere & inopia. reliquis uero eet angustia. Tres eligere trium milium uiro
rum hostium. Ipse quidem habens circa se uiros fortissimos & custodes nichil ommino me
tuere. Nec ab ei exerent subiacere. Inthiec aut communem potius passionem & regum &
subiectos elegit ingens timor omnib. e aequalis dies. Quam multo melius indi quam
inhostium manus incidere; Hec audiens qpheta renuntiabat dm; Quinorbum cum
ritum misit inexercitum hebraeorum moriebantur eni nuno modo ut facile languor potu

isse agnosci; Sed mors quide erat mominb multis uere languor occasionib. & quien possent cognosci facile nperiebat. Alius eni sup aliu moriebat & turbemer immis ma lu uelocit ferebat inter ntu. Alu siquide periere cuuchemtib. doloribus & amaro ge mitu animi relinquebant. Alu uero ipsis passionib marcescebant ita ut neq cura exhibere corporib puderent sed labore deficerent; Alu aut repentim tenebris eoru conit abripientib suffocati prim expirabant; Alu supmortuos quos sepelie bant ipsi quoq moriebant nperfectis relinquentes parit sepulturas. Incipiente itaq pestifero languore eos abhora matutina primere usq adhora brandu esum mata s milia lxx. Erat aut angelus dni iuxta aream ormam iebusei. &c. Inpara lippomenon qq ita scriptu ē; Porro angelus di stabat iuxta aream ormam iebusei leuansq dd oculos suos uidit angelu dni stante inter & celu & euaginatum gladiu in manu ei & uersu ē ad hierusalē & cecidit ī ipse quā mores natu uer tit calicis & pni int. Ego isti qui oues sq fecer. Uertatur

Dixitq dd addm cuuidisse angelu cedente populu Ego su qpeccau ego miq obsecro mea tame & ētra domu patris mei. Uenit aut gad ad dd in die il lu & dixit ei, Ascende estitue altare dno in area ormam iebusei & ptinq. Demq area una inpiat area & ormam latime resonit lum nob. Bene ergo dd eidm poffensa quapeccauit placare uidet altare ubi area una torme estruere unde un quisq comeat qlit diuinitus abhomine placari nport nisi mia cordis plum recte fidei & uere dilectionis altare illi deuote humilitatis constituit. Inquo sacri ficiu pie confessionis laudis dno acceptabile offeret qdrecte peamde pphetia in psalmis manifestat ubi dr expsona dni. Sacrificiu laudis honorificabit me & ibi sacrificiu dno inquit ipse contribulat. e. q. h. d. n. s. Quod & impiis ppone Dedit ego dd ornan ploco siclos aurin iustissimi ponderis sexcentos. In alia q ē boues argenti siclis quinquaginta. Aream uero sexcentis auris emit una. t area orne ipsa ē in delice hierusalē. Emit ergo dd aream & bo siclis l. & edificauit ibi dd altare dno & holocausta obtulit. & pacifica cum ē dns tre & combria ē plaga abiit. &c. hic qq uba dicta sunt in numa lu aut dni qd fecerit mosses in deserto & altare holocaustox & reliqua gabion & inpiaturi dd ire ad altare ut ibi obsecret & dnm; Nimio eni fuerat ptrit undens gladiu angeli dni; Dixitq dd haec ē domus dni & hoc altare in holocausti rt & pcepit ut egrederent omis israhel dem isrl & estitueret exercitus more sui cededor lapides & poliendos ut aedificaret domu dni. In illo siquide loco ut ebrei narrant aliquando erigente abraham offerre suu filiu isaac quando cum pmittis est occidere filiu & holocaustu exhibere impiissimi arietis apparuit & altare arcu steter. Quo habrahe

jpfilia tñ pdoxiñ ammabuit

Liber Tertius.

Et rex dñi senuerat habebatq; ætatis plurimos dies. Cũq; operiret uestib. nõ ale fiebat
Dixer ergo ei serui sui. Quæram dño nro regi adulescentulã uirginẽ & stet coram rege
& foueat eũ dormiatq; in sinu suo. & ale fiet dñmũ nrm regẽ. Quæsier igit
adulescentulã speciosã in omnib. finib. isrl. & inuener abisag sunamitẽ. & adduxe
runt ei ad regẽ. Erat aũt puella pulchra nimis dormiebatq; cũ rege & ministra
bat ei. rex aũt nõ cognouit eã. Dauid annos lxx. natus aũ bellicosus quonda, senec
tute frigescente ñ poterat cale fieri. Quærũt itaq; puellã deuniuersis finib isrl
& inuenta sunamitis quæ cũ rege dormiret & fomite corp cale faceret. Nomẽ eius unde
& subiecta sequaris litera. l figmũ ẽ. dominum tartellanũ ludiera frigidus
senex obuoluit uestimẽtis & nisi ẽplexu adulescentulæ ñ crepescit. Uiuebat adhuc
herfabee superat abigail. & reliquæ uxores & concubinæ quas scriptura cõmemo
rat. oĩs quasi frigidæ repudiatæ. & nunquã tantũ grandeuus caluerit amplexib.
Abrahã multo dier senior fuit. & tam uiuente sara aliã nonquæsiuit uxorẽ. Isaac du
plices dierum habuit. & rebecca ñ uidua nũquã refrixit. Taceo de prioribus ante
diluuiũ uiris qui annos nongentos uix dicto senilib. sedpoene ũ curiosis artub. nequa
quã puella ref quæsiuere cõplexus. Certe mosi dux israheliticæ ppli. cxx. an
nos habebat. & sephora ñnutrita. Quæ est igit sunamitis ista uxor & uirgo tã fer
uens ut frigidũ cale faceret & tã sãi uitalẽ ad libidinẽ ñ prouocet & exponat sapien
tissimi salomon patris sui delicias & pacificus bellatoris sui nutrẽ amplexus. Fos
te sapientiã posside intellegentiã. ne obliuiscaris & ne declinueris a uerbis oris
mei. ne derelinquat te & adpphendat te. amplectere illã & seruabit te. principiũ sapientiæ
sapientiã & omẽ possessione tua posside intellegentiã. Circũda illã & exal
ta illã & amplexabit te. ut det capiti tuo coronã gratiarum. Coronã glo
riæ tegat te. Omnes pene uirtutes corporis mutant in senib. & crescente sola sapi
entia decrescunt cetera uitia. Cane unt. ue. huc illuc. discurrunt peregrinos. suscep
tio pauperũ. instantia orationũ & pseuerantia. Ut taceo longuentũ labor
um. unde ꝓueniũt elemosinæ. & ne sermonẽ longius trahã cuncta quæ pcorp.
exercẽt fracto corpore minora fiunt. Nec hoc dico qd imuenib. & adhuc solidio
ribus aptus. His dũtaxat glabore & ardentissimo studio uitæ qq sanctus & rigno
ris addiscim frequentia scientiã secuti s. frigent sapientia quæ impleri sq. senib.
& ut mos est. Sed qd adolescentiæ multa corporis sustinet bella. & intimen
tum uitios. & carnes titillationes quasi ignis in lignis uiridib. suffocẽt. ut sanũ

posse explere fulgore senectus ꝙ eo quadolescentiꝫ sui honestus acerb. instruxe
runt. & in lege dñi meditatus die ac nocte: aetate fit doctior usu ornatior. processu
temporis sapientior: & ouerū studio dulcissimos fructus metit: Sed ipsius nominis
absq; sacramentū sapientiā semū indicat ampliore. Impetrauit enī pater nīs superfluus pa
tris mei rugit. Verbū superflui ambiguū: sed in presenti loco uirtutem sonat quod implu
or sit in semb. & redundans ac larga sapientia. In alio aūt loco superfluus quasi inne
cessarius ponit. Absq; aū id: rugit, pprie nuncupat. quod marius fluctus resonat
& ruentia diā de pelago uenientis fremitū audit. Ex quo ostenditur habundantissimū
& altra humanā uocē insemb: diuini sermonis tonitruū commonstrari. Porro sumi
tatis in lingua mā coccinea dr ut significet calere sapientiā & diuina lectione fer
uere. Quod licet & dominici sanguinis indicet & sacramentū tam & feruorē ostendit sapi
entiae. Unde & obstetrix illa ingentis coccinū ligat in manu fratris quia beo quod pa
rentem diuiserat duos populos ante separantem diuisoris nom ide fratris sortitū & re
nub mere & rex inter po ecclesiae restitutā mysteriū sanguinis commentē. Uti beri
cho pereuntes dom ei saluare & appendit. Unde & in alio loco deuteris scis scriptu
ra cōmemorat. His quinquener decalogo domus rachab, & dñs nr in euangelio. Ignē
inquid uenī mittere superterrā & quid uolo ut ardeat quidiscipulos corde succen
sus cogebat cos dicere. Nonne cor nostrū erat ardens in nobis dū loqueret & in uia
& aperiret nobis scripturas.

Adomas aū filius ageid elenabat dicens ego regnabo. Fecitq; sibi currum & equites
& quinquaginta cursores quante eū currerent. prīq. Quod aū adomas filius dei
maior in regnū ppatre succedere uolut pfidiā superbiae inpurturate disciplinae
Quid significat nisi quod iuuenis populus quiquasi maior filius uideatur ee in prior
lege susceptus gentile populū quipgratiā dei posterior uocatē sperens solus se cul
tus timebit regnaturū. Unde & bene nom adonie quidominator dns imp. e
expressit quisolū se dominari cūcto arbitratē sed ecclesiae populus cuius fi
ne id: pacifica nra cuius ipse corpus ē pdiuinā ordinatione in regnū subli
De quo merito pfidie maior filius id: prior populus praecipitat: Hic ergo
si habeas inuenīente quae imp filii saturitatis; Absq; simultatem co
pere gestiunt. Quando uidetur populus pobseruantiā cerimoniarū legis qui fue
rus & plenissim erat. Uera sapientiā quedā nro cūncta est. ſ tumultus nolens non
meruit se fortiū cuius uolutus appetunt immaculatū chorū. Quodiū dd salo
mon filio suo praecepit deuicta rebellione cos quisibi solario fuerunt timus
re nocuer. licet ipse placentissimae cos regnans colere. Quidmelius significa
re potest quā futura rebellionē uidicaturi inqua impi pmerebe

poenā ꝑ ꝓ̄ā iust⁹ ad ꝛ̄na beatitudinē ꝓcipiem ; Inpsenti qq̄ tēpore ꝓcurrat di-
Sepe bonos tribulat⁹ atq; anguſtiat pmittit · Nec tm̄ nō reꝓbos dilect⁹ temporalib⁹ &
ꝓſperitate terrena ut concedit · quib⁹ tam utriſq; ꝓuidicē unos ꝑmortuorū p̄
mia certa inſinuat⁹ reſtituit · quando hiſ qui ad dexterā eius ſ dicturus ſerit ; Venite be-
nedicti patris mei ꝓcipite regnū quod ꝑatū ē ; aborigine mundi · Illis aūt qui ſiniſtrā
p̄ēr dicit · diſcedite a me mal⁹ in ḡ̄ēnū ꝙ̄ꝑ̄ · ē · diab⁹ & anglis eius · Abunt hinſuppli
ciū ꝛ̄nū iuſti aūt in uitā ꝛ̄nā ·

Tunc uener⁹ duae mulieres meretrices ad regē ſtetērq; coram eo ; quarū una ait ; Ob ſe
cro mi dñe · ego & mulier hec habitabam in domo una · & peperi apud eā in cubiculo ·
Tertia die ā ꝑtū ego peperi · peperit & hec ; nec erā simul · nullusq; alius in domo nobiſ
cū, exceptis nob duab⁹ · Mortuus ē aūt filius mulieris huius nocte dormiens quippe op
preſſit eū ; & ſurgens in ꝑtē ſta nocte ſilentio tulit filiū meū de latere meo ancille tue dor
mientis · Et collocauit in ſinu ſuo ; ſuumq; filiū qui erat mortuus, poſuit in ſinu meo ; Cūq; ſur
rexiſſē mane ut durē lac filio meo, apparuit mortuus · Quē diligentius intuens clara luce
deprehendi nec eſſe meū quē genueram · Reſpondit q; altera mulier ; nō ita · ſed filius tuus mor
tuus · ſ · miſerū ait · Et ē ra ad illa dicebat ; mentiris · filius quippe meus uiuit & filius tuus mor
tuus ē · Atq; in hunc modū ꝓtendebant coram rege · &c ·

Notandū aūt qd ꝑ quā diſ errorē ſui tenebras luce ſue cognitionē inluſtrat, mox ꝛ̄ptionis
ſeuerū uſum ando ꝓbat · qa accedendo cordi ſua · ad ultionē ſpiritū, & recedendo ꝛ̄cum ꝛ̄p
tionē ꝓmittit · Sic ꝑ ultionē munera · Nulla ꝛ̄ptione ē cum · Docet ſe habere animū
ē ſe ipſo gloriat⁹ ; Ut ergo firmitatis ſue dona habeat · & confirmatē ſuā humilit⁹ agnoſcat · per
ceſſū gratie · ad ultā ſuſtollit · & ꝓcceſſū · qd expoſuit ꝓbat ; qd bene nob⁹ exhiſtoria fuerat
manifeſtum · qui ſalomon · & cum ſumme acceꝑſſe ſapientiā · & cū ꝓcepta eande ſapientia ·
ſe ꝓ ꝓtate uſtati pulſat⁹ queſtione memorat · Mox eni urgente tam ꝛ̄ctionis ſacerdo ·
tum ꝙ̄ꝑ̄ mulieru prula ; qui unanimiter ſepe cū matre nām ceſſiſſe ſurtumq; reſpectū ma
tris ſimulauerat ſe illuminat · huc ꝓtē & ad lubricae cogitationis ſurtum ; Utroq; ſubleuata
ſe ſe manere exultat · & ad ꝛ̄ptionē pulſata qd ſit inuenta ; ſic belua · & ſuum deſup
uenire celos ſapperuit · & cū ꝓbat ſubito · infirmā pdeſerta fugiens ſuā mulierē expauiſſe
ſolā ad ꝛ̄ctū celū duci · parabili penetrauiſſe ſecretū · & cū ad ſemetipſū rediens, con
tra armis bellū laborat · legē alia in membris ſuſtinere · & cum ſe in rebellione fatigari ſpſ lege dole ;
ad ultionē ergo munerū · ſ · ideircaſ hominē ꝓbat · qui ſalato munere ſubleuat · & abſtracto
ſubleuatū ſpſū ſibi hominē demenſtrat ; Quod eo uſq; peruidubio patuit, quod deterra fun
dit labe peccati ad miſſe incorruptionis ſubſtantiā reformet ; Quam ut adſpliciē hiſto
ria pandat, ꝑſpicua · ait puer annos xii · etatis · & ſtaturā ſue miſura · demirabo humane naturē
indicat⁹ affectū ; Unde & admirat · & petunt illū omitti ſibi · qd ſcilicet cū manifeſta non

fugerem · quia prudēt abscondita deprehendisse · Quantū adhuc pcos ptinet intellectū
dicente apostolo · hec oīa in figura contingebant illis · scripta sunt autem de nobis in quos fines
seculorū deuenerūt · Quidā grecos autumant · sup synagogā & ecclesiā sentiendū · & adhuc
tū repūt cuncta referenda · quando post crucē & resurrectionē eā misit qui in
gentium populā · cepit salomon id est pacificus regnare coepit · Qdam adulteras
& meretrices · synagoga & ecclesia in scripturis dicunt · Nulla dubitatio est · & hoc prima
fronte audacē blasphemiā sentiū · sed cum ratio adpphetas · osee audiendus · qui accepit uxo
rē fornicariā & generat filios fornicationis · & deinde adulterā · & adhuc hiezechiel · qui he
rusalē quasi meretricē arguit · & qd secuta sit amatores suos · & duas meretrices omnium pa
ssum pedes lupanariq · in loco celebri exstruxerit · Aduertimus xpm idcirco uoluis
se uti meretrices donare matrimonio · & de duob · gregib · unū oule facere · & mechoq
patrē destructo · meis dē caulis · oues prius morbidas cū gregib · & hē sdam urge
que nunquam me · hiezechiel · & deqb · p zachariā dns refert · & assūpsi mihi duas uirgas
unā uocauit decoris · & alterā uocauit funiculus · & pauit gregē · Mulier qq illa meretrix
meus angelus quē dns misit lauit · erme detersit · & eius peccata oīa dimisit ·
Manifeste significat ecclesiā de gentib · congregatā · huic idcirco in prima fronte replicari
nunc audeat mēgrum · si meretrices dicant · quarū una salomonis nuptiis filii possessi
one data est · Prudens quaq; lector · quomodo meretrix significet ecclesiā que
maculā nūquā habuerit neq · rugā · nec hiemi ecclesia permansisse meretricē · sed fuisse · Nā & dns
noster ipse dominus saluator scribit misisse cunctis · unicuiq; quod ipse habuerat eo tempore quo
habebat hospitē saluatorē · sed quia ipse ante fuerat · Matheus qq in CATALO
GO apostolorū & publicanorū dr · nunquā permansisse publicanus apostolicā dignitate · sed
prius fuerat publicanus · ubi habundauit peccatū · sup habundauit & gratia · Simil
q · cōsidera quidnam erat ecclesia erat synagoga cū matrice · Ego & mulier hēbam
bam in domo una · Post resurrectionē enī dni & saluatoris · una de utroq · populo
gregata est · & qd elegantē ecclesia peperisse quid · apud ei in cubiculo · Ecclesia enim
ab · quā nūquā habebat prius lege & pphetas peperisse in domo synagoge · nec egressa
cubiculo · sed ingressa · Unde dē mea mico amicos · introduxit me rex in cubicula
& uerū equidē ipse pernēte · assumens introduxit te in domū matris mee · & in cubicula
ei qui cepit me · Tertia die p quā ego peperi · peperit & hec · Si cōsideres pulchri
tudinē matris dicentē · Mundus ego sū a sanguine ustri huius · si centurione ma
me pribulū cōfitentē · uere hic erat filius dei · si eos q me passionē · p philippū dimit
tere desiderem · huic ambigis primū peperisse ecclesiā · & pea natū populū
ideos · p quo dns patiebat · pr̄ ignosce illis · qd enī faciunt nescium · Unaq · die cre
dideri erat mihi · & alia · quinq · mihi erant simul · Mulier dimissa · cū cōsidere nō erat

erat anima una & cor unū. Nullusq. alius in domo nobiscū excepti nobis duab. Non blasphemarim inde ex. Ngentilū idolis seruientiū; Mortuus ē filius mulieris huius nocte; Dū enī legis sequī obseruantiā & gratiā euangelii, ingo mosaice doctrine copulat, tenebrarū errore cooperta ē; Oppressitq. eā dormiens mātis suā. Quae ēpotest alia dicere; Ego dormio & cor meū vigilat; Media nocte consurgens, tulit filiū de uentre ecclesie dormientis. & in sinu collocauit sinu; Relege tota apti adgalatas epistolā. & animaduertēris quomodo filios ecclesie, suos fuerit festinē synagoga. & dicat apostolus. Filioli mei quos iterū parturio donec formet xps in uobis; Unū tulit, ut nō possideret sed ut occideret. Nonenī amore fecit hoc filii sed emulę odio. & sui mortui plegisse erimus in sinu ecclesie supposuit. Longū ē singulē pfingula currere, quomodo apostolū paulū & ecclesiā ficos suos immittere ecclesiā nicē sui filii qui tenebat in lege, & in luce agnouerit quē in tenebris nō audebat. Inde iurgiū ortū ē pfente rege. Altera dicente, filius tuus mortuus ē, mei uiuit. Altera respondente, mentiris, filius quippe mei uiuit filius tuus mortuus ē; atq. in hunc modū contendebant coram rege; Tnē rex salomon qui manifeste saluator accipit, secdm psalmū septuagesimū primū quem tulit salomon inscribit. Ubi mille dubitatio ē quicuncta quedam nē in salomon mortuo sed in pfiguram nouam mysticam; Simulant ignorantiā & humanā pensionē carnis mei affectus; Sicut & malio loco, ubi postulat lac & mel; & ad mulierē fluentē sanguine, quisme tetigit, gladiū postulat. de quo dicetur Nolite putare, quem ueni pacē mittere super terrā. non ueni mittere pacē sed gladiū. Venient dividere hominē contra patrē suū & filiā contra matrē suā & nurū contra socrū suā & inimici hominis domestici ei; excepta natura. natura enī diuisit, ultq. secundū utrumq. uolumen euangelii & legē gratiaq. diuidere. Nonquo hoc probat, sed quo adsuescendi cālumniā sinagoge hoc facere dicat; Illiq. nolebat ecclesie filiū in gratia mori, nec plurimū liberum. Libenter occidendi pueri, ut nō possideat, sed ut mactet. Ecclesia quē sem suū ē, libenter occidit hominis filii, ut ad uberā nē in lege dimissa & gratiā saluatoris in uerone se conuertat. Unde dicit & apostolus. ecce ego paulus dico uobis. Quod si legē obseruatis, xps uobis nichil proderit. Intrē dicamodo; quid in hac sententia melius primatū lacrimā nominauit, nisi doctorē quidā pectorū filios, nisi discipulos, pfectus significat; Nā magistri omnium ingilamet sententia. sedum dormientes, audientes suos quos pungit ut peccatorum suorum memores ad diem faciem negligentes. pfectum corporis occidunt; & negligendo opprimunt quos uerbo uerē uidebant; Unde pleriq. dū pspicue hensibilē animum. & habere discipulos uidet laudabiles nequeunt. Libenter filii habere conantur. quatenus dū bonos se habere sequaces ostendunt. Apud iudicem hominū excusent mala quę agunt. & quasi subditos amatores regum negligentia; Unde & ille mulier quę filiū exanimē pprium quę sum habuit Sed iam uera mater, salomonis gladius inuenit. qua audelice & cum fructu uitę ut

cauſ intercat. extremo examine rad ſtricta iudicis demonſtrat. Ibi & illud ſolle-
ter intuendū. quod filius inuenſ prius chirographū patri. & ſoli poſtmodū matri reddatur. &
quāmbae una quaſi puerū concedāt una diſcipuli dū exilla ūnūquā. alter apud dm me
ritū. alt̄ ā apud hominē laude habere pmittāt; ſed falſa māt eū que ingenuū occidi
nō ſinunt. qua arroganter magiſtri. & carnaliū ignari ſiplenſſimū nom laudi exalie
nis diſcipulis conſequi nequunt. ex ūnā crudeliū inſequunt. Inuidiā em ſicb. ſue
cenſi. nolunt. alius uincere. quod ſe ēſpicuum ūpoſſe poſſidere; Vnde & illic puer
ſa mulier clamat. Nec mīſſ. nec iſtius; Verū dīam quoſſibi obſequi ūnudem ad
gloriā rēporalē. eos alius inuidēt uincere puerilitē; Vera aū māt ſatagit. ut
ei filius ſilti. apud extraneū ſit & unus. q̄ concedunt Veraces magiſtri diſcipli. ex
eo. diſcipulis. dū quidē magiſterū laudē habeant. ſitū integritatē uitē. idē diſcipli ·idem
ūnumittam; pq̄ pietatis uiſceā. hec eidē māt uera agnoſcit; omnino qua magiſte
rū ūexamine carnalis applāti. & ſoli terū recipere merūt. qui tequaſi totū ceſſit; ·ē
qua fideles ꝓpoſiti. peo qd ex bonis diſcipulis ſuis ūſolū. alius laudem ūnūdem. Sed
unitatē eccl̄ie. pfecti exornāt. Ipſi & integros. & unūeros filios recipiūt; Quando
uſq̄ ſupremo examine exeos una. pfecti. remuneratis gaudia ſecūt.

Enumeratis ergo principib. ſalomonis qui in regno ei aurus officiis deputati fuerant ſeu
diuerſis. pumentis peram ſequit ſcriptura ita dicens. Salomon. uū erat imperans ſua
oīa regna. a flumine terre philiſthi uſq. ad terminū egypti. Offerentū ſibi munera.
& ſeruientū ſibi munera. et cuncti diebus uite ei; & quid in hoc melius ſignificat quā
pacificus nr. que p̄figurabat ide ſalomon. Ipſe em oīa regna terre a ſolis ortu uſq.
ad occaſū indicione ſua hab. & dominat̄ ſcripturā teſte. a mare uſq. ad mare. & a flu
mine uſq. ad terminos orbis terre. Ipſi ſeruiunt oēs populi. & tribus lingue eius
remeſa ſalica. & munera recte fidei. & bonoꝝ operū regi. q̄ quid tharſis. & ſe
munera offerent regi. arabū. & ſaba dona. adducent. Et adorabunt eū oēs re
ges terre. oēs gentes ſeruient ei. Quoadū ſolidū cuncti diebus uite ei. hoc ē. in ſeculū
qui ipſe pmanebit. ſemp ei que poteſtas ē. ēterna. cuius. anni ūdeficient. &
ei ūcerti finis.

Erat. uū cib. ſalomonis p die ſingulos. xxx. chori ſimile. & lx. chori farine.
uē pingues. & xxx. boues. paſchuales. & c. arietes. exceptā uenatione cerui. &
pauī. atq̄ pubalos. & auū atilū. Quid ergo cib. iſte ſalomonis ſignificat. niſi
refectionē regis nri. ihū. xpi. qui bene paſcit rectā fide. & operib. bonis. quos illi cor
ridue referunt. ab eccl̄ia catholica. xxx. ergo chori ſimile poſſ. fidē exprime
re ſē trinitatis. iuxta q̄d in lege dñi ſcriptū comma. & lx. chori farine per
fectionē bonoꝝ operū. x. boues doctores decalogi. & xx. boues paſcuales.

pdicatores suos testamti quatuor euangelistas habent. cunoui & uetus testamtu aequalit pdicam plenu dilectione di & proximi. Carnes quoq; mel[lis] significant quia cor qui mg rege dñi bene dominantes simul cū fabulis aeternae beatitudinis gloriā esequi festinant. Uentrio quoq; diuersoz animaliū nīcuement accipi potest. Adquisitio hominū quex diuersis gentib. corruptae recte, euangelii praedicatione saluantur nri redigunt.

Habebat q; pace salomon ex omni parte marcam. habitauitq; iudicis & israhel absq; timore. Hullo umquaq; subuntis sua & subiecta sua. adamaq; bersabee cuncta diebus salomonis & lq; [illegible] qq de rebellione nro ta die. Multiplicabit eius imperiū & praeclarius fuit. Subcauit desolatione uetus iudicis & uetus israhel. absq; timore. Illo habitauit cū cordib. erectis. addm cuncta terrena despicientes. Nec hostiū minas praemetuentes. sinlaudib. dñi nīgrā. pseuerant delectantes mgna dñi scandalaedine carnaus. Quā necessariā habens addm & adproximū habebat salomon xl pesepia equox currilia & xn equestria. Nutriebantq; eos supdicti regis praecepta. Quadraginarii numeri. Nisi tempora legis prisce designant. Quoniā sex illi acceptus quadraginta diebus ieunauit & populus israhelitarum qui ei instruebat. xl annos in heremo mansit. xii ū numerus praesentem tempus significat. in quo apostolica doctrina nouū testamti ppbm nutrit. Bene q; q quadraginarii siue duodenarii numeri praesepia equox salomonis numerant. qi nutrioq. ppto legali indelicet & euangelio illi qmin intellegentes fuer. adpte sepi sacre scripturar ū inuitant. in pabula dñi facere doctrine. acciperent. quatenus equitatu sūm regis habiles fierent. Nutriebantq; eos supdicti praecepta. cuiuscq; doctoris sermone recte fidei & exemplo bone operationis sanctis pastū illis salubrē offerre. Unde subsequens scriptura deest dicens. & necessaria mse regis salomonis cuncta pbet. [illegible] tempore suo hordeū q; & paleas equoru & iumentoru. qui nec quid desit his. quando [illegible] ministrauerit. Ioī ordo sacre pdicatoris scribendo docere & loquendo laborat cuncta dñi [illegible] mea pia libros & decentem pastu inde habeant quique fidelium.

[illegible] dei sapientia salomonis & prudentia multa nimis & latitudine cordis quasi harena [illegible] in litore maris & praecedebat sapientia salomonis sapientia omniū orientaliū & egyptiorū. & erat sapientior cunctis hominib. & cete. Dedit utiq; deus salomoni nro sapientia & prudentia ultra oēs homines & oēm creaturā rationabile. Deq; quo dicit quē cū mendacio verbi dei loquit. Nonne admisceri dat deus spm. patri diligit filiū & oīa dedit in manu eius. Credidit ipsa uertat dicit. Sic enī pater habet unam in semetipso sicut dedit & filio ut habeat in semetipso & potestate dedit ei iudicii facere quia filius hominis. Hinc paulus apostolus de ipso dño xpo. qui est imago dei inuisibilis primogenit omis creaturae. qm in ipso condita sunt uniuersa in caelis & in terra uisibilia & inuisibilia siue throni siue dominationes siue principatus siue potestates omia per ipsū & in ipso creata sunt. ipse est ante omes & omia in ipso constant. & ipse est ca

pat ecclesiae · quē principiū primogenitus exnortuus ut sit ipse nomnibus
primatū tenens quia mpso complacuit omnē plenitudinē diuinitatis inhabita
re corporaliter & mpso sunt thesauri sapientiae & scientiae absconditi · Omnib
ergo ueri salomonis sapientia ame cellit quamultū distat mter eos quipartici
patione sapientiae sapienter ſ. & illū quē fons sapientiae & origo unitatis
hinc ÷ illud qd sequit & erat nominat inumuersis gentib · per cantū quia nom
ei pdicat mundo · Nec ÷ nom aliud subcaelo datū hominib · mquo op
teat saluos fieri · ſpm · parabolarū nisi plenitudo fidei intelege & me
locut ÷ qq salomonis · milia parabolarū & fuer carmina ei u · i · & cēr · Quidem intelege
uangelist exponendo designat quadūtota multipliciter · allegoriarū re
sensus submysterio trimitatis differē quasi triamilia prabolarū nuncupant
carmina ei · u · mlia · pr · sensus corporis mtellegunt · quos quinduersis uirtu
b · bene regit beat ÷ & eos quasi · v · i · domino carmina canit · Disputant aut
salomon a cedro · usq · ad hysopū · cedri nomine celsitudo gloriae melectis accipi
t · Vnde & pphēta testat dicens · lust ut put flo · & sic cedrus que e mlibano multipli
catur · Hysopus aū herba e humilis saxo herens quasignat humilitas xpi · Redep
tor nr quappe a cedro usq · ad hysopū disputauit quabalta excellentia gloriae celestis usq ·
ad carnis humilitatē discendendo puenit · Siquide & cedri nomine prauorū sup
bia recte designat sic & pdd dr · Vox dni e frangentis cedros · a cedro itaq · xps usq · ad
hysopū disputat quipse superborū corda & humiliū corda iudicat · Suplicia aut
disputant · du mcruce pendit · Tunc em in cedro sti arrogantia mclinauit
quia & cū usq · ad hysopi humilitatē id ÷ ad crucis stultitia ac ēcēpribilē sermo
ēdinē fidei · hinc paulus ait · Uerbū em crucis pereuntib · quidē stultitia ÷ his
qui salui fiunt id ÷ nob uirtus dei ÷ scriptū ÷ pdā sapientia sapientiū & prudē
dentiū repbabo · & paulo post namq · mdi sapientia nē nouit mundus per sapientia
cum dō per stultitia predicationis saluos facere credentes ·

Et differunt salomon de uermis & uolucrib · & reptilib · & pisc ib · Differit salomon
gulis speciēb · animaliū quasi oīa nuda & aperta oculis ei · Nec est ulla creatura
muisibilis nē spectu ei · Ipse nouit oīs cogitationes hominū · Ipse numerat
tudines stellarū · ipse pauc & abyssus & infernus nē abscondit coram eo quasi dispu
ipsius ē cūsingulos rationū nob ponit & mscriptura sua manifestat sacramenta q
fuer abscondita a sclis & generationib · Ut ē sideremi beatitudinē angelos uelut
re hominū & alludatur ē malignos spūum · siq · qd malū ē reprobantes qd bonū ÷ ele
gant & dipsū secretur sēpiternū ē & nomines · Et ueniebant de cunctis populis ad
audiendā sapientia salomonis · & ab uniuersis regib · terrae & audiebant sapientia ei

hinc pphea ecclsiar erit innouissimis diebꝰ pparat mons domus dñi in uertice montiū
& eleuabit̄ sup colles & fluent ad eū oēs gentes & ibunt populi multi & dicent Ve
te ascendam⁹ ad montē dñi & ad domū dei iacob & docebit nos uias suas & ambulabim⁹
in semitis ei⁹ quia de sion exibit lex & uerbū dñi de hierusalē.

Domus dei quā aedificauit rex salomon in hierusalē in figurā facta ē sācte uniuer
salis ecclesie. quae animo electo usq; ad ultimū q̄ in fine mundi nascetur ex cor
ruptibile pgenie regis pacifici sui dilecti & redemptoris aedificat. quae parū adhuc
peregrinat̄ a bello mentis parti eius ser peregrinādi erūnis cū illo in regnat in cadis
ubi pacto ultimo iudicio tota ē regnatura cū illo. Ad domū hanc primū electi an
geli quos nobis similitudo in futura uita promittit̄ dicente dño. Illi aū qui digni hā
bebuntur seculo illo & resurrectione exmortuis neq; nubunt neq; ducunt uxores.
Neq; em ultra mori poterūt equales em angelis sūt & filii sūt dei cū sint filii resurrectionis.
Ad hanc primū ipse mediator dei & hominū homo xp̄s ihs ipso adtestante cū ait. Sol
uite templū hoc & die dñs & in tribꝰ diebꝰ excitabo illud. quod exponens euangelista subiun
xit. hoc aū dicebat de templo corporis sui. Dic apostolus de nob. Nescitis
quia templū dei estis & sp̄s dei habitat in uobis. Si ergo ille templū dei pdū supra humanita
tē factus ē & nos templū dei per inhabitantē sp̄m ei⁹ in nobis efficim̄. Cū ait itaq; qui figura
omniū nrm & ipsius unitatis & dñi & membroꝝ ei⁹ quae nos sum⁹ templū illud materiale
tenuit. Sed ipse ut aiq; lapis angularis singularit̄ electꝰ & pretiosꝰ in fundamento fun
dat̄. Nostri aū aiq; lapidū unusq; sup edificatorū. sup fundamentū apostolos & pphe
tas. hoc ē sup ipsū dñm. designat eande domū dei spiritale & cū tabernaculū quon
dā factū in heremo p mosen. Uerū quia illa dom⁹ in terrene quoq; dei repromissionis
ē. Haec aū edificabat̄ in presentia repmissionis & in cuntate hierusalē. illa ut de
locū crebro leuandā ministerio portata. Tandē intrā promissae hereditatis
terrā. haec ut mox in patria ipsa & cuntate regia extructa mirabili semp
er⁹ exsistere & donec in deū sibi figurarū celestiū munū impleret. Postq; mil
lens ecclesiae labor exercitū in hac futurae quies & beatitudo figurari & cer
ta dilata, solis filiis esset. Haec aū apostolus & ad gentib. facta est. Possum⁹ nulla
ne populi patres uxores resurrectionem & antiquus ille dei populus. In hac aū egre
ga de gentib. ecclesia figuraliter exprimi. Quāus aedificatū ut in usq; domi enucleatā
spiritalis sensu excussū & labores p̄sentes ecclesiae cotidianos & p̄mia in futuro
perennia gaudiaq; regni celestis & electionē primae dei ecclesiae salute om
nium gentium in xp̄o multimodis ostendit̄ insinuare figuris.

Nam tam aū regū historia quod salomon aedificauerit domū dño quaesierit auxiliū
a bibliam rege tyri quaerat amicus dd omnipotente & cū ipso qq; salomone postquā

regno potiuit ÷ pacē habere ut operare promptuq; mox adiuuandū se inō
nib; ei inuenerit animū · Ita ut & artifices illi & ligna & aurū, puta opus habebat de
derit cuius beneficio gratiā salomon ei pannos singulos plurimos triticī & cole
choros incibū domui ei dabat · Nulli dubiū qd salomon quiēt pīat pacifice &
ipso nomine & seremissimo regni sui stat · illū significat de quo dr̄ esaiae · Mul
tiplicabit ei imperiū & pacis nō erit finis · hīrā uō qlitate dr̄ uiuens excelse ere
denter exgentib · & uita simul cū fide gloriosos figuraliter exprimit · Neq · aliqd
phibet quin hīrā quia rexerat regaliq; potentia salomonē medificio domi dñi
adiuuabat · ē uersos ad fidē ipsos reru dominos tēpice denuntiat · quos ope ē
stat ecclesiā sepius aduitā · ac nobiliter augmentatā · & cōtra hereticos scismaticos · & pa
ganos principalib · erectā ee decernit · Fecit ergo salomon inopere templi auxi
liū ubiq; · qui uenienti mente dñi dilectā sibi domū ut delicet ecclesiā edificare dis
ponere · ñ denudeis tm modo uerū & ui degentib · aduitores operis legit · Nē de utro
q; populo ministros sermonis assumpsit · Misit hīrā salomon p̄ cisa de libano ligna
cedrina & abiegna quae in domū dñi ponerent · q̄ uersa gentilitas misit ad mū
dum quondā ad sectā duros · & securi dominicae merepationis suae demonis
supbiae ut de iectos & humiliatos quasi normā euangelicae ueritatis instau
ri medificio ecclesiae, p̄ suo quisq; merito tēpore collocarentur · misit & hīrā
artifices qui conuersos ad ueri sapientiā philosophos qui gratia eruditio
nis populis q̄ regendis iuxta p̄ponerent dō gentilitas obtulit · Quales fuit ipsis a
postolis tēporib · dionisius areopagita quales deinceps doctor suauissim & fo
rtissim martyr cyprian aliq; quāplurimi · Misit & aurū qd in eade poene significa
tione accipit · quia nimirū uiros sapientia & ingenio p̄claros ostendit · Proq
b; cunctis ablationib · gentilitas ad dñō dona exspectatae gratiae celestis cre
dulitatis & uerbi dī · & oleū cariatis & unctionis & illuminationis spūs sci · Con
sulū apte reb · ecclesiae qd auxiliū operis sci flagitans · ut adhīrā salomon p
igrit ut p̄cidant mihi cedros de libano & seruum mei sint cū seruis tuis · Seruos
hīrā q̄ p̄cidebant salomoni cedros de libano doctores sc̄i electi de gentib · quos
est eos qui in hoc mundo reb · & gloria lētabant · A supbiae fastu corrigendos
re atq; ad id obsequiū sui redēptoris eos uota transferre · Cū quib · ut dictū
us erant & seruus salomonis sc̄ipturā memoriter instabant operi quo primū de
re ex gentib · necesse habebant ipsos apostolos quia dñō dicebant ecclesiae
ne uerbo fidei instituī · Ne sine ab sq; magistris docere inciperent magistrorū
isterent erroris · Ideireo & cū salomon seruos hīrā cedere sibi uoluit ligna de li
bano quia doctores erant seruis suis ad credendū · Sed ideireo & cū seruos suos simul

ideo uolunt ut ostenderent eidem ei⁹ misterio signa fieri deberent ei⁹ re
figura impropria ÷ Quia mirum apostoli certus uerbi euangelii qđadno audie
re nouer sed gentiles aberrore conuersi atq; aduertate euangelii transfor
mati melius ipsi gentiu errores nouerant · Et quo certius nouer eo artiores
hos expugnare atq; euacuare didicer · Elegit q; salomon operarios de omni isrl &
erat indicio xxx · milia · mittebatq; eos in libanu · x · p̃mises singulos uicissi · trans
duab: mssib: cum indombus suis · Ubi primo notandu qđ nr frustra salomon opera
rios de omni isrl elegit · Neq; enim ulla portio populi de qua ndigni tanto opere
uri adsumerent · q; mirum nonmune de una stirpe aaron sacerdotes eligendo
sed de omni sua ecclesia quęrebat qđificare domu dni ut exemplo suo dicto
sufficiam & ubicu q; inuenti fuerunt mox in officium doctrę absq; ulla per
sonarum acceptione promouendi · Tales q; cu derudiendos infideles atq; mol
legiu ecclesiae uocando s ordinant · quasi adcedendas in libano templi mate
rias uri strenue atq; dedu mittuntur & quide numerus xxx · miliu quo
de ligneę cesores recensebant ; potest adeos figura apte referri qui infide
les e trinitatis spem fieri · Quod doctoribus maxime egrus · Verum qa xxx · milia
ordinata ut dena milia p̃mises singulos operis co instarent · magis denarii nu
meri sacramentu ppendere debem · Dena nāq; milia unusq; deinde adcedenda
ligna in opus domus dni mittunt quadquidq; doctores atq; mistipientiu erudi
tores ordinandi ac p̃cepta legis p omnia ea ipsi observare & audi toribus sui
s debem observanda monstrare · sed decima maioris summa quae denario so
let figurari & ipsi sperare & audi toribus suis speranda debem semp unimare
tu mises quos distantia singulis erat lignios cesoribus imposita p fectionem
scripturarum euangeliorum tripice denimus · Elemosinę uidelicet orationis
p · Elemosinā nāq; cphendunt omā quae ad dilectionē proxi mi explendi
sunt mstri operam · p orationē omā quib: pmtā compunctionē nro con
iungimur · p ieiuniu omā quib: nos a contagione uitioru & inlecebris
seculi uelut membra mte & corpore casto dilectioni uacare mus inhere re
deum condi tori & proximi & ista tres mises operariorum templi · Nā q mensis ple
nus die rum lunaris circuli phibet · recte p illu plenu mudo uniuersa cursu q spi
ritalis ostendit · Inqua mensi fidelis ad nro cotidiana inlustratione quasi luna
re respicit & dominu eum superbum se modi indictione · Adonia quippe
ebraice dr dns noster excelsus quem deus quia ipse qui nomine mittat in simu
li dinem uidelicet saluatore · Ac ideo adonia operarius templi p̃pomt ut sua pars
ne mo ordinaret quib: mensib: singuli adaperandi essent quib: denuo adonias

domū suā redeant. Cuī dns & saluator nr mtessiaq; pdicatoru suaq familiaritm
lustratione informat addiscernendū quando oporteat edificandi ecclesiā opus
mire pdicando & alia pcarū officia pstando & quando rursū conuenias adsuā
ipsoq; cscientiā examinanda quasi adinspicendā domū suā reuerti & hanc ornā
tionib. accenuinis supno inspectore & ouisitatore dignā reddere.

Fuer itaq; salomonis lxx. milia eoq; quihonera portabant & octaginta i. la
tomoq; in monte absq; ppositis quiperant singlis operib. numero .iii. milliū tre
centoriū papienciū populo dhi quifaciebant opus. Latomos dī lapidū cesores.
Ide aūt lapidū cesores qd & lignoq; cesores figurate designant hoc ē sos pdicato
res quimentes insipientiū dolabro uerbi dī exercent eosq; abeā inquinatis sum
torpitudine ac deformitate transmutare ctendunt. Ac regularē institutos
unitatis fideliū edificio indelicet dominī aptos reddere curam. Quodaū & ligna
& lapides in monte cedunt & cesa ac pparata utriq; materiesad montē domus dni
transferē patet sensus qdomīs in monte superbie natus sum quia de pua ratione pri
mi hominis quā superbia fec origine carnis traxim. Quicūq; aū gratia dī pordi
natis aduntā exordiū arripiendo & sacramenta fidei papiendo de monte su
perbiae & in montē domus dni transferuntur. qua erudiri deprecemur tenebras u
darē uirtutū quę ē munitate sce ecclesiae puenim. Notandū aū qd idē operi
ū tra erant distribuū ut pars in monte lapides cederent pars ite onera porta
rent. Diuersa nāque sunt dona spūs & quida maiorem dicendi ac preuos lo
quendi constantiā habent quida minores ad consolandos pusillanimes & infir
mos subleuandos existunt quida utrusq; uirtutis munere pdita adopus domus
dni conuenunt quales fieri uolunt eos quib. loquit apls dicens Corripite inquie
tos consolamini pusillanimes suscipite infirmos patientes estote ad omnes.
Possūt aū quiperant singulis operib. ipi sacrae conditores scripturae
quoru magisteria in omnib. erudimur quomodo in sos docere & co
rripere corripere. Quomodo nos inuicē onera portare
ut impleam legē xpi cuenit. Recte pfati operariū lxx milia
& octoginta in ē phibent. Lxx uidelicet ppt sabbatū
mū animarū septimū in die sabbatū id: requi
consecratus: Lxx ppt spē resurrectionis quae
octaua die id: p sabbatū in dnō pcessit & in mot
qq; octaua die simul & octaua adūte futura se
cle. Postrēmo erant .iii. milia trecenti ppt
fide nimirū sce trinitatis quā sci nobis eloqa

ꝑdicant· qd uero ꝓtrib· milib· trecentis ꝓpositis· in libro paralipomenon triamilia sexingenti scripti· adeande· psus sublimiu utroꝝ ꝓfectione respicit· Nam quia senario numero dns mundi ornatu compleuit· Recte meo ꝓfecta bonoru solent opera figurari & qsi scriptura cōfide uernatis opera instruc doctrina benda rectae ꝓpositu operu templi· in· mit· & sexcenti fuisse phibent· Nec ꝓpter eundu qd hec septuaginta & xiii· milia portantiu onera & laramoꝝ cū ꝓpositis sui fuere dnis· sidepselitis id· aduenis qui morabant in eor· scriptu niq· est in paralipomen· Numerauit igit salomon omnes uros· pselitos qui erant in terra isrl· p denumeratione qua denumerauit dd pat ei· & inuentis centu quinquagin ta mit & xii· m· dc· fecq· cor lxx· milia· qhumeris onera portarent & cetera· Pselti au uocabant greci quiexalis nationib· pgenita infide & consortiu ppli di accepta circucisione transier· fuer itaq· operariu domus dni defilus isrl· fuer depselitis fuer degenib· defilus undelicet isrl· illi xxx· m· qui ad pcidendos de libano cedros missi sunt depselitis istis de quib· nunc locutus sum lapidu ceteros de genib· hiram ipse & serui ei qcuseruns salomonis ligna cedebant de libano· Omne igit hominu genꝰ pquos· edificandi erat ecclesia in aedificio templi poss sit· Iudei niq· pselti & gentiles· conuersi adueritate euangelu eandeq· xpi ecclesia· siue recte uuendo siue & ia docendo construunt·

Preceptiq· rex ut tollerent lapides grandes· lapides pciosos· in fundamentu templi & quadrarent eos· fundamentu templi nullu e aliud mystice intellegendu qua illud qd ostendit apostolus dicens· Fundamentu enim aliud nemo potest ponere pter id qd positu e qd· est xps ihs· quippe ex fundamentu domus dni recte uocari potest sic ait petrus· nec aliud subedo datu nom bominb· in quo oporteat nos salvos fieri· in quod fundamentu lapides grandes & pciosi collumur· cu pcipue fidei sectatore uri familiarissimus senatore suo adherentem editori; Utquo firmus in illo spe sua ponum· eo fortius alios quoq· uita dirigere qd est latitudine pariter· portare sufficiunt· Lapides ergo quim fundamentu templi adportandu aedificiu omne ponebant· ppriae s. pphete & apostoli qui uerbu & sacramenta uernatis siue uisibiliter siue muisibiliter ab ipsa di sapientia pceper· Qui bene lapides primo quadrari· ac sic in fundamento ponu debent· Quadratu niq· omne quociu que uertas· fixu stare e sicut· Cui mirum fig ure cordi assidulam· electos· quemq· in fidei firmitate existere docet· Utnul

la occurrentiū rerum aduersitate nec ipsa cū morte aduersitudine possint sta
tus declinari. Quos dolauer cementarii salomonis & cementarii hyrā. Dolantur namq;
lubricos peccatis cū electa quaq; precedentiū scōrū instructione & instantia quicquid inse ha
bent noxiū & inane relinquunt. atq; ante especiē sui creatoris sola in se tibi iusti
tue regulā quasi stabile quadraturie formā ostendunt. Dolauer autē hos lapides
insolū cementarii salomonis sed & cementarii hyrā. qui ex utroq; populo doctores fuere
sce ecclesie. Porro biblii preparauer ligna & lapides ad edificandū domū. Biblos
est ciuitas phoenices cuius meminit hiezechihel dicens. sapientes tui tyre facti sunt
gubernatores tui seniores biblii & prudentes ei. Qua in hebreo continetur gobel siue
gabel. quod interpretatur defimens siue determinans. Quod uocabulū apte conue
nit eis qui cor de hominū ad edificiū spirituale quod ex uirtutibus animae constituunt
parant. sic & eni solumodo suos auditores fide & opera iustitie docere sufficiunt. nisi
ipsi prius sacris paginis edocti diligenter quesierint fides remenda quo uirtutū calle
incedendū certa diffinitione uerius didicerint. Nam frustra officiū sibi doctoris usurpat qui diuine actionis catholice fidem ignorat. Neq; scituri dñi sedificiū sibi
edificant. qui docere alios regulā qua ipsi non didicer conant. In edificandi ergo
domū dī primo sunt ligna & lapides cedendi demonstrat. quae eos quos in fide uerita
tis instituere. Querimus primo necesse e autem abrenuntiem diabolo ac de sorte pri
me putredinis inquinatis docemur renascendo eruti. deinquerendi sunt lapides p
ciosi & grandes atq; in fundamentū templi ponendi ut nemmerimi abdicata conuersatio
ne priorem omnibus uitiis mortificare eos uiris auditoribus imitandos. ppo
ne quos puritate humilitatis specialiter dño adherere nouerimi. Addendus e mal
leus parietes operū bonorū & quasi supinpositus sibi murice ordinib. lapidū ambulandi
& accipiendū de uirtute muri tute. Ut certe lapides fundamenti grandes preciosi e
drau. Primi sunt ut supra dixim ecclesiarū magistri. qua ipse dño uerbū audien
tes. suppositi ordine lapidū siue lignor. sequentes sunt sicq; tempore fue
re doctores. Quor ut predicatione ac ministerio fabrica crescit ecclesie. ornamen
tis. Quales sui colore fuerint lapides qui b. facti est templum libro paralipo
me predestinati. Dicente dñi ad salomonē cui impensas templi que parauerat ostendit
Omnē preciosū lapidē & marmor parū habundantissime preparauit. Marmor au p
marmor candidū dic. quale eadē insula gignere e sueuit. Est au una de pelagi ins
unde luce lapide templū fuisse factū. & iosephus insinuat dicens. Elegantia atq; templum
ad eam ex lapide albo e structū altitudo fuit sexaginta cubitor. & cetera. nec mi
rem sensus mabdito e cuius & eni pars & quia marmor candidū exquo domus constru
cte mundi electos actione simul & conscientiā abominatio ne corruptionis

castigata designat qualesq; eē uoluit sapiens ille architectus eos quos supfun
dam̄tū xpi locabat lapides p̄ciosos auro argentoq; redimitos. Carissimi inq̄d
mundemus nos ab omni inquinam̄to carnis & sp̄s p̄ficientes sc̄ificationē in ti
more dī.

Factū ē aū quadragesimo octogesimo anno egressionis filioꝝ isr̄l de t̄ra ae
gypti in anno quarto m̄sē .ij. ipse ē m̄sis secdus regis salomonis supisr̄t. Ed̄ifi
care coepit domū dño quodd̄ in anno quarto mense .ij. ipse est m̄sis secundus
regis salomonis supisr̄t ordo sensus est in anno quarto regis salomonis supisr̄t men
se .ij. ipse est m̄sis secundus: m̄sem aū secdm̄ me ium dic̄. Nāq; aprilis quo pascha ce
lebratur principiū m̄sū apud hebraeos primus erat imm̄ sib anni. Ex quo manifeste
clare quamox p̄acto pascha coepit ædificare domū dño. Ex consecraū mysteria
sollēpnitate populus manus ad mysticū opus misit. Fit aū cōmemoratio egressio
nis ex aegypto quando tabernaculū ædificari coeptū ē ut admoneat lector quot
annis tēpus inter ædificationē utriusq; domus transierit. Et huic q̄stioni tē
pus sacramtū inēe spirtale cognoscat quat nāq; centum & uiceni quadringen
tos & lxxx. faciunt; Quatuor aū euangelicae p̄fectionis apte conueniunt; Propt
ipsū euangeliū tarū numerū .c.xx. doctrinae legis; ppt annos legislatoris rotun
dato eāi numero uiros gratias ei sps primitiua suscepit ecclesia. Patenter ostēn
dens q̄ quilege legitimae unum id; quod xpi meā gratiā cognoscentes aplectent.
lure sps ei gratia replent̄ quas in carnate ei amplius ignescunt; Dixim̄ aū per
tabernaculū q̄d fec̄ mos̄ sol & filii isr̄l inde serua synagogi; p̄eptū ueroq; salom
filius isr̄l cū p̄ceptorū & gentiū auxilio ēstruxē ecclesiā gentiū p̄se designare
rit. Sū cultus & religio tabernaculi anno rū quadrāgesimo & octogesimo. ac sic
plū ædificari incepit. quod aū quarto anno regis salomonis ædificari cep
tum. Superest eo referr̄e mysticae quod post explēta dispensationē domi
nicae incarnationis. quae in quatuor euangelii libris scripta ē missa de celis sp̄u
sancto structura coeperit. Et q̄d m̄se secundo coepta ē potē ad declarationē gemi
nae sc̄ae dilectionis. Ut sec̄do p̄rsr̄t. ædificationē in se sui suscipere creatoris. Unde & secundus
legis cursus. ad faciendū pascha his qui in mundi supanimat mea paul posi
tus. Ut sec̄do in m̄se pascha occurrēt̄ ne quis crederet. ubi nos aptissime designa
ri in mundi sup̄ficie ecclesiae nr̄ae. & paul adhuc posita populo dī nr̄orum
ut pascha facere ad mandū & sanguine agnus fiebat; Celebrant aū hodie pascha
in dī q̄d in corpore & sanguine redēptoris nr̄i. aquoque sui & mundi ruina acer
ba aquae aū loco replēti sit. ædificatio manifestius in libro paralipomenon ostendit. ubi
scriptū. & coepit salomon ædificare domū dñi in hierusalē in monte

moria. quidemonstrat fuerat dd patri ei inlo quē prenuerat dd inceptu ōnia rebus
ser. Aedificat ergo dom dñi in hierusalē hoc ē inuisione pacis quā hanc ē preuenit
orbē ecclia una eadēq fide & uerna sanctae catholicae societate cōfirmat. Naq inuisibilia
mentis dñi nē. se facit ē in pace locus ei & habitatio ei in sion; Aedificat in monte unde
luce & ipse saluatore de quo esaias ait. & erit in nouissimis diebus parat mons domus
dñi in uertice montiū & ipse de se in euangelio. Non potest inquit ciuitas abscondi
supmontē posita. Ipse ē mons montiū q de terra quidē porigine adsumpte ar mis
ortus. & omniū terrigenarū potentia ac seculare singularis culmine dignitatis tran
cendit; In quo in montiū monte ciuitas siue domus dñi cōstructa ē qa in illo radice fi
gat spes & fides nra nulla ē. Quo recte mons moria id ē uisionis uocatur. qa electos
suos quos ad eterna sue claritatis uisionē cōseruat. In hac miseria uita laborantes
uidere & admirare digne q demonstrat fuerat dd patri ei. Ostensus naq ē dd sic
& electis pphis uentur us in carne dñs. Bene id locus in area ornan iebusei qa
ecclie area sole & uocabulo designat. Area ē rohame dicitur, Cuius uentilabrū
in manu sua & purgabit aream suā. Ornan quinq erat in luminat. & erat in area
ne iebusei. Natione quidē gentilis significat, nomen uero ecclie illustrandos ad dñm
atq in filios ecclie cōmutandos ostendit quia merito dicta apte. Fugiens
do tenebrae nunc au luxerint dño. Iebusei quidē ē ciuitas quae & hierusalē, Ciebusei
dē imperat ē culata. hierusalē urbs pacis, In qua quādiu ornan gentilis regnabat
iebusei dicta ē. Cui ū mea dd locū holocausti emeret cui salomon mea ē plā dño ad ipsa
re nā iebusi hierusalē uocata. Quam in mētis gemitu gemebat quādiu diuina ecclia nec
ea pdurabat ē culcabat & illudebat ab immundis spiritib adsimulatae mina pa
ciebat sequens. Cui illa gratia sui ē dñs respexit ē tunc pacis mise ē locū
Domus au quā edificabat rex salomon dño sexaginta — mi ct
cubitos in longitudine & xx cubitos in latitudine. & xxx cubitos in
longitudo domus longanimitate designat scie ecclie qua mundo per
in hunc patienter aduersa quaq tolerat donec alpha ad quā exp
mat. Latitudo insinuat caritatē qua dilatato sinu mentis non solū amicos
& inimicos diligere gaudet & ppter dñm donec uenatur cēpit, quando siue ad pacē
tis seu fundit omnib exuberantissimae cū sole gaudeat amicis mō. Alti
denumtate futurae retributionis. Cuius munus libenter infima quaeque si
domulcent seu quae aduersant cēpit usq duriusq transcensis sola mente
uidere bona dñi in terra uiuentiū, Ubi notandū q xxx cubitorum altitudinis mur
tecti cōplexus quod caementū inferius pingebat. Naq in libro paralipo
apte scriptū ē q altitudo cxx cubitos. Deque phase dicturi sumus. Porticus

erat ante templū xx cubitos longitudinis iuxta mensurā latitudinis templi
habebat x cubitos latitudinis ante faciē templi templū nīq erat cuersū aduorien
te sic & tabernaculū habebat q; ostiū porticus aboriente erat ostiū templi iuxta
qd historicus iudeos iosephus apertissime docet Iuxta sol equinoctialis orien
direct radios suos lineas phostia tria porticus undelibet templi foramina ceteris
tamen pfundere posse. Quia ū templū scam ecclesiā designat. Porticusque erat
ante templū & ppinqor lucē solis accipere solebat. Quidapertus qui illā ei partem q
dominice incarnationis tempora pcessit typice denuntiat. in qua patriarche & p
phete quo oriente huic mundo solē iusticie primi susceper & nascenti marte
dño testimoniū siue uiuendo siue pdicando siue nascendo siue & ui moriendo pbuer
Ostiū ergo templi dnī e quemo uenit ad patrē nisi per ipsū & sic alibi dic Ego sū pme
si quis introierit saluabit. Ostiū porticus sermo pphet icus qui quasi recto calle in
gredientes ad hostiū templi pducebat. q gratiā dñi saluatoris qua mundi erat
redemptur apte pdicabat. Fact ura ergo porticus tota fidelis illius temporis sig
nat. Ostiū ū in porticu doctores quos & ueris luce uitae unumq; mirandi addnm
pandebant exprimit. & bene unū ostiū, ppt eccliā in omnib scis fidē ac dilectionē
uerit. Quae uidelic & porticus iuxta latitudinē templi xx cubitus longa erat
quia in mirū antiqui usti plonganimitate deuote mus dederabant uenire ad
dilatationē ecclesie maxime di quem expō ibū dnō nro

Fenestre quoq; in templo fenestras obliquas fenestre templi doctores sum scī & spirales
quoq; ecclesia quib; mire excedentib dona arcana secreta coelestium speculius se
infudere credit quidica quae nocturno uidem publice fidelib pandunt quasi
de coelo lumine solis fenestre cuncta templi penetralia replent. Unde bene eccle
fenestre obliquae id mus latores fuisse phibent. quia nimirū necesse est u
uus ubar supne cōplationis admonitū percipere nos simū cor dilatemus
largando dilate. atq admonem capessenda soller ti exercitatione ppere
ascendere & templi tabulata pgere inparib domus partitione
tabulatu & ecclesiarū mercatus tabulatū qd superat quinq cubitos hab
latitudinis & medii tabulatū sex cubitos latitudinis & tertii tabulatū septē
cubitos latitudinis. Haec tabulata meu angelo ubi dñs templi adiabolo
templi uocat. & iacobu frem dñi apostolū in pinnaculū templi unde
populū concionare & leuari legim. Uerū au mos fuit doctorib ut inter se
sedentib tabulata sedere cōsuetē inferus turbā fecerint sermone. Nusquā
legim inuenim Patres ratione sacramenti quia tabulata haec tria recte fidelium
gradus coniugatos uidelic continentiū & uirginū designant. distinctosque

de altitudine pfessionis Sed sociate fidei & uernatis eius de omis addomū dñi p
mentes eiq; fra mte inherentes ubi pulchre dr̄ qd tabulatū qd superat u cubitos
habebat latitudinis medii sex tercii septē supmi ergo tabulatu erat cxxcrsan
gustiss medii supmo latius f imfimo erat factū angustiss quanimirū altior pfessiouī
tuis altiorē debet̄ tenere uuendi Sīgŭli aū tabulata habebant mercuiu
Lucra id: luriculas ne facile quis inde tabulatis ēsistens siue residens posset ad
inferiora decidere qd habet hac regi contigisse in samaria legim Qui nimirū late
ra nūe gruae corrudunt diuine prectionis ergano s mumimma designant · Deq; ps
psalmista · Immittat inquid angelū dñs in circuitu timentiū eū & eripiet eos Ascen
dit quidē in cenaculū ahazias rex samarie quise addomū dñi sperauerat desup can
cellos decidit · Quae si hereticis siue kismatis aliquā bone actionis arcē ēscendere
uident; Quatam compagē ecclesiasticae unitatis nō habent · Quasi parentib · & nō soli
dis latericiis pfidis sempaduniorū infimis relabunt dūdum odestituti auxiliosuae
pinaciae fastu inter eunt; Quaū arte pfata tabulata pariēb · tepli sunt ad
fra declarat cūsubdit · Trabes aū posuit in domū per circuitū forinsecus ut n
hererent muris tepli · Trabes ergo quae intrinsecus domū munichant & cor
bant · Tantae erant longitudines ut capita eor forinsecus ipmmerent · In
imfimo quidē ordine cubitor um · In medio sex in supremo v · atq; meisde
capitib · earū tabulata componerentur · Nequaquā muris tepli in foca
sed iuxta mures trabib · quae de muris exierant suppositis; quinaque
praebes domus quae tabulata portabant · nisi pdicatores scā s trīpc
designat · Qui dum pssi sublimem atq; honorabilē mcclesia di locū te
nent · Infirmores quiq · ac fragiles sui pdicationib · ab imfimor ū
aspectu sustollunt atq; ad celestia desideranda ac speranda suspen
dunt sui sēu intellectiomb · ut incoepti pfectum adiuuant · Legi
mus in libro imperatis ponem qd templi sic & exterior ea interiora
fuerint auro uestita · qd in facta eo ndubiū ē ut illa exte
riora partes quae intus in cepto erant auro cernt laminis
tectis · que ut forti ap parebant · hemmime deaurata;
Ipsa cedri species formaq; cernentes ostenderent · In
quas tam imposita sibimet tabulata gestabant ·
Quod ergo extrinsecus emmebat trabium
una saxa quae nob interius mortescen
potuit designat · Quod int templo
deauratū fulgebat durtatē illa

quam caelesti patria maspectu sui gaudent creatoris figurate denuntiat; Domi
ui cum aedificaret lapidib. dedolatis atq. pfectis aedificata e & malleus & securis
& omne ferramtu nisi audita in domo cum aedificaret, haec illi celestis patrie que
post huius saeculi labores & certamina adq. erna premia merunt introduci p
prie putent ibi & nisi pfecti solumodo & immaculati atq. ab omni labe iniquitatis
castigati ingrediunt. Nonem intrabit illa civitate aliquid coinquinatu faciens
abominatione & mdaciu sic in apocalypsi scripsit iohannes; Ubi malleus & securis
& ome ferramtu audit quia hic tundimur aduersitatib. & disciplina ueritatis
exercemur. Vt illic locis iuxta meritu congruis disponamur. & castigatione ces
sante solo amoris glutino quo adinuce copulemur uno impleti spu pfundimur.
Ostiu lateris medii in parte erat dom dextre & per ocleu ascendebant in medium ce
naculu & a medio mtu; Quidi hunc locu male intellegentes putant ostiu templo
a meridie fuisse nadtendentes quasi hoc significare uoluisse scriptura nra dice
re. Ostiu lateris medii in parte erat dom dextre sedita potius simplicius de
bebat dom. Ostiu lateris a meridie; ne aliu longe aliud significat. Parte na :
q. dom dextre. latus templi meridianu dic. Incipit parte orientali ostiu erat
in ipso angulo facti iuxta tram qd introeuntes stati ad altiora grada
tim ascendebant habentes suu ascensus ipsa pariet interiora donec
ad alium mere ad medium cenaculu & a medio pueniren ad tertiu. Nec
dubitandu quelibet hoc scriptum audiat. qui ascendentes crebr :
rimas habebant a meridie fenestras quarum luce certum poma & sine
offensione inter agerent, quamuis illum locus ppriae adeo pius dom
inum qd de uirgine sumpsit respicit. Ostiu naq. lateris medii in par
te erat domus dextre. q. defuncto mercuge dno unus militum lanceala
tus ei aperuit. & bene in parte dom dextrae. q. dextrum eius latus
a milite apertu sai credit ecclesia ubi apte dicu uerbo usus est
euangelista ut dicer & percussit latus eius aut ulnerauit
sed aperuit ut delice & quasi ostiu lateris medii pq
nob it ad celestia pander & de inq. nra subiunx.
Recenuo exiuit sanguis & aqua, Aqua sacie
ablumur in baptismo & sanguis quo conse
cramur malice sco. Et hoc naq. hostiu no
bis e ascensus in medium cenaculu &
medio mtis ou qa per fide & misteria

nīi redeptoris depsenti ecclesie conuersatione adrequiē animarū p̄ morte ascen
dim. Rursūq; de requie animarū aduemente die iudicii adimmortalitatem
qq; corpoꝝ quasi int̄ ciū cenaculū sublimiore pfectu penet̄abimus. & quo in
magna amboꝝ & corporis fidelicꝫ & animae beatitudine pp&uo uidam. Qd
quidē uor inuisibiliter agebat̄. ita ut soli hoc quimtraierant nossent; Quā
uis ipsū ostiū & cū foris positu iderent. quimirū actus fideliū inhoc seculo &
celebracionis sacramtoꝝ & cū replī possunt intuerī. Uerū archana fidei intime
gratiā dilectionis nullus nisi qphice dno duce ad ecclesiā sanctā agnoscit. Qui
enī die senosse dīm & mandata ei noncustodit mendax est. Notandū sane qd xxx
cubitī altitudinis de quib. sup̄ legit̄. Usq. ad medū cenaculū addebant̄. quousque
porticuū quae erant circa tēplū ab austro & aquilone & occasu tectū pueniebat
ut iosepho narrante didicimus. Deinde usq. ad supremū templi tectū. alii lx cu
bitī numerabant̄ & sic tota altitudo dom̄ iuxta paralip̄pomen. mexx cubitis
consūmata ē. Porticus qq; quae erant ante frontē templi adorientē iuxta fidē
p̄fatū uoluminis eandē cubitoꝝ sūmā altitudinis. quimirabilicꝫ liber illius de
quib. p̄dixim̄ porticus circa tēplū cellaria uocat & cubicula. dedit aūt inquid
dd salomon filio suo discriptionē porticus & tēpli & cellarioꝝ & cenaculi & cubicu
loꝝ in ad̄itus & dom̄ propiciationis. ubi & cū exteriorꝝ domoꝝ quae erant extra atriū
sacerdotū mercatu tēpli fec̄ mentionē cūpturi adiungit. nec ni&ommū quae co
gitauerat atrioꝝ & exedrarū parcarū inter̄ aurot dom̄ dīm ponderaturus. coꝝ.
Qd aūt omnis altitudo templi. c xx fuit cubitoꝝ adide sacramtū respice qt& prima
tua inhierosolimis ecclesia p̄ passionē resurrectionē & ascensionē dīm mactet
inhoc numero uiroꝝ gratiā spūs scī accepit. xv. nāq. cxviii. & cū constet. sole
nūquā adsignificationē referri unius futurae quae nunc insabbatismo ge
marū fideliū. pficiēt̄ aūt in fine seculi resurrectione corpoꝝ immorta
liū xx. myrigonū ducta id. ē omnib. suis partib. adnumerata. cxx. efficiet
ppī apte numero centenario & uicenario magna electoꝝ beatitudo insi
designat̄. Apte inhoc tertiū dom̄ dīm cenaculū consūmat̄. Quis p̄sentes si
res p̄cepta infuturo requie animarū plena uocat ecclesiae felicitas mysti
cis gloriis cōplebit̄; & edificatum domū & cōsumata eam. Tex̄ quoque domus
rib. cedrinis. Laquearia trabulata quae magno decore composita & ornata
riore parte trabib. adfigunt̄. & quattergemine altitudinis dom̄ dīm facte
rena nmirū habebat̄ laquearia. qd aūt aperuit plagueariā quā su
blimiores quoq; ista ecclesia uultos significari credim̄ quoꝝ opus
& doctrina cunctis inexemplo p̄posita quasi longius mitto

pmm& quisq· suis intercessionib· &exortationib· animos infirmos neu tẽptationib·
deficiãt pregum· quemmirũ laquearia recte cedrina cẽ describum· Cedrus
nãq· arbor ẽ imputribilis omnino nature· Odoris iocundi aspectus nimi serpen
tes accensa mdore fugans acpimens· Quecunuersa pfectus quib·q· cuemunt
quos insuperabilis ẽ pacientie fama uirtutũ exima pmia cunctis gratissima
bonis auctor mas adrẽiuncendos confundendosq· eos qui uertutum resistum con
constantissima qui& in hac uita & in futura singulari pceteris scis emmenta sul
gem· &edificaui tabulatũ supomme· V· cubitos altitudinis· luricula signficat
q· in supmo domus recto percursũ eram facte nequis adaltiora pueniens repeme
laberet& ur adima· qd in omni domo quicunq· edificare& mos est fieri pcepit· Cũ
edificauerit inquiens domũ noua faciet murũ recti percursũ necessitudinis sang
uis in domo tua & sit reus labente alio & incepit ruente· hec au tabulata sine lu
rice supra flatera uocata ubi dictũ ẽt· &edificaui sup pariet& ẽ tẽpli tabulata
pgrui impari& ob· dom' percursũ tẽpli & oraculi· Continuo subiunctũ est· & fecit
latera mercurii· In quib· nimirũ lateribus intelleximus diuina ẽ pcepta desig
nata· quae nos in hoc adhuc seculo laborantes hac pcepti mo adhi superiora niten
tes corridere nedeficiamus adiuuant· Bene au in hoc supremo tabulata intecto do
mus dni u· cubitos altũ cẽ memoratur· Quia nimirũ in nos milla patria diume p
sentia clarius adimplet& ur nichil aliud intuitus· nichil audit· Nichil olfacit· nichil gus
tus· nichil tactus dulce habeat· nisi diligere dñm dñi nri in exteriore corde tota anima to
ta uirtute diligere· & proximũ tanquã nos ipsos;· & operum domũ lignis cedrinis· hoc sup
ra ipsũ dom' tectũ dr· ide· tabulatũ illud qd supremus trabibus suppositũ erat· Nem
pe tẽplũ tẽplũ cubitos in superiorib· sicut nec tabernaculũ sedebat equale· quomodo
in palestina & egypto dom' edificare ib· facere mos est· Idipsum au hoc tabulatum
pte dom' qd & laquearia designat;· Idest exemplos quosq· in resurrectionis glo
ria & singulari sanctitate adipsũ ur tutis apice pueniens· de quos uno dr· in natos
est rex maior iohannes babtista· Cuius si compare magnitudinis sine ur
bis patris ipsius angli ur· & ipse pcedente dñi in spũ & uirtute helie·
ficauit pariet dom' in tr· in secus tabulatus cedrinis· a pauimto dom' usq· ad sum
mitatẽ & usq· ad laquearia operum lignis in tr· in secus;· in tr· in secus quide dom'
erant uestita· In secus tanto nitore lapis ipse de quo facta fuerat ful
gebat· ac si calculo ẽt candido recta· Iuxta sensus ũ in stucos pariet tẽpli simi
li fidelium populi exquisitissimi & ornamenta salus consistit ecclesia· quos dilatatio
nẽ per bẽ latitudo designat pariet ũ· spe uero & intentione om
nẽ ad caelestia erecta longitudo· ut cer ce· altitudo pariet

quae exordiũb· lapidũ supmucrẽ positus conflat plenus statũ ecclesiae sig
ficat ubi electi supfundamtũ xpi omis edificari sibi mucrẽ mordine prẽ
porũ curriculo succedunt sesequ· mucrẽ portantes legẽ xpi quae ẽ carnis
admplent· Duẽ quinunc apcedentes eruditur magistris rursu ipsi ali
os eruditi quasi supmucrẽ positis ordinibus quoq· lapidũ unus indomo
dñi sic abalius frẽa constituto portant ut adportandos alios & ipsi sufficiã
ant usq· adultimos quimfine mundi nascentur fructos quasi imo domus
dñi cacumine locati docentur quidẽ & portant abalius sed quos docent quos
ue flagitare tolerent ipsi nonhabent; quinudelicẽ parietes intrinsecus tabu
latis cedrinis operiunt· cũcordi fidelium amore inuicem redundant· sic cũ
cedri natura· pfectos hominẽs ursus documi typice denuntiat· Ita & ãi locos
opportunos celsitudine uirtutũ quib· adeandẽ pfectionẽ uenitur· ñimmerito
designat· Tegunt ãi omi lignis a paumto domus usq· adsummitatẽ parietũ
& usq· adliquearia· cũ electi a primis fidei rudimẽtis usq· adpfectionẽ bonę
actionis & usq· adingressu puritatis caelestis bonis insudare ndesistunt ope
ribus· cũ a primis ustis usq· adultimos incõsummatione seculi omis uirtutib·
student· quarũ merito iure uideant, prestari· qui xpi bonus hodor sum
dõ nomm loco; & texit paumtũ tabulis abiegnis· hoc quomodo factũ sit
plenius in libro paralipomen explicat· ubi scriptũ ẽ· stratum quoq· paumtũ
tẽpli pciosissimo lapide, marmore decore multo· Vnde patet quia tabulas ab
iegnis quib· paumtũ tegeret & nequaquã intra posuit· sed primo illud mar
mor pstrẽxit· ac deinde tabulas marmori suppositis· accrescẽtibus his duobus aũ
tibus supaddit ut insequentib· legit; sic ãi latitudo parietis multũ exsur
gat usq· adlaquearia pueniens· pfectus uirtutũ quib· electi adregnũ caelestẽ
unit· certe ipsos electos choros sibi & prempora uirtutũ succedẽtes
cant· Ita & equalitas paumtũ concordẽ humilitatẽ quã intemporali ad
positi socialiter inuicem carnate dicitur conuersantur· ñimmerito dem
Q duidelicẽ paumtũ pciosissimo erat marmore stratũ decore multo· Ide p
mor nox tabulis recte abiegnis· Quia animirũ imundos primo fidei firma
mumenda incorde ac deinde spiritalium uirtutũ latitudine est ornand
re· alioquin quidutilitatis habebat decor marmoris pciosissimi· ligna
lis obtegitur· Similiter aliquid tacite signabat· ac bonos amplitudine of
fortitudine fidei intemerate subsistendi ẽ docebat· Abies uero pp
titudine sui & robor dũ durabile· mẽ electos infima quoq· desideria
sperneret· Caelestia caelestiũ contẽplationi semper intenta· uirtute

quoq; pacientie singulariter excellentē inmcongruē demonstrat; Auriam
lumine quemarmoriac tabulis fabiegmis suppositis Ipsa ē latitudo carmi
tis: decor de puro &conscientia bona &fide nficta: q: sic aurū aliis pciosiss ē
mētallis: ita &eris eximior uirtutib: intēplo di: singli luce refulgēt:
Aedificauit qq xxx: cubitos adposteriorē partē tēpli tabulata cedrina:
apauimto usq: adsuperiora: &fec interiorē domū oraculi insem scōs:,
priorē partē tēpli occidentalē dō: abortu enī solis ingressū habebat
tēplū: &aboccasu domū interiorē: hoc ē sca sctōs:, Qd au tabulata que
interiorē domū abexteriore separabant: apauimto usq: adsuperiora ce
dr aedificata: nusq: adlcquaria significat quae xxx: cubnis erant insub
lim/e apauimto suspensa: ut supra ū dictū: sed tantū usq: adcubitos: xx:
altitudinis: ut insequentib: aperte legit:, Relictū uero erat suphaec tabu
lata aptū: &mane: bxt usq: adlaquearia cubitos: decē altitudinis: &cubitos:
xx: lōgitudinis: iuxta latitudinē domus: pquā nmurū tanuā fumi incensos:
dealtari thymiatis: solebat insca scōs: ascendere: adq: adarcā dni operi
endā penetrare;/ Inqua distinctione domus dni: par& figura mīsterii &a
postolo exponente lucie clariorē: quaprior dom inqua semper intro
bant sacerdotes: sacrificios: offitiō con; īmanentes pstense ecclesia: ubicun
die pus insistentes operib: dnō sacrificia laudis: offerri:, Interior uero dom quae
adposteriorē partē tēpli erat facta: ipsa ē pmissa nobis una mansio: Interior
quidē hac cuersatione nra exclu: qua inpsentia regis sui pspes: sibeatos:
angelos: &hominū sōll emmitas: agitur: Vnde decta bene merito seruo dr: in
gaudiū dni tui: s: priorē tēpore quae p hunus seculi labores: ad illius
situ pducim: Tabulata au quaria: q: domū abmuicē dundum: Ipsa sint
in caelo: quos nob aptione cottidie suspiram: &quantū dns donuerit
instantia donec aperiant: &intrare pmittit: aperta te habem: tanuā
piētatis: qua orationū nrarū elemosinarū ieiunios: cēteroq: operū
christianata pmittam: Hinc: eni qparies cedrinus: dom interioris: a
habebat insuperioribus: ptorū: ubi fumi incensos: intrat: Qua oculi dnī ap
p domū ei nocte ac die &aures: monitiones: seruos: suos: intendentes: &
portā latitudinē diffusae porbē ecclesiae;/ Atrare nq: tanuanatis: qd
amaquidē exteriori: sępe ostiū habet dom interioris: Typus fuit pfec
quarne quidē adhuc immundo: &remi sedomus desiderio s: ad caelestia
suspensi: &uelut incensa ture: fumū ascendentē insai: scos: emit
tunt: qsi pno amore flagrantes: crebris orationū

uocib·aures ſui pulſant auctoris Aptāq; late unuſ fum incenſor̄ mſuperiorib·
inuent quaquamto mundiores quq·lntris Aquaſi uciores celeſti patrie cō
morant·Tanto ciues adño cuncta quepoſcunt accipiunt; Bene aũ interior do
mus·xx·cubitor̄ longa facta ē ppt mſterũ ſcilicet gemme dilectionis dequo
ſupra dixim̄ que mhac mteri una exparte maxima elector̄ mtes induſtrias
ſimilis patria ceſſantib·aliarũ urtutũ operib·ſola ppetuo regnat·Porro xl
cubitor̄ erat ipſũ tēplũ pforib·oraculi; dixim̄ ipſũ tēplũ pforib·oraculi pſen
tis ecclie tipũ geſſiſſe·unde recte xl fut cubitor̄ qumumeratus ſepe mſig
nificatione pomit·pſentis fidelũ laboris quomodo qumquagenarius mſignifica
tionē future quietis &pacis·denario nāq·numero continent̄ pcepta·quor̄ ob
ſeruatione aduitā puenit̄; Denario equae ſignificatur ipſa quā defideramus &
pqua laboram̄ una pennis·Quadratus uero eſt mundus inquo padquirenda eade
una certamus·Unde pſalmſta congregandā ecclīā degentib·pudens agebat·
De regionib·congregauit eos·Asolis ortu &occaſu abaquilone &mari·&cedro omiſ
dom̄ intrmſecus ueſtiebat̄ habens tornaturas ſuas &uncturas fabre factas·&cela
turas eminentes·Dixim̄ decedro qdmſuperabilē urtutū uenuſtate ſignare·Quo
mmirū ligno omiſ dom̄ dñi lntrmſecus ueſtiebat̄·cūcorda iuſtor̄ ſolo bonor̄ ope
rū amore mteſcum habēque dom̄ mabulis cedrinis tornaturas ſuas &uncturas
fabre factas·cūde electa ſeſē adminicē pulchelrima caritas copula conectum·Ita
urcū immumerabilis multitudo fidelū unū tn cor·unū habere animū pcōmunis fidei
ac dilectionis ſocietate merito dicant̄·Nāq·tornaturę que muncturis tabularū
adponebant̄ urtutū exommb·fier& tabulatū·Ipſa ſ officia caritatis quib·adhe
cē fraternitas ſcā copulat̄·Atq·muna xpi domū toto terrarū orbe terrarū ce
Quae &ā domi hab& celaturas eminentes cūopera urtutū ſci nequaquā oc
gunt·ſed manifeſta expſſione foris omnib·qualis ſint ipſi quadagum me
muendi pfert·Omā cedrinis tabulis ueſtiebant̄·Nec ommno lapis aparens p
mpariter; &lapides puros ſiue paurum &tabule &uarii ſecū mixtis ut
deſignent ſeu uriq·diſtinctione cūparū ponunt̄·ut lapides unus ſint ſcilicet fi
ne fidei mumā candeq·regulā ſibimet adglutinant·tabule cedrine ſiue ab
ſēlaritudine uarietatū urtutū ſecdm ſpſſci·huma eadeq·fide ſibimet alteri
conexi·Auri lamine ſ ſcilicet ſupemmente ſcientie caritatē habentes·huiuſq·pa
re gratiſſimo adminicē conguidentes; q: trahearis apoſtolus una ſentien
plexus ē dicens·Nāq·mxpo ihu neq·circūciſio aliquid ualet neq·ppetuā ſa
der quae pdilectionē operat̄·fidei nāq·imuctę lapis figurā tenuit·Cedrinā
tionis odorifere; aurū transcendentis omā dilectionis·Veſtiuntq·lapidem pa

r ref tabulis cedrinis. Cū confessio fidei bonis ornū operibus. nec uiosa iudicēt ut
mortua. Uerū qualex in lapide scripta. doctrina uero euangeli plignū ē do
minicae passionis confirmatiue. Unde & populus ille lapide circūcidebat ipp
tio nos signo crucis consecramur in fronte. Poss nimēg rue parietes templi lapi
dei siue pauimēti pciosissimo marmore stratū cōx quinleg e fidelī ac pfectae unc
rum trpū tenere. Tabule uero cedrine siue abiegne nouū testāmī iustos indica
re quiudenter pdēmnuere abnegant semetipsos & sumpta cruce sua corrudue
sequuntur illū & quo utriusq. trepores iustos cōmunis glorie supne mansiōis
bunonis. Lapidib. ac lignis pciosis trau ē species auri argenti adnumeta laminarū.
Nec commentū debet uideri quodstupēhyem. porticūq. erat ante templū antiquo
figurā gestare fidelū. Ipsū ū templū cōx quipost marnationis dominice tēp
immundū uener. Porro domū interiorē regni celestis gaudia quae utriusq.
iustis dam figurare. Nunc ad dicam parietes lapideos antiquū di populī. Ta
bulata cedrina nouū atq; eas laminis utriusq. materiis pma designare. cūde
parietes templi & porticus & ipso templo & inscis scōx pari siue mō modo dela
pidib. & lignis & auro compacti. Multiplex nāq. ē induersis reb. earundē repre
tacio figurarū, sed & hoc dicendū quasiuer & in lege & ame scriptā legē plu
rimi quilegalū dño deseruirent nonoccidentes nisi mentes nisi furtū faciēn
tes nisi falsū testimoniū cētra pximū loquentes. honorantes patrē & matrē odi
entes proximos sic semetipsos. In adparietes porticus lapideos premebant. Luci
dū quinatiore pfectione relictis mundi negotiis & assūpta cruce sua sequuntur
dnm. quem ut apostolus scribit. ludibria & uerbera expti insup & tumeula & cru
cis. Lapidatis sectis trepetuis inoccisione gladii mortuis. Circuier inmelotis
pellib. caprinis egentes angustiati afflicti quib. dignus non erat mundus. In qui
bus manifestata trepora euangelii arta duxere euangelica. Quidnisi ame
nitatis templi tabulata cedrina importicu fulgebant quosum rosiq. quide reg
nis stue cōmunis quāuis immansionib. discretos recipit quasi porticus te
pide & cedrū In rinsecus ē auro coopta. Sunt in hoc trepore pplures qle
ctiemp ceptis quae sup cōmemoratum sufficere sibi credunt tamen si ad
uenire mereant. Salui q. ad pfectionē uenientes uendunt quae habebant
inb. dnm sequunt. memores promissi illius quo talib. in resurrectione misoli
um sedes perpetuale pdix honorē cē tribuendū. Amn dico uobis qd uos qui secuti
estis in regeneratione cū sederit filius hominis in sede maiestatis suae se
debitis & uos supsedes. xii. iudicantes. xii. tribus isrl. In adparietes templi albo
de lapide factos illi figurali ad cedrinas premebant tabulas utriq. prima adn

ppauelucis quasi aurilaminas quib decorent exspectant Smaragdinis lapi
des pciosi tabule ligni aromatici intaq auro coopta qa illi quum
lege dni immaculati ambulauerant &qui gratia euangelii pferte sus
cepерant puru unta &napfriuum Oraculu au immedio domus inm
teriori parte fecerat ut poneret ibi arca foederis dni hoc superius p
ocupando expositu e quia ut delie& interior domi secreta patrie cael estis
arca federis dnm saluatore inquo solo foedus pacis apud patre habem designa
re qui post resurrectione sua ascendens inceli carne qua exurgine sumpse
rat in patris dextera conlocauit Porro oraculu habebat xx cubitos longitudi
nis &xx cubitos latitudinis &xx cubitos altitudinis; qd dr xx cubitos altitudi
nis pie significat cedrinu quoraculu ide sca scoz abede exteriori segrega
bat sic &supra dixim; Oraculu uo ubi erat arca habebat ucenos cubitos in lon
gitudine &latitudine &altitudine ideft pquadru quamsupna illa patria u
bi rege xpc in decore suo uident oculi scoz sola caritatis diuine ac fratne gra
pma fulgent qd sequentib qquerbis astruit cu dr. &operuit illud arq uestiue
bat auro purissimo qde apte dicere quasupnue moenia caritatis gratia im caritatis
pleuit Sed &altare uestiuit cedro; altare dr thymiamatis qd erat ante oracu
lu Dequo paulo p subinfert storu altare oraculi tx auro Vnde intellegi
dat quodide altare delapide quide fuerit factu &cedro uestitu ac deinde auro
coopertu; significat au typice pfectos unta nstoz quequasi muricma oraculi
s positu quadesertis infimis delectationib desolo regni celestis ingressu cu
ra omne impendunt Unde bene inhoc altari noncarnes uictimaru sed
incendebant thymiamata quetales nadhuc peccata carnis &inlecebra
tionu inse nacture opus habent sed tantu orationu spiritaliu &eccl
sideriorii odoramta pigne intimi amoris inconspectu sui conditoris fo
Domu qq ante oraculu operuit auro purissimo &affix limmas clau
Domu ante oraculu pisentis ecclesie typu tenere dyam ubi na redi
amore flagrani ut nec du ipsu uidere facie auleam adfacie, Unde
hec auro quide purissimo coopta sine posito erat medio pariec
crea Oraculu naq uocat cu ut diuina hominib tangelica allocutio
tx quoru q reuelatione concedit Unde bene oraculu inadtis hoc
riori domo factu est quamsupna patria &angelorii nobis ursio ac
curio &ipsa di pisentia reuelabitur Domi ergo ante oraculu a
ta est quapfecti quq iusti inhac uita ubi necdu palu de patre audi
necdu palam patre uidere queunt fide &opus iustitie diuino or

alumore di areſe ut unctoꝛ ſ. X. ut cubitoꝛ ſ. alt̄ualiter quā denario ut ne ꝺ̄ꝛ
fruunt habemeſ mūdū in ſeſu ē chꝛiſti imagīē ſeruata ꝓpcuo ſcīre ꝺ̄ꝛ ſtiā
& cognare. quāpꝛīma condītione perper ꝺenariuſ nāq; x obolis conſtat & comment
ſe inſe nom regiſ & imagīē conſtituūt. quapp̄ & figuraꝛ regina ꝺelectabiliſſimaꝛ
grum. ubi & angeli ſcā imagine ſui condītoꝛiſ adquā ſpectāt ſēp manere ꝺelectabo
mne imagine ei quā peccando amiſerāt recipiunt. V. cubitoꝛ ala cherubin ꝺenariꝰ
binoꝛ ala cherub altera id ē x cubitoꝛ habentes ſimilare ale usq; ad ale ꝺextremitatē. Ale cūm ſcōꝝ hominū figura ponunt̄ uirtutes ſignificant eoꝛ quib; ad ꝺelectabile
ſēp uolare atq; inhiare cuſtodiā dilectione delectant̄ habere. Cuiuſmodi ſignificationē angeloꝛ ponunt
Alg; quidpiam quā grauā demonſtrant ꝓpcuo & unde fecunde ſelicitatiſ eoꝛ qui ſēp mora
bilib; miniſterio ſunt ꝓfiſtum auctoꝛiſ. uel certe quia ſpiritualis natura ſine
pēdeꝝ. nā rubicūq; uoluerint ſtāt quaſi uolando quietem. & hinc cuiuſ figuram aſſumpſe
rint ſtabiliſ oſtenſi. Bene ait ꝺ̄ꝛ quatuoꝛ x cubitoꝛ fuerat ala cherub una. & cubitoꝛ ala
cherub altera. quō uirtutes angelice; legē ꝺ̄ꝛ quā mōſi libriſ deſcripta eſt. inde feſſ. de
uotione cuſtodiam. diligendo indefeſſe ꝺ̄m ꝺm ſuū ex omnib; uiribꝰ ſuis. diligendo
& proximoꝝ atq; ſe ipſos. plenitudo enī legiſ caritaſ ē. proinde ut eoſ & ipſi ad imitā ē
angelica ſpiritū hominēſ electi eoſ atq; ē mes cherub unde ut nāq; ala eide miſit ephē.
quā unde hoſ ea ꝺem ꝺelectatione quaſe ſe ꝺ̄m ꝺm ſuū mō diligunt. Nam qq; ſe ſe ſecundā
tui ſocietatē deſiderant; ſicq; ſimul ala x cubitoꝛ complent. cū gemina caritaſ ꝺilectio
ne angeli de conditoꝛiſ ſui ꝓſemia lauāt. Dece qq; cubitoꝛ erant & cherub ſecundū miſtica pa
ꝛabolā. unū erat in duobꝰ cherubim; Duo erant facti cherubim; ꝓpter ſoꝛtem cuſtodē de qua
loquamur caritatiſ ſignificandā gemmaſ quā in duoſ carnaſ ſtare nō poteſt. Und
uator hoīes ad ꝓdicandū diſcipulos mittere curauit ut ita eos docere. eoſ qui
ꝺem ꝓdicarent. ut ſuā ꝺilectionē ſuāue omnia ee tenendi. Vnuſq; miſſus
duo cherubim quaꝺ ſparitaſ uoluntatis ſine cognatiōnis miſtica pa
omnē caden di ſtemeraſ uſione & gloriā illuſtrant; ſuſtinq; cherubim
riſ extendebant ut ala ſua cherubim. & angelaꝝ ala una parte
di tangebat parietē alteriꝰ. Alg; ut alteꝝ immobilia parietē replebat mun
Manifeſtū e ecclīe quā ꝓdicta ſ. quare cherubī immobile replere nō poſſit pa
rietē ē ſēp modo. Extendebant ut ala cherubim ad uolandū. quaſi ſingulaꝝ
ſummā ad obſequiū ꝺiuine uoluntatiſ parati; qd ut ala una tangebat pariē
ſub ſecundā alteri parietē. ad illa carnaſ adminiſtratiōnē quā nobiſ exhibent
tinē. Quia ale alteri immobile replere nō poſſunt. ei ꝺilectionē ſuā
ſtrictiū ꝺilectionē exprimunt; Bene ait ſequi; rex qq; cherubim quaꝺrata
immobile carnaſ ſublimatā. ꝺēnē uera ꝺilectionē ſuā hu

milizarū luce repleant. Nocendi sine q̄ mōr̄ fr̄ d̄ tabernaculū facere. fecit
duos cherubim aureos quos posuit in oratorio q̄d erat sup arcā. Salomon au-
tē duos alios duos multo maiores quos in templo poneret. sub quos alas arcā immedi-
poneret cū oratorio. & cherubi pricib. sicq̄ factū ē ut in tabernaculo quidem
essent cherubim duo. in templo aūt. Aduna ū eandēq̄ significatione utriq̄ pmul
scripturā ē opus. atq̄ augustus fieri Salomonē ut ex his doceret. q̄ multipla
ecclesiarū dominicā ecclesia latius erit gentib. sublimiras cuiuscunq̄ pau
dendā quiete condonare decorata sibi munere beatitudinis cōmunitate. ut deinā
qq̄ ex gentibus ad eande beatitudinē introductione congaudeant. Extendun
tur alas admuce sup arcā cū ad laude dñi saluatoris refert bonū omne q̄ accepit
extendit alteras alas ad parietes oraculi cuius & ab hominē secū videre laetant. cōsq̄
ad laudē alarū sanctarū sumitatib. tangunt. quos consortes atq̄ mutuos fuisse inter
ista sua purissimis exultant. Duos aūt aeque parietes alis suis tangunt. quasi de
lectu utriusq̄ populi inde ex gentes possessores seu habent aule caelestis utriq̄ multa
partes distinctio sit locali in utriq̄ populi sicq̄ maior sit festinatis mīnae bea
titudinis decessio ad unitate indē fraternitatis. Extendunt ergo cherubim ad utriq̄
parietē oraculi alas suas q̄ tangunt medietate partis unius utriusq̄ plebis unione qq̄
suae gloriae laude sui creatoris exercant. Nec solū de illo. quos secū unus habent
hominibus fruebuntur. sed unā agmina caelestia. sicut & nōs qui fortis adhuc posi
ti deprecandi. ad mīa clamāt cura gerant sedulā. Unde bene decem cherubī in libro
paralipomenon scripti ē. Ipsi aūt habuit erectis pedib. & facies eius versae erant ad
domū. q̄ nos ab huius erumna peregrinationis erecto cordis desiderium
tendere. sic ergo pedib. stant erecti. sicut alas suas ad utrosq̄ oraculi pari
tes. & facies habent ad domū uersas exteriorē. q̄ sic angeli sui ppēcue inno
centiae. sic deamnatū scarū incolis beatitudinē cōgaudent. uersi qq̄ quos in
peregrinatione conspicunt electos opē ferre non desinunt. Donec & illos
ad ecclesiā introducant. Omnes ēm administratorii spūs in ministerū missi
sunt propter eos qui hereditare capiunt salutē: possūt & ū duo cherubim duo testamenta figura
re. Cherubim miraculo ī facta. q̄ in consilio diuinae pietatis nob utriq̄ uti
liter & inoffensibili amore secta disposita ē. quando & qualiter. quibus auctō
ribus scripturā celeret. delegit oluarū ī facta. q̄ lucē nob scientiae tribuant.
Quam cernentes dei spūs in mentib. nris. & cahibite ī alm. q̄ per
fectam decalogi legis obseruandi producam. q̄do fidelit seruientes deinceps
uenturae ciuitatis regna ppetua obtinēt. Gemini habent alas. q̄ testamenta sua

sim sep adcelestia remisse repuerat dictarum. quhoc nr̄ [illegible] uictorib⁹ fruendū ē
demonstrant. Quinq; cubitos alā cherubim. & cubitos ala cherub altera. quamnomm
libemus ueri uarietate. secundum sos sui corporis sensus. nobis quia sunt humeris extendunt
tropus unū extendunt duob⁹ cherubim. quorum q; extasim scripture sanctę cuiq; existimo corpo
ris & uarietatis dominum de se gerebant. una & consona d̄ni uoce ad fide p̄dicant. Alterū chorū
lum mulierum. q; supra dictā femine ē cingebant. quatuor flumina paradisi. ad refectionem con
sentium. ecclesiarum orb⁹ iste unus paries. ille altera ē cingebat. quem⁹ testamentū ppe.
Antiquo di populū scripta. Nouū uero. nobis. qui p̄ mortem & resurrectionē dominicā. ad fide ue
nim & secundo pariete hoc ē septentrionali recte comparamur. quib⁹ p̄ fugam. ad terre
bras idolatrie lucem ueritatis cognoscere dantur. Uersas habem⁹ facies cherubim ad exte
riorē domū q̄m gratia quotidie huc foris stant. Nequere ipsā sedis pe salui fiem⁹ sus
dum s̄ libri canonici q̄ scriptores eor. q; regnum dei cultu illiq; conlaudantes mere
lis curam ac gerunt salutis. q; mis errantib⁹ apud ei precare interpellant.

Et omis paries templi per circuitū sculpsit ornatus celatura. & ut uno. omes parietes templi
per circuitū omis ecclesie populi. quib⁹ sup fundamentū xpi locatis totus ambitus orbis
repleat. Coepitq; fides edifitū coredere nouū membros suos pgemare. qui lapidum
preciosos. adpositione supaugmentare ndesistit. quemadmodū parietes uarius celaturis
sculpunt. Cuius rei p̄ssim sermo sapientie. Alius sermo scientie secundū eundē spm.
Alteri fides eodē spu. Alii gratia curationū unus spu. Alii operatio uirtutū. Alii
prophetia. Alii discretio spirituū. Alii genera linguarū. Alii uero p̄ssimo sermoni
& ut adillas uenam quas omis habere ualem uirtutes. Gaudia. pax. longanimitas. patientia. benignitas. bonitas. fides. modestia. continentia. ecclesiastes
Quadrus ecclesiarū sum. parietes quatuor mundi. populi. sculpuntur
res. Sermo euāgelii pollent. animos fideles. ad faciendū cuncta q. dns precepit. ad
cumulq; pueros. discernes examino p̄singula que occurrunt. Beati
repore & puro corde. & puro corde meo cantabo. & psalmū dicam
ne cuiquā uirtutū. opera impendam. ut abhinc nemo. nulli
cum ire cupio. Nulli possim blandimus auertere. q̄ uirtutum natura decens
te pelle. & ipsa sibi regula quasi me errore. opus proprium seruare apte p
ueta scōrū signat. quae & parata est. & sepe adsequū diuine uoluntatis ad
absq; diuerticulo eūdi cōplere longo usu didicit. usu exercitata
fecit me cherubim & palmas & picturas suas. ut q̄ p̄ mimemes depictas
egredientes. Cherubi q̄ imparietib⁹ templi. hic salomon celatos suos
dns. ad regula scripturarū sanctarū. in quib⁹ est multitudo scientie
uitam sui dirigere donat. Cherubi hic oculos in hoc mundo cultu

ubiapud
rp

[illegible] angelicor comites fatoris psmodulos suo docet mitari qm̃ymmo angelus ac ho
dib⁹ dum⁹ dilectione sincera conditor⁹ oppm̃i genꝰ palmis cum memoriã asserue
rẽ tributionis ex[illegible] manib⁹ infigit. ex eo minus albergo ut fricare labi queant. quomo
cedens tue sepe ante cor dis oculos habeam. sic pcurat⁹ animꝰ q̃ ipm̃ memet ipi dep
rime egredi ne[illegible] cumulis fanis earum operationes fidelib⁹ tribuit. Verbi gra
tia cera misericordie. benignitate. humilitatẽ. patientiã. modestiã. Templũ dñi
ex⁹ autẽ intrinsecus & extrinsecus. Intrinsecus & extrinsecus. monachũ & ipsum tem
plo significat. Lex ergo salomon templũ dñi auro intrinsecus & extrinsecus qua
re ex̃ pacificus & angelos atq; animas ruditer macule pfectæ ac plenariæ dotis
tionis a celeros⁹ mortalium ulcerare secreuit. XX

Ostiolum qd primo
Ex ingressu oraculi fec ostiola deligni oliuarũ posterioq; angulos. v. & duo ostia delig
ni oliuarũ. fec ostiola deligni oliuarũ. hoc ipsũ indicãs quꝰ exponere uolumꝰ cum
adiunc. & duo ostia deligni oliuarũ. unus quippe erat ingressus oraculi sedulo ingres
sus duob⁹ ostijs claudendi. rursusq; reserandi. ille aperiebat sic ecclã replũ sic portarum
ameretrũ unũ amplius habeant mysteriũ. Certum utiq; causa mysterii quinis dis
cipulis fidei unũ habentibus. Vnũ dñi unus in ecclesia pfectũ pbantibus. unũ in regnũ celes
tis propria fidei cultu sperandus introitus. Nã quodam cum ingressus oraculi testatur hoc
qd infernus domus sempiterna est. Cuiq; comminus uenies & apparet eum sumitates ex fo
ris seruari. unde oraculũ nappariens ultra exterius cubitum unũ fallor ostendit
dicit quodam erat ingressus oraculi & hinc & inde factus arcus quadrimembro crustæ
albus oraculi; cum ingressus ostiolum ostiorum significatione multiplicatur possit accipi. Nam
duo ostia spiritus & ministerio habitationem parua celestis introducũt. apostolos
dignum & apostolicos. qui apostolicos que unus quib⁹ claues regni celestis
figuræ quia ecclesiæ potestate ligandi atq; soluendi & dignos introitu reg
num. & reuniceos impios. ac sordidos excommunicando siue anathemati
zando arcere permittimur. & opera ultima quorũ merito ad regnum
celeste postea pquirenda ingredi debeãt possit ipse designare maxi
me scripturæ. Custodia uã legũ consummatio corruptionis & incor
ruptionis dono. Cupiditatis atq; sapientiæ deductæ ad regnũ pp & uitã qb⁹
bo. apte congruit qd eade ostiola deligni fiunt oliuarũ quarum pinguedo un
gi & homines pfecto fructu misericordiæ & operib⁹ lucisse ad domo
dum gloriosos exhibent. Immo omnes electi pannus lucis & pietatis ad ornã
tum parue celestis aperiunt. Duo tũ ostiola siue qdã ac primos
diligunt & angelos & homines dei. Neq; ullus eorũ intrare nisi pgemi
nata hanc dilectionem poterit mercede. seu quemuis populi fidelis

xaudet salicis & gentilis eade uice uanitas refert. Lostes habent angulos. v. q̃ sibi
animas elector. ulla caeli recipit. & corporib. immortali gloria palmas meditio su
assoros aperit. & alpsit meis picturã cherubi & palmarũ species & imagines sanct
de pmimenta & ex ea auro. Imagines quae latinus dicunt caelatura. quam rer
tũ operib. q: protũ orbẽ aeclesia misit suscepfecis exercitus illi papiae quib. fide
lib. cuia cõmissa & claues regni caelor. sdm. omni debeam solleitudine ministere unquan
tũ gradu pmmenti cõsentiant & emerito pcellant bone actionis. habent nãq. imse
picturã cherubim sculptã. cũangelicis imaginibus una. quantũ mortalib. possibile est.
& mente imitant & opere. habent & palmarũ species cũdoni supne retributionis fixa
sep intentione meditant. palma nãq. manus victricis ornat est. habent imagines
valde pmmenta cũ certissima bonor. operũ documenta. & quae nemo insipiẽs
parte in prava ullatenus sibi ear cunctis sese mouendis ostendunt. & huc omnia
sunt aurea limina sancta. cũ sic sepe dictũ & sep dicendũ e. caeteris uirtutũ floribus
speculis imaginis aeclesiae membris fulgor. sup emine amoris his aptalis & cum
uelũ fuisse addictũ uerba dictũ narrant. Fecq̃ quelũ inquid exhis aemeto purpu
ra coccino & bisso & ex eo cherubim. quod deorsis quidẽ gratia factũ est. ut ima
pariter deorsum & sursum eos oculos ferre & sine ulla mistura cunctis ostiola congrua
significatione animarũ aq̃ ingressu oraculi adpensius. ut sic ostiola congruis ho
minibus aperiebant. sic & uelũ reuelari erit quotiens aduenerint quib. insita sanctis
gratia. humus ergo uela sedula reuelatio secundũ legẽ aptione significat regni
mandatis. quae nobis pincarnationẽ dñi & saluatoris nri donata est. unde & bal
samo caelum ungi. ut ostenderet & gaudiosissimi q̃ nobis ipse consecrauit. sanctis
caelestis. deberemus ingredi. & mortem illo meritis de uelũ sessu ẽ medii
usq. deorsũ. ut apte docere & quasi figuras legales sursum ad finem uenien
tibus euangelii arcanaq. caelestia. & ipse caeli ingressus nadhuc apho
rismi significandus sui. ut q. ecclesiae xpi. pxam de omnib. aperiendus
di usq. ad tempora finis de uenturis demundo transiet. Bene deor
sum oculũ intrabantur exhac mixto purpura coccino & bisso sicut ecclesiae
xpi ecclesiae memorant. huic mixtus quippe quae caeli colore mirabili. sup mox
comparat. Purpura quae sanguine conchylio efficit. & sanguine ipsi pisces
rito sacramenti dominicae signat passionis. quo nos mirabiliter crucem nostram por
tare. Coccino q̃d rubeo colore flammeae congruae uirtus exprimit. amoris
munera dixerat. quae cũ dño quae cũ dño ambulauerat discipuli. Nunc cor mun
dum & ab dilo quae & munus & aperit & nobis scripturas. bissus q̃ de terra sum
germine nascitur. & longo artificio exeritur aurora. arq. ad

berre ꝓluerē ſpecie. congruſe caſtigationē carnis nre inſinuat. cuius qđ huma
rē ingenii exſicari nobis apoſtolus dicens. Mortificate mēbra uīa quæ ſuper
ra. formationē immundæ libidinē. cupiſcentiā malā. & auariciā quæ eſt
ſimul. ydolorū ſeruitus. Adquam ā eiusdē ſpūs hanc uelut ꝓluerā. ſi ſoſtendit
dicens. Obſecro uos frēs ꝑ miſerationē dei ut exhibeatis corpora uīa hoſtiā uiuentē
ſctām deo placentē rationabile obſequiū uīm. Interim uero cherubin. qui eiſdē. im. exi
mius colaribus confingimus. cū uniuerſis quę pīe agimus. uenerantur demonū relu
pangelus ꝑ ſidei. dñi dominice. ꝓtegim. Interim uelo cherubim cumbimus quæ
gimus. multitudine ſcientiæ indeſinenter uimur. reſpicientes ſēp ad eloquia di
uina. & ne forte aliquid ē calle aberremus horū intuitu continuo ueſtigia pīa re
gim. Lecto. introitu repli poſſet deligimus oluarū quadrangulatos. & duo oſtia
deligimus. ubi egreſſi. alterutrū. & utriusq. hoſtiū duplex erat. & ſe mutuē tenentes pe
rebat. ſic ingreſſus oraculi quo ad uocē dñi cherubiq. puenebat. introitu ſignifi
cat regna celeſtia. quo ad uſionē nīr conditoris ſupnosq. ciuū nos introduci ſpe
rami. ac deſideramꝰ. Ita introitus intēplū. primordia nre ſtructuræ ad dñi conuer
ſionis. quando ipſe mē celeſtia ingredi. ſpice demonſtrat. iſte. ingreſſus nrm
ad fidē. ille deſignat. adſpectum. unde apte poſtes huius introit quadrangulen
ſtacti. ſunt. ꝓpt. im. ſcā. euangelii libros quos doctrina fidei ueritatis eruditi. ſeu
ſpē utrutes principaliter. prudentiā. fortitudinē. tēperantiā. iuſtitiā. quarū
uelut fundamenta quodā firmiſſimo omis boni operis ſtructura innititur.
Prudentia ÷ nāq. qua diſcimus quid nos agere qualit unuſquiſq. deceat; fortitudo
ad ea quę agenda didicimus implen. quaſi in ꝙuerſiculo uirtutes ꝓpoſita
plectit dicens. Dñs illuminatio mea & ſalus mea. Illuminatio uidelicet
re debeamus edocear. ſalus uero uirtus hæc nos ꝓ agenda confirmē
e quid diſcernimus ne plus aut minus iuſto. prudentiæ ſiue fortī
dine inueniam. & quisquis prudentia ac fortitudine tēpe
ſtipulla contradictione nulli ex probabit. uirtus quippe ꝓ prudentiā
tēperantiā. iuſtitia ſequit; duo oſtia quæ in hunc ingreſſum
ac di ex. quæ bene alterutrū ſe facta ē dñr. quia dimu
ſor deo uirtus ſine altera nequaquā poſſit haberi. Omis ēm quere
ē. xpc ex do nrāſ. omis quid ligere eū quē nouit. diligit eū quem
nouerū dic. quomō diligere ſe in ſuū quę unde. & in quē nomine & quomo
diligere. Unde recte oſtiu exterius dilectio fraterna. interius dilec
tio dei legenda diuina. illa prior tēpore. hæc eſt dignitate ſublimior.
Capilla adhuc minor qui minore ꝓxim diſ cū qualitatum condit

debuit. Notandū sane qđ ingressu oraculi duoq̄ de fuisse ostia dixit. Sed
hoc duplicia fuisse ndicauit. Intrpli ū ide domus prioris introitus erat
duo ostia ut duplex eccē utriq. q̄mmitū ipsem ecclīa tale nos ingredi ad
cere uti necesse ē inqua dilectione dei & pximi pfide & operatione ppatiētia
& benignitate seruem. Infima au uita ubi dm & pximos mluce interne bati
tudinis q̄debim. sede utriq. dilectione gemitu abq. illo .prius habere. Immo
immagnā multitudine dumne dulcedinis fruem. Unde apte introitus me
moris dom duoq̄de ostia sed huic simplicia habebat. Nomen ibi fides necessa
rie ubi ea quae nunc credim & speram⁹ manifesta luce uidebim. Non
labor operū necessarius ubi mercede ppetua eox quae hic laborauim donabimur.
Non necessaria patiemur ubi nemo aduersi aliquid inrogat. Non munificen
tia benignitatis ubi nemo indigę opus ē. Hanc de ostiorū figura p modulo mo
sequemur parui uestigia differentiā. Uerū quia formā ipsius operis decor
gratia pulsū ē ut uno eodeq. triplici ingressu duo essent ostia, necesse ē eam
pariēt domus. quae .c. xx. cubitos habebant multitudine. nonnullos etiam
grossitudinis cubitos habere. Incautus mmitū grossitudinis extrema pari
ostia erant adfixa. ita ut unusquisque pariēs ecc ostiū utriq. & siue introi siue so
ris replū quisq. positus ostiū inspiceret. unus et poma pariēs ecclīe uideret & simul
& eccliam⁹ pariēs cū uicenox in longitudine & altitudine esset cubitox. in parte
ecclīe debuit habere grossitudine. quippe cum bini ingressu duo fuerint
ut uidelicet & aduersq. liter e hoc ē sint & foris equale pariēs ostiū pareret.
Eq̄uo easde pictura ostiū quis & pariet habebat. ueraciter uisus poma con
tū exterius pariet uidere. simū decoris gratia prendere. Illud mistice
pensatione pfiguram⁹. qđ uero descripti templi ostius scripturalis
bus equil mas & celatura⁹ valde commouet. operiturq. qui domus
opere quadro ad regulā q̄mmitū cade aroma fidei spei & caritatis
lumen quoq. ingressu sublimitē capium. quieq. omis electi pfectū mdum
pacium. Hāc ate ingrediēdis rudib. pfectu cuiq. capto discreta & con
dium. quatenus sacris imcuari misteriis. quandoq. hāc ad apiendā ci
dere puenant. XX. i. unoordine lignox cedri demirabiliter
Ut edificauit rex salomon. atriū interius trib. mrib. ordinib. lapidū p
um loquit de exteriori prius facere uidet. Verū in uerbis dei ubi
mento ubi ita scriptū ē. fec hāc atriū sacerdotū & basilicā grandē
in basilica. quae ex uere dei atriū ergo interius qđ uocat sacerdotū coeq
cordotes celebrare ineo ministrare ex omni parte erat replo circa

sed ab oriente unde templ erat ingressus multo longus a templo quā ab occi
dente plagis secretis. Quarum in una plaga id est in face templi fiebant mysteria
sacrorum ibi altare aeneum ad hostias diu offerendas. Alyx luceret ad lauandas eas
de hostiis ibi mare aeneum aeneo positum ad lauandas manus pedesq; sacerdotū cū ad
ministrandū intrarent. Habebat tū hoc atrium tres cubitos altitudinis ut ioseph
hus narrat quatenus ut ab ingressu templi cæteros plebeos & solos sacerdotes hoc
licere & significare. Circa eandem ad orientalē plagā ab aquā usq; populus hostias
suas & sacrificia inferebat inde suscipiendas a sacerdotibus usq; ad altare proferendas. De
exteriori uero atrio quatuor domus basilicæ grandes uastæ ita scribit ioseph⁹ ex
tra inclusū tū huius templi alia ædificatur. Nulla quadrangula schemate facta. En
gonasinas tamas porticus aequalitas. Æquitas excelsas & amplas per mundi partes in
eo constituens. Quarum singulæ ad unum quemq; ventum singulis angulis adtendebant ubi
autem eas una sub eodem tecto p̄ inobedientiā sacerdotū omnis populi quib⁹ purgatio
& observatio legitima non erat uti orabant. Huius uero porticus australis ventum
versus in pictura templi quā in pandecte posui. Ubi de ipsis in psalmo exposition⁹ come
morat triplici ordine distare. Primū inde lici & ordine ponens exteriorē sacer
dotū exomnī parte p̄ quadrū. Secundū eadē modo extra immas porticus un
diq; uersū ingressu exteriorē similiter excommunicare porticū interiorē. Sic. tem
plū ei⁹ formā ædificio. Præsidio abomni erat parte munitū. Facto pauimento sub
dium ædificat singulæ de marmore & parietib⁹ domorū interioribus. Hoc ē esqui
sitis picturis facies incolumis exterioribus autē solidis sicq; fiebat uti mos fuit
templi per gradus ceteris mundi distincta. Nūque in eas ingredie
mur ex more templi sacerdotes purificatum mulierē sacerdotū sacerdotes pu
rificari. Hyssopi uinculum & coccum sub diu ferentes. Ceteri sine pestis importunis
sacerdotes ingressus mox exeuntes mulierē rudo purificatā. Ingredi mū
lier & super quam ipsi steterant exgenib⁹ usq; ad sceptū purificatum
ut in pictura ita modo distincta reperimus breuiter adnotare curauimus
quæ ipse hæc uidens dicit esse. Nequaquā tā erudita uoluisse ne exemplū
ponere quæ nompe se prusiera ea cognoscuisse. Hæc loca quæ memini
graduū psalmi quinta incepit. Ecce nunc benedicite dñm omnes serui dñi
qui domo dñi astatis domus dei nostri. In his porticib⁹ hieremias & pphetæ
& apostoli uerbū populo predicabant. In ea quoq; dñs sedebat docens.
Ideo ut in parab⁹ pharisæi mulier illa delicta in adultera oblata ē. Ihs in ea
dem more clementes oues boues & caluos hos q; cuius more nomen adumbrant

ecclo. Inhis petrus & iohannes ascendū in templū. Et fuerunt ad ostiū templi qui dicit speciosum. ut intrans adorandū diceret. Inhis orabat omis multitudo populi quando incensū ponebat zacharie. angelus adstare thymiamatis apparuit. Cuiq. depcursoris dñi natiuitate predixit. Nonaū hec atria cū porticib. suis aspectū templi de longe aspectantib. abscondere potuer. quulocus in quo templū erat situ multo sublimior erat quā ubi fundate porticus fuere. Nā sic iosephus scribit exterme atrioꝝ fabrice cū in quadringentis cubitis eē creet. tantum aduertice usq. montis in quo templū edificatū ē pueneri. Hec quide de structura templi studioso lectori credidimus interponendū. Ueruūtamen q. cū scripturā sacrā referre cōmodū dix figuras misteriorū quas in ea ex historie cognitione simplicit uenit. Edificiū ergo templi interna atria sacerdotū. p̄fectoꝝ insā ecclesiā & sublimiū urbē exprimit uiroꝝ. Cui videlicet quia excellentia uirtutū dño. ut ppinquare & alijs uerbo atq. opere ducatū solent ostendere. salutis. sacerdotiq. & cleri nāq. & cleolatrie nomē accepit. quod sacerdotē ppere ducatū minoribꝫ debeat. quo nomine inscripturis mystice nisi alios ministrare ep̄i videlicet & ep̄bi. & diaconi utriq. censentur. qui utrumuis recte conuersationis ac doctrine salutaris exemplo. nec sibi me & ipsis tantūmodo. sed & pluribꝫ p̄ficiūt. quedā corpoꝝ sua ostiū uidentē scīm dō placentē exhibent. sacerdotale p̄ficiūt ministeriū exercent. Neq. episcopi solū & ep̄bi sed uerū omnis ecclesie loquebat apls petrus cui ait. Vos aūt genus electū regale sacerdotiū gens sca. populus adquisitionis. qui honore dignitatis & ea. in quo populus dicit. insignitus dicitur ipse ad mortem. hec dicens domus iacob & idumea ubi filius est. & ego uobis paro. eritis mihi regnū sacerdotale & gens sca. basilicā ut grandis ecclesie atria sacerdotū in qua omis populi multitudo adorare siue diuinis confluere solebat. Cui nalui in ea ecclesia uia mortis q. spiritalis mi lub. dic apls. Ego ei non potui uobis loq quasi spiritalib. quā paruulis in po. Lac uob potui dedi. nō cibū. quibus plusq. nunc quia adhuc carnalia dubitare multos nouimus ē in ea ecclesia. Ita ut pfectoꝝ numerus. si quando numero presumit tamen subcubitū ro. Unde ipse basilica huic grandis & ipluribus capit. Nec tam immerito templi deputari ñ dubitaris officiū. Nimpe filii atrii sacerdotū intromittit qui carnales quoq. & infirmi adhuc in ecclesia & si bonum fidei ac pietatis domo. uoq. adelectoꝝ sortē gerunt. longe tamen absunt ut illis. qui & qui fiducia pfant. Nonnū audeo aliquid loqui ex. q. per

me nonoffiere xpi inoboedientia genitū ubo &facies &ueru bonū certam cr
eatu curſu conſummatu fide ſeruatu decētro repoſita ē mihi corona iuſtitie
Accedebat quidē uulgus uſq. ad ueru ſacerdotū hoſtias ſuas ecclm uſq. ad
altariū deferebat ſuſceptas a ſacerdotib. atq. multarū oblatas oculis ſequebat
impſi &ui replū cū pcederet interiu ſui alonge dirigebat. Necdū ueru ſa
cerdotū intrandi facultatē habeat ueri deſeruorib. dūmodo quic
carnaliū mēdacia ſimpliciora dīo. diſpicit quando fidelit aliquādiu illi uota
piā tas offert. diligunt eū uſq; alonge mēplū dicātura ſublimiū diſcere &
admirari ſedulo gaudent &quoſq; uerū ſui imitatione ſequi nequeūt pie ue
nerationis ēplectūt affectu. Audent oſtia ſacerdotū multa rīgne ſacro ſco
ſtimu. qmagna magnor opera cognoſcunt adno pſpm ſem dignam accipi. ad
ſer &ſuas hoſtias ad ueru ſacerdotū offerendas dīo pillos. duborū quaſpiā
lem operationē minoru ac doctor &confirmāt exhortatione &intercessione dno
cōmendant. Offert &ui tūc oſtias ſuas ſacerdotib. p eos dīo cōmendat ſi cuiſcūq; qui
buſq. egentib. neceſſaria mundi hui⁹ quib. ipſi habundant ſūme mercedis in
tuitu dīo tribuunt admonente &dicente. facite uobis amicos de māmona īqui
tatis ut cū defeceritis recipiant uos īmāna tabernacula. Bene ueru ſacer
dotū trib. ordinib. Lapidū politor &uno ordine lignoru cedri aedificatū ce me
morat. Tres quippe ordines Lapidū politor fideſſpei. caritatis &rectē poli tor
quā certā neceſſe ē diſcendi ſollertia quiſq. quomodo credere qd ſperare ſine
diligere debeat dmoſtrat. Vnus uū ordo lignor cedri ipſe bonū operatione ſine
cupiſcentie ſimulationis exhibitū ſine cuius ſuſpitione fidei ſpei &caritatis
ſemulator dictū nīq. ē ſepius qd lignea cedri ppē odoris gratiā &imputribile
ſuū ſue potentie pferentia. ſunt quā de ſignant actiones. Ad hoc autē
quiſq; cōſcendūt electi qfide ſpe dilectione atq. opere do placere ap
petunt alta mentis gressu transcendūt pfectū eīmanto uirtutū cul
mine ſuos ſuperare ſuis uidentib. meritis ſtudent ſicq; ſanctoꝝ glori
am adipiſcunt. Nec ſolū ſpūales angelor ordinibus quā hominū ſeculāria
Anno quarto fundata eſt domꝰ mīſſo. Anno undecimo
menſe Iul ipſe ē menſis actū eſt pfecta ē domus in omni opere
ſuo &in omnibus ut conſtitit. Aedificata q. ē anno VII. Et ad
legoriae ſenſus quare dom dni aedificata ſit anno VII. quia omnis
ruſca eccleſia toto huius ſeculi tēpore qd ſex dieꝝ curſibus p
agit excelſa conſtruit. Immob. &ūſine ſeculi ſui quoq; re
mūi ad fine ipſa pduc. ad certū VII anni ſpacia obſignati

amone grauit spiritalis pqua ecclesia solu ursit aecclesia pcepit septē quippe
dom spūs scī enumerat ūtutes sine quib nemo ℓ fideli esse ℓ fide seruare ℓ me
rito fidei adcorōā potest peruenire iustitie. Qd aūi octauo anno & octauo ei
mīse pfecta domus mōm opere suo ꝓmunitis utensilib. Adfuturū sēm dieq. u
dini primō. quando adtanta ei pfectione scā ecclesia puenē. utquide amplius
addi possit inueniri possit. Iubebat ℏ tunc qdappius ille desiderator supplex
adno quereba dicens. Dne ostende nobis puta & sufficit nob. Sed nō tenendu
naserō questio quomodo dicat dom dñi immīse octauo pfecta mōm opere suo
& inumuerſis utensilib. cū sequentib. legū mīse septimo dedicatione ei cē ꝓ
placa. Neq. uī credibile ē. qd unquide annis templū aedificans salomon octauo
mense octauū annū pfecerit. sedusq. ad septimū annū. Nonū mense dedicatione
pfecta celebrarit. Unde potius uerisimile uidē domū uno anno ac uno mensib.
aedificata ita ut eodē mīse septē dedicationis sit celebrata sollēnitas. ac duo
decimo anno ipsius mīse ut uerba narrant populos salomon ad tabernacula sua
dimiserit sicq. ꝓxīa septimanā adueniente mīse octauo pfecta inuenta sit do
mus dñi & operib. undeq; & uniuersis & ipsa dedicatione prius complacita. Nisi for
te putandū ē ꝓ dedicatū templū aliquid adhuc utensiliū & ministeriū ei ad
dendū fuisse usq. ad ingressū octauū mīse accelerante rege ut omnino mīse sep
timo quiesceret totus sollemnis templū dedicandi acq. haberet reperiret utrūq.
templū uidelicet octauo mense mōm opere suo atq. utensilib. pferret & ipsa
septimo mense dedicaret. xxxii. Tali patre tyro certifice aetatis
Misit qq rex salomon & ulta hiram de tyro filiū mulieris uidue de tribu
nū sapientia & doctrina & intellectu ad faciendū ome op
uentionis adhibere salomonē fecit ome op. & hoc mistice gratia
fex quippe tyrus que uidue salomonis sui adhūpsit operis electi
uerbi ministros significat. quemadmodū & ut rex pulcre de filius
ris uidue dicit. inquā persona sole & nūquā ꝓsentis reperit ecclesia
pquam ut fuit uidelicet xpī morte gustata surrexit. atq. incelor
mitra peregrinante ab se reliquerunt. Nam laborandū mē exhibendo
do humi uidue filius sci ℓ ꝓdicatorē cōmīs electi uirtū filios ecclē
siae cū eā deserde ꝓdicatorib. nouū testamī speculū ejus
ephēs ℓ patrib. tuis nati tibi filii ēstituet eos principes super omne
Fecit ergo omne op salomonis hiram quidem doctore sci damnificare
fideli ministrum op. utriq. di operante quo illis loquendo forsitan uerum
aperuit quos intus illustrando ipse aduersa pordinauit aemā Ego quid

plantauit apostolo rigauit dñs ait mr emit dedit. fec hoc opus exacte quam
lis cõmittere uerbũ quem doctor extremus quibus hoc prae sumpserit ac
pseuerant custodire desiderent. quinq. &ã alius dicendo litus diffamauit
quoq. ipsi dicuerint rectas tragum derisnã. metallũ uilde eẽ durabile ẽ stan
atq. omnimodo sonos. & sinos duas columnas aereas x & cum cubitos altitudi
nis columni unaq. hae columne dequib. paulus ait. Iacob. cephas. & iohannes
quae dabant columne ee dextrae dederũ mihi & barnabae societatis ut nos in
gentib. illi ad mercationem. Quib. uerbis quasi exponere uult mysteriũ
columnarũ materialiũ & quidditatis & figuraliter & quare duae factae. Apti
naq. & doctores amoris spiritualis significant. Sorte nimirũ fide atq. ope
re & contemplatione ad sidera erectos. Duae ergo ad mercationem gentes & mercationem prae
dicando ecclesiã introducunt. habuit in porticu ante fores templi & in gres
sibus suo decore ac pulchritudine cuncta quaq. parte mirabiliter ornabant.
Templum dñi ee. quia nemo uenit ad patrem nisi per filium & sic alibi dicit. Ego sum ostium p
me si quis introierit saluabitur & quidditatem ostii columnae. aburtoq. latere contra
posite circumstant. cum multis sermonibus utriq. populo mysterium regni celestis os
tendunt ut siue ad lucem siue ad tenebras legalis quisq. seu exigoge gentilitatis ad fidem
euangelii ueniens. habeat pastores qui sibi ad salutis & uerbo demonstrent &
exemplo certe quod ex sede columnis in libro paralipomenon nascripti ee. Ipsaq.
columnae positae in uestibulo templi una ad dextram & altera ad sinistram. Ideo ad dextram
sacre columnae. utq. ita dispositae ut nobis & impressum & in diuersis magnetis partes
sancte oculos mentis habendi ee docent. Notandum tamen ubi haec sententia
dicitur quia posita quidem porticus templi & uestibulum templi uocabulum
templum legimus quia uestibulum & altare omnium sacerdotes in porticu
templi debere intelligi. bene autem utriq. columnae x & cum cubitos altitudi
nis memorant. Ter denis enim x & cum faciunt. Ternarius uero ad fidem pertinere
trinitatem sex ad operationem quia in sex dierum numero mundus est factus
Nam & ternarius sex multiplicando cum ipse ex fide una cognitione quae per
dilectionem bonae actionis accumulat columnae quae ante fores templi x & cum
cubitos est. cupiditatem quisq. egregius pulsa cum ea instituat. Nonnisi fidem
& infirmitatem nos ad tam magnam dignitatem posse pertingere. Quinque cubitos x tam
columni unaq. linea xii cubitos. norma est apostolicae institutionis qui
scripturae in omni columni unaq. cuiusq. doctor siue auditor seu gentib.
dicatae missus eatenus facere curat ac docere quae sui pastoris accepit ac didi
cit ecclesia. Ni si quis alii uiuere siue praedicare uoluerit & apostolica dicta

ſpremere t plio libru nouu quilib& ſtruere maluerit. nc nabſ colūna te-
plo di acceptā qđ apoſtolus ſtruā ſeq̄ cepit. quaſi exulture mercurſ ſiue
t elitonis tumde groſſitudine xu. cubitoꝝ limer nc̄uenit. duoqq capitel
la fc̄ que ponerent ſup capita colūnaꝝ fuſilia ere. v. cubitoꝝ altitudinis
capitellū unū &. v. cubitoꝝ altitudinis capitellū alterū. capita &c̄ colu
narū hoc ē ſuprema pars earū ꝑ corda ſ fidelū doctoꝝ. quoꝝ do deuoꝝ
cogitationib. ſic capita membra. ita ipſoꝝ oīa &c̄ma diligunt &uerba
Duo aū capitella. quib⁹ his capitib. erant ſuppoſita. duaꝝ reſtimta duome
dtarioꝝ. atq; obſeruantiaꝝ doctoꝝ ſc̄a uoce & animo ſubdunt &corpore.
Unde bene utrūq; capitellū v cubitoꝝ habebat altitudinis. quia nimirū v
libroꝝ ſcripturā moſaice legis cōprehenſibilē v etatū ſeculi &earū tota ec̄le
ſiaſtice ſtructure ſeries complexa eſt. Nouū uō teſtamētū nō ita nobis aliquid di
cit quēq; moſes ꝑdicando. phas ee ꝑdicare &pphe. & quaſi immodū rete
&catenarū ſibi inuicē miro opere ētexturā utrūq; capitellū colūnaꝝ fuſile
erat. qđ in libro paralipomenon ſcriptū ē. Nec non &ſi catenule ſi non
culo &ſi ꝓpoſite eaꝝ capitib. colūnaꝝ ſpecies. Utq; catenarū &ſimilitudo
rētis capitellis uarietate ſe ut rerū ſpiritaliū mīcis dequa dicamꝰ ipſalmiſ
Aſtitit regina adextris tuis in ueſtitu deaurato circūamicta uarietate hoc
ē muſtum ſul gide dilectionis circūamictum uarietate diuerſoꝝ charismatū id
eſt multiplex ē exercitatarū &creata expoſitio multiformis decoꝝ ꝓmul
gat. quecūuerbis ſcoꝝ ꝑdicatoꝝ fidelit. uſeubrando. atq; oboriendo
herent. quaſi colūnaꝝ capitib. ſuppoſite rete &catenule mirabiliter
onis cuncta. ſpectantib. ꝑbent. Septena uerſuū reticula in
&ſeptena reticula in capitello altero ſeptenario nūq; numero
deſignat. Iohannē adreſtante in apocalypſi qui cū uidiſſet ſedentem
bentem cornua. vii &oculoꝝ vii. mox exponendo ſubiunxit qui
unuerſa cū qđ ꝑpbea ſuus ſpiritus explicat. cū dicit ſeptem in
&requieſcet inquid ſup eū ſpūs dñi ſpūs ſapientie &intellectus ſpūs con
nidmi ſpūs ſcientie &pietatis &replebit eū ſpūs timoris dñi ſuper
reticulabant in capitello utroq; quattuor nūq; ternarius pe
deq; ſpūs ſeptiformis ut ceteri decori acceperunt. &ſic colūnis &duob⁹ or
circuitu reticulos ſingulos utrāq; gerunt capitella. duo quidē ordines
reticulos ingirant capitelli ſuiq; ordo. Implent uerſuū numero earū
nec earū ſecto capitello rurſus inſe ipſū quaſi circula ſe coredunt. Nec ſig
ſcemāti multi ſcindimꝰ ē quare duo ordines reticulos cū ſuis gemine diſcret

nis ee uirtute dilectionis qndo audelicā dñi ex toto corde tota anima tota
uirtute & proximū tanquā nosipsos amare proprium suū q. oīdo ille septē habā
aeyptiū rēuiculo quo ēdū abiq. gra ispi sēi potest amari nec poamus fieri sa
reuiculi hec ut regerem capitella hoc est undiq. ingyro circuderem qua
omis scriptura sce pagina circuito intellegi gratia poma aurea sonat
q. quis capitella & columina dum ait eloginos reuiculis funiculis
mutue dilectionis & reuiculis regum capitella cū sacra eloquia uirtutū dice
re. dono aurea undiq. plena eruestita sūt & nec ipse quae in scripturis mirel
legim carnalit late & nec ipse quae intellegim carnaliter pure & bone audeat
de reuiculis siue capitellis adiungi que erant suprā mirabiliter & malogranata
malogranata nāq. quorū natura ē una foris corticē multa intrinsecus grana
cū cādore apte insigniūt sce ponunt ecclesie que catholico omnis fidei mu
nimē munimen a electe ad unū sole includere. potest. an & unusquisq.
usq. usq. unā moresq. designare quinel utplurima uno cortice grana
circū plectens multa cogitationū uirtutūq. spiritaliū insignia ne forte
diffluāt firma fidei & humilitatis cunctā uallare custodia & apte prius
misterio capita columnarū malogranatis erant ingyro circūdata q docto
res sacri necesse ē priora uita fidelium ad memoriā reuocare corūq. sepe ex
emplis uerus suos ad sermones omni expurgare cōmonere ne sibi forte
quādoq. habā regula uxerint aut docuerint errem cui dicū sit de
reuiculis ut regerem capitella que bene ut supstimarē malogranata
ordine operis ipsius qualia grā fuer facta in circuitu capitellor a
tergo ordi. atq. ex ipsis malogranatis ordinem reuiculā quib. capitella ex
pedirē regerem. Per hāc. q. figura misteriq; uare reuicula supstimare
mandatis dñicis adnexa que adunā pene significatione siue psonatu
rum spiritalium semina uirtutes deum ut ab nasci & sacris imbu
antur ut donec audeat de deo missionē quā uirtute nulla po
Unde & apostolus scribens inquid q tribulatio patientiā operā
tur & patientia probationē probatio uero spē. capitella aū que erant supra capita co
lumnarū quasi opere sibi fabricata erant in porticu IIII cubitos q dem pulchram
gratiā claritatis perpetue atq. immortalitatis florib. redolens paradisi designā
tes malogranata. q d quinq. cubitos nisi euangelicus sermo qui mentē nobis
ad uirtutē illustrem uidimus promittere. & ut ergo quoad hanc puenam ostendat
ergo sci doctores promissum nobis lumen a regno celestis immensi euangelii la
bris ostendunt quasi capitū columnarū opus in se lilium cubitos exhabent

ubi notandū iuxta litteram quia cūopus lilii incapitellis .IIII. cubitos ee memoratur. Neq; addit ur
latitudinis aut altitudinis lectores utrique iudicio utrū latitudine an altitudine intelligi de 161.
beat relictū ē. Cōstat aūt absq; ulla prsus dubietate pcolūna quā xii. cubitos restis ambebat.
iii. cubitos habebat grossitudinis. Omis &em circulus quattuor habēs spatia Indumēto tantū ha
bēt circuitu deinq; mare aeneum quattuormēsū habebat x. cubitos. ut insequentibus
legitur. consequenter habebat xxx. cubitos in gyro. uerū qđ opus lilii. iii. fuisse cubitorū
siue latitudine seu designē altitudinē nihil omnino ratio figurę perspicua est. qnnisi p.
euangelium exoptatissima illa mundo uox insonuit. Penitentiā agite. adppinquabit enī reg
nū caelorum. quodū sequitur. &rursū &alia capitella insūmitate colūnarū desup iuxta
mensurā colūnę contra retucula iuxta mēsurā colūnę &inter amplitudinis quanta erat
&colūna cuius tam altitudo quanta fuerit minime narratur. hęc aūt capitella qualitatiq;
&quanta cunq; fuerint. nēnī mensurā eox aperte scriptura designat inore la liox
udentur. ee adposita dequorum factura siquid mystica cum inquirere delectat illam
regni pennis sub limitatem potest nonningrue designare quā nec oculus uidit nec aūs
audiuit nec incor hominis ascendit que pparauit dūs diligentibus se. Verum quia cade
sup nox sociās ciuium utriusq; populi fidelibus tributur rectę sub iungitur. Mala gra
na tox autem ducenti ordines erant incircuitu capitelli secundi. diximus enī mala
granata totius scę ecclesię uel singulox quoxq; fidelium typum tenere. Centu
rius uero numerus qui ad dexteram manum prim̄ peruenit. Non nūquam in &ne bea
titudinis figura poni consueuit duplicat aūt hic numerus mala granox incircuitu
capitelli secundi. ut insinuētur mistice quid utriusq; testamēti populus ad unandas
inxpo atq; ad &ternam uitę introducendus coronam. &fecit duas colūnas in por
tico templi cum textuisset &columnam dextram uocauit eam nomine iaphim firmi
simi liter erexit columnā secundam &uocauit nomen eius booz in robore dicens
lumna. ut supra diximus illox exprimit figuram doctox. qui primitiuam in
rusolimis instituerit ecclesiam secunda eorum qui ad pdicandum gentibus desti
Vel certe dextra columna eos significat. qui uerum uerum incarne dnm ephēm
pdixerant sed illos qui hunc tam uenisse &mundum suo sanguine redemisse
testantur &aptissimi li uocabulo ambę censebantur columnę cum una fir
tas altera in robore dictae ut una fidei &operis fortitudo cunctis in ee doc
monstrarētur. Nūq; temporis inertia tacite notarētur. ubi se non nulli
tores sacerdotes &columnas domus dī uideri atq; appellari uolunt. cum
prsus firmae fidei ad contemnendas sęcli pompas ad desiderandā bona mun
dialia nil habebant roboris ad corrigendos nil industrię saltem ad intelligen
dos eorum qui pre lapsum erroris

Hec est quoq; mare fusile .x. cubitor alabio usq; ad labium roboris trium cir cuitu. Mare hoc fusile in figuram lauacri salutaris qui in remis sionem pec catoꝝ emudamur factum ē. Nam q; sacer dotes in eo lauabantur ut uer ba dierum apte reciantur. Sacer dotes aut constat omis electos typice inscripturis uocari eo quod sint membra summi sacer dotis dñi nri ihu xpi & recte huic uaso scriptura maris nomen indidit in memoriam uide li cet maris rubri in quo prius pe trine cionem egyptioꝝ & populi dñi lbeationē baptismi forma precessit. Exponente apostolo ac dicente. Nolo patres nri omis sub nube fuer ē & omis mare transier ē & omis in moyse bapti zati sunt in nube & in mari. Sacramentum aut baptismi & unde nos bis mundiciam querit in hoc scto & unte nob ,& erna gloriam ymit ut in sum quod utrumq; in mari hoc aeneo una sententia designatur cum ee .x. cubitoꝝ alabio usq; alabiū plebatur .x. namq; p̄ceptis in legedñs omnia que facere debeamus ex presit denario atque mercedem benefactoꝝ significauit cum hunc in uinea laborantib; dandum ee predixit. Erat ergo mare .x. cubitoꝝ alabio usq; labium. q aprimo baptizato in nomine ihu xpi usq; ad ultimum qui in fine scti credentur us & baptizandus ē omis fide lium chorus una eandemq; uiam uentatis ingredi & communē deb & ad nō coro nā sperare iustitie rodundumerat in cir cuitu ut orbis uniuersus mygiro lauacro unde a sorde peccatoꝝ designaretur ee mundandus. Dequo bene subditur. V. cubitoꝝ altitudo eius q nimirum quicquid uisu quicq̄d dictu quicquid olfactu quicquid gustu quicquid tactu deliquimus totum cotidiana p ablutionem uiuifica fontis relaxat sed non sufficit ꝑ sistere peccatoꝝ sinon quisq; deinceps bonis fraudetur insistere Nec quia diabolus qui exerat de homine si hunc a bonis fraudet fraudem multiplicius redit facitq; Nouissima hominis prioribus; unde apte subditur & refacula .xxx. cubitoꝝ cui illud p circuitum refacula nam q; disciplina p̄ceptoꝝ celestiū uoluntatib; religamur post apte signari scriptura dicente lus triplex dificile rumpit quinimirum obser uatio man di quem cor dib; electoꝝ fide spe & dilectione supne rei bus firmae. Nullo temporalium rerum potest obstaculo absolui. Scalptura subter labium circuibat illud .x. cubitis ambiens mare duo ordines scalpturarum bifariatarum erant fusiles cum p̄dicti sint subra. quod refacula .xxx. cubitoꝝ mare circuierit. & nun

adhuc quod scalptura hoc subter labium posita, ex utraq;
relatione q uasertit in modu fiale repandu ac diffusum quo a. xxx. cubitis cir
cuitus quos habebat in labio usq; ad. x. e cubitos coartatum scalptura aui histo
ate que historias rerum aliquas imitatur. Vnde recte p scalpturas historiatas q. b;
mare circundabatur exemplaria sum priox tempox designata que necesse e nos
sollerter intueri ut uideam quib; operib; sci clo placuer abinitio qua obsti
natione insceleris b; p duraru quanta infelicitate obscelera perier reprobi
Erat bat sup. xii. boues equis b; iii. respiciebant ad aquilone & tres ad occidente
& tres ad meridie & tres ad orientem xii ergo boues. xii sunt apti & omis qui ui
ce eox regendam in xpo susceper ecclesiam scam. qui nimiru boues mare sibi
sup in positum portant. Cum apti aptoq; q; suc cessores inuncti sibi euange
lizandi officium pmpta implere deuotione satagunt. Tresq; ad aquilonem
& tres ad occidentem. tres ad meridie & tres ad orientem respiciunt cum inuniu
sis quadrati orbis partibi fide p dicant sce trinitatis. Quox posteriora uniuersa
intrinsecus latitabant. In trinsecus namq; latitant uniuersa bouum posteriora
q qua p mercede sci p dicatores impetrandi donent inimici arbitris examine
ta dispositu e. sed nobis qui ad huc foris sumus manifestom modis occultum quib;
tm hoc ee occultu. Nullatenus potest quod omis qui lauacru baptismi adsa lumen
accepit & uera fidem spem & caritatem debet habere. Nec sine his trib; uirtu
tib; quisq; aliquid um operari neq; inmare aduta ual &. Vnde recte subiungit:
Grossitudo au luteris tribus unciaru erat grossitudo eni luteris in mare firmatis
e uertatus in baptismo commutat. Neq; alit pficuum ee accipienti lauacrum
Nisi harum firma certitudo uera tu mentem accipientis simul & corpus
Labium q; eius qsi labium calicis & folium repandi lilii p labiu quippe
eius dominice passionis p folium repandi lilii pene facta claritas resurrectionis
exprimit. Duo milia baros capiebat mi lenarius namq; numerus
cione p fectionis sol & boni in scripturis qua nimirum denarius
quadratum solidum facit x. quippe decies deciens centum faciunt
lucis & figura ium quadrata sed adhuc plana e. Verum ut in altitudine
& solida efficiat multiplica. c. p. x & fiunt mille quop fecto numero
& insuprabilis & uelud con quadrata iustox conscientia designatur. Quo
eni uerius quadratum habet sic & animus electox nullo temptationis ictu
nouit ab ira sua rectitudinis inclinari. baros au hebreox mensura e qua
bath nominant. habent modios tres ipsa e & coephi quod illi epha nuncupant
sed ephi admensuram pene & uacuaru. siue quum. ut mici / ordei / leguminu / bene

uero ē inspecio b; liquichs. uino. oleo aqua. trag; baptis quia certe nor
ma mensure ē operis designat eppuncts & iustitie quib; hiq. remis
sionē pec catoꝝ baptizantur. Necesse habem instrui. bauis quippe
mille capiebat mare cum aqua baptismatis plebem iudeoꝝ abluens ad
regnum celeste trans mísit recipiebat & alios mille cum etiam tur bar
nacionum eodē fronte renatas & operib; iustitie confirmatas eiusdem
regni pennis fec ēe participes; & fec. pedes. x aereis or. iii cubitoꝝ longi
tudinis bases singulas & iiii cubitoꝝ latitudinis. & tertium cubitoꝝ altitudinis
Multifarie & multis modis una eademq; nra salutis sacramēta p figurantur.
Namq; idem apti uniq; aptici quip boues mare portantes designatis design
nant & iam p bases que portandis erant luteribus; p parate quomodo ipsi
luteres eidem lauacri spiritalis. cuius & mare typum gerebant sicut
dem ut uerba dierum narrant oīa in eis que in holocaustum oblaturi erant.
lauabant holocaustum aut dni generabilit omis electoꝝ multitudo potest
intelligi qua iuxta uocem p cur soris baptizate ab ipso in spū sco & igni
Sicut ergo sacer dotes qui in mari lauabant formam exprimunt eoꝝ qui
p baptisma efficiunt. sumi consortes sacer docii qđ est in dño ihū xpo
ra & iam holocausta eorundē figurā aptissime prendunt cū p ablutionē
baptismi gratia sci spūs implent. Luitur namq; in luitere hostia cum quis fide
lium aqua baptismi p fundit. offertur uero in holocaustū cum in ppo
sitionē manus epi donū spūs sci accipit. Quod uero adportandos luteres
facere poterat nri mysteria inter pretari quia ministri lauacri unita
tis gaudia beatitudinis quadenario solent numero figurari eos
dem uocem. Veriq; deisdem luteribus distinctē sequentibus; scripture
ex his posuimus ad dexterā partem templi & ex ad sinistrā
narii numeri sint intuenda mysteria utraq; & ēm par
tes posite bases luteriū utriusq; dī populo sacri fontis gratia de
ēe pandenda & ex sunt utraq; parte ut sic in expositione
ad ex cubitis altumē iadicium demonstarem. typice universas
tes: p. ex sensus corporis deliqueram p lauacrū baptismatis ēe remit
dit ergo in unoquoq; xii bubus suppositis unitas exprimit baptis
q: paptos toto erat orbi p dicanda. ut & eum p duos ordines luteriū
ce ostendim. q gemelitas cum iudea in unū fideiconsortiū p bap
tismatis erat unda colligenda. Quod aū. iii cubitoꝝ longitudinis & iii
cubitoꝝ latitudinis triū cubitoꝝ altitudinis bases singule fuere facile

mellectus ē. longitudo &ēm adpatientiam longanimitatis. latitudo ad dilationē dilectionis altitudo ptās & adspem supne remunerationis. iii. aūt sunt principales uirtutes quib; ceteras uirtutum instructura immunita & prudentia scilicet & fortitudo tēperantia iustitia & ideo quat noxerit cubitus longitudo & latitudo basiū quasi ꝑdicto resslue aduersa mundi & longitudinē exitū ac labor ꝑsentium foris tolerent seu cor indilectionē sui conditoris suosq; primos intima exultatione dilatent.

Semp operam dare uirtutib; curam prudenter indelicet inter bona & mala discernentes. Fortiter aduersa sustinentes cor ab apertura uoluptatū temperantes iustitia inoperatione tenentes. triū uero cubitos fit altitudo basium cū ꝑfectū uirtutum quas cum patientia malos & dilectione bonorum exercent continua intentione aduisionē sce trinitatis peruenire satagunt. & ipsum opus basium interasile erat & scapture interiunctiras. iunctiras dicere uident eas quib; ipse lutere um tra bule sibi mutuum connexe sunt ut scilicet unum. siue ex tabulis una fiet & base. Dicat scapturas baseos interhas iunctiras idē impsis suis lateribus; ante & retro dextra & sinistra & supra quoq; habuerint subdendo apertur cum dr. intercoronulas & plectras leones & boues & cerubin & iunctiras similit desup; Nonergo plana erat ulla exparte superficies basium. sed undiq; uersumisticas scapta figuris quasi membris immo umbra eorum conuersatio uirtutum omnib; gratia ꝑtendit. Neq; aliqua illos horamanis & uacua ꝑterit inquapius uacare operib; t sermonib; t carne cogitationib; desistant

Coronulas quippe inse sculptas habent. cum adingressum uite pennis infatigabili desiderio anhelant. plectras habent cum interdesiderata uitae celestis queritur numquā firmae societatis quae iuxtae uinculadissoluunt. habent interea & plectras leones cum ira adsperanda celestia animem erigunt ut ꝑ[illegible] primos dilatent ut impeccantes quosq; quisibi cōmissum seruare ministerium exercere nonardent. habent cum leonib; boues quando ipse corripiendi cum spū mansuetudinis exibent. Quando inseruo [illegible] fissam habere ungulam discrete accionis ac loquele nūquā uer[illegible] mis uelut rumminando more uoluere cessant & sup leones & boues qui[illegible] dependentia sup leones quippe & boues lora dependunt. quando sci[illegible] ueritate distinctionis quapeccantes iudicant & in mansuetudine lenit[illegible] nitentib; remittunt iudicii sui tamenti auctoris. Ne forte inuste li[illegible] soluendo quempiā iam iuste ligari ipsi haleo cuius iudicii errare nequit me[illegible]

Tre uirote ꝑbase singulas & axes aereos & ꝑ iii partes quasi umeruli sub[illegible]

Tre lutere fusiles contra se inuicem respectantes. IIII rote inuisunt euangelio[illegible] qui apte sime rotis compariantur. q sicut uolubilitas rote citissimo cursu quoci[illegible]

ducatur curru. sermo euangelicus iubente dño ꝑplos uniuſas inbreui mundi pla
gas impleuit ſicut rota ſuꝑ impoſitum ſibi curru interius ſubleuat. & ſubleuatum quo
animꝰ dirigit portat. Ita euangelica ꝓdicatio mꝫtes electoꝝ aterrenis cupidib; in
celeſtia deſideria ſuſpendit. ac ſuperas adꝑfectum bone actionis ſiue ad miniſte
rium ꝓdicationis quo cumq; adiuuant ſpiritus ſancti uoluntate ducit. Nanq; in ſeqn
tib; dr̃ q̃ rotales erant rote quales ſolent incurru fieri. legimus aũt de ſuis curru
ſus di. x. in multiplex. in lectionibus; Si ergo baſes litterarum ſcī ſunt doc
tores qui lauacrū nobis unde mininiſtrant & rote quaternæ baſium quatuor
ſunt libri euangeliorꝝ; Quid axes rotarum qui baſes ꝗſtant. Niſi ipſa eorun
dem ſunt corda doctorꝝ quedum ꝓ ceptis euangeliis ſedulo intendentia eos ab
imis ꝙq; ꝗpꝫ & ſtudio ſuſtollunt uelut immiſſi rotis axes altius baſium ꝗſtra ſubleuant
Porro umeruli quirotis ſunt poſita neq; delabi poſſint obſiſtebant ꝓ coniunctum
ꝓphārū quib; euangelica & apoſtolica ſcriptura nec uiuentium in dubium
forte uenit confirmatur. Beneaũ dicitur quodumeruli quip. iii partes
ſubter lutterem erant poſite. contra ſe inuicem fuerunt reſpectantes ni mirum
omnis ſcriptura ꝓphetica ſibi m & inuicem conſentanea ē. ut pote uno dī ſpū con
dita. iii aũt fuerit ꝓ baſes ſingulas ut meruli uidelicet iuxta numerum rotā
rum; Non ꝙ q; muſum tantum libri pphetica ſed q; omnib; q; locuti ſunt
pphetæ & moyſes dicitur iii euangeliſtarum teſtimoniū ꝓ buere ut ex con
ſenſu utriuſq; teſtamenti una fides & dilectio xpi nra omnium corda firmar
Oct qq; lutteris inferioris ecus erat in capitis ſummitate & quod formoſecus appare
at unius cubiti erat totum rotundum partem que habebat unū cubitum
& dimidium: Oct lutteris unius erat cubiti ꝓpter unitatem confeſſionis & fidei
Trinitatis in confeſſione patris & filii & ſpūſci baptizamur dicente apto uni
uerſa fides unum baptiſma unus dr̃ & pater omnibus & ipſum oſinca
bilis ſummitate ut ad celeſtia nobis regna ꝓ baptiſma ter eſſe factum
Quod uero lutter in amplitudine cubitum habebat unū & dimidium
ſignificat perfectionē & intellectum contēplationis integer & ternū cubitus
ꝓfectionē bone deſignat. actionis quam abſq; ulla dubietate ha
bebat illo de quo temptatori ānaquo dñs aiebat. Numquid conſideraſti ſer
uum meum iob quod non ſit ei ſimilis ſuperficialem hominem ſimplicem & rectum ac timens
deum recedens a malo. ē uero altior cubitus diuine uiſionis quem ex parte non nulla
cognitione in hac adhuc uita rectis fidelib; donari conſuetum ut idem iob deuicto
aduerſario cum dño loquens ait. auditu auris audiui te. Nunc oculus meus ui
dit te. Scriptū namq; ē in ſequentib; una rota habebat altitudinis cubitum

&semis &paulo post insum mittare aut basis erat quedam rotunditas unius & dimidii cubiti magfabre facta ut lut desup poss & imponi. Verum quippe mensura unius erat cubiti & dimidii quinimirum ea fide in fonte unde lauamur ut peccatorum ueniam adepta introire mereamur. Quamuis sine peccato dum hic uiuimus esse nequimus. ipsam uero uitae celestis dulcedinem gustare ex parte ac diligere in hac interim uita possimus aut uidere nullatenus ualeamus rotae quoq; uno ac dimidio cubito mensuram q; scriptura lectionis euangelice. Qualiter hi qui perfecti esse uelint uiuere debeant ostendit spem q; nobis aeternae retributionis in presenti demonstrat.

Ipsa uero retributionis illius qualitatem in futuro nobis pandebat simul & donandam esse promittit basem & iam ipsius unum habebat cubitum a semis sem amplius infimitate sui ubi lutere reperet. quia ipsi doctores summi ac ministri lauacri salutaris opere quidem perfecti in hac uita fulsere sed luce contemplationis ex parte sunt frui. unde & ait ex parte enim cognoscimus & ex parte prophetamus. Cum autem uenerit quod perfectum est euacuabitur qd ex parte est. in hunc modum fere ex basis fusura una & mensura scalptura q; consilium fecit quoq; x lutheres aereos quare. x sint basis facte totidem q; eis suppositis lutheres super eam dictum est quod uero una erat fusura mensura q; & scalptura consimilis omnium basium siue luterum non mea significatione factum est q. equalia possint esse omnium merita doctorum sed mea potius quod una fides euang quo insituuntur unum est sacramentum baptismi quo abluuntur. un idem q; est spus quo omnes consecramur electi. tam & si donationes habeant diuersas in ipso spu qui diuidit singulis prout uult. xl. batos capiebat lut unus quadragenarius numerus sole magne professionis tenere. quinimirum quater denis factum. x l; x autem sunt precepta quibus nra opera no in lege diuina prefigurae. nu uero euangeliorum libri in quibus incarnatione dominice incarnationis celestis patrie nobis est pacem faciens & q; omnes qui ad ministerium sacre baptismatis prodiere cum sacramentis euangelii fructum debent recte operationis ostendere lutheres singuli in quibus holocausta lauabantur. xl batos capiebant sequitur erat q; in cubitos siue malitudine seu latitudine significatus intellectus misterii in primitiue lut enim unus. in erat cubitos. t ppter euangelii libros in quibus forma nobis baptismatis prefigurae t propter indumenta lesuritarum quibus quisq; fidelis simon frustra fidelis esse in fratre certe ppter in mundi plagas quibus lauacrum salutis ministratur dicente psalmographo quos redemit de manu inimici. de regionibus congregauit eos

abolis ortu & occasu abaquilone & mare q̄uero supradixit partter̄ que habe
bat unum cubitum & dimidiū & neq; ibi altitudinem an amplitudinē
significare & adiecit uidet̄ q̄ fundum ipsius luteris huius ee amplitudinis
uo luerit intelligi quod exmensura mfallor basis inqua posuisset quis
q; luter facilli me contingit. quae ta scribitur insummitate aut basis erat quae
dam rotunditas unius & dimidii cubiti ta fabre facta ut lut̄ desupposs & in
pom latitudo ergo fundi in luteribus unius erat cubiti ac dimidii. ipsa uero
capacitas luterum mi habebat cubitos sed utrū in altitudi an in amplitu
dine an in utroq; dicat qui nouerit & confitetur. x baseś y. ad dextrā
partem tēpli. & y. ad sinistram. Dextram partē templi & sinistram non
intus in ipso tēplo sed ante tēplum dicitur ad orientalem plagam u
de lic & in atrio interiore quod sacerdotum ppria uocabatur.
Y. aut posuit ad dextrā partem templi ppter iudeos qui solent iustitie p doctrinā
legis antiquitus uti solebant. & u. ad sinistram ppter nos qui ceco diuitus
cordi seruitutis adhereb̄am eius qui ait ponam sedem meā ad aquilonē
quod ē aperte dicere illis incordib; requiescere desidero quae alue
uertatis & flamma diuine caritatis aliena ee considero.

Mare aut posuit ad dextrā partē templi contra orientē ad meridiē
& hoc modem atrio positum ē. ad orientem quo aut ait ad dextrā par
tem templi hoc ē quod repetit dicens ad meridiem ingredientib; enim
orientem ab oriente primo diuertendū erat ad meridiem ubi mare in ipso
templo stabat ad lauandum sacerdotib; paratū deinde p gredientib; in
templum erant luteres ad lauandas hostias utraq; p posita intra hos basis
enea. y. cubitos longitudinis & y. cubitos latitudinis. & trium cubitos
altitudinis in qua stans salomon dedicabat templū. deinde ultra p gre
diebatur altare holocausti contra meridiem atrii
templi siue uestibulum in quo erat columna aer-
templi quod ergo mare posuit ad dextrā partē templi sig
nificat plauacrum baptismi ad regnum celeste quod iure uoca
ri fieri debere puenire. quicumq; renatus & baptizatus
saluus erit. Namq; ubi dextra simul & sinistra in bono accipiun
tur & gemelitatē ut in expositione lusium supra diximus t pre
sentem ecclesiae uitam & futuram t lasciui & infirma t aliquid designa
tius modi ubiuero absolute in bono ponitur dextra & ferme sepius qua
dia demonstrat; quod uero contra orientē posuit mare ad eundem ..

prope eandem significationē respicit· qđ iudelicē perlauacrum sacri fontis speldor nobis interne
claritatis apertur· qđ ad meridianum latus atrii significat fideles per acceptionē sc̄i sp̄s
adflagrantiam solere uere caritatis ascendi feruor· Ē enim meridiani solis consuetu
inscripturis ardorem dilectionis & inluminationem significare sc̄i sp̄s perquē eadē
dilectio diffunditur in cordib· electorum XX· VI·

Omnia uasa quefecit hyram regi salomoni in domo domini· De auro cahlco erant
in regione iordanis fudit eā rex in argilloso terre· Apte in regione iordanis fusa sunt
uasa domus dn̄i· In quo uidelicē flumine dn̄s n̄r· baptizari dignatus est eiusq· tactus
undis aquarum nob elementum in abluționem peccatorum conuertit· & quid
omne fidelium baptisma quo dn̄o consecrantur in exemplum· celebrantur bap
tisma illius· quo ipse aquas sc̄ificauit recte in regione iordanis uasa sunt dom
dn̄i facta· Neq· enim alit uasa electionis & misericordie fieri possumus· Nisi
& baptisma eius· quod illo in flumine subit respicientes & ipsi uitali flumine
satagemus ablui· Notandū aut qđ non tam in regione iordanis sed & in cāpestri regio
ne illius facta dē eorū uasa· significans multiplicationem fideliū· que non solū
in iudea sed & in oīm nationū erat latitudine futura· Expleta propheta que
dt gaudebunt campi & omnia que in eis· Argillosa atē terra de qua factes
forme ad fundenda uasa dn̄i quemelius qua scriptura facta de qua regulā
bene uiuendi accipimus ualē & intellegi· quasi eni argilla ignib· durata
formam uasis dn̄i quanta & qualia fieri debeant exib & cū nobis cū nob scrip
tura regulam iustitie qua sequamur ostendit sc̄orum q· nob ex
empla qui in igne tribulationū inuincibilis perseueraue
in omnib· sequenda premostrat si uasa in domo dn̄i electa
ac preciosa ee concupiscamus aes quoq· igne liq· factum
argille formas ingredit· quo uas possit aptū ministerius
celestib· effici cū ipsis salubrit humiliati & flāma siue
diuine caritatis siue & iā humane aduersitatis emolli
ti uia patrū bene operando intrā in ad premia
patrū bene currendo p̄uenia XXVII·

Fecitq· salomon omia uasa altare aureū & mē
sa super qua ponerent panes p̄positionis aureū
Altare aureū corda significat p̄fectorū ius
torū in ne caritatis & castitatis luce chorus
ca quorū sublimitatis significande & iam

170. locus conuenit eiusdem altaris. Habet enim ante oraculum sci sco[rum] ut in factura tabernaculi manifeste legimus. in quo uidelic& altare non hostiarum sanguis neq; li
bamina sed thimiata tm incendebantur. quorum fumus ad superiora ascendes. operiebat
are& atque oraculu odore suauitatis imple. ut in quo figura exprimebatur scorum.
quidem neglectis temporalium rerum cubitis. tota intentione celestia quae
uelut intus in uicinio oraculis posita. ne longe remota uelo quo templum &sca
scorum diuidunt. quia corpora tam terra incolunt. Ceterum sedm interiore
hominem tota habent conuersationem incolis. Ascenditq. ab huiusmodi altari
fumus incensorum intra sca scorum ubi area est recondita cum oratione scorum fla
ma caritatis excitate ad celum usq. perueniunt ubi xps est in dextera dei sedens
Non enim in hoc altari sanguis hostiarum sed thimiama tantum incenditur. qua
les uri non habent opera carnis & sanguinis que in altari cordis immolantes deo.
mactant sc& solummodo lacrimarum & orationis deuota. p desiderio regni
celestis offrt. Fecit qq altare aeneum. xx. cubitorum longitudinis & xx.
cubitorum latitudinis. & x cubitorum altitudinis. & quidem altare thimiamatis
moyses fecit in heremo habens cubitum longitudinis & alteram latitudis.
& duos cubitos in altitudine quante autem magnitudinis hoc sabo non fecit
scriptura nondicit sed tm quod ad altare aureum fecerit dicit. Constatu
q tm facere non potuit quantu fecit holocausta q si. xx. cubitorum in lon
gitudine & latitudine factum eet tota tepli latitudinem imple
re& quanto igitur exterius erat positum altare holocausta qui
incensi quantum q. mensure genere oblationis acultate me
talli ignobilius fuit tantum quantitate tm sure & hostarum
frequentia p stabat. q nimirum plures sunt multo quib. dica
tur sus aduitam ingredi serua mandatur. qui quos audire
delectat sus perfectus esse. uade uende que habes
& da pauperib. Nec tm humana mensura altaris mystica
ratione cara& & numero habet enim. x. cubitos longi
tudinis & totidem cubitos latitudinis. & x cubi
tos altitudinis. De quo quidem numero supra
in expositione templi & uestibuli eius dictum sed
& nunc dicendum breuiter. q si altari holocaus
ti

illorum inecclesia· Typum tenẽ quisuam corpus & animã dõ consecrare pigne amors illius querunt pseuerantia horũ in bono operatione· plongitudine altaris ãplitudo incarnare dñi & pximi plattudinẽ· spes in expectatione diuine uisionis paltitudi nẽ figuratur· Quod aũ longitudo / & lãtudo altaris ui cenorũ erat cubitorũ magnã utq· perfectionẽ designat eiusdem indefesse longanimitatis ac fingere dilectionis quiper utriusq· testamenta nobis obseruantium tribuit· quat eni quinq̃e numerũ numerũ complent· Y· aut libri mosaice leis· IIII sunt euangelice libertatis & cum ad intellegentiã atq· custodiã legis spirita lẽ inlustrante euangelii gratia peruenimus uicenariũ profectio numerũ pficimus· fitq· idem numerus in longi tudine & latitudine altaris cũcorda electorũ docente utroq· testamẽto & ad iuuante ipso uno utriusq· testamti auctore· & perseuerantiã boni operis & ia in persecutionib· seruant· & hilaritatẽ dilectionis & ia in eos qui persecutẽ exhent· Denario aut numero spes celestiũ premiorũ sol& designari dñõ ad firmante cum eos qui in uinea magni patris familias laborant denario remune randos scr̃t testat· & idẽ altare qd in figura factũ est electorũ ob significandã eorũ uitam perp&uã· x· erat cubitus altũ· cũ uero dictum ẽ quia fecit salomon altare aureũ additũ est comanio· XX·VIII

ET Mensã sup quã ponerent panes propositionis auream mĩsã aut aurea spiritu ra est facta spiritalis intellegentia claritate foecunda· de qua psalmista dnõ paras ti inquit in conspectu eius mensam aduersus eos qui tribulant me· Nonẽ nos aduersarii tribulantes ad errorẽ inflectant mensã nob condit̃ scien tie celestis p quã in fide ueritatis confortemur· panes nãq· ppositionis doctores quorũ ut opera nob & uerba salutaria & de exemplũ uitẽ semper in diuinis paginis quis quis pene quer t inuenit· Vnde apte in exodo XII· fieri cepit fidelic& propt apostolos XII· p quorũ um & nob scriptura testamenta condita est & instrumẽta ueteris donante reuelata mysteria quo nimirũ numero in dñi idẽ apostoli sed ti qui uerbum p dicando pabulũ ute fidelib· ministrant· qua diuis ipsam doctrine formã quã ad nõ apostoli accipere secum· qd uero v die rum legim· quia fec salomon mĩsas decem posuit q· eas in templo· V· & X· ad simfonias fialas quoq· aureas· c· non has mĩses tam ad panes ppositi quam ad uasa dni postanda facta ecr credibile ẽ fialas fidelicet quas pars facta scriptura refer tymia materia duribula mostariola· & ceteri que insequentib· legunt· nam paulo post in eode uerbo ri uolumi

sub infertur fecitq; salomon omia uasa domus dei altare aeneu & mensas
super eas panes propositionis ut pluraliter numerum pro singulari poneret more scrip
turis usitatissimo ut in libro numeri filii autem israel prevaricati sunt mandatum
& usque pauerunt de anathemate cui achan soli us & non plures filii israel hoc fe
cerint & certe quia panes propositionis solebant ante sabbatum coqui ut in sabba
to mox poni possent in mensam propositionis potuit fieri ut panes novi nouiter
coc ti mox illis mensis imponerentur ibidem q; nocte illa seruarentur opta donec
primo mane ablati ueteribus sup mensam propositionis ponerentur cali di non aut
hem mensem x· aliquam unius mensis propositionis discrepant · nam sic una mensa
xii panib; onusta unanimem totius scripture concordiam auctoritate apo
stolica munitam designat · ita non immerito x· mensis aurea diuina legis
& prophetarum eloquia figuratim denuntiant · quet refectionem nobis uerbi dei
quasi panis propositionis offerunt · & nobis exempla fidelium quasi positorum
inseusorum hoc est dei claritatem & miracula pro ponunt recte autem
quinque sunt mensae non solum quia legis latore · y· uoluminibus scripsit uerum etiam quota
testamenti ueteris series v· & actus sancti complectitur · Geminato uero numerus men
sarum quinarius x v· ad dextris · v· a sinistris ponunt · cum post incarnationem do
minicam eadem scriptura siue uetus quae dei populo iudeofolica agendi committitur
siue euangelicis plena figuris ostendit · quae quondam antiquo dei populo nuda
litteram solum intellegenda esse pucabat · Et candelabra aurea · v· a dextra & v·
a sinistra contra oraculum ex auro primo & quasi lilia flores & lucernas desup aureas
enim mensae inter po sitas scripturae recte ponunt quia & sanctorum usum
uerbi dei ministrant · & usa fere ministerii celestis id est uisorum nobis accus
tum proponunt · ita & apertissime per candelabra eadem diuina eloquia figurant ·
qua lucem sapientiae errantibus proferunt · hinc enim psal mista · lucerna in
bus meis uerbum tuum dne · & lumen semitis meis hinc & salomon ait q
uia lucerna est · & lex lux · quare autem · v· a dextris & v· a sinistris sint posita
bra exhis quidem mensis tractatum facillime patet · cum uero dixisset · v·
& v· a sinistris conuenienter addidit contra oraculum oraculum nanq; erat
ubi sepe duc tum est adytum · designat patriae celestis ubi xps est · inde tota di
pat norum utriq; consensu arca norum & candelabra templi aurea contra
dum sunt posita q diuina eloquia semp. ad habitationem supne ciuitatis as
cendunt uehiculi agnitionem ac desiderium nitis cordibus infundant · & eos quos origine
cor nus & terra habent ad appetendam promerendam que in celestibus sedem perpetuam
mansionis acce[illegible]ndant · Siau qua erit quid inter candelabra & lucernas eorum

typice dictat possum recte intellegere lucernas eeorum
scos quia oleo spūs sci infusi & ipsi digni dilectionis. ardent
in corde & proximis lucē scientie p̄ferūt in lingua candelabra
sūt quę as lucernas in sublime tollent ut longe late q. uideri
possint. in ecclesia scripturā eē sacram. quę scōrū nobis ut
tantes & doctrinā sua lectione demonstrant. cui iudelicet
interpretationi adnuit uerbo dni quod dr̄ de iohanne ille
erat lucerna ardens & lucens. Possum etiam ita aptissime dicere
quia luceme diuina sint eloquia iuxta illud psalmiste qd & supra
posuim. lucerna pedib. meis uerbū tuum dnē & lum̄ semitis meis
candelabra aut harū lucernarū sic sunt omes quia sua & corda & corpora
ferendis dni mandatis humili semp intentione supponunt. quisquis enim
in nullo ppriam sequi curat uoluntatē uerbum in omnib. quę scriptura sca
dicat eiusq. se subicere mandatis eius satagit auscultare p̄miss. quasi cande
labrum dom̄ di aureum aureas eius gestat lucernas. quia casta corporis sui
bra castas mentis cogitationes ad faciendā. que dr̄ iubet subponere extendit. & hoc
tam fixa intentione quā candelabrū necesse eē firmiter ad superna erectū imposi
sibi lucernas non solū absq. ruina sedentia absq. ulla status sui motione seruare
qd uero cū dixisset & candelabra aurea vi. addextrā & vi. ad sinistram) contra
oraculum ex auro primo addidit. Et quasi lilia flores & lucernas desuper aure
as sudet iuxta literā q. supra pass candelabrorū in modum sit lilii repandi de
formata quomodo in delabro tabernaculi factū eē legim̄ cuius & stipes me
dius & caliculi ex ipso procedentes cū scifis & sperulis lilia scribunt. habuisse
perplurima. flores aut lilii ut sepe dictum ē amoenitatē semper uirentis
re uiuentium designat de qua dr̄ beatus p̄tus regeneratos nos ad nō in
ut uia in hereditatē incorruptibilem & incontaminatā & immarcescibilem
seruatam celis. & bene lilii floris aurei in candelabro sunt facti domus di q. s
tura diuina spretis tēporalib. gaudiis ad apetendam nos bona patrie celes
uocare consueuit. & quomodo erectū in altitudine candelabrū lilia
res & lucernas habent aureas in capite ita electi omes qui meā de scriptura
continent erecto ad supna sensu celestia bona ad nō que fisse & p̄pa
Et cardines hostiorū dom̄ tēpli interioris sci scōrū & hostiorū dom̄ tem
pli ex auro erant. S. hostia dom̄ interioris sci scōrū angelica ministeria
que not decorpore egressis introitū ute celestis reserant. & hostia dom̄
templi doctores sci ac sacerdotes quinstruendo baptizando domini cor

poris

& sanguinis ministeria ẽmunicando prima nob ecclẽa p̃sentis limi
na pandunt quid cardines utriorũq. hostiorũ nisi sensus & corda
sunt eorundẽ angelorũ siue hominũ sc̃orũ quib. immobilit̃ con
templatione dilectionis sui ẽditoris adhereat. ut eo ministerium
diuinitus sibi deligatũ recte compleant quo uoluntate illius cui
ministrant. nũquã oculos auertant. Aperient̃ em̃ & claudunt̃
hostia tẽp̃r congruo. sed nullo suo cardine tẽp̃r deserunt q& &
angeli & homines sc̃i siue hanc uitã fidei seu in illã speciei fideles atq;
electos suscipiant sẽper animũ in radice interne dilectionis fixum tenent
unde bene idem cardines exauro eẽ facti p̃hibent̃. propt̃ uidelic& ut meri
tum p̃prię claritatis illius quã habent in dn̄o caritatis. Et p̃fec̃ omne opus q& d̃
faciebat salomon in domo dei cum rex pacificus n̄r in die nouissima omnis electos resur
rectionis in immortalitatis gloria creat. Alioquin quãdiu status huius sc̃li geritur facit qui
dẽ opus dom̃i dn̄i salomon sed n̄dũ p̃fic̃t quia corda electorũ dn̄i ut bona operentur.
Inspirat & adiuuat. Nullũ tam̃ in hac dumtaxat uita commorantem absq. peccato eẽ
tribuit. namq. hoc donũ futuræ uitæ beatitudini reseruat. Perficere uero omne
opus templi sui & hoc dedicationi aptũ reddit cũ translatos de hac uita electos
suos & ternũ p̃ducit ad regnũ. Quod bene significat̃ & cũ meo q& d̃ templum VII annis
ędificatũ ẽ octauo aũ p̃fectũ ac dedicatũ ẽ. VIII namq. dieb. omne hoc tẽp. uoluit̃
Octauo aũ die suscitati & resurrectionis futuræ de qua psalmi VI tus & undecim
admutati. cui uidelic& tempore conuenit apte q& d̃ sequit̃. & intulit quę sci ficaue
rat d& pat̃ suus argentũ & aurũ & uasa reposuitq. in theauris dom̃i dn̄i. Argentũ
namq. admixtorem eloquentię auri ad speldorẽ sapientię uasa generalit̃ ad ratio
nabilit̃ peruenientem creaturam. Sc̃ificatq. d& pat̃ salomonis argentum cum d̃ spat̃ elo
quentes quosq. gratia sui sp̃s ad loquendũ uerbum euangelii confortat. Sc̃ificat au
rum cum naturali ingenio predito suo replens sp̃u ad considerandа in lege sua mirabi
lia illuminat. Sc̃ificat & uasa cum omnib. generalit̃ ecclesię filios eiusdem sp̃s gra
tia ad agendum strenuos ad amanda illos & appetenda dona per p&uę salutis inflammat;
Argentũ hoc aurum hæc uasa sc̃ificata salomon infert in templũ cũ dn̄s n̄r per
uniuersali iudicio omnes electos & doctorũ uidelicet & ceterorũ fidelium
in gaudium regni celestis introducit reponit q; & tulerunt uasa diuer
si generis argentea siue aurea in thesauris domus dn̄i. quando eos qui mutu
titudine dulcedinis eius fruimeruerint abscondit in abditu. uultus sui a
conturbatione hominum. & apte multi sunt thesauri in quibus uasa elec
tionis retro dantur. sed una domus dn̄i in qua demũ facti thesauri q& & una

ẽ ecclesia inqua omis ẽtuer: ẽ electi quantũ lubꝛ & meritis distent. & una acñ diuersã
ẽ patria illa celestis quę electis ꝑmittit omnib. quãuis sẽ stella a stella differt
in claritate ita & resurrectio mortuorũ qđ utrũq; iudex ipse ac distributor
ꝑmiorũ. Dñs una sententia demonstrauit. cum ait in domo patris mei mansio
nes multe sunt. XXX. I.

Et intulerũt sacerdotes arcam fœderis dñi in locũ suum in oraculũ templi inscñ
scorũ subtꝛ alas cherubim siquidẽ cherubim expandebant alas super locũ arce.
& protegebant archam & uectes eius desuper. cũq; eminerent uectes & apparerent
sũmitates eorũ foris scũariũ. ante oraculũ ñ apparebant ultra extrinsecus qui
& fuerũ ibi usq; in presentẽ diem. in archa aũ ñ erat aliut nisi due tabule lapidee
quas posuerat in ea moyses in choreph quando pepigit fœdus dñs cũ filiis israꝛ
cum egrederentur de terra egypti & cetera

Quod licta archa inscã scorũ dr cũq; eminerent uectes & apparerent sũmita
tes eorũ foris scũariũ ñ apparebant ultra extrinsecus. hoc manifestius in pa
ralipenenon uolumine scribit uectũ inquid qb. portabant archam ꝙ paulo
lũ logio referãt capita parebant ante oraculũ. siuero quis paulolũ fuis
set &. extrinsecus eos uidere non poterat. Ubi notandũ q & si capita uectiũ
accedentib. propius ac diligentius intuentib. parebant ante oraculũ. ñtñ
fieri poterat ut ipsa eorũ capita ante oraculũ eminerent. qđ nimirũ
necesse erat ut clauso oraculo & adpenso ante ostia uelo ipsi qq; uectes
tota cum arca & cherubim abderentur interius qđ ñ poterat. si ꝑminentes
ulterius uectes ꝑ ducendis ad laudendũ hostiis locũ ñ darent. quorũ po
sitionẽ uecchũ scriptura non sine causa sed magni mutui sacramẽti tã diligẽter exp
dire curauit. Constat enĩ quia domũ tẽpli exterior peregrinantem ecclesiam. Scã aũ scorum interna supne patrie felicitatẽ designat. inter illa ergo
in scã scorũ arca ad sũmi tã xpi humanitatẽ & intro uelum. regie celestis
in ducti uectes uero quib. eadem arca portabatur predicatores uerbi
ipse mundo innotuit typice denuntiant. erat aũ in arca urna aurea
manna qui in homine xpo habitat omis plenitudo diuinitatis corporaliter
& uirga aaron que excisa denue floruerat ꝙ potestas omis iudicandi penes
ẽ cuius iudicii ũ in humilitate passionis uidebat eẽ sublatũ. erant & tabu
le testamẽti q; in illo sunt thesauri sapientie & scientie absconditi. Adhere
re uectes qb. portabãt q doctores ꝙquondã laborabant in uerbo xpi. nẽ pre
ta uisione gaudent glorie xpi qđ enĩ unus eorũ desedixit cupio dissolui
& cũ xpo eẽ. de omnib. utique sui operis ẽ sortib. intellegendum reliquid

apparebant sūmitates uectaū foris ante oraculū ñ semp sed cum ostia eius dē oraculi
aperire ⁊ tangere. neq; hoc omnib; sed his solum modo qp̄ p̄ius accedentes attentius
ea que intus erant satagebant intuer̄i ipsa aūa arca qualis & quomodo ee posita sol⁹
es q oraculū intrassent uidere licebat q̄ nullus ī cōrū in hac adhuc uita positus
tā & multū in alta tudine ē semet ipsos attollens ⁊ sed soli illius patrię ciues gloriam mibi
sui redemptoris plene ē tuent̄ ⁊ & uectes cū arca in oraculo recōdit quia abscondit⁹ & ia
nē p fecta quiq; electi q̄ nos p̄cessit⁹ demundo in abdito uultus dī a cont̄ batione hominū
Quorū tam sūmitates uectaū ñ inūquā apesto oraculo his quia dp̄piant uisum. cūper-
fectioribus qbq; atq; oculū suis cordis tota intentione purificantib; diuina gratia aliquid
extremum desupernorū ciuiū gaudium ē templandū donauerit quinimirū con
templatio his q̄ paulo longius recenserunt minime ē cedit q quanto exterius
mīte uagare manent tanto minus q̄ sint interna gaudia uident

Factum ē aū cum exissent sacerdotes de scūario nebula impleuit domū dn̄i & non
poterant sacerdotes stare & ministrare p̄p̄ nebelam impleuerat aū gloria dn̄i
domū dn̄i & rtq; quod aū nebula impleuit domum dn̄i & ñ poterant sacerdotes
stare & ministrare p̄p̄ nebulam haec sententia supbos iudeorū pontifices ac doc
tores insinuat qui dum natiuitatis xp̄i sacramēta inuestigare debitū fidei suem
nisterium per errōris nebulā p dider̄ mentes eorū mīte infidelitatis caligo repleuit
ut exientib; proprius mentis ñ agnoscant cultum credulitatis nebula ergo sinago
gam idē domum dn̄i impleuit. & sacerdotes p̄p̄ nebulam ministrare ñ poterant
quia dum intestam̄to uetus sensus mestica⁹ litterę uelamine coobertos intē obscu
ros allegoriarū caligimis inuestigare despiunt debitū fidei suem ministeriū propt̄
nebulam perdider̄. quib. & tē in nebula doctrine siue uocem dn̄i p̄ualuit cū dese
ctā apesto narrauit. quid ē enī apertius quā ego & p̄at̄ unū sum quid apertius
quam inequā abraham fierī ego sū sed qui audit eorū mentes infidelitatis caligo
repleuerat q̄si emissum solis radiū nebula intē iacens abscondebat & dedicauer̄
templū dn̄i rex & filius israēl templū dn̄i scā est ecclesia sic supra ostensū ē
dedicauit rex xp̄s qui dē sanguine suo mundauit & sp̄s sci gratia sci ficau
it uersis in uirtutē donis multiplicauit hanc dedicat & filius israēl secū quando unus
quisq; fidelium scdm donū sibi collatū adō uerbo p̄dicationis & ministerū ope
ris exercitio suos quos cūq; uitę & admeliora & p̄fectiora ē uertere satagit.
templū enī dī aūt apostolus sem ē q. estis uos sed hanc sci ficationē rex &
populus capitis & membra ñ equalit̄ perficiunt que de xp̄o tho aūt de plenitudine
ei nos omes accepimus. & gratiā p gratia. hanc p̄tē tiq; neq; qui planat ē aliquid
neq; qui rigat. sed qui incrementū dat dns. sed quamū ualeat hominis dedicatio p̄ductis

apostolus subsequenē exponit dicens, quiplantat aūt & quirigat· unūē unus quisq; aūt ppriā mercedem accipiū secundū suum laborē dī enim sumus adiutores dī agricultura estis dī edificatio estis &c &c era· Igit ipse scificat suum templū qsi dns & dns inhabitando nos aūt digni habitatiom eius conuersando· sequit· inde illa sci ficauit mediū atrii q erat ante domū dni fecit quippe ibi holocaustum & sacrificiū & adipem pacificorū· qd altare aeneū q erat cora dno minus erat & capere nonpot erat holocaustū & sacrificiū & adipem pacificorū· Quidergo ē qd salomon scificauit medium atrii offerens ibi holocaustū· & sacrificiū ppt ea q altare aeneū qd iuxta constitutionem legis ante fores templi positū erat nonpoterat totum capere nisi q xps eaq; in lege ppter infirmitatē eius ffici nonpoterant nunc mecclesia catholica plenit gerit· Ipsa ē enim atriū dom dni q ipsam ingressus para intemplū dni inhierusalem uidelicet celestem· q ergo holocausta & sacrificia omnia altare typico ueteris testamenti nonpotuerunt offerri· eoq; omnia ibi figuraliter fiebant· rex vñ & sacerdos erexit nouū altare fideiin ecclesia catholica inquopinguia holocausta & sacrificia acceptabilia cotidie spiritalit dō offerunt· hinc ē qd dns reprobans uetus sacrificiū ppheta ait· holocausta & sanguinem uitulorū nolui & itē in psalmis probans sacrificiū noui testamenti taliter pphā locutus ait· sacrificiū laudis honorificabit me & illic it qd ostendā illi salutare dei· XXXIII B·

Fecit ergo salomon intempore illo festiuitate celebrem & congregauit cū eo multitudo magna abintroitu emath usque adriuū egypti cora dno dnō· Quod dsq; fecit salomon festiuitatē celebrem & congregauit cū eo· multitudo magna abintroitu emath usque adriuū egypti cora dno pintroitū emath septentrionalem ire repromissionis plagam· priuū siue pter egyptū uerba cherū nominant designant· australē· de cēteris quae latius exuerbis hieronimi ponere gratū puto ee lectori· Scriptū est inlibro numerorū inquo omissionis pquatuor plagas breui sermone diuit· Pars meridiana incipit & a solitudine iuxta edom & habebit terminos contra orientē mare salsissimum quicir cūibunt plagā pascensū scorpionis ita ut transeant senna· & pueniant inmeridiem usq; ad ne unde egrediēt confinia adulla nomine addar· & tendunt usq; asemona· terminus abasemona· usq; adtorrentē egypti & maris magni litore finit ur· pq; assione ppheae hiezechielis ita dr· Plaga aūt australis meridiana· athamar mariboth· idest contradictionis cades qq torrens usq; admare magnū qd sign latissimā solitudinē sin q ē iuxta edom & inmari rubro terminū circūire & pascere scorpionis & psienna & cades barne· & atriū siue ulla addar· & asemona puenire usq; torrentē egypti quiuxta urbem rino corum mari influit hic uero terminū plaga aus incipit athamar q urbis insolitudine est quā & salomon muris operibus extruxit & hodie palmaram uocupat ebraei coq; sermone thamar dr quae inlinguanū palmam

ſonat uſq; adaquas contradictionis. Cadesquā indeſerto oē non dubiū eſt. & torrens ingyrech
ens mare magnū hoc qđ aegypti paleſtine q; p̄tendit litoribus. Sequit̄ in libro numeroꝝ.
plaga aut̄ occidentalis amari magno incipiā & ipſo fine claudet̄. hoc eſt admari uſq; admare.
atorrente uidelicet rinocorura. quimmari influit uſq; adeū locū ubi ē emath urbs ſyrie. cuiꝰ
inhac plaga & nomen ponit hiezechiel & plaga inquiens maris magnū aconfinio per directū
donec uenias emath. q; nūc epiſania nominatur abantiocho crudelissimo tyrannoꝝ nomine cognitaꝝ.
Nam cognomentū habuit epiphanes. Porro adſeptentrionalem inquid partem amari magno
termini incipient puenientes uſq; admontem altissimū aque uenes inemath uſq; adt̄minos
ſedada ibi q; ē finis uſq; ſephronā & uillamenan. hic t̄minus impartē aquilonis. Dnt̄ hebrei ſeptē
trionalem plagam incipere amari magno qđ paleſtine ſyenius & ſyrie que apellat̄ coele cilicie
q; p̄tendit litoribꝰ. & pegyptū tendit adlibiā. qđ aut̄ dē puenientes terminos uſq; admontē al
tissimū idē hebrei autumant. ut amanū montē ſignificare. t tamen qđ notū uidet̄ uerius. Ibunt q;
ineſt confinia uſq; adſephronā quā obrem hodie Zephnum oppidū cilicie uocant. qđ aut̄ ſequitur
& uillamenan p quos inhebreo ſcirptū ē aſerenan qđ intp̄. atrii fontis terminus ē damaſci.
Unde dicit hiezechiel & erit terminus amari uſq; adatriū enon. ſiue aſerenan. t̄minus damaſci
& abaquilone adaquilonem plaga ſeptentrionalis inde metabunt inquid fines contra orientalē
plagā deulla enan ſephama. & deſephama. deſcendunt t̄mini unrebla. contra fontē. Inde
puenient contra orientē admare cenereth. & trenden uſq; iordanen & adultimū ſalissimo
claudent̄ mari. a fine. Ig ſeptentrionalis plage hoc ē atrio enan tendunt fines uſq; adſephama
finā hebrei aphamiam nominant & deaphamia. Descendunt t̄mini in rebla q; nūc ſyria uocatur.
antiochia. t tercia ſreblam hanc ſignificare urbem que nūc in ſyria caele nobilissimi eſt. Sequit
ra fontē quē p ſpicuū ē ſignificare dafnen. De quo fonte ſupra dicta urbs aquis abundan
ſcribit inde inquid puenient t̄mini ētra orientem admare cenereth. Id eſt adſtag
nadiſ mare aut̄ dr̄ circūhabeat dulces aquas iuxta idioma ſcirptuarꝰ q; ē gre
ce quarꝰ apellant maria. & trendent inquid uſque iordanen & adultimū claudentur
mari tuit uti alii putant lingua maris rubri in cuius litore adthila poſita ē;
Sequit̄ in libro regū qđ ſeptē dieb; & viii. dieb; id eſt. xiii. x. diebus p̄dicta feſtiuitas ſalo
monis & filii sint celebrare & in die octaua dimiſſus ſit populus intuendū eſt quomodo inuen
ta de eadem rem ſcriptū ſit. Fecit ergo ſalomon ſollemnitatē intempore illo. vii. dieb; & omnis
ſyrael cū eo multitudo magna ualde ab introitu emath uſq; ad torrentē egypti. fec̄q; die octaua collectā
dedicaſſent altare. vii. dieb; & ſollemnitatē celebrauerunt. dieb; vii. Igitur uicesimo tercio men
ſe ſeptimi dimisit populus ad tabernacula ſua letos & pulcro animo aliud hic uelle intelligi. Nisi qđ ex
actis dieb; vii. dedicationes templi ſubſecuti ſunt. dies ſcenophegie. q; a quinto decimo die men
ſis. viiimi. ſecundum legem incoabant. & in die uicesima ſecunda finiebant. Utrumq; ergo feſti
uitatis. nec pactis & ſcenophegiarū octaua die finita. dimisit rex ſalomon populus ad ſua

letantes atq; gaudentes sup bono qđ fecerat dñs dđ & salomoni & ir̄t populo suo · Cui sensim uideri
iosephus suffragare tra dicens: Dimisit ergo salomon ecclesiā cū sacrificia celebrassē & ps̄e &
ūniuersis hebreis: l· uitulos quidē .xxx. duomilia oues autē · c·xx·milia · tunc enim prius in
templo sacrificia celebrata sunt & ineo epulati sunt oēs hebrei cū uxoribus suis · & filiis · Insup & iā
& festiuitatē quenocat̄ scenophegia faciens ante templū clare nimis & magnifice · dieb · quātuor de
cim · rex cunomni populo suo parit̄ epulatus est · Cūq; hec fuissent suffitienter exhibita nihilq; de
esset & circa pietatis · diuine cultura dimissi rege singuli adppria remeare agentes gratias regiq;
uidentia quā habuisse & opera quefecisse & orantes dm̄ ut eis regē p̄ber & longeuo tempore
H· salomonem agebant · reuertentes cū gaudio sublimit̄ & cū delectacione ymnos decantantes tra
uteā iocunditate sine labore ad ppria remearent · dedit aut rex salomon hrā · xx opida int̄ra gali
leā & iherusalē · hā dentro uti uclet & opida que dederat ei salomon & nonplacuer̄ ei & aīt · herime
sunt ciuitates quas dedisti mihi fr̄e · & apellauit eas terrā chabulusq; indiem hanc · De hoc iosephus
tra narrat · Multū aurū & argentū remisit rex adedificiū contulit insup & ligna cedrina & ci pressina
quem salomon quoq; magnis compensationib; redonauit · mīt̄ras ei purpuras singulos talentū cū unū
& oleū quib; maxime rebus coqđ habitat & insula sic̄ p̄diximus indigebat · adhec aīt & ciuitates galilee
regionis · xx numero non pcul a tyro positas condonauit · quas cū uidisset & atq; considerasset
displicuisse q; eidonū mittens ad salomonem dixit secundum ubi nonindigere & exeā hec apellate sunt
ceira gabalon · & enim int̄ patriū lingua phenica displicere signifiat · Sed chabul · quasi germen
int̄ p̄tat · ut in libro hebraicorum nominū inuenim · quomodo aut hoc nomen displicere signifiet · non
M· inuenimus · Nisi forte per ironiam dictū sit · quasi germen cupiens munda me fructū non ha
bens · Mistice aut hoc qđ salomon completo operi templi festiuitatē celebrem fecit · & omnī
cūcta multitudo magna ab introitu emath usq; ad riuū egipti eaq; dño deo significat
gaudium esse quum rege suo xp̄o uero in dilecta pacifico p̄petuū habent · nec mirū
si equabus tre mīt̄ uere · si chs̄ ipse sum · emath uidelicet & torrens egipti huic signi
ficat · Nec contra dicat · emath ein int̄ p̄prie dimensas & maiores fines terre meam egipti
metiri posse · quā mere temporalē · quia hanc me gre pro lefet utrique
mundi consistens · nullus uadere potest · pphica ait testante · quia · qui est homo
& non indebit · mortē · Vide de ipso mediatore dei & hominū in psalmo scriptū est ·
mura hiboc ppter exaltatum capud torrens sine turbulenta p̄seuerat · ideo ex dei qua
bibit uiā · i· in hac uita dum corpore portat · sed dū mura dicit · in loca uniuersi de
lectissimus transitus indicatur · Ppter quā transeuntes ierusalem ad aliā mansionem xp̄o
glorioso · meritū passionis datū est · nomen qđ est supra omne nomen ut in nomine eius
tr̄estriū
genu flectat · celestiū & inferiorū · Omnis ergo ter̄ra in uno egipti usq; emath festū ce
lebrare cū salomone facium · quando sci post finē p̄sentis uite ueracit̄ & sempiternis gaudiis · cum
dño xp̄o p̄struuntur · qđ aut septē · & in dies · eandem festiuitatē celebrabant · significare ·

poteſt. que electi ꝓ ſeptiformem ſpſ̄ ſcī gratiā inluminati modo in hac uita que ſeptenario nume
ro dierū diſcurrit gaudent in ſpe & tunc in ſabbato uero hoc eſt in futura animarū requie
gaudēt in ipſius ueritatis perceptione. Quod aūt ſequit. in die octauo ſalomonem dimiſiſſe
populū qui benedicentes regi ꝓfecti ſunt ſinguli in tabernacula ſua l&amentes alacri corde ſup omni
bus bonis que fecerat dn̄s dauid ſeruo ſuo & irt populo ſuo ſignificat poſt finē iſtius uite poſtq.
ſabbatiſmū animarū ſcārū qua nunc qui eſcunt ante diem iudicii in octaua & are hoc eſt in
die reſurrectionis ſcōs receptūros corpora inmortalia & in manſionib; celeſtibus quoſq. ſecun
dū merita ꝙ qualitates conlocandos ubiſemꝙ alacri corde letent gaudentes & laudantes
dn̄m ſup omnib; bonisq. in dn̄o xp̄o patr̄ omnipotēte populo xp̄iano;

xxviii. Aedificauit ergo ſalomon gazar & bethoron inferiorem & palmirā in terra ſolitu
dinis & omnes uicos quia ſe primebant & que erant abſq; muro munuit & cetera urbes ue
ro quas edificaſſe ſalomon dicitur hoc eſt mello & murū hieruſalē. e zer. maiedcho. &
gazer. bethoron. baalath & palmirā ſcē eccleſie decorē ſignificant. Quā uerus ſalomon
in ocunditate regnis ſui ad laudē & ſempiternā l&itiā ſibi ꝑparauit inter aūt mello ad
implecio. Ezer. ſeparatus t ſcificatus magedo cenaculū ei gazer. ꝑriſio. t diuiſio bethoron
domus montiū & baalath aſcendens inter. Sca ergo eccleſia ipſa ciuitas dei uiui eſt. ubum
pleatur cor tri die diuoluntas. hec ſeparata ab omni errore infideliū ſcificata. ide infide
& bonis operibus ibi re fectio uiri tutū eſt hec diſcernit mundū ab immunde uir tutes aui
tas & domus eſt montiū id eſt habitatio ſcōr. & fructu iuſtitie ſic palma flores aſcendit
deuir tute inuirtute ut uideat dn̄m dōr in ſion. Omnes uicos qui ad ſe ꝑtinebant. & que erant.
ſine muro munuit ſalomon quia xp̄s cetus fideliū ſuor. gratie ſue ꝑfectione ita munitum
habitatoribus ſpiritalib; inſuperabiles ſemꝙ exiſterent. Unuerſū populū qui remanſe
rat de amorreis & de cetheis. & pherezeis. & euei. & iebuſeis. quia non ſunt de filiis irt hoc eſt
de filiis qui remanſerant inter ea quos ſcilicet non poterant filii irt exterminare. fec̄ ſalomon
tributarios uſq; in diem hanc de filiis aūt irt non eſtituit ſalomon ſeruire quemquā ſed
ipſos bellatores & miniſtros eius & principes & duces. & irt. Unuerſum populum
uniuerſū de filiis irt fecit pacificus nīr tributarios cū eos qui non ſunt in filiorū nume
ro ſeruili conditione poſuit. in poteſtate ſua commen & ſingulis utitur ſic ꝓ prius ſeruis
ſemp̄ iudei ſiue gentiles ſiue hereticis in ei dominatione conſiſtunt qua ipſo uni
uerſo dominatoꝙ & eis utile ad ſuū uoluntatē. in cuius uoluntate uniuerſa ſit poſita
& non eſt qui poſſit reſiſtere uoluntati ei. tales licet in multis aduerſent tamen frequenter ſibi;
ſuum ereēte cū inp̄ſenti tempore neceſſaria tributum & de rebus ſuis ſolatia p̄bent. de filiis
uero irt hoc eſt qui non ancille filius ſed libere quos ipſe filius dei ſanguine ſuo liberauit non con
ſtituit ſalomon nīr ſeruire quemquā q̄ neminē cogit ritu gentili uiuere neminē cerimo
nias ueteris legis temporalib; nouū teſtamenti ſeruare. Seduros bellatores ēe qui contra

spiritales nequicias scuto fidei & gladio spūs dimicent & ministros suos facere hoc spirituale obsequium
in bonis operib; sibi p̄bere & principes. & duces scilicet ut bene sibi principentur. ut carnis lasciuiam
doment siue ut subditos sibi bene regant & in semita iusti ducunt. Quod autē sequēt erant
principes supomnia opera salomonis p̄positi. quingenti quinquaginta qui habebant subiectū
populū & statutis operib; imperabant. Quid significat nisi quā hi qui spūs sci gratia legis dīni scientiā
habere merentur ipsi & semetipsos. & alios bene regere possunt quinquagesimo ergo die p̄ pascha
& in veteri testamēto lex insinatributa ē & innouo sup apostolus & eos qui cū ipsis erant spūs paracletus uenit. xxxvi.

Offerebat quoq; rex salomon trib; uicibus pannos singulos holocausta & pacificas uictimas sup
altare quod edificauerat dño & adolebat thimiama coram dño. offert quoq; pacificus nr̄e trib; uicib;
pannos singulos holocausta dño cū inm̄bris suis p̄ficā trinitatis fidē hostiā acceptabilem exhibet dō
Offert em̄ unusquisq; fidelis in holocausta dño cū corpus suū castigando macerat & tota desideria
carnis igne spūs sci consumere festinat: Offert pacificas hostias cum bonor̄ operū munus exhibē.
Offert uictimas cum uota labior̄ suor̄ in laude dīni expendit. & hec oīa sup altare quod edificauerat
dño offerre debē quia mala cordis ubi dei & igne diuinum semp ardere hoc ē flāma caritatis semper
feruere quicquid in abstinentia quicquid in bona operatione quicquid in gratiarū accione elaborat
iustum est ut totū in suauitate spūs sci offerat dō. Sic. adolebit thimiama coram dño quando oratione
purā in corde secreto p̄parat dō & ea quę sunt digna & dō placita postulat. Cū ea quę transitoria
poscit & quę ad luxū sēli p̄tinent non coram dño adolere thimiama dicit qui a non in pura conscientia
orare ē p̄batur. Classem quoq; fecit rex salomon in asion gaber quę est iuxta aulam in litore maris
rubri in terra idumea. Misit hyram in classē illa seruos suos uiros nauticos & gnaros maris cum ser-
uis salomonis. qui cū uenissent in ophyr sumptū inde auri quadringenta. xx talenta. detulerunt
ad regem salomonem. Asion gaber fertur ee insula aut peul. abaula in rubro mare
iosaphat. ut tempestatis ad trita est. Ophyr aut nom̄ ē p̄prie ex ophyr uno de posteris
nata. excauus strepe uenientes a fluuio cosme usq; ad regionē in dē quę uocatur hiera
referuntur ut iosephus narrat. Classis itaq; quā fecit salomon in asion gab quae festi-
tes siue uir liter intp. Nonalia ē. puto quā ecclā fidelium quę in mare istius mundi
impendit thesauros sapientie & scientie querere. opesq; ut tutū adquirere. Ibi sunt
uiri nautici & gnari maris cum seruis salomonis dū gentiles seculari sapientia eruditi &
noīe pertīi. s. in unitate fidei sociant. hos ergo salomon nr̄i ophyr quae intp infirmati
ut sup̄tū inde auri ad se deferant. cū mulitate litterę sensū p̄ciosū in ea querere &
summa quadringentorū. xx talentor̄ auri ad regē defer̄ cū sensū p̄ciosū historiae allegoriae
logie atq; anagogen in duob; testamētis inueniunt & eū sapientiae & consilio diuino adscribunt.
tribuunt. Sed regina saba audita fama salomonis in omnine dīni. uenit temptare eū in enigmatibus
& ingressa hierusalē cū multo comitatu & diuitiis camelis portantib; aromata & auri infinitū pon-
& gemmas p̄ciosas uenit ad salomonem & locuta ē ei omnia quę habebat in corde suo. & cetera.

·lxxxxvii· Regina aūt austri quasimb; extremis extimata uemens salomonis audire sapientiā concupiuit
lā tunc uenturā degentibus ecclam desiderantē xp̄m figurabat. quae iuxta pph&ā circū
circū amicta ꝯuarietate · inuestitu denuncio · &populi sui &pāne domus oblita currebat bar
bara gente non animo · quae mapto pregrina fiu sēli inocultо sēq; fieri eius optabat. Unde
non solū celesti p̄mio resurrectionis beata sedetiā potestate apostolica deudeis adulteris iu
dicandis ipsius ore iudicis digna censent. Quia xp̄m in salomone mirata uerū reginę celestis
affectū · imagine mystica eccle; prudentis impleuerat. Hinc ipsa regina saba uso salomone
& gloria eius stupens sup prudentiā ei · dixit uerus est · ser mo quem audiui in terra mea
sup sermonibus tuis & sup sapientia tua & non credebā narrantib; mihi donec ipsa ueni & ui
di oculis meis & p̄bauī qd media pars mihi nunciata non fuerit. Maior est sapientia tua
& opera tua quā rumor quē audiui. Qd bene conuenit sēq; ecclesie quae auditis miraculis
xp̄i uocata est adquerendū est · sed postquā ad ipsū puenit p̄phetis nū & fidem considera
tis sēe scripturę testimonis diuinitatis ei potentiā agnoscens. Parū ei uidetur ee omne
qd sibi antea dēs narratū est in comparatione p̄cepte gratiae unde & admirando in laude
eius erumpit dicens. Beati uiri tui & beati serui tui · qui stant coā te semp & audiunt sapien
tiā tuā · Sit dns deus tuus benedictus eu placuisti · & posuit te sup thronū ut esses dilexe
rit dns israhel · in sempiternū & constituit te regē ut faceres iudiciū & iustitiā · his quoque
similia & psalmista in desiderio regni celestis exardescens · ex persona · sēq; protulit dicens ·
Quā amabilia sūt tabernacula tua dne uirtutū concupiuit & defecit anima mea in atria dni ·
Cor meū & caro mea exultauer in deum uiuū · & paulo post. Beati qui habitant in domo tua
dne in sēcla sēculi laudabunt te. Illi ergo beati & uere beati sunt quę · rex ex p̄s & quia eterna
illa ueri p̄frui merentur · & gloriā eius quā habe cū patre & sp̄u sco conspicere & sapiam
illa ipse mundis corde dignat · se ostendere p̄p & ualiter p̄cipere & amat · sicq; p̄babunt
in hoc quod scriptū est quia nec oculos uidit · nec in cor hominis ascendit q̄ p̄parauit deus
diligentibus se. Rex aūt salomon dedit regine saba oīa q · uoluit & petiuit abeo excepti his
quae deliberauerat ei munere regio · quia pacificus nr uere regine ecclę indelicta & sue oīa
dilabit. de quo scriptū est. Desiderium anime ei tribuisti ei & uoluntate labioꝝ eius
non defraudasti eam · & in euangelio ipse dr · quecūq · petieritis patrē in nomine meo dabit
uobis. non solū aūt eaq · p̄cium imo & ia illaq · humana fragilitas aut nescit aut non p̄sumit
petere gratuito munere · largit̄ ·xxxviii·

Ex deligno thimis fulcra domui dni & domui regie & citharis · lyrasq · cantoribus; non fuerant
facta eiusmodi lignum thina neq · uisa usq · in p̄sentē die. de quo iosephus ita narrat; Eodem
quoq tempore delati sunt · regis atria quae uocat aurea lapides p̄ciosi · & ligna pinea quib;
usus est. ad firmitudinē templi domūq; regaliū & ad structura musicoꝝ · fecq · ex eis cithara
& nablas ut dicerent ymnū dō lguitte omniū uero rerū quae fuer quecūq · tēpore

regi delata ea q; illo die deuccccsunt · magnitudinē & pulcritudinē procel
lebant · Hui⁹ igitur arboris & ur quia ligna pinea que nunc ꝓpꝑ cia
uendentium sic appellent illis uicina sint · Illa siquidem uisione ro
tunda quasi pinea sunt sed multo candidiore & ualde fulgenta · Hoc aut
dixi ut nullus naturā · Muere pinus ignorar & · bene aū dicitur · quod
fec rex salamon de lignis mimis preciosis fecerit pulchra domus dni & dom
regie & cithara lirisq; cantoribus fidei quicondreor nr ligna pciosa hoc doctores scōs quoꝝ
uita nūquā aresc · Nec folia uerboꝝ · decidunt · sed qui fructū bonoꝝ operū · reddunt ꝛemporibus
suis ad munimen domꝰ & domus regie hoc ad confir mationem eccle sue ponit ut eoꝝ unicuiq;
nallata doctrinis atq; exemplis ruinā eoꝝ & sceleru non sentiat · Taleſq; uiri merito quasi cythare
& lire ad laudem dei dñm fabricari dicunt · Quo omnia q cūq; fecerit ꝓsperabunt · & laudem dñi nr
aduersa & ꝓspera corde ore simul · & opere ꝓmuntiare non cessant · Insectū apostolū quicquid agunt
uerbo & in opere · omnia in gloriā dei faciunt de quib; ex persona dñi ꝓphēta dr · sup muros hierlm
constituit custodes tota nocte non tacebit laudare nomen dñi ::

Erat quoq; rex salomon ducenta scuta de auro puro sescentos auri ſidos dedit in lam minas sic unus
& trecenta pelta & auro ꝓbato · Trecente em mine auri una pelta uestiebant · Posuitq; ea rex in domo
silue libani · uerbis quoq; dierū ita scriptū est · fec igit rex salomon ducentis hastas aureas de sum
ma sus centoꝝ · aureoꝝ · quinhastis singulis expendebant · Trecenti quoq; scuta aurea · trecentoꝝ
aureoꝝ · quibus tegebantur scuta singula posuitq; ea rex in armamentario quod erat constitū nemore ·
Scuta ergo simul & haste aure equib; utebant · sic insequentibus ostendit · Duces qui ex cubabant ante
ostiū domꝰ regis qui dsignificant mīa armatura spiritalem quem habent ꝓdicatores scī qui custodi
domū dei excubant · ad ostiū ei ud collidis insidiatorib; intēdudant · ad itū ne deripiant innocē
mendico canticoꝝ scriptū est lectulū salomonis · et fortes ābiunt · ex fortissimis isrl omēs tenē
& abelli doctissimi qui a & ꝓsente ecclē quietā ac pacem ꝓdicatores scī contra hereticoꝝ
b. cursus & amēnā celestis patrie · requiem perfector es · quicquid fixa intentione specu
autē iterando adiungit ex fortissimis int · Sit quippe uir uidens dñm intēp · Omnes qui
diuine uisionis gaudia tendunt recte int nomine cesent · sed fortissimi inter sunt u
siue celestis dono speculationis sublimant · seu ꝓdicationis ministerii urite pagendi
qui & apte sexagenario sunt numero designati qua tales nimirū denarii & erne retri
ꝓfectiōbone operationis · Omnes tenent gladios & ad bella doctissimi illo tenentes gla
dicit apostolus · & galeam salutis adsumite & gladiū spūs quod est uerbū dei · Ad illa bella
de quib; ideſt admoneat dicens · Induite uos armatura dei ut possitis stare · aduersus insidi
Quia non est nobis conluctatio aduersus carnē & sanguinē · sed aduersus principes & potestat
& cetera · & recte doctissi quia magna bellandi arte indigent · qui carnes inclusi inter ris posi
contra spiritalia nequicia in celestib; certant magna arte imo magni dei gratia indigent cum

contra archangelū tot milibus annox adbella exercitatū carnis fragilitas. puñat. Recte ergo ducente hastę desūma suescentox. siclorū facte sūt quia patres utriq; testantī doctrine & operationi pfecti ee nostunt cū quicquid sermone docuer bonis exemplis pbeuer. necnon & trecenta scuta quox singula trecenti auri uestiebant pfectā fidē exsignificant. quā in sce trinitatis confessione habebant. Bene ergo custodes domus di hastas & scuta aurea portant quia sci pdicatoris quis ecclesie custodes claritate supne sapientie splendentes & uerbox iaculis inimicos ce fodiunt & scuto sacre fidei tela nequissima ignea repellentes extinguunt. Quod autē adiungit posuit eas rex in domo silue libani apte huic misterio congruit quider go silua libani nisi gentū ecclesiam significat que de fastu superbie abscisa in fabrica domus di conuenienter aptat unde & psalmista dicit ecce audiuim ea in eu fratā inuenim ea in campis silue. & reliqua. ¶ xxx viii.

Fecit & iar rex salomon thronū deebore grandem. & uestiuit eū auro fuluo nimis qui habebat sex gradus. & summitas throni rotunda erat in parte posteriora. & due manus hinc atq; inde tenentes cedille. & duo leones stabant iuxta manus singulas. & duodecim leunculi stantes sup sex gradus hinc atq; inde. Solū ergo qđ rex salomon fece bene ecclia scā ee intellegit in qua pacificus nr rex nam iudicia sua facere dinoscit quę anime iusti sedis est sapiencię. & bene deebore illud factū ee memoratur. qđ nō ad solas diuicias intellegamus aptatū. sed quō elephantis cuius hec ebora sunt nimię castitatis asserit quię quadrupedia & sensu plurimū ualet & temperantię miscetur femine suę & comuge secundi nonuntur. Hoc pudicis animab; decenter aptatū est. Quia ille ebur fuisse noscunt q; p castitatē xpi dñi pcepta secute sūt. Hanc uestiuit auro fulgo nimis quia splendorē gloriæ suę in ea clarescere fece cū p signa & miracula maiestatis suę potentiā ostendit. Sex aūt thronus iste. vi gradus. Quid p senarium numerū. nisi bonox operū pfectio designat. Sex ebur; p fec dñs mundi ornatū & septimo requieuit ab operibus suis. Siquidem & senarius est numerus qui suis partibus pfectus ee dinoscitur. Habet enī medietatē. iii. tertiā partē sextā unū. unū uero. ii. & tres sex fiunt. Igit q & uni & partibus mundus constat. in quibus quisquis ad celestem patriā puenire desiderat. bonis operib; ascendere festinet. Nā sine actibus ascendere illuc minime puenit. Sequit. & summitas throni rotunda erat in parte posteriore. Quid enī rotunditas throni in parte posteriore. nisi requiem & ernā que in futura ē. scis significat. ubi quisquis hic bene laborat mercede op suis remunerationē quiete pfruetur unde & in cantico canticorū de hoc ipso throno subalto exemplo commendatur. Ferculū fece sibi rex salomon de lignis libani columnas ei fece argenteas. reclinatorium aureū ascensus purpureū medium caritate constrauit. Ferculū inde dicit qđ ut residentiū sibi cū beatis inconuulso corpora ferat uel ipsū de loco ad locū soleat. pre pōris opportunitate cū ferri. Cui merito scā ecclesia comparatur quę credentes ad eterne uite refectionē p predicatores suos ministerio circūfert. Ferculū itaq; regis nri scā ecclesia est que de fidelibus patribus quasi lignis celebrimis in patribulis basilicis ē constructa. quae recte ferculū dr quia ipsa fert

corrider animas ad &ernū conuiuiū conditoris sui. cui ferculo colūne argentee facte sunt. quia predica
tores sēi eloquii luce resplendent. Ē aūt columna argenteus redimatoriū aureū qua phoc qđ ascēs
pdicatoribus lucide dr mentes audientiū fulgore clarita intime. Inqua recliner inuenunt. Item
reclinatoriū in ferculo fcē. Cum spem ppetue quibus fidelib; promisit. Tollite inquid iugū meū sup uos
& discite ame quia mitis sū & humilis corde. & inuenietis requiem animabus uris. & hoc reclinatoriū fecit aureū
que requiem nob & ernā diuine sue uisionis gloria coruscā pparauit. & non nisi. pur purcos ad hoc
ferculū ascensus inuenit. quia nullus ecclm nisi sacramtis dominice passionis inpunit ingredit. Unde
ipse dic. Nisi manducaueritis carnē filii hominis & biberitis ei sanguinē non habebitis uitā in uobis. Qui
manducat meā carnē & bibert meū sanguinē. habet uitā ēnā. & ego resuscitabo eū. in nouissimo die.
media carnate constrauit ppt filios hiertin ea ipsa uidelic& caritate qua pnob passus est. maiorem
enim hac caritate nemo hab& qua ut animā suā ponat. quis pro amicis suis. & hoc ē qđ addidit ppt filios
hiertin. Ideſt pt animas cœlestiū desiderio flagrantes. quanto eū amatorem dscaritatē suā. nob pnob paciendo
cōmendauit tanto plures ad sered amandū ac se patiendū accendit. Et due manus hinc atq. inde
tenentes scdile. quid ergo due manus tenentes scdile salomonis significant. Nisi solatia diuine gra
tie que sēm ecclesiā ad cœleste regnū ducunt. & hec apte pbinariū numerū descripta sunt. qm utroq.
testamto hoc pdicat. hoc maxime. commdat. qnon nisi pdiuinū aduatoriū. aliqđ bonū pfice potest. Unde
ipsa ueritas dic. sine me nihil potestis facere. & duo leones stabant iuxta manus singulas. quid pleones
nisi patres utriusq; testamti figurant. qui per fortitudinē animi & sibi & alios dominari bene didicerūt.
Duo ergo leones iuxta manus stabant. quia in lege & in euangelio sēi patris quicquid poni fecer. Non
sibi sed dō deputauer. Unde & psalmista dicit. Non nobis dne non nob sed nomini tuo da gloriā. sup
misericordia tua. & ueritate tua. & apostolus gratias inquid di sum id qđ sū. & ite qui gloriat
glorietur. & duodecim leuncule stantes sup sex gradus hinc atq. inde quid p duodecim
nisi pdicatorū ordo qui apostolica doctrina sequē significatur. Hi ergo supra vi gradus
stant qui bonorū operū gressus hinc & inde suis doctrinis atq. exemplis munire certa
labore bene incipientiū noperando uacill& sed rectitudinē inp gressu uirtutū
Qđ aūt sub dic. non est factū tale opus in unuerisis regnis apte scē ecclesie conuen
scriptū est. fortitudo & decor indumtū ei & ridebit in die nouissimo. Surrexer
& beatissimā pdicauer. uir eius & laudauit eā. Multe filie congregauer diuitias
gressaes. uniuersas. Sq. Sed & omnia uasa de quib; parabat salomon erant aurea &
plex. Domus. saltus libani de auro purissimo. Non erat argentū nec alicuius pti p
inclieb; salomonis. Omnia uasa quippacifici nri ministerio fungunt aurea fiunt
animae sex que sunt uasa di ut uoluntati deseruiant. diuine sapiencie & dilec
tentes continent potū aque uiue. & fit & mens fons aque saliens in uitā & ernū. Nec alic
argentū parabat in diebus salomonis. quia secdm apostolū non est in sermone regnū di sed
ritute. & pdicatio euangelii non in psuabilibus humane sapiencie uerbis consistit. sed in ostensione

spſ. Quis tutus ut fides nra non sit insapientia hominū sed munus tuæ dī. Unde ipsa uerus ait. nonomnis qui dicit mihi dñe dñe intrabit in regnū celoꝝ. & nē quisquis uerit unū demandatis istis minimis & docuerit sic homines minimū uocabit in regno celoꝝ. qui aūt fecerit & docuerit hic magnus uocabit in regno celoꝝ. Magnificatus est rex salomon sup omnes reges terre diuitiis & sapientia & uniuersa tra desiderabat uidere uultū salomonis ut audiret & sapientiā eius quā dederat dſ in corde ei & singuli deferebant ei munera uasa argentea & aurea uestes & arma bellica & cetera. Bene aūt dictū est qđ magnificatus sit rex salomon sup omnes reges terre. quæ pacificus fuit sup omnē celsitudinē scōꝝ qui uere regis dicunt exaltatur & nullus ei coequari potest. quo quis immubibi; equabit dño aut quis similis erit dō in filiis dei. qui gloriat in consilio scōꝝ magnus. meduendus sup omnes quicunq; circuit ei sunt. & nē magnus dñs fuit & magnus uirtus ei & sapientiæ ei ñ est numerus. Unde Iohannes dicit. & uidimus gloriā ei gloriā quasi unigeniti a patre plenū gratiæ & ueritatis. & uniuersa tra desiderat uidere uultū regis ſti. qua uniuersa ecclesia scōꝝ hoc solūmodo appetit ut ad conspectū gloriæ eius puenire. Cui pphēta dicit tibi dixi cor meū quæsiui uultū tuū uultū tuū dñe requiram. & alibi sic cerui inquit desiderat ad fontes aquarū ita desiderat anima mea ad te dſ & singuli defecto ei munera dum unusquisq; secdm id qđ uires sibi subpeditant in uerbo seu factis ob sequiū stu prestare dō i.

XXXVIII.

Rex aūt salomon amauit mulieres alienigenas multas filiā quoq; pharaonis & maibritidas & ammonitidas. idumeas & sidonias & cetheas. de gentibus sup quibus dixit dñs filiis ſrl non ingre diminī ad eas neq; de illis ingredient ad uos tras. Reliqua. iā porro decem et ſ operibus salomonis dicā quæ uehemēt arguit scā scriptura atq; condēnat. nihilq; de penitentia ei ut meū indulgen

[illegible] nino commemorat nec prius occurrit quid salamin allegorie bo significet. hec est flen [illegible] sionis forte dica quis mulieres alienigenas quarū amore exar serat significare [illegible] cetas exgentib; possit & hoc forte ita se non absurde in allegoria ille pp̄t salamonē deffere ritus [illegible] colerent dīm ei. cū uero ipse pp̄t illas offendit dīm suū & coluit deos earū non est quid inde [illegible] ri possit. nec tamen mihi arbitror significare filiabus loth. dicens. Apparet eīm in persona [illegible] ura excellentia & mira submersio. Quod igit in illo diuersis temporib; Xp̄s prius [illegible] rius milū. hoc ecclesia in ista ab huc seculo simul uno tempore ostendatur. Nā bona [illegible] ecclesiae mala aut illius malos ecclesie significari petro. Lapicida [illegible] te illius aree sicut in illo uno homine ingrauis malos impalearis [illegible] mitte uniuersi segetis bonos in tritico. malos in zizaniis. xl. [illegible] est igit in tempore illo ut hieroboam egrederet de hierusalem & inueniret eū achias silonites [illegible] ctā in uia operuisset pallio nouo. Erant aūt duo tantū in agro. Adp̄hendens q; achia pallium suum nouū [illegible] o operuisset a scidit in xii. partes. & ait ad hieroboam. Tolle tibi decem scissuras. Hec enī dicit dñs dſ isrl. ecce ego scindā regnū de manu salomonis & dabo tibi decem tribus; porro unde nbus

remanebit ei propter ser uũ meũ dauid & hierlm ciuitatẽ quã elegi ex omnib; tribubus isrl. &
cetera. Illud uero qđ post mortẽ salomonis x tribus a templo separatę sunt & due relictę sors
indicat. qđ de tota illa gente apostata. reliquię ꝑ dei electionẽ gratię. salue facte sunt.

M. Hieroboam uero qui decem tribus a domo dd & a templo di separans. ad idolatriã ꝙ duxit. significat
hereticos qui dissensionẽ amant & unitatẽ fidei catholicę hęresibus scindunt. Ac sic ultra ma
lignę rũ spiritui sibi obsequentes trahunt. intꝝ aũt hieroboam. diuidicans populũ nam &
hęretici diuidicant populũ uidentes cũ errorissui sequacem faciunt. cui rei bene conuenunt
uerba yphię ad hieroboam ita dicens. Tolle tibi decem scissuras.
hec enim dicit dns dns isrl. ecce ego scindã regnũ salomonis. & dabo tibi x. trib; ꝓ uero una tribus
remanebit ei ꝓpter seruũ meũ dd. & hierusalẽ ciuitatẽ quã elegi ex omnib; tribubus isrl. x. cũ.
scissuras hieroboã accepit cũ legis ꝓcepta uiolande corrupit & una trib; cũ sobole dd remanet
sit. dũ sors electię iuxta apostolicã doctrinã in regulã fidei catholicę ꝓmanet. qua unus
est dns una fides unũ & baptisma. ⁊c.

D Enig roboam filius salomonis qui utri usq; cõsilio relicto adulescentiũ consiliũ secutus
est. luce & clerlomo dd fuerit tam inuidi non grediebat. Ter enim iudas scriptura teste mllius
diebus malũ coram dño & irritauerit eũ sup omnibus quę fecerant patres eius. imperauit iudeis ut
percauerent. ędificauerit aũt & ipsi aras sibi & statuas & lucos sup omnẽ collẽ excelsũ & sup
omnẽ arborẽ frondosam. Sed & feminati fuerunt intra fecerũ q; oms abominationes gentiũ quas
adtriuit dns ante faciem filiorũ isrl. Significat ergo malos rectores ecclesię quos remissa cupidinib;
dedita negligunt curã habere subditorũ & delectantes in multitudine sibi obsequiũ. Nec tamen
dignã habent solliciturdinẽ sibi cõmissorũ. hinc aũt roboam latitudo populi nominari potest
& spatiosam uiã gradientes ꝙ quã multi uadunt ad mortẽ: angustã uiã quę paucos est & ad
ducem ingredi detractant relictoq; seniorũ patrũ consilio quę dicta ex empla ad celsitudinẽ
ꝓfectionis. Eligunt iuuenũ obtemperare ꝓceptis hoc ẽ eorũ qui iuuenilib; desideriis
dib; miquus & dilationib; eos grauant. & ut mos qđ ꝓphãs dicit. qualis populus talis sacer
Omnes enim animi uno usq; ad maximũ auaritiæ student. & ceteri ceteris educatũ ꝓbertas in fuerũ
partẽ cadunt quib; comminatur sapientia di dicens. Ve tibi terra cuius rex est puer & cuius
mane comedent. & econtra de sedecim ex populo & regit eos xp laudandus subsequit dicens be
regẽ nobilis & cuius principes pascunt in tempore suo q; omnia q; cũq; fecerint ꝓsperabunt.

Ecce uir di uenit de iuda in sermone dni in bethel hieroboã stante sup altare & turiabat
manu q; contra altare in sermone dni. & ait. altare altare. hec dicit dns ecce filius nascetur
mus dd iosias nomine & immolabit sup te sacerdotes excelsorũ. qui nunc in terra succendunt
ossa hominũ incendit sup te & irt. Ingrẽ ꝓphãa qua dõ missus fuerat in bethel ut increparet hie
boam sup idolatria quã gerebat & falsũ ꝓpheta seductus commedit ibi & bibit contra ꝓceptũ dni ex
ꝓpterea a leone nemus occisus est. quid significat nisi rum quis in ꝓsperis eleuat corde ita.

ut p̄cepta dñi contēnat aleone quicir cumit rugiens querens quemdeuorat. Dente persuasioni maligne. laniatus p consensum peccati int̄ ficit ac phoc necessariū est semp querere auxiliū omnipotentis ipsi us dī atq; defensionē ipsius &toto corde sperare misericordia eius. GG.

Quid enim est homo cuius lib& sit mentis siconditoris sui protectione deseratur que nimirus protectio minus necessaria credit sisemp habeatur securitatē plerūq; subtrāt ut sibi m&ipsi homo quam sine illa nihil sit ostendat magnus igit̄ dī aliquando nos nobis p aduersa insinuat que nescientes nos ipsperis portat quasi tuti diu cadere incipimus. &cū. adhuc rāmemur. &doctrina sit q̄d in lapsu trepidatium &custodia q̄d instatu p manem. Nemo ergo se alicuius iustitie estimet etiā cum quid fortiter poterit. quia si huius protectio deserat ibi repente ener uit obruit. ubi se ualenter stare gloriatur. Quid est enī q̄ iur dī contra altare samarie ad pphetandū directus p̄sente rege acterritatē libere uocis ixer cuit eius demique regis extensum brachiū b rigore mira bilit adstrinxit q̄ tēn nutrix misericordie saluti restituit. cuius in domo inuitatus comedere no luit q̄ inuita comederit. phitonis dñi p̄cepta seruauit. Quīm. in ea dē uia & seductus comedit & pastus interiit. Qua re quid subtili consideratione colligimus quid ut ita dixerim for madū suspica mur. nisi q̄ forsitan apud sem&ipsū tacitus & p̄ceptis dñi os regē se contempsisse gloriatus. Abinīna mox soliditate quassatus est. &inde etinopere culpa subripuit. Unde sibi gloria in cor de surrexit. ut pphetis falsi uerbis decep tus dicer& q nequaquā p prie fortitudinis fuerit q̄d a deregis uerba restitisse. Bene autē &ei ore matris sententiā accipit cuius seductione ante p̄ceptis. Ut inde pēnā uerat̄ sumer& unde culpam neglegent̄ admisisse. Inquinto ad anno regni roboam ascendit sera rex egypti in hierūm &tulit thesauros dom̄ dñi &thesauros regios &cuncta diripuit scuta q̄ aurea que fecerat salomon p quibus fec̄ rex roboam fabta aerea &tradit ea in manu ducū scutatorum. qui excubabant ante hostiū domus regis cumq; ingrederetur rex in domū dñi portabant ea quip phebant offitiū. M. &postea reportabant ad armāriā scutatoriū. De qua itaq; regi inli gnomenon plenius narrat ubi hoc modo legit̄ anno .v. quinto regis roboā ascendit sera rex egypti in hierūm quia peccauer dño cū mille ducentis curribus &sexaginta milib; equitū nec erat numerus q̄ uenerat cū eo exegypto libigis sallitis & rūbdis & ethiopes cepit q; ciuitates munitissimas iude usq; hierusalē. semeias aut̄ pphet a ingressus est ad roboā & principes q̄ congregati fuerant in hierusalē fugientes sesac dixq; ad eos hec dicit dñs uos me reliquistis &ego reliquos in manu sesac. Consternatiq; principes isr̄l & dixer̄ iustus est dñs &cū uidisset q; humiliati essent factus est sermo dñi ad semeiā dicens. q̄ humiliat̄ sunt non dabo eis auxilium paxillū auxilii & non stillabit furor meus sup hierūm p manū sesac uerūtm seruient ei ut cognoscant seruitutis mee & seruitutis regnorum terre. Ascendit itaq; sesac rex egypti et abhieru salem sublatis thesauris domus dñi & domus regis oīa quacre cum tulit & clipeos aureos quos fecerat salomon p quibus rex fec̄ aneos & tradidit illos principibus scutatorum qui custodiebant uestibulū palatii. Quidergo p figuram hoc insinuat q̄ egyptus peccatū roboā sesac rex egypti & de domo dñi thesauros abstulit.

&thesauros regios nisi quat mali rectores ppt negligeciā suā regē egypti hoc est principem tenebrarū inhiertm tipicā puocant ecclesiā uidelic& sibi cōmissam ubi ipsi ad tempus dominarui dent q; thesauros domus dñi &thesauros regios auferet · conscientiā scax scripturarū simul &opera uirtutū abstrahit &desiderii abstrahit sōrac ergo brevius cilicium siue gaudiū ei licit mt̄ patitur · &quia brevius subtilitatē significat cilicium uero qđ decapitarū sēpe conficit peccata quid melius mbrisso cilicio · quā uersucia fraudis diabolice inpsuasione peccatx accipi potest · sorac enihieroso limitanas opes auferet cū diabolus quicalli de deceptt &gaudē mmultitudine peccatx ecclesiasticos quosq; scientia spiritali &opere uirtutū depdat eosq; quimdebant ecclesia decori esse spoliatos secūmbaratrū ꝑ ditionis suae demergit · Nec non &illud quod idē rex scuta aurea quefecerat salomon abstulit ꝑquib; fecit rex roboā scuta aurea condens · custodib; domus suae dedit cū redemptx nr̄ spiritale scienciā ꝑ duo testamta doctoribꝫ ecclē ad uendū plebem suā cōmendum hanc antiquus hostis ꝑ uncariā rectx abstrahit qui cū intenti sunt rebꝫ terrenis minus quecurant de celestib; inoffitio · prudēno scientiae denudatos qui si in domo ppria opibus spoliatos derelinquid domq; tales cū sensu spiritali priuatos conspicium ꝑ eloquentiā uerbox copiā quatenus eox sonoritate ut scutx aureox firmitate tutam cōtra hostes ꝑ subiectis sibi opponant · sēd quanto a sem uilius auri me allo tanto inferiorē ualoeloquentia uere sapientiae fructu · Unde ꝑ quendā sapientiā de eloquentia dicit ubi plurima uerba ibi frequēt egestas &in psalmista legit · Ur linguosus non dirigit&ur sup̄ terrā · Non de sapientia ita scriptū est sapientia pciosior ē cunctis opibus &oīa que desiderant hue nuelent comparari longitudo dierū in dextera ei in sinistra illius diuitiae &gloria qui uero apostatā defensionē ecclesiae exibere uul ꝫ herēticos non oms mimicos sapientiae grādmirulo · hoc debet pficere nec eloquentia aliqui sine sapientiae pfectē immo plurimos

A Porro qđ legit insubsequentib; qđ bellū fuerit int̄ roboam &hieroboam &asa regē iuda & hregem israt cunctis diebꝫ ex nonaliud significare · Puto quā qđ sca ecclesia quę inuniuersō bellū habeat sēpt cū hereticis &falsis fratribus et dēmonib; quimolestare contendunt fidem catholicā · Qui aut apostolus quippe uoluit uiuere inxpo psecutionē patiuntur · Quia draco antiquus mulierem insidiant calcaneo ei &ipsa conterit & capud illius · asa eni tollens siue sustollens suā adsupra desideria suspendens confusionē terrenarū cupiditatū cū eox suggestore mit acuel ut sicca &inutilia contemptui ·

xt m· ·

f acētū ē aut sermodni adhieu filiū arari ētrabaasra dicens · pro qđ exaltaui eū de pulu ducem sup populū meū irt · tu aut ambulasti in uia hieroboā &peccare fecisti populū ut me irritaret in peccatis eox · ecce ego demetā posteriora baasā &posteriora domui ei &faciā tuā sic domū hieroboam filii nabath · quimortuus fuerit de baasa in ciuitate · comedent eū canes · mortuus fuerit ex eo in regione · comedent eū uolucres celi · Haec uerba contra omnes peccantes &contra hereticos atq; paganos maxime ꝑlata sunt quippe quiquid per carnis pristinis peccata semꝑ noua adiciunt · &malorū exemplis deprauati suis sceleribꝫ peiores fiunt · Dem&ā inquit posteriora

baasa & posteriora domus illius. & faciem domum ei sic domū hieroboā filii nabath. demerit dñs.
posterio baasa cū peccata iniquq; post finiē uitæ uleiscit. Demerit & posteriora domus eius in
tuitu. Illoq; æternis cruciatibus dampnat. & faciet domū baasa sic sic domū hieroboā filii
nabath cū peccatores iniquitate sua pseuerantes simul cū diabulo cū angelis ei in sempiterna
tib; trad&. Baasa em uaddixem confusio ut sic ceteras intp. Hieroboā uero diuidicans populū
& nabath sponaneū resonat. Qui ergo confusione errorū & peccatoq; sequit. Quorum
gratiæ spiritalis habere neglegent. Inaditate peccatoq; usq; ad finiē uitæ pseuerat. Poste
riora ei ut. ut diabuli merabunt quippia uoluntate superbiendo sibi mortē generauit &
am populū pditoq; ut ut diuidicare uidet cū nonudicū æquitatis sed damnationis ineis
exercere dinoscit. Tunc em peccatoq; atq; omnū iniquoq; posteriora demeritur. Cū capite
sio diabulo quando unde unoq; & moq; in fine seli dicturus est. Disquadsimstrū ei stabunt.
Dic ecdite ame maledicti in ignem æternū. qua pparatus ē diabulo & angelis eius ibē hinsū
pliciū æternū. Iusti aut in uitā æternā. Quimor tuus inquit fuerit. De baasa nietu itate
comedent eū canes & quimor tuus fuerit ex eo in regione comedent eū uolucres cæli. Quid
est ergo morituoq; ēe. in ciuitate. in siquē lib& fide tenus me ecclesia pseuerantē criminibus
capitalibus obnoxiū ēe. In ciuitate ergo moritur. quia in ecclesiā di opera prauitatis exer
cet em ille ore canū laceratur. cū sentent. scq; doctorū in ecreparatur arguit atq; dampnatur.
De quib; uidelicet & canib; in psalmo scriptū est. ut canes circuibunt ciuitatē. Canes em ad eo ideo
dicti sunt. Canū em consuetudo est illa loca defendere in quib; senorum alimonia reppererit.
Ciuitas aut illi quā canes isti circuerunt. hic tm est uniuersalis p mundū diffusa. Hanc ergo
circū ipse paulū salutare sic generis humani testatur epistola. quā p uniuersas gentes ut
sic ecclesia diuina tonuerunt. O canes istū beatū qui populos p sequit infideles sic ecclesia
ā custodit cuius latratus p totū mundū quasi grandis sona tuba concrepuit. Quid em
tur aut. ex baasa in regione comedent eū uolucres cæli. Illi em ex baasa hoc est ex corpo
bili confusione plenissimo in regione moriunt qui ex ea ecclesiā separati uiola
uerbo et sib; ore atq; opere nefario desinunt & si em uolucres cæli comedunt. illi unde
uolucres. de quib; in euangelio dns dic. in parabola sementis. secus uiam semen sparsū
est comedisse tunc em isti uolucres eos. comedent quando onustos peccatis secunda
rapiunt. Interim.

cesimo primo ana regis iuda regnauit abri sup ipt. xii. annis in thir. regnauit super
Chirq; monte samariæ a somer. duob; argenti siclis & edificauit ea & uocauit nomen
montis. quā extruxerat nomine somer. dominum montis samarie. Hoc quomodo factū sit
in sephi uerba manifestant. in quib; ita scriptū est. Tricesimo aut anno regni asaphamar
suscepit imperiū & tenuit annis. xvi. qui de annis fuerit in thir. sa reliquos aut
ciuitatē q marem appellatur a gressent uero samaria. hic aut nominauit somaron

ꝺ̃amaro quodã quietmonẽ uenundauerat inqꝫ constituerat ciuitatẽ · In nullo aũt differebat
priorib; regib; nisi q peior erat ; xl iii ;
Tradda abaahbab inoper-e suo ir rrtaus dñm dñi ut sup omnes reges ſrt quifuerant ante
eũ indieb; ei ædificauit abiel debethel hiericho &reliqua: B
Quod ſcriptũ ẽ de tẽporib; regm abcab indieb; ei ædificauit abiel debethel hiericho ·
in abirã primogenitu suo fundauit eã & in ſẽ glib nouissimo suo posuit portas ei · para
ſensus q cũ pfatae conditor urb fundamenta illius poner-e inciper& primogenitus
eius quinocabat abirã maxime ẽ & cum urbe ædificata portas munire tempraret ·
nouissimũ filioꝝ suoꝝ cognomẽto ſegubam misit qdam futurũ Iosue cui eã destructã
anathemati trader& ; Imprecando pdixit maledictus inquiens iur coã dño qui ſuſcitauer
it & ædificauerit ciuitatẽ hiericho in primogenito suo fundamenta illius laciat & in no
uissimo liberorũ ponat portas ei ; Quia uero abiel inuenit dõ bethel imp · domus ei
abiel de bethel destructa a Iosue arq · anathemati data hiericho mœnia restaurat . Ppter mem
cũ quib; eorũ quinecꝝ ecclesie habitũ religionis adſumiſſent adagenda scelera quæ
ex dñi ihũ inde baptiſmatis donauerat redit quasiq ipse anathemata data ẽ diaboli
pompas luxuriose inuendo repetit · cũ errorũ dogmata & gentiliũ fabulas uersatã eccle
ſiastice quã impurus eſt qui debethel egrediens ruinas hiericho reſuſcitat meritoq;
talis cõmi dño maledictus & primũ filioꝝ infundatione nefariꝝ ciuitatis & nouissimũ
impetrauit positione amittit quia & fundamenta fidei aquib; bona ædificia inchoare &
clausura bone actionis quibus p fici debuerat pdit · ; Et dixit helias thesbites de
habitatoribus galaath ad achab uiuit dñs dñs isrt , in cuius conspectu sto · ſi ſi uerit
anis his ros & pluuia nisi iuxta oris mei uerba · Thesbaigt unde & elias thesbites
nominatus est · ciuitas est galaathitidis regionis · Quod ait dñs uiuit dñs deus
anus conspectu sto · Sciendũ est qđ duob; modis in conspectu dñi uenimus
unoquidẽ quando hic peccata nra sũl tãt ꝑpendentes mens nos conspectui
mus · & flendo diuindicamus alio á in conspectu dñi uenimus cũ in extremo iudi
tribunal eius adſiſtimus · Nam quocies cordis nri potentiã ad
rebamus · Toties in conspectu illius ſtamus unde recte nunc pue
helia dicit uiuit dñs dñs isrt in cuius conspectu sto · hic uidelicet in conspectu
ut fideliter uiuat illic ut ueraciter coronã uitæ accipiat ·
Et ꝓfecto ũ ẽ ũbũ dñi ad helia dicens : Recede hinc & uade contra orientẽ &
cõdere in torrente carith · quiẽ contra ior danẽ · & bi detorrente bibes cor
. uis · ꝑcepi ut pascant te ibi · Abiit ergo & fecit iuxta uerbũ dñi · cũq · abiſſet & ſedi
in torrente carith · quiẽ contra ior danen · corruptioq; deferebant ei panem
& carnes mane ſimiliter panem & carnes ueſperi & bibebat de torrente ·

Post aũt dies siccatus ẽ torrens nẽnũ pluerat dñs sup terrã · Quid ergo helias qui in
·M· ẽp dñi chñi siue dñs meus · aut fortis dñi significat · Nisi xp̃m dñm dñi nr̃m de quo scriptũ ẽ ·
dñs fortis dñs potens implio · Absconditus ẽ helias nr̃ introrente carith qui in tẽpestatur
caluus & ibi de torrente bibit cũ in caluarie loco ubi abscondita ẽ · Uirtus gloriæ eius de tor
rente mortalitatis nr̃æ gustauit · Corui aũt pascebant heliã deferentes ei panẽ & carnes ma
ne panẽ & carnes uespere cũ gentilitas de nigridine peccatorũ · Uemens xp̃o dño salutem
nr̃am esurienti panẽ fidei · & spẽ resurrectionis p gratiã eius illuminata offert ·
mane ut delicet p̃dicationis euangelice & rr̃ẽ panẽ & carnes uespere simiĺ defert cũ eandem
fidem usq; ad finẽ mundi seruant incontaminatã cũ carnis resurrectione uenienti iudici p̃
sentẽt · Post dies aũt siccatus ẽ torrens quia consummato cursu p̃sentis seculi · absorta mor
s̃ in uictoria · & iã ultra mors nõ erit neq; luctus neq; clamor · que prima abierunt ;
¶ Factus ẽ igit̃ sermo dñi ad eũ dicens · Surge & uade in sarepta sidoniorũ & manebis ibi · p̃cepi
B· ẽ enim ibi mulieri uidue ut pascat te · Mittitur helias pascendus ad alienigenã uiduã : hec
ẽ igit̃ uidua gentilitas designat ecclesiã · que a suo diuitus conditore deserta populũ fidei uere
& rectum nesciũ quasi paupere filiũ egenã egestatis penẽ terebat · Idẽ uerbi fructu ex parte docebat ·
Donec aduenies sermo yphãticus · qui exsiccato uellere israhelis · ut pote clausẽ cęlestia ·
fame pietatis p̃ mundi ora pascere ẽt ibi simul & pascere & & receptus uidelicet & credentibus & re
ficiens ipse creditentes · unde bene hec eadẽ uidua in sarepta sidonie dr̃ ẽ · morata · sidonia
quippe inutilis uenatio · sarepta uero incendiũ · angustia panis in tp̃ · qubi abundauit per
cutũ sup habundauit gratia · ubi reb; sup uacuis adquirendis · quasi aucupandi cura impende
batur · ubi dire sitis incendia · panis ei spiritalis antea fiebat angustia · ibi farina oleũq; ore
phãsco benedicit̃ · que uolebat duo ligna colligere · priusquã moreret̃ · Non hic solo ligni nomi
ne sed & iã numero ligno xp̃i signũ ẽ crucis exprimit̃ · quo nob est panis uite p̃paratus est ætnæ ·
benedicit̃ farina eius & oleũ · hoc ẽ gratia corporis dominici & chrismatis unctio · siue fruc
tus hilaritas caritatis · quæ cũ impenditur · nõ defecit sed dr̃ · hilarẽ enim datorẽ diligit dr̃ ·
Uidua aũt ista quã dñs in fruĩtis sed uerbi pane pascebat · eadẽ ipsa ẽ · de qua dr̃ in psalmo · Uiduã
suscipiens benedicã · & reliqua · Illa scilicet & & de qua & apostolus ait · mortuo uiro quibus
& nuptus libera ẽ · quia de finente lege · cuius finis est xp̃s ad gratiæ libertatẽ transitũ
ẽ · sensu erecta · ad xp̃m quasi uidua legis in nupsit · huius nunc nuas is oleũ gratiæ & bene
dictionis farina non deficit · omnibus fere gentib; fame manente · quarũ cibus uerbi
ptatis ẽ · & fidei trinitatis in medio congruẽ p̃ficuauit · Illa quondã triennio fame sexlui ·
ctũ ẽ aũt post ũba hæc egrotauit filius mulieris matris familiæ & erat langor ei
fortissimus ita ut nõ remaneret & in eo alitus · Dixit ergo ad heliã quid mihi & tibi uir dei ingres
sus es ad me · ut rememorarent̃ iniquitates meæ & interficeres filiũ meũ · & ait ad eã da
mihi filiũ tuũ tulitq; eũ · de sinu eius & portauit in cenaculũ ubi ipse manebat & posuit

ſuꝑlectū ſuū; lrētiq; Hic actus helie deſuſcitato mor tuo filiu uiduæ apud quam hoſpitabat &cauſ bene dīc ſarine &olev bene exprimit actū redemptoris nr̄i in re ſuſcitatione populi adfidem conuerſi quæ eñ hæc uidua melius intelligi poteſt. quā ſinagoga iudeoꝝ quem ſine morte uiduata filiū nutriebat par uulū hoc eſt populū carnalem iudeoꝝ hic ergo adingreſſū helie hoc eſt ſaluatoꝛ nr̄ infirmabat̄ gineū ñ credendo ſed ſpernendo ualida febre infidelitatis egrotauit unde &mater ipſa c̄ querendo deinpueri adpphā dicit. quidmihi &tibiuir dī ingreſſus es adme ut re memoraretur iniquitatis meæ. &ut̄ficeres filiū meū cū ſinagoga iudeoꝝ dead uen tu ſaluatoris conquerit quaſi ipſe eet cauſa mīe ſeditionis populi iudaici hunc è qđ caſas conſpirans denece xp̄i aturbā ait. expedit eñ ut unus homo moriat̄ ꝓpopulo &non tota gens pereat. ſi dimit tim̄ eū ſic omes credent̄ meū &uenient romani &tollent nr̄m locū &gentē. Sed ſic̄ pphā dī uerbis uiduæ non exaſperatus quin potius miſeretus ait adeū damihi filiū tuū tulitq; eū deſinu illius &portauit incenaculū ubi ipſe manebat &poſuit ſuꝑlectū ſuū. Et expandit ſe atq; mēſus eſt ſuppuerū tribus uicibus clamauit q; dnm̄ &ait. Dñe dī mī reuertatur oro anima pueri huius in uiſcera eius ita &rediē tor nr̄ ñ exaſperatus malicia iudeoꝝ ſed miſeretus populi credentis tulit eū de ſinu matris ſui eū tulit de carnali obſeruantia legis &poſuit ſuꝑlectū ſuū hoc eſt demonſtrauit eum habe re in mente ſua. expandit q; ſe tribus uicibus atq; mēſus ē ſuꝑ puerū contrinitatis fidem illi ꝑ di cendo &ſa mitatem faciendo inſinuabat. &clamas adpatrem dixit. Pāt ignoſce illis quia neſ ciunt quid faciunt. &it̄ pāt inquit. clarifica filiū tuū ut filius tuus clarific&te ſicut dediſti ei poteſtatē omis carnis ut omne qđ dediſti ei det eis uitā ēnā hæc ē aut̄ uita ēna ut cognoſcant te ſolū dm̄ uerū &quē miſiſti. Ihm̄ xp̄m exaudiuit ē aut̄ helias &reuſa ē anima pueri in ea &reuixit tulitq; illū &rēdidit matri ſuæ eū dñs nr̄ populū ſaluans credentē ſigna &mi cula oſtendebant incredulis ut cognoſcerent ueritatē Illū uuere qui credit in eum &ſic euenit &ut uerba mulieris admiratis deſuſcitato puero plēs iudaica uerita rata p clamat ad xp̄m &dicat nunc uiſto cognoui quō ut eli eſtu &uer bū dñi mor

Poſt dies multos ſūbū dñi factū ē ad heliā anno tertio dicens uade &oſtende te a den pluuiā ſuꝑfaciē tre. Iuit ergo helias ut oſtenderet̄ ſe achab. Tc&era;

Quod aut̄ helias congregans unūſū ut contra pphās baal diſcepta bat illis qui intrembus. Ipſe altare dñi curauit qđ deſtructū fuerat &tulit. xii. lapides iuxta tribuū filiōꝝ iacob edificauit lapidibi altare in nomine dñi. frēq; aq; ductū quaſi p duas uncalas in circuitu altaris &ēpoſuit ligna. Diuiſitq; ꝓmembra bouē &poſuit ſuꝑ ligna &ait. Implete iiii. hidrias aqua &fudite ſuꝑ holocauſtū &ſuꝑ ligna. Rurſumq; dixit ſecundo hoc facite qui cū feciſſent. ſecundo ait. Et tertio idipſā facite feceruntq; &ter &carebant. atq; circa altare &foſſa aquæ ductus repellata eſt &ait. Quid conturma

figurare potest quia qđ redemptor nr contra mundi principem eiusq; satellitas decertans superans altare dñiqđ destructū fuerat · hoc ē fidelium suoq; corda ab omni labe iniquitatis purgans. ara dō dedicat quę ex duodecim lapidib; ēstructa ēē memorat · Quia ex his qui yphāicā & apostolicā fidem · seu doctrinā secunt. Grantissima dō ara construit in qua cotidie sacrificiū laudis in odorē suauitatis offert. Fecit q; aq ductū quasi p duas gratiuncalas meritu altaris; ex contrito uidelicet corde & humiliato spū flumina p ducendo lacrimarū · p timore gehennæ & desiderio uitæ eternæ · Ibi & conposuit ligna · quia sēcundū dicta & facta ad exemplū credentib; ē structuit · Diuisitq; p membra bouem & posuit sup ligna · cū omnes actus suos ad exemplū sēcundū patrū fideles formare docuit · Iussitq; sup holocaustū & sup ligna semel iterū atq; tertio aquā infundere · quia omni tempore necesse ē nob uerba cogitatus atq; opera nra impura operatione atq; compunctione lacrimarū mundare; Et non prius cessare quā fossę aquæ ductus repleantur · Idest donec futurū gaudiū p̄senti meroris succedens p fectę compleat · Sicque erat iuxta id qđ sequit · qđ ignis decelo cadens ad inuocationē helie uorauit holocaustū ligna & lapides pulueremq; & aquā quę erat in aquæ ductu lambens quando discrimen · sup nuchicis dicta & facta actorū uitā nr̄a p fectę examinans p pando nos sicut igne p bat argentū immortales ac beatos factus · in sede collocauit per p̄dicta · Ut adinstar uerę · israhelitarū in der nū gratulando canā · Dñs ipse ē dñs ipse fecit nos & non ipsi nos · Ip populus eius & oues pascuæ a · Mundato itaq; altare dñi & consumpto holocausto dixit helias yphēa di ad populū · Ad p̄hendite omēs yphētas baal & ne unus quidem fugiat ex eis quos cū conp̄hendissent duxit eos helias ad torrentē cīson · qui in tp duritia ex & interfecit eos ibi · Sic quoq; redemptor nr aduenientę die iudicii mittit angelos suos & colliguit omnia scandala de regno eius & eos qui operantur iniquitatem & mittunt eos in stagnū ignis & sulphuris ubi ē bestia & pseudo yphēa ubi & missus ē diabolus. ducebat eos & cruciabunt ibi secundū duritiā & inpoenitens cor eox · die ac nocte miserula sēlex hæc helias ascendit in uertice carmeli & p nus in terrā posuit faciē in ter genua sua & dix ad puerū ascende & p̄spice contra mare · qui cū ascendisset & contemplatus ēet ait · nonē quicquā · & rursus reuertere septē uicib; · In septima autē uice ecce nubicula parua quasi uestigiū hominis · Et hac resignificatur nisi qđ nascente xp̄o de filio int̄ homines & teneritudinē carnis nr̄æ accipiente quā mortē gustauit & uictor de mundo ad cælos ascendit imbrem uē gratiæ diuinæ p̄cepit in eum spū de super mittendas misit quo nos a peccato mundat & spiritata les fructus gignare · · Et helias & ur gens abiit quo cūq; facere & eū ferebat uoluntas: Uenit in bersabee iuda & dimisit puerū suū · & per rexit in desertū uia unius diei · cūq; uenisset & sedet & subt̄ unā iuniperū p̄cubuit ut moreretur · & ait sufficit mihi dñe tolle animā meā · Neq; enim melior sum quam patres mei · precatq; se & obdormiuit sub umbra iuniperi · Iret; · Ꝯ Ꝯ ·

Sancti qui subleuante spū ad sūma rapiunt · quā diu in hac uita sunt nec aliqua elatione superbiunt sub; dā temptacionib; reprimuntur ut nequaquā cū p̄ficere ualeant quantū uolunt;

Sethec extollant supbia & ita fit meris ipsarū que … mīsura uirtutū hīc ēn qđ helias dū tot uir-
tutib; inalta pficisset & quedā mīsura suspensus sit. Dum hiezabel post modū quā uis reginam
tn mulier cula fugit. Perpendo quippe huncmire uirū uirtutis ignē de celo trahere & se-
cundo quinquagenarios uiros cū suis ōnib; pēti tione subita cōgremare. uerbo celos apluuit
claudere uerbo celos apluuit aperire. suscitantē mortuos uentura quoq; puidentē & ecce
ramsus anima ēcurrit. quo pauore ante unā mulier cula fugit. Considero uirū timore p
culsū. Demanu dīn fortem pēti nec accipere demanu mulieris mortē fugiendo uitare.
Querebat ēn mortē dū fugit & dicens: Sufficit mihi tolle animā meā neq; ēn melior sū quā
patres mei. Unde ergo sic potens tot illas uirtutes faciat. Unde sic infirmus utrita femina
ptimescat. Nisi quia dispensationes supni nutus mīsura occulti libraminis adpendunt. Utripsi
scī homines & multū ualeant per potentiā dī. Et rursū quadā mīsura moderati sunt p
infirmitatē suā. In illis uirtutib; helias qđ de dō acceperat. in istis infirmitatib; quid de
se poterat. agnoscebat. Illa potentia uirtus fuit. Ista infirmitas custos uirtutis. In illis
uirtutib; ostendebat quid acceperat. In illis infirmitatib; hoc qđ acceperat custodiebat.
In miraculis monstrabat. helias in infirmitatib; seruabat. Et ecce angelus tetigit eū.
& dixit illi. Surge comede respexit & ecce ad caput suū subcinericius panis & uas aque
comedit ergo & bibit & rursū obdormiuit. Reūsusq; ē angelus dīn secundo & tetigit eū.
Dixitq; illi surge comede grandis ei in tibi restat uia. Quicū surrexisset & comedit &
bibit. & ābulauit in fortitudine cibi illius. xl. diēb; & quadraginta noctib; usque
ad montē dī oreb. &c̄ Hera … … …

qua pauor qui gradientu eius inruit. & altitudine cordis nri. Dicit lxx. facit. sed
spūu commutationis. & gnis non in ee dns dr. esse uoc mutabilo. aure tenuis nonnegt.
Quia nimiru mens cū intēmplationis sublimitate suspendit quic quid pfecte
conspicere ualet. dr non est. Cū uero subtile aliquid conspicit. hoc est qđ de cp
hensibili substantia dicernitur audit. Quasi eñ sibilū tenuis aure pcipimus cū saborem
meir cū scripte ueritatis contemplacionis subita subtilit degustam. Tunc ergo uerum
e qđ de dō cognoscm cū plene nos aliquid de illo cognoscere unposse sentimus. Unde bene
illic subdit. qđ cū audisset helias operuit uultū suū pallio & ingressus stetit in hostio spe
lunce. Post aure tenuis sibilū uultū suū pphēa pallio operuit. quia in ipsa subtilissima
contemplatione ueritatis quanta ignorantia homo tegatur agnoscit. Uultu naq. pallū
sup ducere e nealtiora mentis querere audeat. hanc ēsideratione ppria infirmitatis
uelare. Ut nequaqua intellegentie oculos ultra sepcipi tantū aperiat sed & hoc quod
phendere nualet. reuerent claudat. quibet agens in spelunce ostio stetisse describit.
quidnaq; spelunca nra e. nisi hec corruptionis habitacio in qua adhuc exuetustate re
tinemur sed cū aliquid pcipere de cognitione. diuinitatis uicipimus quasi ia in spelun
ce nre ostio stamus quia eñi pgredi pfecte nonpossumus. ad cognitionē tn ueri
tatis inhiantes. ia aliquid de libertatis aura captatis. in gressu ergo spelunce.
stare e represse nre corruptionis obstaculū ad cognicionē ueritatis inpere exire.
Unde & nube in tabernaculo discendente. lxx leuite elongnquo cernentes inpabilomū
suoz ostiu stetisse memorant. quia hi qui aduentū diuinitatis ut cūq; conspiciunt.
quasi iam exhabitacula carnis pcedunt. Ecce uox ad heliā dicens. Quid hic agis helia
Ille Respondens ait. Zelo zelatus su pdō dō exercituū. quia dereliquer pactū tuū
filii. ut altaria tua destruxer & pphetas tuos occider gladio & derelictus su ego solus
quer animā meā ut auferant eā. Ait q. . . . CC.

est quad cordis sui oculū pelacionis tenebras extinguat qui agit considerare me
rita neglegit. Ar contra magno humilitatis radio semetipsū illuminat. qui
non subtiliter pensat. quia dū ea que ipse fecerit facta foris & abalius conspicit
de singularitate mentis erūpere nititur superbie timore pmit. hinc e quod uo
ad heliā solū se estimantē dr. Reliqui mihi septē milia uiroz qui non cur
ū genua ante baal. ut dū non solū se remansisse cognoscer & electionis gloriā.
de singularitate surgebat inclinare. Prophēa nempe erat & sepe misteria sup
nouerat. quid ergo difficile fuit agnoscere in hoc mundo fideles dō famulos re
uisse sed hinc soleter intuendū est oculū cordis electio quā nequit claudit
ndo qui humilis & occulta dī nouerat elatus & aperta nesciebat. Ait dns ad helia.
de & reuertere in uiā tuā p desertū damasci cūq; pueneris unges azahel regē

sup siriã · &hieu filiũ namsi · unguef regem sup irl'. heliseu aiit filiũ safat quiẽ deabel
maula unguef ꝓphãs ꝓte ecerit quicũq; fugerit gladiũ hneu mẽficis & eũ heliseus. &rt.
hoc monita accipiendũ ẽ qđ ꝓphãa di heliseus homicida futurus sit & tyrannus sed magis
spiritalit intellegendũ quia iusticia diuinaq; singulis reddit secdm opera sua punit pec
cata hominũ · Aliquando manifesta ultione aliquando occulte iudicio · Vindicat ꝓregis &
duces umdicat ꝓphãas & sacerdotes · cũ alios nocentes facit plecti mucrone alios trans
uerberat gladio ligue · Vnde dd salomon &c&cem regis poenã reis exibant cũeos trucidare
lubebant · & itẽ alibi scriptũ ẽ · Desuporũ & inoboediendientiũ poena dolaui eos inquid in
ꝓphãis occidi eos muerbis oris mei · Profectus ergo inde helias reppert heliseũ filium
saphat arentẽ · &c& · Igit ꝓfectus helias reppert heliseũ filiũ sephat arentẽ · xii · iugis
boũ · cũ redemptor nr descendens · de celo diuino iudicio · Adquisiuit populũ adhuc t
renis operibus inhiantẽ · Inquo salutẽ fecit cũ eũ adfidem conũtit helias eñi inꝑuniã
diximus dñi · safath iudicans & heliseus di mei salus admirabilit · supquẽ ꝓphãa palliũ
suũ misit cũ illũ dns fide catholica induit oñs ait apostolus quicũq; inxpo baptizati estis xpm
induistis · Atille statĩ relictis bubus · cucurrit post heliã & ait osculor orore patrẽ
meũ & matrẽ meã & sic sequar te quia mox electorũ chorus auditur · loquentẽ ꝑ
euangliũ dñm quinrenunciauerit omnibusque possid& nꝑoterit meus ẽe discipulus
statĩ cessauit terenis lucris inhiare · secularibus desideriis deseruire totũ se cultt
adseruicũ xpi · Nec tamen alius uerbũ uitae ꝑdicare desiuit hocẽ eñi hosculare
patrẽ & matrẽ cũquos cũq; possit siue denudeas siue degentib; sermone uelle cor
rigere · Tulit itaq; heliseus parboum & mactauit illud & in aratro boũ coxit carnes
& dedit populo & comedẽ · Cũ populus xpianus carnalia desideria mactans totũ a
citũ suũ inopus euangelizandi conuertit · Vnde sufficientẽ pastũ audientib; suis ꝑb
possit · Ipse uero sequt nrm heliã & ministrat ei uestigia eius sequens hoc est m
illius fidelit obseruans ministeriũ eibonos operũ condigne exibere satagit · Por
rex syrie congregauit omnẽ exercitũ suũ & triginta & duo reges serũ & equos &
& ascendens pugnabat contra samariã & obsedit eã · &rt. Quod bena dab rex sy
& inpugnare incipiens samariã · ait · hec faciant mihi dii & haec audiant · si sufficit
samarie pugilli om ppli qui sequt me hunc hab& sensũ · Samaria necesse ẽ iuxta
ciuitatũ habebat tra interius ꝓp muros pene ipsis muris equalẽ uidelict eos si
dio tur adiacentis erectos creber insistente manu hostili · Decert& ictus ari&is
eas ait murorũ altitudo loge superficiem terre transcenderat · Maxime in
uertice ut scriptura refert fuerit urbs eadẽ posita · Ait ergo rex superb; obse
ciuitatẽ quid tm haberet serũ exercitus multitudinẽ · ut uerũ siquisq; militũ ei
solũmodo lapidẽ t cespitem ut fertur ad construendũ contra urbẽ aggerem adp

ger exurgere quisuppici ei ciuitatis ipsius. querent intramuros ee uidetur aequalis
ta exaequo pugnantes. Contra ciuitate tela ut faciles mittere possent cunus temeri
tate arrogantie molesto sermone compescens rex irt ait. Dicite ei negloriet
accinctus atq. uerdiscinctus. Aliud est autē accinctus. aliud discinctus. aliud nonac
cinctus. Accinctus nāq. ē qui cingulo cinctū datus incedit. Discinctus qui cingu
lū nup deposuit. Verbi gratia balneū intraturus ut lectū ascensurus ut altera
forte tonicā indumturus. Nonaccinctus quinup tonica indutus nec dū se adora
tione circū positione munuit. Exercito in expeditione castrensi quipositus est.
Accinctus nominatur. Idē armis indutus qui pugna confecta uictor domū redit
iure discinctus uocatur. Q nimirū depositis armis optate pacis otiū gerit. qui
uero nec dū pugnare neque se adcertamē parare iā coeperat merito nonaccinctus
ee dr. Ait ergo rex irt regis syriae gloriati qs iā cepisse samariā quā obsidere
coeperat. Negloriatur accinctus acq. ut discinctus. Desic aperte dicat. Noli gloria
ri qs iā uictor. bellici discriminis. quiadhuc inacie positus. quē uictoria sequater
ignorat. Ruerū pfecto dicebat nam mox inito certamine benadad nonuictus ad
uersarius. triumphans. sed caeso suo exercitu fugiens. domū redigit. Mystice autē
benadad hostis irt significat diabolū omnū bonorū nimicū. qui diuersos exercitus.
malignos spūs ū. adsubuertendū populū di contrahit sed p pueros principū irt uin
citur. cū p bonos auditores sēos. doctos quid qd aure audiunt facti simplere nituntur.
dumque hostis infugā uertitur. Omisq. suus exercitus amlarū xpi prturbatur.
Quibene ducenti & triginta duo ee dicunt. Quia hi quiutriusque testamti scien
tiā pfecte tenent & trinitatis fidē cū gemina caritate di uidelic& &pximi con
tuant. Apri pomē moclū mlticie sūmi regis ee. conp bantur. Fugit quoq. benadad
syriae inaequo cū equitib; necnonegressus rex irt pcussit aequos & curruss & pcussit
plaga magna. Ideest qd benadad rex syrie inaequo cū equitib; fugere discribit.
princeps omnū iniquos. diabolus quos oculi sublimes sunt. syrie em mtp. sub
inaequo sno superbiae confidens cū aequitib; suis scilic& omnib; supbis. qp
quod sup omnes filios supbiae abexercitu xpi hoc est humilibus & dim timtib;
eius infugā & rex irt pcucit & aequos & curruss quia deppso rege regū scrip
tū est curruss pharaonis & exercitū eius aequū & ascensorē eius submersit
mare. Dū nequicias spiritales. Cū uero pharaone antiquo uidelic& hoste
baptismatis obruit humani generis delendo peccata. Accenden autē & yph&a
ee irt dixit ei. Uade & confortare & scito & uide quid facias. Sequenti enim
rex syriae. ascend& contrate. & irt. Quod benadad rex syrie. semel uictus
sibi instaurat. pūs contra irt. significat diabolū amalitiae suae. intentione

nũ quã cessare quilicꝫ assis uiris sepius uincatur tam nerũ instaurat pliũ contra illos &dũ
uno modo uincitur alio statim uincere conatur. hinc est quod serui regis syriæ dixerunt.
eidu montiũ sic dii montiũ eorũ. Ideo supꝑrauiuꝫ nos sed melius ẽ ut pugnemus contra eos
in campes tribus &obtinebimus eos. quia maligni spiritus semp dolose sentientes sinspiritalibꝫ
rebꝫ uincunt. incorporalib. bellũ ꝑparare contendunt hoc quoq. diabulus hoc &totus exer
citus eius maxime sătagunt ut animas hominũ desiperniꝫ adima ꝑcupiunt. quo facilius
eos uincere possint. Siuiderint eos celestia desiderare trena &caduca adamandũ ingerẽ.
Siuiderint illos ꝓprosperitate concessa gratias dõ agere studere ut peraduersa frau
gantur. Sed sic regis syriæ &seruꝰ eius nonconuenit dictio cũ opere quia ubi se superare
posse. Confidebant ibi superati sunt &ita &princeps mortis sepe ibi uincitur cũ exercitu suo
ubi se estimꝫ uincere possẽ. Quia infirma mundi elegit dꝰ ut confundat &fortia &eaq. non
sunt ut eaq. sunt destruerꝫ. Temptabunt igitur antiquus hostis beatũ iob. &dũ sibi substan
tiã ei &filios tradia dño exꝑcet &ut per hoc eius animũ subuertat &nec tñ inhoc ꝑdicat &
ad extremũ ut ipsũ sibi potestas daretur postulauit. Quiconcesso quasi mox uicta existat &
carnẽ eius grau ulcere uulnerauit. sẽdquo uehementius depsperitate indolore eũ de
positũ persequebatur eoualidus ꝓpatienciã ipsius ꝓsternebant. &paulo apostolo datus ẽ
stimulus carnis angelus satane ut eũ colaficat &quatenus uirtus infirmitate ꝓficerꝫ.
Tunc uir quidã de filius ꝓphẽtarũ. dixit adsociũ suũ insermone dñi ꝓcutieme. Ille nolut
ꝓcutere. cui ait. qnoluisti audire uocem dñi. ecce recedes ame. &ꝓcutiet te leo. Cũq. paulu
lũ recessisset &abeo inuenit eũ leo atq. ꝓcussit. sed &alterũ conuenit uirũ. Dixit adeũ ꝓcuteme
quiper cussit eũ &uulneraut. &rtq. Porro de hac eadem re. iosephus taliter refert. Inter
quidã ꝓphẽta nomine micheas accedens adunũ israhelitarũ pẽsit ut eũ in capite puls
te dꝰ percuteret &quo nolente ꝑdixit ei. qeoq. inoboediens eet dõ eiusq. ꝑcepto leone
rente pimeretur q. dũ illi homini contigisset. Accessit aũt ꝓphẽta rursus adalĩ &
ut faceret &imperauit. Qdũ percussisset eũ &eius uerticem cruentasset alligato cap
sit aũt adregẽ. dicens ei. quid dũ esset &exercitu constitutus accepisset. Aquodã
uandũ captiuũ sibiq. abeã dictũ. Vrsicaptiuus fugeret &ipse moreretur. quo fug
eũ tradiderat matẽ eius minaretur. inferre. Dũ respondente achab mortẽ e
iustissimã soluens capud agnitus est micheas ẽe ꝓphẽta hac enim parabola ure
sermones quos erat ei dicturus. Aut namq. quõ dꝰ ei concessisset &. ut supliciũ he
ipse minicũ eius adactũ quidm blasphemauerat dimisisset &ꝓpter ea dꝰ decreu
quidẽ abillo permi. Populũ ũ abei exercitu inuasione consumi. Iratusũ acha
illũ quidẽ clausũ seruari iussit. Confusus aũt miche sermonib; adsuã domũ rem
Secundũ leges uero tropologie. Maxime puidendũ ẽ seruis dꝰ ne secundũ exem
acap regis int ꝓnitiosa securitate sibi blandiant quam diu hostis uiuit. Nedũ se

uictores per pḿuo arbitrentur ꝑfraudē diaboli pacē ꝑmittentis citius eludantur :
qsic tunc ypheta ꝑdicto regi ꝑconsiderato pḿate pnunciauit citius iustam ad
sore ultionē. Ita nunc ypheticus sermo pnuntiat. si pacisscamur cū diabulo ætnā
nobis ꝓhoc imminere poenā. Post uerba aūt hæc uinea erat naboth hiezrahelite.
quiērat inhiezrahel iuxta palatiū achab regis samariæ. locutus est ergo achab
ad naboth dicens. Da mihi uineā tuū. ut faciā mihi hortū holeris quia uicina ē: &
ꝑbo domū meā &cē. Narrat scriptura qđ achab rex ēcupiuerat uineā neboth
hiezrahelite que erat inhiezrahel iuxta palaciū regis ut faceret sibi in eo ortū
olerū quinolentie ea illidare. ꝑconsiliū impiissime uxoris eius hiezabel indelicet
regine idem naboth subintroductis falsis testib; lapidatus ē & mortuus eusq. ui
nea diripta a rege & possessa ē. Quis ergo iste naboth hiezrahelite fuerit & que ei
uinea consideremus. Intp aūt naboth conspicuus siue sessio. iezrahel honestas dī siue
sem dī. & quē melius honestatē. t sem dī dī dicere possum quā filiū dī qui ē splendor
gloriæ & figura substanciæ eius. quē constituit dī heredē uniūsoꝝ. ꝑquē fecit & se
cula. Adquē psalmista depc cans ait. qui sedes sup cherubim appare coram effraim ben
iamin & manasse. excita potentiā tuā & ueni ut saluos facias nos. Iste naboth habuit uineam.
de qua esaias plenissime ꝑcanticū loquitur adextremū inferens uinea dñi sabaoth domꝰ
ist ē. & in psalmo uineā inquid de egipte transtulisti eiecisti gentes & plantasti eā. Cui
sepem circū dedit me uangelio legitur. Id ē t murū urbis t angelos. auxilia. & fodit in ea
torcular aut altare. aut illa torcularia quoꝝ. & in. psalmi titulo ꝓnotantur. Id est octauus
& octogesimus & octogesimus sextus. & edificauit turrem aut duabus quin templū de quo dicit.
per michē & turris nebulosa filia sion. & locauit eam agricolis quos alibi uineas opera
ros appellauit ut colonus hanc uineā concupiuit. Achab quinto fr patris populus
delicet iudaicus de quo xps carnē assumere dignatus est ut fecisset ea mea ortum
ctis. hoc est ut ubi unū gratie spiritalis geminare debuit ibi fragilia quaque dog
ꝑ pharisaicā superstitionē transplantaret; sed noboth hanc uenia dare nolenti
in pharisees superstitionibus nonconsentienti. impia uxor iezabel hoc est sinago
ga machinata est mortem. Intp enim iezabel conhabet aerix siue fluxus uanus.
hoc est conuentus sinagoge que habitare uidebat in domo dñi sed per uaria deside
riorum defluebat. Misit ergo hiezabel litteras ad maiores natu. & adoptimates
ciuitate ut subintroducti falsis testib; testimonium falsū contra naboth po
nerent qđ bene dixisset dño & regem. & sic eductū de ciuitate lapidarent ut morere
sinagoga ꝑ pontifices scribas & pharisees meditata ē mortē xpi; de qua ita scriptū ē
in euangelio. principes aūt sacerdotū & omnē concilium querebant falsum testimonium
contra ihm ut eum morti traderent. & non inuenerē. Cumulti falsi testes accessissent.

nouissime aūt uenerē duo falsi testes &dixerē. hic dix. possū destruere tēplū dī. &postriduū re
edificare illud. Duo ergo falsi testes contra naboth falsū testimoniū dicebant. qđ bene dixit
ſ& dñs &regē. &iudei. ꝓ duos falsos testes xp̄o obponebant qđ potēciā &naturā sibi humana
as adscriberē. Vnde pilato adiudeos ita dicente. Accipite eū uos &crucifigite. Ego enim
nonnueno meo causā. Respondērunt ei iudei. Nos legē habemus. &secūdm legē debē mori
quia filiū dī fecerit. Lapidatus est itaq. naboth extra ciuitatē instigante hiezabel uxore
mortuo achab uineā ei possidere. Sic &saluator extra portā passus ē crucifixus est
iudelicet inloco caluarie excitante ꝓcelū sinagoga populū ut peterent mortem
xp̄i. quatenus eo occiso securius uiuerent. Unde quasi sibi consulentes agebant. Ecce mun
dus totus posteū abiit &sidimittamus eū sic oēs crudelem. meū. Hereditas ergo xp̄i ec
clesia ē cunctis ei data degentib; quā nonmoriens illi pater reliquit. sedipse sua
morte mirabiliter adquisiuit quia resurgendo possedit. hanc aūt occiso eo mali
coloni. p̄ripere moliebantur. Cū crucifigentes eū iudei fidem quā peū ē extinguere.
&suā magis que ex lege est iusticiā p̄ferre agentibus inbuendis conabant inserere.
Extra uineā heres uinee trucidantur. qđ ihs ut sanctificaret per suū sanguinē populū
extra portā passus est. &bene conuenit huic misterio quodin loco hoc inquo linxerūt canes
sanguinē naboth secūdum ꝓphē sententiā. lambebant &iā sanguinē achab; &magro te
Izrahel quia cū canes illi dequib; scriptū est. Circūdederūt me canes multi sanguinem
redemptoris nri lingua uenenata exp̄ebant. Ipsi &iam acambus illis. dequib; ita
scriptura dr. Noneſt bonū sumere panē panē filiorū &mittere canib; ut nequissimi
raptorē &scelestissimi possessores. Uinee dñi medē loco quo dñs passus est. tru
cidabantur &carnes eor. bestiis &uolucrib; comedende tradebant. &ita impia
gens illa que inpassione dñi ꝓfana uoce clamabat. sanguis ei sit sup nos &sup filios
nros ibidē sanguinem suū feridissimū meruit fundi ubi saluatorē suū exp̄ē
occidi. Refert quidem iosephus qđ exomni iudea populi indie sollemni pas
hierosolimā uelud exitiali quadam manu cogente conuenerint quos tricies
na milia hominū dr fuisse. Iusto scilicet dī iudicio tempore hoc ultionis
utqui indieb; paschē saluatorē suū &saluare xp̄m dñi cruentibus ma
&sacri legis uocibus uiolauerant. Inipsis dieb; t utinunū carcerē omīs mul
conclusa feralis poene exitiū querebatur excipere. Uocauit ergo rex
chū. quendā &dixit ei. festina adducere michām filiū iemla. Rex aūt
sephat rex iuda sedebat unusquisq. insolio suo uestitus cultu regio. &ut
michas uocatus adregē ut &adregē pariter iuda. pphē auit contra legē
helita dicens. Uide dñm sedentē sup soliū suū &exercitū cæli adextris
sinistris ei &dicentē inquo decipiā achab &ascendat &cadat in ramoth g

&dix̄ alius rta. & alius aliter. & egressus unus dix̄. Ego decipiā eū. & dictū est uiquo de
55. cipies quire spondes dicens. Egrediar & eromendax ſpſ more omniū pphārū eius
quinſp ſoliū dñi nisi angelicas potestates accipimus quarū mentib; dr altius p̄sidens inseri
us cuncta disponit & quid exercitus cæli adextris & a sinistris eius stare perhibetur. dr
eñi qui rta est. inter a omnia. ut ecciā sit extra omnia nec dextra nec sinistra conducitur.
sed dextera dī pars angelox electa. Sinistra autē dī pars angelox reproba designatur.
noneñi ministrant dō solūmodo bona quia iuuent. sed & iā quire dire nolentes grauent.
Nec q̄ cæli exercitus dr angelox pars repba meo intellegi posse prohib&tur. quas eñi suspen
di mœret nouim. Aues cæli nominam: & eisdem ſpīrib; paulus dixit. Contra spīritalia ne
quitia in cæleſtibus quox capitil enuntiant ait. secundū principē potestatis hæris huius.
ad extra ergo & sinistra angelox exercitus stat. q̄ & uoluntas electox spīrituū diuine pi
& atis concordat & repborū sensus siue malitiae seruiens iudicio districtionis eius
obtemperat. Vnde & mox fallax ſpſ immediū prosiluisse discribit. perquē ac ab rex exigen
tibus suis meritis decipiatur. neq. eñi fasē credere bonū ſpm fallaciæ deseruire uoluit
se iudicet & egrediar & ero mendax ſpīritus in ore omniū pphārū ei. Sed quia achab
rex peccatis p̄cedentib; dignus erat ut tali debuisset & deceptione damnari. quatenus qui
sepe uolens ceciderat in culpam quandoq. nolens caperet ad poenā. Occulta iustitia
licentiae maligni spīritib; datur ut quos uolentes in peccati laqueo strangulant in pecca
ti poenam & iā nolentes trahant. Denique si quā repbā non mutat. aperp & andis peccatis
animū non aperuit. Cūpphā aliquid requirit illa audit dō disponente. quae merebitur
audire damnandus. Eē Huiusmodi ut duo ex multis loquamur abomptis di cultu domus irt
subidolorū seruitute recesserat & tunc ad pphās aquib; decipi consueuerat. Sepe uenie
spera requirens. cūuero ex ore pphārū puersa agens. pspera audire merebatur.
Illud supna iudicia agebant nisi ut peccator populus in suo corde caperet ur. quatenus
sequendo deliquerat sic pphārū suox blandi sermonib; deciperet ut iustā nec p̄n
a q̄ reliquisset & tanto post durius raperet ur adpoenā quanto non̄ securus uuerē
sed ecce & iam largiente omnipotē dō abidolox cultu remotū ē quā plurimū genus
uerā fide publice fatetur. Subdi lignis & lapidib; t cui liber in fide positus consulit q̄
curus ē que audire fidelē dece. fidenter dicā si ab immundiciis alius aq̄ a pristinis acrib;
x. securus eēt. Nā cū paulus egregius p̄dicator clamet & auaritia que ē idolorū seruitus
ē quis adhuc auaricia subiectus ē. A cultu idolorū liber non est. Si ergo is q̄ uari
tiae stipendia infide q̄dem positus ēē uidetur. Sed alienā amb& accipere. honores
q̄ desiderat comprehendere habere temporalē gloriā concupiscit. atq. de hac ea
gloria pphā cōfidat. iustū ualde ē & excelsē siue merito apphē ore p̄spe
audiat quatenus quia uerba dī audire in sacro eloquio noluit ut terrena dis
cutere in adoratione renuit. Securus ergo iā pphā quilibet.

picer& cælestia ambr& illud dō audelic& exp̄ph&e sūu ore audiat. Vnde amplius
obligatus caclat dūsp̄e terrenæ gloriæ delectatus pascitur suis desideriis ad
ima semp ducatur. Neq; autē bonos fuit ille sp̄s qui mendax ēē appetit more
yph&arū. Vnde &p̄missūē qui exercitus celi steter adexteris &a sinistris eius: Os ēni quum
circū scripta est ueritas milla &erna beatitudine quæ dextra eius dr̄ sinistrā non hab&
qua nihil ēē q. displiceat potest seiqui simul omnia contu&ur simul cuncta aspicit eam
inqua &bonos sp̄s &malos uidit. Exercitus celi adexteris &a sinistris habere describitur. ut
p dextrā intellegamus angelos electos p sinistrā uero sp̄s reprobos nec mouere deb& q. exerci
tus celi &ia repulsi angeli uocantur q. &ipsi quam uis ab& hereo celo exp̄ulsi sint adhuc
tñ merito celo demorant sicut paulus ait. contra sp̄iritalia nequicia in cœlestib: Seiquia
tercius liber regū post intersectionē achab non longe claudit sermonē ita &nos tcīū libri
expositionis eiusdē hoc in loco finiamus: ut de sequentib: rebus simul cū hystoria aliud sumamus exordiū:. EXPLI LIBER TERCIUS:.

Moabitis quoq. impiissimo rege achab impius hereseī successit filius utiq. ei ochozias
scriptura narrat qd fecerit malū in conspectu dñi &ambulauerit uiuia patris sui &
matris suæ &in uia hieroboam filii nabath qui peccare fecit it. seruiuit quoq. baal &adorauit
&incitauit dnm dñm sūt uxta omnia q. fecerat pr ei sed ñ adu p̄spere egit qua per
cenaculi sui q. habebat in samaria cecidit &egrotauit. Misitq. nuncios ad bel zebub ut
ut consulerent ei utrū uiuere posset. de hac infirmitate cui cū helias nuntius sius obuiam
te uenit a responderit. Misit ad eū quinquagenarium principē cū militib: sibi subiectis
adducerent sed his igne celesti consumptis. Tertiū misit aliū quinquagenariū q. similiter
sus ebustus ē misit &tiū ut qui reseruatus ē. Iraq. rex iste populū iudeor. &in nāme pri
significat. qui peccatis &uitiis dedit ueritatē ase repellebant immo p̄sequebant. Vn
in euangelio que misēr principes &pharisei ministros ut adp̄henderent ihm. &tē q

204.

ergo eū adp̄hendere & nemo misit ī illū manus que ñ dū uenerat hora ei. & fugit immonit̄
solus orare. & iterū cogitauer̄ ut int̄ficerent eū. Ih̄s ergo iam ī pulā ambulabat apud iudeos sed
abiit in regionē iuxta desert̄ in ciuitate q̄d̄ effrem. domus ergo ochoz̄ sinagoga est
iudeoz̄ q legalib; p̄ceptis q̄si cancellis cenaculu undiq; circū data erat sed sic ochoz̄ias p
cancellos quib; tueri debuit ruens egritudinē nimiā incurrit. Ita & populus iudeoz̄ legis
custodiā excedens in languorē disperabilem peccatoz̄ cecidit. ubi pr̄ diuina p̄sidia dereliquit
salutis remedia inuenire ñ merut. Confugit eū sicut rex impius sec̄ ad falsoru deoz̄ p̄sidia.
aquib; magis lesus quā adiuuat est. & ideo p phētico ore correptus. & dec̄us morte ultima illi
p̄dicit. Inde ysaiā dicitur cū dixerint ad uos querite a pythonib; & ad diuinis qui stridunt in incan
tationib; suis. nūquid non populus adō suo requirit pro uiuis & mortuis. ad legē magis & ad testimo
niū q si non dixerint iuxta uerbū hoc non erit eis matutina lux & p transsilibit ysam. Corru
ent & esurit & cū esurierit irasc̄t & maledic̄t regi suo & dō suo & suscipiet sursum & ad terrā in
tuebitur. & ecce tribulatio & tenebre. dissolutio angustia & caligo persequens & non po
tuere auolare de angustia sua. Et qui diuino igne cōsumpt̄s t̄ eius aūt missus saluator.

155. Mittit rex impius duos quinquagenarius cū subaudit̄s sibi militibus ut exhiberent heliā
quinquagenarius nāq. numerus confessio penitentiae ē. quo declaratur remissio peccatoz̄
iudei ergo nolentes xp̄m dn̄m esse p̄fectū nec principem penitentiae. Dicit ad eū l. annos
non dū habes & habraam nosti h̄ futuro diuini ignis incendio extinguunt t̄ eius aūt
quinquagenarius q̄ueniens ad fidē trinitatis penitentiae sacramenta cognouit in
tellectū ē aūt cū leuare uellet dn̄s heliā perturbinē incelū. Ibat & dulgenciā meruit.
ras & holiseus de galgalis. dic̄q. helias ad heliseū. Sedde hic quia dn̄s misit me usq. in bethel
at heliseus uiuit dn̄s & uiuit anima mea q non delinquā te. & cet̄e. Quid ē q helias ad eum
pheus dic̄. Numquid nā eū adhuc in carne corruptibili positū ad illud sume quidissi
ante resurrectionē ascensionēq. dn̄i credim ēe p ductū. Sed aliud ē enī aeriū aliud & herium.
quippe aeriū t̄re ē p̄ximū unde & caues celi dicimus. q eas uolitare mare uidemus. In ae
raq. aeriū helias sublatus ē ut in secreta quandā t̄re regionē repente duceret. ubi in magna
dn̄s & sp̄s quide maneret quousq. ad finem mundi redeat. & mortis debitū soluat. sub leua
uerq. helias ascensionem dominicā designauit. Ille enī morte distulit non euasit redemptor
noster q non distulit superauit. Cumq. resurgendo consumpsit & resurrectionis suae. gloriā as
cendendo declarauit. notandū quoq. ē q̄d helias in curru legit ascendisse ut undelicet ap̄te mons
caret q homo purus adiutorio egebant. alieno. p angelos quippe illa facta & ostense sunt adiu

ñta quæ nec adcælū quidā erū per se ascendere poterat quā naturæ suæ infirmitas gra
uabat. Redemptor aūt nr noncurru abangelis sūbleuanis legitur. qui que fecerat omnia
nimirū sup omnia sua uirtute ferebatur. Illuc eū reuertebatur ubierat & unde rediebat
ubiremanebat. quicū phumanitatē ascendert & mcelū pdiuinitatē & trā pariter contineba
t & caelū. Sic aūt ioseph afratrib: uendituf. uenditionē redemptoris nri figurauit. sienoch
translatus adq. adcælū aerū helias subleuaturf. ascensionē dominicā disignauit. Ascensi
onis suæ dñs pnuntios & testes habuit. Vnū ante legem aliū sublegt utquando q. unus &
ipse quiuera cit cælos penetrale potuisset. Vnde & ipse ordo meus quoq. utraq. subleuatione
pquæda incrementa distinguit. Nā enoch translatus helias uero adcælū subuectus ē
memoratur. utueniat & post modū qui et translatus nec subuectus cælū & aerū sua uirtute
penetrat & qui nobis inse credentibus carnis quoq. munditiā largiat & sub eo pincremta
temporū uirtus castitatis excresceret. inipsa quoq. ex translatione quiascensionē dominicā
utundeliet & famuli designauerit. & inipsose quiadcælū ascendit dñs ostendit. Nā enoch
quidē uxorē & filios habuit. helias uero neq. uxorē neq. filios legitur habuisse. pensate ergo
quomodo pincremta ertuerit mundicia castitatis. q. & per translatos famulos & per as
cendentis dñi psonā patentē ostendit translatus. nāq. ē enoch pcortū gentus & pcortū gene
rans. Adfuturus ē uero dñs neq. pcortū generans. neq. pcortū generans. quæritur aūt quomodo M.
helisæus cū suus magister helias locū postulandi ei offerret duplicē spm helie postulauerit.
cū dñs dicat inevangelio noneft discipulus supmagistrū pfectus autē omnis. Ert sic ma
gister cuius p&ritionis misteriū. sic sider&tur nonimportuna sednecessaria postulatio ē
decernitur. Dixit ergo helias adhelisæū postula queuis faciā tibi antequā tollar ate. Dixq.
helisæus obsecro ut fiat. spūs tuus duplex inme quiespondit rem dificilē postulasti. Attamen
si uideris me quando tollaratē. erit quodp&tisti. Sia&t nonuideris nonerit. quē enī hoclocu
significat helias nisi caput nrm dnm scilicet redemtorē. & quē helisæus nisi corpus eius q
dat locū postulandi helias nr. cū inevangelio dicit petite & dabitur uobis. & ite p&dite u
& accipi&is ut gaudiū ūrm sit plenū. hac ergo fiducia accepta adhuc postulat helisæus
populus xpianus ut fiat spūs xpi duplex in eis. hoc ē duplex gracia spūs scī in remissione
peccatoꝝ & conlatione uirtutū. Redemptor igit nr qui non habuit peccatū neq. pecca
nedolus inuentus ē inore eius remissio nec peccatoꝝ nonegut qui peccatū nullū habuit. ope
uirtutū hispū sco frete. Sic ipse inevangelio dicit iudeis. si ergo indigito dei eicio demonia
puenit in uos regnū dei. Inse parabilia igitur sunt opera sce trinitatis. Idest patris & fili
spūs scī. ueritati adtestante qui ait qq. pat facit hec eadem & filius similit fac. & apostolus
inquit oma operatur. unus atq. idem spūs diuidens singulis pprie uult. Bene quidem postula
ut duplicem accipiat xpi. q. & remissione peccatoꝝ indigt. qua nonegut xps & munere
tutū quas explenitudine sua p spm scm tribuat xps. quia ascendens inalta captiuam

206.

captiuitatē dedit dona hominib: illis uidelic& hominib: q̄ spem suā firmā millū ponunt. hincē g. helias dicit. adheliseū si uideris me quando tollarā te. Erit q. p&isti. Si autē nonuideris non erit. q. nisi quis recte. fidei oculos in millū ponat. & recte lat fidelit passionē. resurrectionē. & ascensionē ei. adpatrē p&icionis suae fructū non capi& q. subsequens ratio designat. helias enī scī comitante heliseo ad aquas iordanis uenies tulit palliū suū & inuoluit illud & percussit aquas q. diuisē sunt hinc & inde. & transierūt ambo p siccū. Cūq. helias raptus eēt. heliseus leuauit palliū suū helie qđ ceciderat ei. Reuersusq. stetit sup ripā iordanis & pallio helie. q. ceciderat ei. percussit aquas & non sunt diuisē. & dix ubi ē dē helie. & iā nē. Percussitq. aquas & diuisē sunt huc atq. illuc & transiit heliseus. quid significat palliū helie nisi incarnationē dñi. perquā redemptor nr̄ lordi fluuiū dis rupit nobis q̄ trānsitū aduitā p̄parauit. hoc ergo palliū heliseus postransitū helie r&inuit quia fidē incarnationis xp̄i eccl̄a pascensionē ei adeles reseruauit p quā p̄sentis uitę fluctus tran sire. satagit sedsic heliseus percutiens pallio fluuiū aquas nondiuisit. ante quā dix. ubi est dē helie & iā nunc & sic percussit aquas & diuisē sunt. Ita eccl̄a nisi p inuocationē nominis dñi uirtutes ullas facere nonpotest. q. sic ipse dix. sine me nihil potestis facere. Nihil ē enim humanū stu diū nisi adsit adiutoriū diuinū. Unde apostolus dix. dūs ē qui operatur in nob& uelle & p fice re p bona uoluntate. & pphā addm̄ ait. Inter inimicos nr̄os uentilabim & in nomine tuo sper nemus insurgentes in nos. & cetera. Dixerunt quoq. uiri ciuitatis ad heliseū. hæc ce habitatio ciuitatis. huius optima ē sic tu ipse. domine p̄spicis. sed aquae pessimae sunt & terra sterilis. atq; le ait. affer mihi uas nouū. & mittere illud sal. adhuc postulabatur heliseus a populo ut aquas hiericho sterilis & malignas sanar& accepit uas nouū fictile & iecit in eo sal & dix ea illud influmine & statim influmine aquae sanatae sunt quo facto p̄nuntiabat pphā quer bum caro fieret & habitaret & nobis. Inde inde similitudinē uerbi salē id. sapientiā dedit inuis cibile incorpi scilic& humanū immittens. In aquā demersit q. quidem significata sunt. q. omnis po pulus qui sub figura aquarū in toto mundo sterilis erant. p xp̄i incarnationē fecunditatē & benedic tionem acceptur essent.

Pueri aūt in deb&hl cum q. ascenderet & p uiā pueri parui egressi sunt de ciuitate & inludebant ei dicentes. Ascende calue. ascende calue. qui cū se respexisset & uidit eos. & male dix eis in nomine dī. Egressiq. sunt duo ursi de saltu & laceraue ex eis. xl. & duos pueros. Heliseus quoq. pphe tes sepe dixim. figurā xp̄i gessit. denq. uocabulū istud salus aūt dī quisē alius nisi filius dī. qui & saluator ubiq. uocatur paruuli & illi inludentes saluti dī idē heliseo iudeorū uero p̄sonā qui ad crucem dño saluatori subsannabant. quidicunt ascende calue ascende. qui a saluatore loco xp̄s ascensurus erat in cruce. q. uero conuitus maledixit eis heliseus. & exier duo ursi de silua & interfere xl. duos pueros blasphemantes ira & xp̄i p passione & resurrectione ex pertus. postquā ascendit in celos sic heliseus ascendit in bethel id est in domū dī conuitus maledix eudeis. & xl. in anno ascensionis suae immisit duos ursos de silua gentū uespasianū scilic& & titū qui eos crudeli strage delecerāt.

Porro mesa rex moab nutriebat pecora · multa & soluebat regi isrl · c · milia annorū & agnorum
& c · milia arietū cū tumelia cūuellerib; sup cūq; mortuūs fuisset achab p̄uaricatꝰ ē. soeclus
q; habebat cū rege isrl. & cætera · Et consultusq; abeis heliseus p̄phēa p̄ alia hæc sub dicit dicens.
Igitur post hæc bellū gerebatur p̄tes reges hoc ē regē regē iuda & regē edō contra moab. facite
alueum torrentis huius fossas hec eñi dicit dñs. Non videbitis uentū neq; pluuiā & alueus iste
replebitur aquis & bibetis uos & familie ure & iumenta ura parūq; hoc est · inconspectu dñi ·
insup tradet & eā moab in manu ura · & pcutietis omnē ciuitatē munitā · & omnē agrū egre
giū operietis lapidibus · quid ergo significant tres isti reges contra moab bellū gerentes
nisi rectores fideliū q; p̄sēte trinitatis fidem contra mundi principem & contra populū eius
hoc ē philosophos hereticos scismaticos atq; oēs iniquos cū scuto fidei atq; armis spiritalibus
confligunt. Moab ergo quide incesto natus ē & int̄ p̄ratur depatre bene illis conuenit adquos
dñs dixit uos de diabulo patre estis & desideria patris uri uultis facere hi ergo aduersant
ecclē partim minis · partim persecutionibus · partim dolo afalsis fictionib; (sed p̄ xp̄i ue
ritatē qui caput est populi xp̄iani superantur atq; effugantur quibus ait p̄phēa dñi facite alueū
torrentis huius fossas & fossas non videbitis uentū neq; pluuiā & alueus iste replebitur aquis &
bibetis uos & familie ure & irt. Ecce p̄phēa dñi populo sitī fatigato p̄ miraculū factū ad hoc con
sulit sic & p̄phētica dicta consiliū p̄bent fidelib; qualē spiritali doctrina sitim suā exstinguant
atq; animā reficiant. iube & ergo fossas facere in torrentis alueo & ita p̄dicit absq; uentis &
pluuia aquarū largitatē. quis est fossas in alueo torrentis facere nisi p̄funda mīsteria hui
us scripturis bono studio quærere. quibus q; pluuia & uento aqua replentur quia sepe absq;
humano salario sapiencia confert suis muestigatoribus potentia diuina. unde dic̄ iohan apostol⁹:
Nonne cessabitis ut aliquis doceat uos sed sic unctio eius docet uos de omnib; unde bibunt ho
mines & uim̄ta ideſt doctrinā accipient ingeniosi quiq; & simplices quia quantū idoneā
anima acceperit tantū ibi inueniet documentū suæ salutis. Sequit̄ parūq; hoc est in co
ctu dñi insup tradet & eā moab in manus uras · & cætera: Non est eñi sufficit seruis dñi abdi
cta seruare quin & ea debent ea alios p̄dicare & contra dicentes redarguere. quib; p̄mis
cere de hoste uictoria · ut p̄cipiant omnē ciuitatē munitā & omnē urbem electā
Ciuitates munitas & urbes electas possumus · secularē prudentiā intellegere in qua m
philosophi & hereticī confidunt. hæ ergo p̄dicatores fidei euangelii subuertentur. Un
apostol⁹: arma militiæ nre nō carnalia sed potentia dō · ad destructionē munitionū co
destruentes & omnem altitudinē extollentē se · aduersus scientiā dei & in captiuitatē
gentes omnē intellectū in obsequiū xp̄i & in promptu habentes ulciscī omnē inobedi
Uniūsa ligna fructifera succident non illa ligna quæ faciunt fructū bonū sed quæ
riferū generant pastū · quæ radicitus secuti diuini examinis succisa paululū fien
& ni · cuncti q; fontes aquarū obturant cū hereticis arce simul cū suis sequacib; p̄ catholic

doctores dānant. & omīs agri egregii lapidib. opprientur. Cauenustas locutionis hor-
ce atq. philosophice anathematis pondere obruetur. Nihilq. remanebit in terra moab
nisi muri tantū ficteles hoc est falsi ratcinationis fragilīū doctrinarū quae afundi ba-
alarius ideſt scīis predicatoribus ecclē circū datae maxima exparte refutantur & ad
nihilū redigentur. Quāū moabite orto sole exadūso aquarū uidere ētra aquas rubras
quasi sanguinē gladii existimauerunt dicentes. Gladius regis qui ētra se uenerī adpugnā muricē
se occidissent & sic delusi s. ītra philosophi uerbū crucis xpi stultitiā existimantes deridentes
passionē xpi & ecclē martiriū demētiā existimant sed secūm apostolum qstultū ē dī sapientī
us ē hominib; & qinfirmum ē dī fortius est hominib; quo prudentia carnis mors ē. prudentia
M. aūt spūs uita & pax. Adphandū aūt qd moab mpī senti loco sup philosophas intellegat supbia
dequibus dr pdā sapientiā sapientiū & intellegentiā intellegentiū reprobabo. pauca dep phōr
exempla replicanda sē. Amos loquitur hec dicit dns. super tribus impietatibus moab & super qua-
tua non adūsabo eū; Eo quod combusserit. ossa regis idumee incineres. uere oēs quicquid in
seculo dogmatū pūsas quicquid adūersā sapientiā prīa & putatur ee robustū hoc dia lectica
subuertatur & instar incendii incineres. fauillasq. dissoluatur utprobetur nihil qputabatur
ee fortissimū. sed & isaias supbiā moab arguit dicens. audiuimus contumeliā moab. contume-
liosus ē. nimis supbiā ei abstuli. Hieremias quoq. ītra oēs uaticinans nationes ypriae lo
quit ad moab qconfidebas in munitionib; tuis & post pauca habes fiduciā in gloria tua. & iterū
quō dicitis fortes ramos. accedendo inde iuxta dies moab ut ueniat & malitia ei nimis. & man
festius dic quomodo contritus ē. baculus gloriosus uirga magnificentiae. & iterū contrariū
ē. cornu moab haec aūt dicunt subnomine moab ut stultas sancti & incelū semp ferens mali
V. Mulier aūt quedā de uxoribus pphārū clamabat ad heliseū < tua conteratur
dicens. seruus tuus uir mī mortuus est. & tu nosti quiseruus tuus fuit timens dn̄m. & ecce
creditor uenit ut tollat duos filios meos adseruiendū sibi. Cui dixit heliseus. quid tibi uis facia
tē. Dicmihi quid habes in domo tua. At illa respondit. Non habeo ancilla tua quicquā in do
mo mea nisi parū olei quo ungar. Cui ait. Vade pete mutuo abomnib; uicinis tuis uasa uacua
non pauca. & ingredere & claude hostiū tuū cū intrinsecus fueris tu & filii tui. & mit
te in omnia uasa hec. & cum plena fuerint tolles. & reliqua
Quid p hanc mulierē nisi sancta ecclā designatur duae populae ideſt iudaici & gentilis
quasi duae filiae mat quae prius expurso opere consentiendo callidi spūs persuasi
one quasi quendā peccati nūmū a creditore acceperat & duos quos infide genuit am
bos filios timebat. Sed pphāe uerbis idē scripturae sacre p̄ceptis obediens & parūo qd
habebat oleo uacua uasa infundit. qdū abunius ore doctoris parū quidē amorem di
uinitatis multae uacuae mentes hauriunt. & exuberante gracia unguentoo diuinitatis
ris usq. ad sūmū replentur. & iam nunc multae corda quae prius fuerant uacua uasa cu
la

unguenta ſpſ plena ſunt que ex pauceritate oleiſolū modo infuſa undebantur. qđ dū alius atq; alius
datur & abauditorib; fides accipitur. Erepta mulier uidelic& ſcā eccla ſub creditoris ſui iā
debito non retinebatur. facta ē aūt q.dā dies & transiebat heliseus ꝓphā; erat autē ibi mulier
magnaq; tenuit eū ut comederet& panē Tedera.; Mulier ergo iſta q; ꝓpheta hoſpicio
ſuſcepit bene eſt poteſt originē inſinuare populi iſrahelitici que fuit in patria archiſ.
Unde ſicut iſta heliſeū ꝓphetā ita & illa dñm hoſpitio ꝓph&arū ſuſcipere meruit.
Nam habraham & ſacra tres uiros iuxta conuallē mambre ſuſcipere & pauere meruer
huic ergo mulieri non habenti filiū ꝓph&a ꝓmiſit dicens. In tempore iſto & in hac
eadem ora iuuta comeſſuerint habebis mutuo filiū cui illa reſpondit. Noli. queſo
domine mi uir dei noli mentiri ancille tue. & concepit mulier & pepert filiū intēpore
& hora eadem qua dixerat heliseus his qq ſimulia dñs ad habraham retulit diēs.
reuertens uenit ad te tempore iſto uita comite & habebit filiū ſacra uxor tua quo audito
ſara riſit poſt hoſtiū tabernaculi occulte dicens. poſtquā conſenui & dñs mihi uoluptatio
ē uoluptatio ꝓ tam dabo. Viſitauit aūt dñs ſarā ſic ꝓmiſerat ei. & impleuit que locutus
eſt concepitq. & pepert & filiū in ſenectute ſua tempore quo ꝓdixerat ei dñs. Igitur poſt
quā creuit puer tactus dolore capitis immeſſe circa meridiem defunctus ē cū populus
iſraheliticus poſtquā in egꝫpto exiuit & ꝓmiſſen in deſertū eductus dñi uoce audie
rat in igne & caligine quando lumine ſcientie debuit inluſtrari mox animo adidolatriā
recurrens mortuus eſt. Dixit heliseus adgiezi puerū ſuū. accinge lumbos tuos
& tolle baculū meū in manu tua & quacūq; occurrerit tibi homo nē ſaluet eū & ſi ſaluta
uerit te quiſpiā non reſpondeas illi & bonos baculū meū ſup faciem pueri. Ireli q. j. gg.
Quod aūt ſignificat q. puer adheliseo miſſus cū baculo non reſuſcitat ꝓsem& ip
ſum uera heliseus uenens ſeq. ſup mortuū ſtrauit atq; eius membra ſe colli
gens huc illuc q deambulans & iterū mortuo ſuper aſcendit hoc adtestatum lucem p
tinuit ꝓministerū compaſſionis ꝑmanuit. Niſi q auctor humani generis dē q ſi mor
tuū puerū doluit cū extinctos noſtri quotidie aculeo miſeratus aſpexit. & qui
ꝓmoſſen errorē legis ſtulte. q ſi ꝓpuerū uirgā miſit ꝓlegem quippe uirgam di
cebant. cū dicebat. ſiquis hec tibi fecerit mortē moriatur. dpeccati legitur
te timor. noſtri ſuſcitare nonualuit. ſed adſtatū uite aſpirata mansuetudinis
errore. Sed puer cū baculo mortuū ſuſcitare nonualuit quia paulo ante ſta
nihil adꝓfectū adducit lex. Ipſe aūt ꝓsem& ipſū uenit & ſup cadauer humi
ſtrauit. & ſequanda ſibi mortua membra ſe collegit. quia cū in forma dei eē
rapinā arbitratus ē eē ſe æqualem dō. ſed ſem& ipſū exinanuit formā ſerui ac
cipiens in ſimilitudinē hominū factus & habitu inuentus ut homo huc illuc q de
ambulabat. q & uidē iuxta & longe poſitas gentes uocat. ſup mortuū ſe ptes ſuas

qꝫ aperc̃ionē diuinū numerū gratiā ꝓpitiorum ſpūſ impetrari mereantur aſpirante
moxque unuſquiſq; erigit̃ quiſquē tronū uirga ſuſcitare nonpotuit ꝓamoris ſpūm puer
adultā redit. Erat aūt fames in̄ra & filiū pphārū habitabant cōtū eo. dixitq. unde
pueriſſuus: Pone ollā grandem & coq. pulm̄tū filius pphārū & reliq.; erat inquid
fames in̄ra nonfames uniq. panis nec ſitis aque ſed audiende uerbū dñi &
filii pphārū habitabant cōtā heliſeo cū filiis ſēq; p̄dicatoq; qui ambulant. inte
gerrimū & ſeruantē teſtimonia ei intoto corde exquirentes eū. hīs ſenſa dñi ſaluato
ris ſemp̄ inuiuunt. Egreditur puer magrū ut colligat herbas hegreſtes quatenus inde co
quat pulmentū. inuenitq. quaſi uitem ſilueſtrē & colligit ex ea cole cinditas agri. quas con
cidens mollam pulm̄tū facit cumquis litera legis interpretat philoſophicis diſciplinis
ſtudioſus paſtū uerbi quereret amaritudinem litterē legalis & mortiferū quiddā in
philoſophicis libris inueniens int̄miſcē & ueritati euangelicē & mollā cordis ſui coquentia
le pulm̄tū hocē documentū. P̄parat adrefectionē auditoribus ſuis dicē eū apoſtolus
litera occidit ſpūſaūt uiuificat. & itē prudentia inquid carnis mors eſt. prudentia aūt ſpūs
uita & pax. Hoc itaq. ſitientes fideles populi mortē mollā exclamant cū talē doctrinā
qui deceptionē. animarū deteſtantes uociferant. Sed iubente heliſeo farina mollā mitti
tur. conſcientia ſpiritalis in tale condim̄tū intro mittitur ut excluſa omni amaritudine
prauitatis paſtus inde fidelibus ꝓparetur ſalubris. Vir aūt quidā uenit debāt ſaliſa de
ferens uiro dī panes primitiarū & ligni panes ordiacios & frum̄tū nouū. impera ſua & rtq.
Denique uir debalſaliſa uenire deſcribitur deferens uiro dī panes primitiax & ligni pa
nes ordiacios. & frum̄tū nouū impera ſua quē aūt melius uirū iſtū accipere poſſum quā
coetū ſēq; patrū qui uir uite animi & bonoq; operū pollent. qui bene debalſaliſa uenire
dicitur. balſaliſa enī habens teū in̄ p̄tatur. Recte ergo debalſaliſa ē quīnariū nume
rū incredulitate. & confeſſione ſcē trinitatis ſeruat. hic ergo uir uiro dī panes primitiax
offert. cā redemptori nr̄o ꝓ gratiā eius inſpiratus offert libros. de origine creaturarū
impoſitos offert. ligni panes ordiacios. hoc ē decalogū cū legis innouati & pphārum
ſenſus conp̄hensū offert frum̄tū nouū impera ſua. cū nouū teſtam̄tū. poſt mediato
rem aduentū inſcī euangelii & apoſtolox ſcripti ꝓfert. Iuba ergo heliſeus nr̄
miſtros ſuos ſcōs fideles & p̄dicatores; ut hanc oblationē populo fidelium diſpenſent
eſt ut ſecundum illud euangelii de theſauro ſuo. uel ut ſcriba doctus in regno cē
lox ꝓferant. Noua & uetera quatenus pabulo uerbi diuini reficiant. Q̄m̄ ſterium
euangelio iteratū legim̄ cū infractione quinq. panū quinq. milia hominū & itē ſep
tem panū quatuoꝝ milia hominū ſaciata eē cōmemorant & ſaciatis turbis colligerunt
quo dam coſinos ſiue ſeptē ſportas fragmentox que nullus ē qui ſacramenta ſcripture
diuine ꝓfunda capere poſſit quem ſibi ſaciato ſup erit iuxta uerbū dñi. ⁊. ⁊. ⁊.

Naaman princeps militie regis ſyrie erat uir magnus apud dominū ſuū & honoratus pillū
eū dedit dñs ſalutē ſyrie. erat autē uir fortis & diues ſed lepſus. Iſte autē naaman qui princeps
militie regis ſyrie ee diſcribit quē melius ſignificare poteſt quā populū gentilē qui morbe
quadro pui tutē bellq principatū gerebat. dcrerū decore fruebatur. q mnommis eius int
pōtatione exprimit. Int̄pat autē naaman decus ſiue commotio exq. Sed iſte uir licet fortis & diues
fuerit. Tamen lepſus ee memorat. q quamuis ꝑpotentiā regni acrerū habundantiā dominari
uideret. tam perroris neq̄tiā & idolatrie lepr̄m ſedus aparuit. porro deſina egreſſi fuerant
latrunculi & captiuā duxerant de terra irt. puellā paruulā. que erat in obſequio uxoris
naaman. que ait. ad dominā ſuā. Utinā fuiſſet dñs m̄s ad pphā quę est in ſamaria. ꝑfecto curaſ
ſet eū a lepra quā hab. Latrunculi quippe deſina que int̄pat ſubmirat. Egreſſi ſunt cum
cupiditate ducti & diuīſis negotiis impliciti. Sperantes in incerto diuitiarū genitales ꝓuīas
uagabant. hinc & adterrā irt uementes captiuā mulier culā duxer. que in captiuitate poſita
de pphā irt teſtabatur. q fama de irt negotiatores gentiū trauſlata In toto orbe curioſitati
hominū quā uxor naaman ſignificat uerū pphā & ſaluatorē omnū in iudea manere pate
fecit. Ingreſſus ē itaq. naaman ad dominā ſuā. & nunciauit ei dicens: ſic & ſic locuta ē puella
de terra iſrt & ſic & ſic. Cū hi aduos notitia uerbi dei puenit his quibꝫ p̄ſunt ſuggeſtet ſcientie
ſpiritalis magnitudinē. mittit rex ſyrie ad litteras regē irt ꝑ ſaluare ſeruiſui cū primatus gen
tiū audiens dñm ee iſrt. q a nouiſſimo iudea dñi irt magnū nom eius. Saluti ſeruorū ꝑuidens
legationē in iudeā Mittit ut apoſtolicā doctrinā ſaluatoris fidē accipiat. Unde cornelius
centurio de ceſarea in oppen ad pā misit & paulo ꝓuiſionē uir macedo apparuit quē ex
hortabat uenientes adiuuar & eos quierant in macedonia ſic in actibus apoſtolq legit. Cūq
legiſſet rex irt litteras ſcidit ueſtimenta ſua & ait. Nūquid dñs ego ſū. ut occidere poſſim & uiuificare
& cetera. Quid ſignificat rex iſte irt. qui audita legatione ſyrie de ſalute a pphā irt queren
te expauit. niſi ſacerdotes ſcribas & phariſeos rectores iudeq. qui conſiderantes q̄ tunc q̄ ꝑ
ad redemptorem nīm ſalutis ſue. Cauſa conueniebant. q̄ſi blaſphemiā exiſtimantes
ſua ſcindebant. Sic in euangelio principē ſacerdotū audita xp̄i p̄dicatione
ſed luc rex. in alio auditu. pmeſcit. Tam pphā di quos ad ſe migraſſe cognouerat
uenire perſuadebat dicens: Uenite ad me & ſciat. ee. pphā miſit. q dñi nī quoſ p̄ ſe
uocauit. & quos uocauit illos & iuſtificauit. Uenit ergo naaman cū equis & curribus &
ad hoſtiū domus heliſei. Miſitq. ad eū heliſeus nuntiū dicens: Uade & lauare ſeptie
& recipiet caro tua ſanitatē atq. mundaberis. Iratus naaman recedebat dicens: pu
q. egrederetur ad me & ſtans in uocaret nom dñi dei ſui. & uiuiger manu ſua
lepre. & uaret me. Ueniens quid eum gentilis populus ad dominū heliſei nīm ſalu
lice erecta pmiſſū ab eo nuntiū conſiliū accepit. ut ſe mox dare ſeptie lauaret. & ſic ſani
reciperet ut quā mundaret. q̄ euangelicos p̄dicatores dñs dicit. niſi quis renatus fuerit

&ispū sīc nō poterit introire in regnū dī. &itē qui credidērit & baptizatus fuerit saluus erit.
qui uero non crediderit condemnabit. Iordanis itaq; aquę sacrū baptisma significauit quia
eis saluator nr̄ baptismū nōbis consecrauit. Quod aūt naaman indignatus de ali responso
lauationē aquę iordanicę despexit simplicitatē significat rudiū qui spiritalē ī portuer-
intellegere efficatiā q animalis homo non percipit eaq; sunt spūs dī. cū ergo uertisset se & ha-
bitet indignari accessērūt ad eū seruiēs & locuti sunt ei; Pat & si rē grandem dixisset tibi pphēa cer-
te facere debueras. quanto magis qua nunc dixit tibi lauare & mundaberis. descendit & lauit iuxta
dānē septies iuxta sermonē uiri dī. & restituta ē caro eius sicut caro pueruli & mundata ē. bene
ergo seruus naaman meliore consilio illū ad perficiendū mandatū pphēticū persuasēr. quia sepe
dīs uiuos reuelat qđ melius ē & rē dm per uocem personarū acceptę dīs nonē sed omnium
gentē quatinus dīm & operatur iustitiā acceptus ē illi. abiit & lauit septies iuxta ser-
monē uiri dī. & restituta ē caro eius sicut caro pueri puruli. qua mundatus aquas baptis-
matis ī inuocationē septiformis spūs quiq; uerū recipit & sanctitatē & innocentię unde in san
ctā religatur. Vt unde ad eterne ingressū peipere mereatur. unde ipsa uestis sui discrepu
lsat nisi conūsi fuerimus & efficiamur sicut pueruli. non intrabimus in regnū celoꝝ. Denq;
reuersus naaman aduersū dī cū uniūso comitatu suo uenit & stetit coram eo & ait. Vere scio
q̄ non sit dī in uniūsa terra nisi tantū in israēl. Hec ē ꝓ catholica pfessio qđ dīs abraham dīs isaac
& dīs iacob. Non ē dī mactuoꝝ sed uiuentiū. Cū omēs dii gentiū demonia dīs aūt celos fēt &
uniuersa hic baptismu sciret sacramēta ꝓmissa in quo abrenuntiat sathanę. ac fidē dī con-
fiten ꝓcipimur. Negat se naaman ultra dīs alienis litaturū sol iuxta dīs seruaturus
partē quoq; terrę sācte secū tollere gaudet & ꝓ baptizatos optat domina quoq; corporis par-
ticipatione confirmari. Dixitq; giezi puero uiri dī. pepercit dīs mr̄s naaman siroisti ut
non acciperet & abeo quę adtulit manu dīs qđ curram posteū & accipiā abeo aliquid. & ut q̄
post hec aūt narrat scriptura q. giezi puer seruus dī concupiuerit deprecamur quasi dicatur
seruus hominis dī obtulerit sed eo noluerit aliquid inde recipere ipse ꝓ mendacio turpiter
adquisiuit qđ iuuis magister ꝓfidē accipere renuit. giezi quoq; quia mēdax ꝓruptus in
uerbis sine ullius rei ratione significat mendacio populū qui aliquando pueri dī pphēta attestante
fornicabatur sic osee dicente fornicatus est & dilexit eū sed postquā spreto euangelio & crucifixo
filio dī semetipsā decalis dignitate in fouea auaritie ꝓpriam cupiditatē secutus
terrena quasi filii dī ꝓ baptismū renati spreuerūt ꝓ sentiā iustitiā dī le proni erroris
& reclenitet deposuerūt ipsi sibi conscium. Nec non & oēs qui post baptismū lemen
tē aūt ad pristina uitia reuertentes sordib; quib; se exutos sperabant.
implicati inuoluuntur. Vnde scriptū ē canis reuersus ad uomitū suū & sus
in uolutabro luti. sic stultus qui iterat stultitiā suā: Cum
ueruntamen filii pphārū ad helisēū ecce locus in quo habitamus coram te angustus

nobiſ: eamuſq. adiordanem. &tollam ſingulidenſilua matriam ſingulas: &edificemuſ nob
ibiloc̃ū. adhabitandū quidix̃. Ite. &ait unuſ exeiſ: Veni. ergo &tu conſeruuſ tuuſ.
Reſpondit. ego uenia &habito cū eiſ. Cūq. uenissent iordanē. cedebant ligna. Accidit
aūt ut cāuum materiā succidissit& cadere. ferrū securis inaquā. exclamauitq. ille&ait.
heu heu heu domine mi. &hoc ipsum mutuo acceperam. Dix̃ aūt homodi ubi cecidit.
ille monstrauit eilocū. pcidit ergo lignū &misit illuc. natauitq. ferrū &ait. tolle
qui extendit manū &tulit illud. Hec itaq accio bene remptori nr̄o conuenit .155.
per significationē. Cū igitur securib; ligna cederent. Deligio ferrū exiliens ipsum
dū fluminis mersū ē. atq. in lignū desup abheliseo piectū reuersū ē. Ita &ia cū impios
iudeos. pcorpus operata p̄sentia x̄pi tāquā influctuosas arboreſ cadet& qua de
illa iohannis dixerat. ecce securis adradicem arborū posita ē aberis int uemente pus
sione corpus ipsū. Deseruit pfunda. descendit qđ in sepultura depositū tāquā ad
manubriū ipū redeuntē resur rexit. CRII
Nūc ferrū in manubrio. domū intellectus
in corde ē. lignauero phoc cedere ē praue agentes merepare qđ ñ ñuq̃am. dūfluxe agit.
dūlapsus uanæ gloriæ in accepta eadem scientia nominat. ferrū in aqua pdicitur. quia ex
dissoluto opere intellegentia fatuatur. Quā p fecto intellegentiā adhoc nouiū dare ut
ante clamis oculos &bona debeat accione restitui. Unde &recte is qui ferrū amisera cla
mabat. heu heu heu domine mi. &hoc ipsū mutuo acceperā. Habent enī hoc electi proprīū
siquando eis in sua scientia furtiuæ uanæ gloriæ culpa subripitur. adeā uelociter rede
ant. &quicquid inde ante districti iudicis oculos damnabile inuenium lacrimis insequūt.
qui flentes nonsolū cauæ inspiciunt quæ mala cōmiserunt sed ex accepto munere. quæ
reddere etiam bona debuer̄. quia nimirū tanto sē amplius peccatores sentiunt. quanto
ex neglectis bonis quæ agere poterant debitores tenentur. recte ergo qui ferrū pdidit
clamat heu heu heu. &hoc ipsum mutuo acceperā. Residicat illud p dissolutionē ne
gligentiæ pdidi qđ ut bona opera redderem. ex gratia creditoris accepi. Sed nūquid
mentem deserit quæ in peccatis seuerate agnoscit. Unde &mox heliseus uomere ligno
deorsum mittit &ferrū in supficiem attulit. quia uidelicet &redemptor nr̄ in pectore
respiciens cor peccatorum humiliat &ea quā amiserat intellegentiā reformat. ligno
igit &ferrū in supficiē attulit. quidelicet redemptor nr̄ &cor elatū incogitacione lapsum
&sciorū reparat. Unde bene alia translatione dr̄ qđ tregit ligni &c. quia uetus &
ferrū sustulit. Ligni confringere ex abelacione conterere. lignū adim uetare. ele
uatū ex incognitione ut dixim⁹ p̄priæ infirmitatis humiliare. atq. ilico ferrū in
ficiem redit quæ ad usum exercitacionis pristinæ intellegentiæ recurrit. Igit in
domū intellectus qđ accipitur uix cū ut difficultatib; custodit. Curaūtē ualde ē nec
cor pcat curas dū ne incitatione operis uicio elationis euanescat. sci nā [redacted] q cur

minime exultant cū cognoscant quae faciunt sed cū faciunt quae cognouer̄ & simt̄ intellegendo largi us concaudent. amunere largitoris merentes d̄i considerant debitū operis. Utrudelitate & accio ne ꝓsoluant q̄ deis ꝑ rogatū ē incognitione stultus est nāq. debitae qui caudes pecunias minuas ac cipit & tempus q̄ reddere debeat non adtendit. Moderat aūt l̄a cia accipiendi quando soller-ti prudentia & iā constitutū tempus reddendi cogitat.

III. Rex aūt syriae pugnabat contra isr̄l. consiliūq. init cū seruis suis dicens. in loco illo & illo ſri insidias sunt. Misit itaq. rex isr̄l ad locū quē dixerat ei uir dei & p occupauit eū & ob ser uauit se ibi & r̄t q. Quē cognoscens rex syriae quā potestatē significat Tyrannā quae sepe M. hic
sup̄be sentiens populū dei hoc ē filios lucis ꝓsequit sed ipsi puer helisei d̄ni uidelicet nr̄i doctrinā insidias inimici exꝑ cauere edocentur. Ut est illud. estote inquit prudentes sicut serpentes & simplices sic colūbe. & rursū cauete aūt hominib; & alibi adtendite ab a falsis ꝓpetis hoc ipse agnoscens mundana potentia ipsū pharisaeū int̄ficere disponit cū xp̄m in cedibus electorū extinguere festinat. Misit ergo illuc Rex syriae equos & curr̄us & robur ex ercitus. qui cū uenissent nocte circūdederūt ciuitatē. Omis ergo quinquaginta armis con fidens xp̄i famulis insidias ꝑparat. Nocte ꝑsidiae excecatus bellū contra ecclesiā gerit. Consur gens aūt diluculo minister uiri dei egressus est. Uidit exercitū in circuitu ciuitatis. Nuncia uit eidem. heu heu domine mi. quid faciemus het sententia. denotat illos quippe pusillani mitatē cordis sui poenas uerentes. corporales quibus pharisaeis respondit. nolite timere plu res enim nobis cū sunt. quā cū illis & saluator discipulis. aut immundo ꝑsonā habebitis sed confidite. qua ego uici mundū. iterū inquit. nolite timere eos qui occidū corpus & post haec non habent quid faciant uob. quin potius eū timere potest animam & corpus ꝑdere in gehennā. & p̄ro d̄ns passione sua ait. admonuit nos quia non possū rogare patrē meū. & exhibebit mihi plus quā duodecim legiones angelorū. cūq. orasset heliseus ait. D̄ne aperi oculos tuos. Ut uide rent & aperuit d̄ns oculos pueri & uidit. Ecce mons plenus equitū & curr̄uū igneorū in circu heliseū. Qualem necesse est ut heliseus nr̄i aperiat oculos cordis nr̄i. Ut considerem quos cam quia omnes qui confidunt in illū non confundentur. Porro heliseus orauit d̄ns ꝓcure obsecro gentem hanc caecitate. Percussitq. eos d̄ns ne uiderent iuxta uerbum heliseū. Domū ergo illius est quos oculos suus scandalizat ut eruatur & ꝓiciatur abeis quatenus uitentur superbiae & malitiae obtenebrent & oculus sane fidei ac simplicitatis aperiatur. Unde apostolus. si quis inter uos uidet sapiens esse stultus fiat ut sit sapiens. Dixit rex isr̄l ad heliseū cū uidisset eos. Numquid ꝓcuciā eos pat̄ mi. Ille ait. Non pacies neq. enim cepisti eos gladio. Aut arcu tuo ut ꝓcucias pone panē & aquā coram eis. ut comedant & bibant & ua dant ad dn̄m suū & reliq. Post quā ergo heliseus hostes in samariam adduxit inimicos occidi ꝓmisit. sed benefactionē magnā cibo illis ꝑparans dimisit in pace & sau [redacted] contra stimulū calcitrantē. primū d̄ns exercuit. deinde scientia spiritali

magnifice repleuit· atq; adp̃dicandũ euangeliũ suũ ygentibus direxit· Nobisq; p̃cepit ita dicens·
Diligite inimicos inimicos uros & bene facite his quoder̃ uos· Ut sitis filii patris uri qui in celis est·
Factũ est aũt post hec congregauit benadad rex syrie uniuersum exercitũ suũ & ascendit & ob
sidebat samariã facta ẽ fames magna in samaria &cetera· Narat scriptura qđ benadad rex syrie
obsidens samariã facta aũt fame afflictus est populus ual de· sed dñs misericorditer releuauit ẽ heli
seo uerbum dñi & p̃dixit populo solatia uentura· ita dicens· hec dicit dñs intemp̃ hoc erit simodius si
mile uno stateret erit· & duo modii hordei stare uno in porta samarie· qđ cũ non crederent unus
de ducib; sup cuius manũ rex incũbebat hominẽ dei aiẽ· si dñs fecerit & fiãt cataractis in celo· Num
quã poterit fieri qđ loquens· tu quidem uidebis oculis tuis & inde non comedes· potest hoc loco benadad
cũ suo exercitu diabolus mistice accipi· qui arcta iniquit̃ p̃munitia contra ecclã bellũ gerere ex
erat· sub hoc quidem rege sunt modo falsi iudei· de quibus in apocalipsi· scriptũ ẽ qui dicunt se
iudeos esse & non sunt· Sed sunt synagoge sathane· sub hoc rege sunt pagani & heretici· Facta er
go p̃secutione a bantiquo hoste p̃ales affligit populus dei quiẽ positus in samaria· hoc ẽ in custo
dia· p̃dicare legis diuine· fuit q; fames ualida· Cũ non p̃mittitur doctoribus libere uerbũ p̃dica
re dei· Sed heliseo· reuelante hoc est redemptore nr̃o· per euangeliũ indicante salus a peccatoribus
longe est timentibus dñi· ppe ẽ dinosci· dicit ẽm dñs nr̃ adseruos suos intempore hoc hoc erit
modius· simile uno stateret erit & duo modii hordei stare uno i porta samarie· quid ẽm modius
simile nisi perfectã mensurã diuine sapientie· qđ ẽ nouo testamento & quid duo modii hor
dei nisi scientiã legis & p̃phetarũ significant· que comparantur stare uno hoc ẽ fide catholica
in p̃cisa in p̃dicatione iudeis & apostolica p quã intratur in ecclã· Intemp̃ in quid hoc erit
modius simile uno stateret erit & rel q· dedixisset cessante turbine p̃secutionis que fit hodie
dabit dñs eras hoc ẽ temp̃ futuro qui dã & tranquillitatẽ ut p̃dicatio euangelii p fecte credẽ
tibus compleatur· fuit ẽm tempore passionis dominice quasi fames uerbi dei cũ apostoli re
cedo eo omnes fugerẽ & domi se p̃ p̃ẽ mẽtũ iudeq; incluserunt· & ite scriptũ ẽ quemadmo
de illo ausus est loqui sed relucente die resurrectionis aderat ita tempus quo comites a
illũ inuenies uiuere & post modũ celos ascendere· p̃cepta spũs sci gratia libere ubiq;
p̃dicabant tam iudeis quã & iam gentib; & impletũ est illud esaie uas cinum q sciss[us]
in deserto aque & torrentes insolitudine & que erat arida in stagnũ & siciens in fontes
rũ· Unde dñs ipse ẽ yphetã loquens ait· omnes sicientes uenite ad aquas & qui non habetis
argentũ p̃sperate emite & comedite· Uenite emite absq; argento & absq; ulla commutatione
uinũ & lac· quare appenditis argentũ non in panib; & laborẽ uestrum non in saturitatẽ·
te audientes me & comedite bonũ & delectabitur in crasitudine anima uestra· Inclinate aurem
uestram & uenite ad me audite & uiuet anima uestra· Perturbatis hostibus & in figurã ei
subiungit scriptura quod quidq; uiri lepsi abissent in castra syrorũ & nullũ ibi
perientes comederunt & biberunt· & ablatisq; inde auro· & argento ac uestibus

&absconsis postea compunct incuritatē hoc abnunciauerunt atq; salutis huius medicia pstite
runt. Qui ergo sunt lepsi isti nisi quinarius uitus dedit ut diuersis erroribus implicit
foeditatē exintorna pēste educentes ostendunt incute. Hos dns sepe conuertens adfidem &
mundani aberrore &uitus fuere salutis nuntios efficit. Ingressingt legis mastra sirorū co
medēt &bibēt &aurū atq; argentū inde asportauer. Cū dispecti huius mundi meditacione
philosophie operā dantes &sensus subtilitatē &locutionis uenustatē adquirunt. Vnde ecclie
usib; bene instructi deseruire possūt. Frequēt ergo talibus dns &ingeniu acumen &uere sapi
entie donū largit quibene quattuor ee memorantē. Vtquattuor euangelioz eruditioni inbuti.
Inquattuor mundi partibus fidei ueritatē pdicent. Legit em in euangelio qđ dns cū publicanis.
&peccatoribus manducat &mulier que erat in ciuitate peccatrix lacrimis eius lauat &pedes
&capillis sui tergit &unguento unguet &. Matheū ex publicano apostolū &euangelistā fec.
Apparuit q; post resurrectionē suā primo marie magdalene. De qua eicerat septē demonia illa
uadens nuntiauit his qui cū eo fuerant lugentibus &flentib;. Porro ducē illū sup cuius manūex
tenebuerat &ypphete uerbis defidebat constitutū adpositā conculcauit turba introitu &
maximus est iuxta qđ locutus fuerat uir dī. Duxiste ex pumtenet scribaru &pharisey. qui habent
ri clauem scientie. Nec ipsi introieruntpfidē nec lam catholicā &eos quintroire uolebant
phibuerant adquos ipsa ueritas ait. Ue uobis scribe &pharisei ipocrite quia claudetis regnū celoz
ante homines. Vos em nonintratis nec intrantes sinitis introire quē conculcauit turba impota qua
mutilit ante hostiū fidei statuit &egressum intro eorū impediebat. Vnde merito conculcatus
hoc ē examine iusti iudicis damnatus ppetuas mittetur intenebras. Nā &dns in euangelio ait. Sisal eua
nuerit adnihilū uadit &ultra mittit mittatur foras &conculcetur abomnibus. . . . . .

Heliseus aūt pphetis uocauit unū de filiis pphetarū &ait illi. Accinge lūbos tuos &tolle lem culā
olei hanc in manu tua &uade in ramoth galaath. Cūq; uenerit illuc uidebis ibi filiū iosaphat
filii mansi &ingressus suscitabis eū de medio fratrū suoz &introduces in interiorē cubiculū tenens
lem culā olei fundes sup capud ei. &dices hec dicit dns unxite regē sup israt &rlq. Refertur
historia hac regū qualit ibi dū ordinauerit adeyestir pandā domum ad ab &sacerdotes baal
occidendos qui &peculsit omnirege israt &achazia regē iuda &ie zabel impiissimam reginā de
cio inhierahiel pcipitare fec. Ibi em typice poterit designare gentiū principatū. quem dns
redemptor nr destinauit ut insacra lega ciuitate quæ pphetas &ipsū dnm pphetarū occidit.
Apostolus ēt pterita ē iudicia exercet &de ultione iusta phibet &atq; sacerdotiū uanū quod
ex priaduentū inanit habuerat destruet &templūq; subuertet &. Nec non &impiā sinago
gā que sanguine sēoz semp sitiebat de regni culmine pcipitat &. de rectores ipsius int fiet &.
Athaliaū mat achazie uidens mortuū filiū suū surrexit &int fec omne semen regiū &cetera.
Sequitur hic historia quæ athalie matris achazie regis tra meminit eadem cōmemorat. quæ uidens
mortuū filiū suū surrexit &int fecit omne semen regiū. sed iosaba filia regis ioram soror

achazie ioas filiũ achazie tollens furata est de medio filioꝝ regis quinṁ fiebant & abscondit eũ
a facie athaliæ ut non interficeretur · eratq; cũ ea in domo dñi clam · sex annis quia iosaba uxor
erat iolade pontificis · athalia igit hæc quæ semen dd extinguere moliebatur · & regiã
stirpem delere · bene impiæ exprimit synagoge quæ p̃ requiriã mentis seminis dd
hoc ex̃pi insidiatrix erat & odiũ contra eũ semp̃ in corde gerebat quæ aliquando regnare uidebat̃ ·
Cũ legis ceremonias temporaliter obseruabat · inter p̃tas aũt athalia temporalis dñi · sic iosabe strenua
rate · quæ uir p̃tatur saturitas dñi · Ide ecclæ inquauere sunt delitiæ · seruat ioas qui ibi p̃tatur
memoria dñi xp̃i in delict & in quo memoria est nominis dñi · ne per credulitatem seminis hostis
intimatur in cordib; electoꝝ · magisq; nutritur in domo iolade pontificis qui dilectus dñi sonat
et quo patris uox audit · hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacuit · cuius domus ẽ
sca ecclia ubi in fide electoꝝ manens cotidie facit augmentũ corporis sui · donec tempore iudi
cii sceptrũ regni & potentiã aduersus eos extollat & quieũ deprimere cogitabant & inter fectricẽ

Anno autem septimo misit ioiada & assumens centu- XL sex · aet nis deputauerit poenis
rionet & mil ites & in templũ dñi perigit · cũ eis fedus & adiurans eos in domo dñi ·
Ostendit eis filiũ regis & p̃cepit illis dicens · Iste ẽ sermo quem facere debetis · Tertia p̃s uestrum intro
erat sabbato & obseruat excubitũ domus regis · Tertia aũt pars sit ad portã sur · & tertia pars
ad portã quæ ẽ post habitaculũ scutarioꝝ & custodiet excubitũ domus messa · Duæ uero par
tes uobis omnes egredientes sabbato custodient excubias domus dñi circa regem · & uallabitis
eũ habentes arma in manibus uestris · Siquis aũt ingredi sus fuerit septũ templi interficiatur
et estote cũ rege introeunte & egrediente · & fecerũ centuriones iuxta omnia quæ p̃ceperat
eis ioiada sacerdos & assumentes singuli uiros suos qui egrediebantur sabbatũ · cũ his qui
egrediebant e sabbato · Venerũ ad ioiada sacerdotem · qui dedit eis hastas & arma regis dd quæ
erant in domo dñi · & steterũ singuli habentes arma in manu sua · A parte templi dex
usq; ad partem sinistrã altaris & aedis circa regem · Hæc aũt quomodo facta sint & in quibus
locis si quis ea quæ superius de arcu domus dñi dicta sunt bene cõmemorauerit re
legere potest · sed ne fastidiũ faciamus lectori his omissis quæ iam exposita sunt ad
quæ dem sione turbæ dictũ est uenamus cuius regis ratio talis est · Erant aũt sorte
& sacerdotii & leuitarii & ianitoꝝ quæ totidem septimanas sibi ex ordine succedere
noua turma introire ad officium · & post sabbatũ ea quæ proxima septimana ministra
domũ re deuntem · sed huic pontifex p p̃ necessitatem augendi circa nouũ regem exercitus
& eos quotidianis septimanã ordinem habebant susceperit · & illos quam suã septimanam
ministrando impleuerat ne abirent retinuit · quadriosq; quos leuita deuctis urbibus iudæ
simul & principes familiarii iussit · Missis in hoc centurionibus hierosolimã congrega
uerat ut uerba dierũ narrant · quos educturus filiũ regis ad uiacione distinxit ut om
qui impleuerant sabbatũ & egressuri erant in duas chorus partes regem in interioribus atrii

locis armari circũ starent reliqua à multitudo. Idest hi quinon erant destinpe leuĩ ex
tenoris atriorũ lanuas contra furorẽ regine: siquid forte aduersi moliret̃ custodi
rent. Porro hi quinup adsabbatũ uenerant sacerdotes leuite & principes mitt̃ dimisi par
tes. domũ regis idest palatii obseruarent. Neuel hoc regina collecto exercitu contra
regẽ defenderet̃. Seruarent & portã habitaculi scutarioꝝ. pquã detemplo adpalatiũ des
cendebat sic infra dr̃. Dixerũq. regẽ dedomo dñi & uenerũ ꝑ portã scutarioꝝ. Impala
tiũ & sedit sua thronũ regũ ubi & porta sit. & domus mtissa quae circũ porta scutariorum
nominant ee uident. scutarios aũt tutores regis appellat testante libro paralipome
non. quicũ roboã scuta aerea pauerũ fecisse cõmemorat̃ & adiecit & tradit illos pri
ncipibus scutarioꝝ qui custodiebant uestibulũ palacii. Inquo uidelicet libro distinc
tius hec cuncta replicantur. Tercia pars ũrm quinquenium & sabbatũ sacerdotũ & le
uitarũ & principũ erit importis. Tercia ã pars addomũ regis. & tcia in porta quae ap
pellatur fundamenti. Omne uero reliquum uulgus sit maneat domus dñi. Nec quis
quã aliusingrediat domũ dñi. nisi sacerdotes & qui ministrant deleuitis. ipsi tantũmodo
ingrediantur quia scificati sunt. & omẽ reliquum uulgus obseruet̃ & custodiat dñi. leuite
aũt circũ dent regẽ habentes singuli arma sua &c. qđ sequitur de eodem ꝑ duxerũq. fili
um regis & posuit supeũ diadema & testimoniũ Indiademate mitigne capitis regũ. Intes
timonio designat decreta legislatii. quibus quae agere rex debeat. qualit̃ uiuere ꝑcipitur.
Denique inlibro uerborũ dierũ aper cius. & imposuerũ inquidem diadema. dederũq. in
manu eius tenendã legẽ. & magne utriq. erat saluatoris quepprudentiae. & per tranni ce
dem impieq. nec ẽ regine succedenti in regnũ filio regis. legiom. cũ ipso regni habitu simul
disciplina legis dñi seruanda cõmittit̃ur. & quise ꝑ latii populo regno uideret.
ipse regendam diuinis legibus subdi deberet meminisset. ⁘ ⁘ ⁘

Dixerũq. ioas ad sacerdotes omnẽ pecuniã sẽoꝝ que inlata fuerit intemplũ dñi aꝑ tercumb:
que offertur ꝑ pretio anime: & quã sponte quae arbitrio cordis sui inferũ intemplũ dñi.
Ꝑcipiãt illã sacerdotes iuxta ordinem suũ. & instaurent sarta tecta dom. siquid necessa
rium uiderint instauratione. Mandat rex nr̃ doctoribus suis ut accipiant omnẽ pecuniã quae
aꝑ tercumb: offertur intemplũ dñi ꝑ pretio anime & quoto cor dis sui cũquicquid aꝑ tercumb:
iustis scientiae spiritalis uel bonoꝝ exemploꝝ intheſaurũ dñi conlatũ est ꝑ sacerdotii hoc est
ꝑ ipsoꝝ officia adinstaurationẽ templi spiritalis conferatur. quatenus ibiqđ cũq. scissũ perro
sit ut purria inuenerint restaurent neforte ꝓ negligentiã magistrorũ depereat mul
titudo auctoꝝ. quod autem sequitur ...

gẽ usq. aduicesimũ tercium annũ regis Ioas non instauraueri sacerdotes sarta tecta templi
significant. quod ame aduentũ saluatoris lucę doctrina legis intenta uidea fuerit. Tam
ꝑ doctoꝝ negligentiã in multis corrũbebat donec uenit̃ ipse qui legẽ dedit & ꝑ se ꝑ mi

tatis fidem decalogū legis in moisi & ꝓphārū scripturis spiritaliter obseruandā docere. Vocauitq; rex
Ioas Iolada pontificem & sacerdotes dicens. quare sarte tecta. Nō instauratis templi. nolite
ergo ampliꝰ accipere pecuniā iuxta ordinē uīm sed ad instauratiōnē tēpli reddite eā &c. Itq.
Sic & dñs nr euangelicis doctoribꝫ mandans ait. Leuate oculos uestros & uidete regiones quia
albę sunt iā ad messem rogate dñm messis ut mittat operarios in messem suā. & ite
euntes inquid ꝑdicate euangelium regni omni creature. Infirmos curate mortuos suscitate.
Leprosos mundate gratis accepistis gratis date. Extulit Iolada pontifex gazofilatiū unū aperu
itq. foramē desup & posuit illud iuxta altare ad dextrā ingredientiū domū dñi mittebantq.
meo sacerdotes qui custodiebant ostia omnē pecuniā quæ deferebatur ad tēplū dñi. Deniq.
pontifex nr quisem & ipse obtulit hostiam immaculatā dō. gazofilatiū unū posuit hoc ē unā
ecclesiā catholicā fec. Cui foramē desup posuit qui transitū inde ad cœlos parauit. Posuitq. illud
iuxta altare ad dextrā ingredientiū in domū dñi. Altare uidelic & corpus dñi ē iuxta qđ
gazofilatiū positū est cū ecclā xp̄o cōiuncta ē. Ad dextrā ingredientiū in domū dñi. qa hec ē
intentio electoꝝ quip fidē ingrediunt ecclā ut ad eternā beatitudinē quā dextra significat
pueniant. Istuc ergo mittunt sacerdotes qui custodiunt ostiū tēpli omnē pecuniā. quæ de-
fertur ad templū dñi. cū ꝑdicatores scī quiescunt intrōitū fidei offerē uota fidelium in uerbis
& in operibꝫ & in ecclesiarū tactu ꝑ cibus commendant dō.

Ascendebant scriba regis & pontifex effundebantq. & numerabant pecuniā quæ inuenieba in domo
dñi. & dabant eā iuxta numerū atq. mensurā in manu eoꝝ qui erant cementarii domus dñi
quimpendebant ea in fabros lignoꝝ & incementarios his quioperabantur. in domo dñi & cetera.
Scribā regis & pontificem appellat summos doctores qui pecuniā collatā iuxta numerum
atq. mensurā illi distribuebant qui erant fabris & cementariis hoc ē dispensatoribus uerbi dñi in
quieuangelici tritici mensurā conferunt suis. his quioperantur in domo dñi & ut ritui operan
aedificio diuino componunt tribuebant. quid ergo aliud fecerūt apli quos principes ecclesi
tio diuina constituit. quando ꝑ subiectos sibi discipulos uerbi diuini semina ꝑ totū or-be
quatenus operarios uolumatis dñi idoneos in audritoribꝫ suis ꝓficerent. Quoꝝ alii fabricabā
consumēt ipsos & eos qui sibi obœdiebat ligna fructifera in domo dñi parare studebant &
recta faciebant. quando illa quæ pheresim & heresmata rupta erant recedificabant. Alios
debant. cū duros corde & incredulos fortiter increpabant. Ita ut implerentur instaura
domus dñi munitiōis quæ indigebant expensa ad munendā domū dñi. Iuxta illud utriq
apli quo ait. Unicuiq. ait ut data ē gratia secundū mensurā donationis xp̄i. & paulo post.
Ipse inquid dedit quosdā quidē apostolos quosdā aūt ꝓphetas. Alios uero euangelistas. Alios au
pastores & doctores ad consummationem scōꝝ in opus ministerii in edificationē corporis xp̄i.
Quod ait sequē. Uerūtamē non fiebant ex eadē pecunia reliqe templi dñi & fusciculæ &c ut
lida. & tubæ. & omne uas aureū. & argenteū de pecunia quæ inferebat in templū dñi. significat

220.

quod alia debꝫ ee ratio formandoꝝ uasoꝝ ministeriũ dñi. Alio parandorũ ligneoꝝ & saxeoꝝ mechanicũ domus: quia alia debꝫ ee doctrina quarundes imbuuntur adsidem. & alia quelibet proficiũ ministruunt adscientiae plenitudinẽ. Bene aũt tota domus dñi illi possunt intelligi quia apti sunt ad capiendã manera diuina & habiles sunt administeriũ dñi. Nã idrie significare eos [redacted] possunt. quia quã sapientiae diuinae mysteria commenti. fauscimule quoq. doctores spirituales. quoꝝ officiũ e corpus & sanguinẽ dñi credentibus distribuere. infidelibus abnegare. nec non & spiritalẽ alimoniã uerbi cuiq; pro conuentione dispertiri. quia sunt uerbi dñi nonnulla quae nrae humilitati reuelare. admirabiles ipsas refectionis ecclesiae dignatus e. Sunt aũt alia tantae profunditatis quae sci spũs solumodo scientiae pateant. nrae uero capacitatis personã insuperabilia transcendant. Turbula aũt illos figuratae demonstrat. qui mundã orationẽ ex conscientia pura & fide non ficta offerẽt dõ. & cũ psalmista dicere possunt. Dirigatur oratio mea sic incensum in conspectu tuo. Tube aũt quid aliud sunt quã praedicatores sci qui toto orbe terrarũ uocem euangelicae praedicationis emittunt. quoꝝ psone per psalmistã dictũ est. Clama ne cesses quasi tuba exalta uocem tuã & annuntio populo meo scelera eoꝝ. & domui iacob peccata eoꝝ. Et psalmista. 3 in omnẽ terrã exiuit sonus eoꝝ & in fines orbis terre uerba eoꝝ. Sequit. & non siebat ratio his hominus quae accipiebant peccuniã ut distribuerent ea artificib; sed in fide tractabant ea deuotionẽ ostendit eoꝝ. de quib; sermo e. quia mã studii in religione habuerunt ut nullus abbas auaruerit quin peccuniã dñi sine alicuius fraudis suspicione tractarent & hanc de gratia sub .M. laxam fidelib artificibus admuniendã domũ. pro singlis opus eet offerret. Unde necesse e ut considerent hi quis spiritalẽ peccuniã uerbi dñi adispensandã conuersationis operarius scilicet diuinus accipiebant. quanta fide quanta q. discretione illis opus e. quibus ratio de eadem pecunia reddenda e. ne studeant non minus fideles in spiritalibus inueniri quã isti in corporali bus fuer inuenti. Peccuniã uero p delicto & peccuniã p peccatis non inferebant in templũ dñi quia sacerdotũ erat. Haec sententia ostendit qdñ quis p pprio arbitrio facile secredere debet. sed sciat qd magis confessio peccatoꝝ. & potentia sacerdotii iudicio pagenda e. qui debent scientiã discernendi inter mundii & immundii & lepre maculã diiudicare. & aut e mundare aut mundii decernere [illegible]

Heliseus aũt egrotabat infirmitate qua & mortuus e. Descenditq. ad eũ ioas rex isrl & eflebat coram eo dicebatq. pater mi pater mi currus isrl & auriga eius. Aut heliseus. Affer arcũ & sagittas. Cũq. adtulisset & adeũ arcũ & sagittas: dixit ad regẽ isrl. pone manũ tuã super arcum & eũ posuisset & ille manũ suã. supposuit heliseus manus suas manibus regis & ait. Aperi fenestrã orientalẽ. Cũq. aperuisset & dixit heliseus. Iacũ sagittã. & iecit. & ait heliseus sagitta salutis dñi. & sagitta salutis contra syriã peneties q. syriã maphec donec consumes eã. & dixit. quid est qd pphẽ regi isrl. tuba arcũ & sagittã adferre. misqd redemptor nr rectoribus ecclie spiritalibus arma se indui & contra hostem anti

quam ꝑcepit peliari. Arcus eñi nonnumquã imacro eloquio ꝓphetico eloquio pomsol& qd ex utroq;
testamento uelud ex cornu & chorda constat. Pulsus quippe testamenti figurat cor nup̃t
duriciã. Per nouum uero qd incarnato dño sanctũ ẽ signatur chorda & dñi chorda tra hit̃
cornu curuatur. qua cũ testamenti nouũ discutit aduersitatẽ uoluntatis mentis
tũ spiritalẽ flectitur grigor ei duritiæ nomenet. Sagittæ eñi sunt hæ ipsa uerba q doctores
ꝓferũ. Unde bene &ia desertis doctoribꝫ ꝓphetia gentilitatẽ ingredientibus dicit. Cũ sagittis
&arcu ingredientur illuc. Nos ergo cũ scripturæ sacræ dicta pensa
intendim cũ uerba doctrinæ dam sagittas emittimus. Ponit q. heli
suas sup manus regis. Cũ exẽplus suus dñi actiones doctoꝝ dirigit &con
fenestrã aperire mandat & lacere sagittã qua lumine scientiæ & uere doctrinæ suos ornatur
ꝓmum inlustrari & sic iacula uerboꝝ mittere. Etait heliseus sagitta salutis dñi. sagitta salu
tis contra syriã ꝑcutiesq; syriã maphec donec consumeres eã. Sagitta ergo salutis dñicẽ. ꝑdicatio
scã cũ decentẽ exhibetur. & spiritaliũ hostiũ certissima mẽte sectio sip seueranter agit. Nec sase
uiraliquando dispensator uerbi dñi segnitẽ torpeat cui nullũ ẽ uti regis dominici curã gerat qua
multũ obẽ deuotis auditoribꝫ; simẽcia ꝑualis doctoribꝫ; dicit eñi ꝓphẽta. Clama ne cesses.
& apostolus admonitẽ testificat inquid coram dõ & xp̃o thu qui iudicaturus ẽ uiuos ac mortuos.
& aduentũ ipsius & regnũ ei. Ꝑdica uerbũ insta oportune importune. argue obsegra in
crepa in omni patientia & doctrina. Unde non deb& doctor ꝓpter auariciã neglegere animarũ
curã. sed magis ꝓpitiatẽ ad& eternã prendere requiẽ. qd significat aphec mitꝫ patur eñi
continebat ut adp̃ hendat. Unde idem apostolus enumeratis uitiis quæ auaritiã comitant
adp̃ dicit tũ discipulũ inultis diebus. Tua aũt homo dei hæc fuge sectare uero iustitiã pietatẽ fidẽ
caritatẽ patientiã mansuetudinẽ. Certa honũ certamen fidei adp̃hende uitã æternã. in qua
uocatus es: & ait heliseus ad regẽ. Tolle sagittas quibus ludisti. rursũ dixit ei. percute iacula
terrã. Qũ ꝑcussisti & tribus uicibus & steteris & hactus ẽ contra eũ uir dei. & ait. Supercussisses quin
quies. aut sexies. siue septies. ꝑcussisq; syriã usq; ad consumationẽ. Nunc aũt tribus uicibus
ꝑcuties eã. ecce ꝓphẽta mandat regi iaculo ꝑcutere terrã & qũ ꝑcutit tribꝫ uicibus &
irascitur contra eũ qd non septies terrã ꝑcutiat. Ita & doctoribꝫ ꝑcipiat ꝑdicationis iaculo
hoc ẽ carnales ꝑcutere. sed qui hoc minus studiose agunt merito increpatione diuina ar
guunt. quid ẽ tribꝫ uicibꝫ terrã iaculo ꝑcutere nisi trinitatis fidẽ carnalibꝫ; ꝑdoctrinam
insinuare. sed cũ hoc satis doctor agit. hominesq; ad fidem p̃ducit. necesse ẽ ut ad hoc
inster uerbo donec illos doceat quinq; sensibus corporis imperare. bonisq; ꝏberibꝫ; qui
per senarii numerũ exprimunt. studiũ impendere. nec non & scientiã spiritalem in
stanter meditari. quã septi for
mes spũs gratia in scripturis sacris constituit. ad
ad salutem humani generis
gemino testamẽto edidit. qui aũt sola fide sine operibus
bonis & meditatione legis dñi sibi sufficere credunt ad salutẽ. recte apphea arguunt.

quia secundū iacobi apti sententiā · sicut corpus sine spū mortuū ē · ita & fides sine operibus mortua ē · & alibi scriptū est q̄ ignorat ignorabitur · · ·

suspirauer̃ filii israel ut scriptura dicit. & ascendit clamor eor̃ ad dñm. Cũ utriq; iuxta istoriã tunc magis gaudere debuerint. & ante suspirarent cũ iuuen & hezechiele quoq; pph & ante. Jahiae filius bone occubuit. & post pessimi duces interiũ. Cerebi inquid sup faciem meã & clamaui uoce magna Relixi. heumihi. heumihi. adonaz dñe. Inconsũmationẽ tu facies reliquos israel. Siergo intellegas Inozia & pharaone & saltia & ceteris istius modi contrarias fortitudines uidebis quomodo illi iuuentib; nullus in rege uideat ac suspir & inpenitenciã corruat. Non rgn & aut apostolus peccatũ immortali uiro corpore. Regnante peccato egyptus exstruimus ciuitates incinere uersamur & sordibus. pro frumento palea & psolida p & ra luti operatur sectamur. ⁂ ⁂ ⁂ ⁂ ⁂

Quod dicit de eroboã regnauit ipse restituit ẽmmos israel. abimeroth emath usq; admare sõltudinis. B.
Emath que nunc epiphania dr̃. septentrionalis erat ẽminus uidet. Mare aũt sõltudinis qđ hebraice dr̃. araba. Marc mortuũ designat. qđ in longitudine per stadia. dlxxx usq; ad zoaros arabiæ. In latitudine. cl. usq; ad uicinia sodomoz; pgreditur. Cuius loci iosephus ita memi nit dicens. anno aũt quinto decimo regni amasiæ undecimus regnauit in israel filius ioas hieroboã M.
in samaria annos. lx. hic aũt rex circa dñm quidẽ iniuriosus & iniquus extitit uehemẽter idola colendo & multa incongrua & opera extraneo faciendo. Populo aũt israhelitarũ multoz; bonoz; fuit occasio. huic quidẽ ionas pph & autt. qoportet [illegible] & eũ sẽros uincere dimicando. & regnũ ppriũ dilatare impar tib; quidem aquilonis usq; ademachi ciuitatẽ. Ameridie uero usq; ad asphaltiten. dimisit eũ ẽmmi chananei. isti fuer̃ sic̃ principes resisea loca de ẽmmauit. Igitur hieroboam castra metatus contra sẽros omnẽ ex; puinciã sic̃ ionas pferauerat

Anno septimo decimo phacee. filii romelie regnauit achaz. filius ioatham ☩ deuastauit. xv
regis iuda. xx annoz; erat achaz. cũ regnare cepisset & sedecim annis regnauit in hrm. Non fecit qđ erat placitũ in conspectu dñi sui sic̃ dd pat̃ eius. Sed ambulauit in uia regũ israel insu & filiũ suũ consecrauit. transferens. pigniẽ secundũ idola gentiũ que dissipauit dñs coram filiis israel. Hinc iosephus talia narrat porro ioathã mutauit uitã. cũ uixisset annis [illegible] & quadraginta exquib; regnauit. xvi sepultus ẽ in regus monumẽtis. Uenit q; regnum adeus filiũ. azchaz. qui impius circa dñm existens. & patrũ pre uaricator legis regis israhelitarũ imitatus in hierosolimis idolos. aras constituit & sup eas sacrificauit. liberos suos in holocaustũ obtulit filiũ morechananeorũ & sup hæc multa alia scelera ppe[illegible]
Nusach quoq; sabbati quod ædificauerat in templo & ingressũ regis exterius conuertit in tẽplum ppt̃ regẽ assyriorũ. Lege cuius tam libro musach. sabbati expositio. Locũ quendam t ædificiũ quodam ee positũ in uestibulo templi dñi ubi reges quando in sabbato orationis causã ad tẽplũ ibant. pecuniã pelonosina inmittebant & ita musach sabbati gazofilaciũ ee regũ sic̃ corbanan et sacerdotũ. Uidetur em achaz ipsud ædificium & ingressum regis exterius. non ideo conuertit in templũ dñi quod meo cultui seruiretur diuino sed ut simul cũ templo pfanar & studens ut magis regi placeret & assirio quã do patrũ suoz; & dño. Cui sensui uidet liber paralipomenon

stipulari ubi ita scriptū ē. Igitur achaz spoliata domo dñi & domo regum & principū dedit regi
assyrioꝝ munera. & tamen nihil ei ipsum insuper & in tempore angustie sue auxit contēp
tū in dñm. Ipse rex achaz immolauit dis damasci uictimas percussoribus suis. & dixit dii re
gum syrie auxiliantur eis quos ego placabo hostias & adorabit mihi. Cūe contrario ipsi sue
rē ruina eius & cunctis isrl. Direptis itaq. achaz omnibus uasis domus dñi atq. confractis scrī
ptis ianuas templi dñi. & fecit sibi altaria in singulis in hierusalē in omnibus quoq.
urbibus iuda exstruxit aras ad ceremandū ire. atq. ad iracundiā puocauit dñm deū patrū
suoꝝ. hæc sic scripta reperimus hoc in loco ponenda ee censuimus parati si qui aliquid in
de certius exprimerint eoꝝ sententiā auscultare. ¶ Tunc ascendit rasin rex syrie &
phacee filius romelie rex isrl in hierusalē in oppugnandū. cūq. obsiderent achaz non ualuer̄ supe
rare eū. Rex impius quidem dñm patrū suoꝝ dereliquit & secutus ē idola gentiū. Iuste dñs
auxilio derelictus ē & consurgentes aduersū eū rasin rex syrie ideo aram & phacee filius ro
melie rex isrl in samaria & uenerūt in hierusalē ut expugnarent eā. Legimus in paralipomenon
libro rasin regē damasci uicto achaz multos de iuda damasci transtulisse & phacee filii
romelie regē decē tribuū que appellabant isrl. & regnabantur in samaria una die centū
xx. peremisse de iuda omnīū bellatorū lacoꝝ & ducenta milia mulierū puerorūq. & puellarū
infinita ꝓda in samariā duxisse captiua. Rursum uenerunt ad iudeā & hierusalē capiunt
depellare & non potuer̄ quia auxiliatus ē eis dñs. ut suo occasione misericordie quia populū
liberabat obsessū filiū suū nunciaret de ut̄ge nasciturū. Sicut isaie ꝑphē liber cōmemo
rat. Huic non suo merito sed dñi gratia ostendenda egredi in occursū ysaias iubet ur ad
extremū aque ductus piscine superioris in uia agri fullonis & dicere ad eū. Uide ut si
leas nolis timere & cor tuū nefor midet a duabus caudis titionū fumigancium istoꝝ. Ira
furoris rasin & syrie & filii romelie eo qđ consiliū inierit contra te syria pessima ephra
im & filius romelie dicentes. Ascendamus ad iudā & suscitemus eū & reuellam eū. ad nos & cō
stituamus regem in medio eius filiū thabeel. hæc dicit dñs dñs non stabit & non erit istud
sed caput syrie damasci & caput damasci rasin. & adhuc sexaginta & quinq. anni & delebi
tur effraim ne populus. Duas autē caudas titionū id est furorē iū fumiganciū uocat ra
sin rex syrie & phacee filiū romelie rex samarie. eo qđ imillis finitū sit regnū syrie
id est damasci & regnū samarie. idē; x. tribuum quæ alio nomine appellabantur effra
im. Sexaginta autē & quinq. anni non a tempore achaz. sed ab ozie enumerantur. Igit
hebrei hunc locū ita ediss̄ere utamur quibus ozias coepit ꝓphetare. quando & esaias ꝓ
phetie sue habuit exordiū. ꝑmus ꝑphē autē contra isrl dicens. Isrl autē captiuus du
cetur de terra sua. titulus quoq. ꝓphetie eius contra samariā sit. & ꝓphetare coeperit
in dieb. ozie regis iuda ante duos anno terre motus. quē uolumen eo tempore accidit
se quasi ingressus ozias intemplū dñi sibi sacerdotū uindicabat. & ira ꝓcussa ē & leme

res altaris effusi sunt & ipse rex percussus lepra uolunt autē annū fuisse xx v ozie quando
her accidere causus reliqui annis xx xii. Omes enī regnauit annos l. cuos post eū regnauit io
achaz filius eius annis sedecim & huius filius achaz alius sedecim postquā regnauit ezechias
cuius sexto impii anno capta samaria ē atq; ita effici simul annos lxx v. Scriptū ē enī
qd theglat fallasar rex assiriq; subrege achaz ascendere & in damascū & uastauerit eā &
transtulerit habitatores eā. Cyrenen & rasin interfecerit. & qd tetenderit insidias phacee
filio romelie. Osee filius hela & pillo misit. cussit eū & interfecit & regnauerit. pannis
nouem & qd nonerit salmanas rex assur. & obsederit samariā que nūc sebasten. uocatur
trib; annis & nono anno regni osee coeperit eā. Unc tūq; osee incarcerē miserit & transf
tulerit ipsū in asyrios posuerit q; eos. in alia & in thabor. iuxta fluuiū gozan in ciuitatib;
siue in septuaginta transtulerē in montib. medoz. iuxta anagogen facilis intellectio ē
qd regnante achaz rege impio sexarā quinq; trā excelsus atq; sublimis ut in christo ad
roganciā sapientiae ceti. & phacee filius romelie qui & ipse iuxta osee pphā & tribū
effraī de quo hieroboā filius nabath uitulos aureos in bethel & dan constituerat & a
domo dei dī populū separat. Refertur ad hereticos consentiant sibi ut expugnent ec
clesiā. qd eū audierit domus dei quē in ezechiel pastorē bonū legim⁹ suscitatū & populus ei
simplicit credens. in dnm peccauerit quia non arboribus suis fructiferis sed infructuoso
sal tuū comparat. His aūt hereticos. atq; gentiles contra domum dei arguim⁹. & dialectice
artis gladius dimicare nulli dubiū ē. Ut qui inter se discrepant in ecclesie obpugnatione
consentiant. iuxta illud qd herodes & pilatus inter se discordes in dm passione amicicia
federauerunt. Impio regi esaias subditur occurrere. exiens de loco suo non in principio aque
ductus. sed in extremis finib; piscine superioris que erat in agro fullonis ubi sordes &
macule purgabantur. quā uis enī achaz regnaret & sup iudā. tam quā impius erat in
superioris piscine extremis finibus morabat. Ergo dī nomā regis misereī. que ind
nū estimabat salute quā populi sui. duas aūt candelas arentū fumi contiū ut prius dixim⁹
uocat sapientiā secularē hereticāq; quorū finis exustio ē. qui frustra amicē consilii
ascenderent contra iudam & quasi neglegentē & dormientē caperent. & sua en
copularent. ponerentque super eū regē filiū thabeel hoc ē bonū dm. Utrq; enī aduer
apud seuerinatē apud se extimat optimā ee doctrinā. Deniq; marcion hereticus
dī filiū. hoc ē alterius putat ee xpm. & non ustri cuius pphe sī quē sanguinarii
delon & iudicem uocat. Hec illis dicentibus dns cōminat. qd non stet consilium ipsorum
interū nunc quādiu mundus iste stat. & eaq; mundi finibus suis & insuis ur
dominentur. Cū aūt consūmationis tempus aduenerit hoc ē l x vi anni & trā
res que in sex annis facte sī quā omnia que ad v sensus pmente finem acceperu
tuē unū sa ee soluenda quegentiles & hereticis futura nonerediunt. & pter infidelitatē n

legunt que dicuntur

xvii. Iratus ē dñs uehemēt̄ israheli & bstulit eos de conspectu suo & nō remansit nisi tribus iuda tantū modo. Sed nec ipse iudas custodiuit mandata dñi dī sui. Uer tā ābulauit in erroribus israhel quos operatus fuerat. Et reiecit dñs omne semen israhel. & affligens eos & tradidit in manu diripientiū donec proiceret eos a facie sua. Subuersi aūt israhelitarū. quæ abassyriis regibus ppetrata ē. quid significat nisi miserabilē & inimis deflendā ruinā populi ecclesiastici. quā rex assyrius hoc ē diabolus cū suo exercitu deuastando atq; obsidendo cotidie efficit. Cū eos ppē peccata cōmissa de fidei bus ppriis euellens deferat in rā aliena. Quo magis lugere delectat quā cantica lætitiæ proferre. Unde & ysaias mistico eloquio hoc idem cōmemorat dicēs. Sup flumina babylonis illic sedimus & fleuim⁹ dum recordaremur tui sion. In salicib; in medio ei⁹ suspendimus organa nra. Quia illic interrogauer nos qui captiuos duxer nos uerba cantionū & qui abduxer nos hymnū cantate nob de canticis sion. Quom cantauimus canticū dñi in tra aliena. Qd dr debis quæ in samariā rege assyriorū adducte sunt nacionibus & una quæq; gens fabricata ē dñs suū. posuer q. eos in fanis excelsis quę fecerant samaritæ gens & gens in urbib; suis inquib; habitabant. Viri eñ babylonii fecer succhoth. benoth. Uiri aūt chuthei fecer asimā. Porro euei fecer nebeath. & tharthe. In libro quidem loco legit. qd benoth. & nergel. fuerint ciuitates quas construxerint in regione iudæ samaritan qui de babylonia transierat. asima. quoq. oppidū qd ethificauer qui a deā ueneranf. de emath. nebaath. & tharta. ciuitates quas euei meadē iudææ tra condider. Uidet aūt iuxta consequentiā sermonis & idolo. quibus hi gentes priusq; in tra sua seruerint. hic posse uocabula intelligi. quia cū dictū sit. & una quæq; gens fabricata ē deū suū. quasi ad explecionē sententiæ subiunctū sit. Uiri eñ babylonii fecer succhoth. benoth. id ē tabernacula benoth. & melius nisi alios facer & in pressis succhoth latine in tabernacula uertere & nom idoli. benoth absolute ponere & & sic in sequentib; manifeste dr. Hi aūt quierant de sepharuaim. comburebant filios suos igni. adrammelech. & anamelech dis sepharuaim. ubi ostenditur. adrammelech & anamelech idola fuisse urbis sepharuaim. Ita uid tur consequens ut nergel. chuthæorū. asima. emathæorū. nebaz. & tharca. idola fuer eueo. Post hæc scriptura narrat. de ipsis samaritanis. q ea colerent dis quoq. suis seruirent iuxta cōsuetudinē gentiū de quib; translati fuerant in samariā & non multo post. subsequit dicēs. Fuer igit gentes istæ timentes quidē dñm. & homnus & idolis suis seruientes. nā & filii eoz & nepotes sic fecer patres sui. Ita faciunt usq; in presentē diē. & q in samaritano ex psona hæretici accipiunt in pdicta sententia illo ex nequissimo inuentore exprimitur. habent eñ hæretici quæda sacramenta cōmunia cū sca ecclesia quæda sententias scārū scripturarū recte intellegunt. sed tam nihil omnino idolis errorib; seruire nec essant. Uidet eñ ei⁹ timore dī recte se custodire. cū secundū sensū ueri cultus putant fauere. sed qui catholicæ fidei unitatē spernunt habere maligni spiritus in cordibus seuera cē manifestant obtemperare. & non solū inuentores primi erroris quos in samaritano significat hoc faciunt. sed & sequaces eoz quos filio nomine & nepotum

xpi sōs recte possim intellegere. Similiū agunt. Anno ētio oseē filio hela regis isrl regnauit eze
chias filius achaz regis iuda. xx. v. annoꝝ erat cūregnare coepisset. & xx. & vnum. annis regnauit
in hierusalem nomen matris ei abia filia zachariæ fēē q. qđ erat bonū coꝝ dño iuxta oīa quæ fecerat
dauid pat̄ suus. Ipse dissipauit excelsa & contriuit statuas & succidit lucos confregitq. serpentem ae
reū quē fecerat moyses siquidē usq. ad illud tempus filii isrl. adolebant ei incensū uocabantq. eū naustan
.M. indōdō isrl sperauit. Recte ergo ezechias q serpentem cui adolebant. filii isrl incensū & quem ipse
confregit naustan uocauit quia indōdō isrl. ñ in serpente aeneo ipse sperauit. Siquidem naustan
int̄p̄tat aes ex utquē illi p̄numine colebant. Indictis ei m̄dallū eū ee ñdm̄ agnoscerent. & qē ze
chias in hoc qđ excelsa dissipauit, & statuas contriuit atque succidit lucos. Necnon & oīa simu
lacra cōminuit. saluatoris t̄pū ten& int̄p̄tat eni ezechias ap̄hendens chm̄ t̄ fortitudo dñi.
Ineo ipse utrq. quillū serpentē aeneū quē moyses fec. cōminuit. Redemptoris nr̄i figuram
conuenienter ten&. Nonsolū eni dñs ac redemptor nr̄ de quo pp̄hæ dix̄t. Dñs fortis. Dñs potens
in p̄lio. Idola gentiū. contriuit & oīa simulacra ex. dissipauit. quatenus unus dñs oīpotens
notitiā haberent eiusq. cultui dignem anticiparent. cū ipsam litterā legis mosaice quē
ille populus legatus assidua lectione resonabat ac p magno habebat cōtriuit ac sēnsu spiritalē mea in
.xvm. Anno quarto decimo regis ezechie ascendit sennacherib rex assiriæ ad um & intellegere eos docuit
uersas ciuitates iuda munitas & coepit eas. Tunc misit ezechias rex iuda nuncios ad regē assi
riæ lachis dicēs. Peccaui recede ame & oīa qđ imposueris mihi ferā. Indixit itaq. rex assiriæ
ezechie regi iudæ trecenta talenta argenti. & triginta talenta auri. Deditq. ezechias omne
H. argentū qđ repp̄tū fuerat in domo dñi & in thesauris regis. &c&. Clara ē historia que in libris
regū nec ñ imparalip̄omenon & pp̄hæ isaie pari modo describit. Ezechias. xxv. annorū
erat cūregnare coepisset. regnauit aut̄ xxviii. annis in hierusalē & rebellauit contra regē
assiriæ & ñ seruiuit ei. hinc sennacherib ingressus iudeā obsedit urbes eius munitas & eas obsi
dere & lachis misit ad eū ezechias trecenta talenta argenti. & xxx. auri fractissimus tem
pli & lamminis eius detractis quas ipse adfixerat. Misit aut̄ rex assiriæ thartan. & rab
saces cū manu ualida hierm̄. egressus ē aut̄ ad eos heliachim filius helchie p̄positus dom
sobnas scriba & ioae filius asaph acōmentarius &c&. Iste heliachim de quo esaias mul
tis sion dixit. Uocabo seruum meū heliachim filiū helchie & reliqua quæ sunt ponti
p̄positū tēpli quē tradunt hebrei rabsaces commonitione p̄ris sui tradidisse manus
& p̄didisse hierm̄ & ex cepta arce sion & templo assirios totā urbē coepisse. Quē & ipsum
cū heliachim & rabsace nexisse quidā putant. Rabsacen aut̄ q hebraice locutus ē filiū
pp̄hæ autumant qui & ipse p̄dator fuerit. relictūq. filiū isaie alterū uocari iasub
dine relictūq. sonat. Alii aut̄ putant eū samaritem fuisse. & ideo ebraicā scisse linguā &
audacter & impie dñm blasphemasse. quasi quedā contraria fortitudo sua ad
mirabatur pp̄hæas qui dicebant. Hec dicit dñs. Iste dixit. hec dicit rex magnus

assyrioꝝ · ac primũ q̃ dixit · Confidis sup egyptũ falsũ ẽ · Nulla em̃ narrat historia q̃ te ezechias pharaonis auxiliũ postulaꝝ · q̃dq̃ infert · si responderis mihi in dn̄o dō confidim̃ uerũe · Sed nun sit rursũ medatiũ ueritati qui abstulit ezechias excelsa eius · & altaria · Hec em̃ ñ contra dn̄m sed ꝑ dō fec̃ · Vt destructa idolatria & uete rem errore luberꝝ dn̄m · adorari in hierusalem ubi sunt tẽplũ ei · quiq; ut paucitate obsessoꝝ ostenderꝝ · Duo milia equoꝝ pollicet̃ur quoꝝ · ascensores ezechias ñ haberꝝ · Non de imbecillitate populi uenit quasi equitandi · Ignari · sed de obseruatione ꝑceptoꝝ · eli qui mos si ꝑcepit · Nec ꝝ ut equos & uxores sibi multiplicaꝝ · sinaĩt in quid meminim̃ seruoꝝ · regis sennacherib sustinere nonuales · quomodo tanta illius potentia sustinebis · ad id aũt q̃ dixit · si responderis mihi in dn̄o dō confidim̃ · Calli de respondit sed non sua uoluntate sed dn̄i uenisse ꝑceptus · Dixit dn̄s · ad me · ascende sup terrã & dissipa eã · & est argum̃tũ certe sine dn̄i uoluntate huc uenire ñ potera · cũ aũt uenerim & multas urbes coeperim & pars hierusalẽ maneat intacta manifestũ ẽ me ei uoluntate uenisse · ·

Dixer̃ aũt · eliachim filius helchie · & sobna · & ioahe · rabsaci · ꝑcamur · ut loquaris nobis seruis tuis syriace siquidem intellegim̃ hanc linguã · & non loquaris nobis iudaice audiente populo quẽ sup murũ · Respondit q; eis rabsaces · Numquid ad dominũ tuũ · & ad te misit me · dominus m̃s ut loquerer sermones hos · & non potius ad uros qui sedent sup murũ ut comedant ster cora sua · & bibant urinã suã uobiscũ · &c · & · Rabsaces accusatio ezechie testimoniũe · quia captis iudee urbib; in dn̄o confisus sit · & confortauit populũ ut in dn̄o sperarent · Unde rabsaces destruere uul quę ille construxit · & dic̃ ad populũ · Non seducat uos ezechias · & non uos tribuat fiduciã sup dn̄o dō · q̃d aũt heliachim · & sobna · & ioahe humilit̃ deprecantur rabsacen ut syrie loquer̃tur · hunc sensũ hab̃ · quia necesse ẽ populũ falsis erroribꝫ cõmoueri · & uanã lactare uirtutẽ · Loquere linguã quã populus non nouit · Nam & nos linguę tuę habemus scientiã · Ad q̃d ille adrogant̃ · nũ ait ad dominũ tuũ · & ad te misit me dominus m̃s · & reliq · & bibunt urinã suã uobiscũ · ꝑ q̃d ostendit fame eos · & sitiri ẽ capiendos · Simulq; · & crebram iungit timori · ut quos error̃e non uincit ꝑsuasionẽ decipiat · & dicit expsona sua facite meũ benedictionẽ · hoc ẽ facite q̃d in uram benedictionẽ pficiat · Benedicite dn̄o regi assyrio & cẽi domino cũ ẽ citemini ut ꝑmia consequamini · Donec reuertar de egypto & habitare faciam uos in terra uestra · quã tam̃ ñ nominauit · quia simile mei inuenire non potuit · sed similitudinẽ hoc ẽ unusq; uul in quo natus ẽ · Alii putant terrã medie eis regionis quę terre illius similitudinẽ habeat tã insitiui quã infructib; q̃d aũt rabsaces inter alia quibus dn̄m blasphemabat · clamans contra hierusalẽ · ubi ẽ dii emath & arphad · ubi ẽ dii sepharuaim · & Naua · nũquid liberauerant samariã de manu mea · ostendit harũ omniũ ciuitatũ · & gentiũ dios seruisse samaritas · & quia non erant dii sed idola merito cultores sua · ut dicebat ẽ subuersos · est aũt emath urbs cele syrie · quę nunc epiphania dicit ·

iuxta emesam ut supra monuimus. Arphad urbs damasci quã expugnatã a rege assyrio & hieremias scribit. sepharuam qd numero plurali libros t litteras sonat nomen ẽ loco ex quibus assyrii transmigrantes habitauerẽ in samaria ut in locis libris inuenim. Verũ in esaia hoc quoq. uocabulũ ẽ ecclesiastes apparet ubi aperte dr. Ubi est dis urbs sepharuaim tam & in plurali dictũ ut thebarũ athenarũ. pana & aua alius edito quasi unius urbis nomen aneu gaua posuit. & quidẽ in hebreo ita scriptũ ẽ. Verũ quia syllaba y. quæ in medio nominis posita ẽ commutationẽ & apud eos significat. potest & ita distingui ut dicat. anne. & graue ut aquila transtulit. siuema. & aua. ut noster uertit in pres. Simile aut tantos dis pfectibus x. tribus uicimus facile quanto magis sola hierim. uno dõ pcule uincemus. Vere iustus ezechias omnia agens cũ consilio phibuit ei respondere. nec ũ admaiores blasphemias

¶ Ventũ. eliachim filius helchie ppositus domus & sobna scriba & ioae filius asaph acõ ∑ puocat &
¶ intrauit ad ezechiã scissis uestibus & nunciauerunt ei uerba rabsacis. Que cũ audisset ezechias
¶ scidit uestimenta sua. & opertus ẽ sacco ingressusq. ẽ domũ dñi & misit heliachim ppositũ domus & sob
¶ nam scribã & seniores de sacco ad esaiã pphetã filiũ amos qui dixerẽ ei. Hec dicit ezechias.
¶ Dies tribulationis & increpationis & blasphemie dies iste. Venerũ filii usq. ad partũ & uires nõ hab& parturiens.

H. Secundum uestimenta sua quia rabsaces audiunt blasphemantẽ scidit & rex uestẽ suam. ∞ & ita q. ∞
Quippe populi & eius peccatis ee credebat. quia rabsaces usq. ad portã uenit hierim & contra dñm talia sit locutus. Mira regis humilitas & prudentia dimisso regio cultu obuoluitur sacco adit plũ per gr depalacio. principes sacerdotũ non stolis sed cilicinis mittit ad isaiã cooptos & dixit. Dies hec tribulationis nre. correptionis & blasphemie hostrũ. Ponit q. similitudinẽ parturientis fœminæ & dolentis quæ ad partũ usq. puenit. & generare non possit. Siquomodo audiat dñs ds tuus. Nonẽ audemus dom omnitũ rem dicere dñm quo irascente tanta pmur. sed tm dicimus dñm & habachabeni ultionis fiducia quo minus dñs blasphematur aculare idolox mortuox. Leua ergo oratione nra lacentẽ preliquus populi que obsidentẽ. Puenit eos rumor quia eos pũ quo futura nouerat & ia absentẽ regem audierat. Haec in quit dicite domino uro quia dicit dñs. Noli timere uerba quib; nuncii sed ego sum blasphematus me dico oña que regi assirio facia. Nemeam uidear lactare potentiã. sed quia clandus sit ei spũs. No sed aduersarii. Fraudato nuncio reuertens ad terrã suã corruat gladio. Ut duo partẽ que op ezechias audiret. sed ab obsidione liberandũ. & inimicũ in sua terra ee moriturum.

¶ Reuertit ẽ igit rabsaces & inuenit regẽ assirioꝝ expugnantẽ lobnan audierat enim qd
¶ de lachis. cũ q. audisset de tharaca & thiopie dicentes. Ecce egressus est ut pugnet ad
¶ & rursus contra eũ. Misit nuncios ad ezechiã dicens. Hec dicite ezechie regi iude. Non te sed
¶ tuus. in quo habes fiduciã. Neq. dicas non tradetur hierusalẽ in manu regis assiriorꝝ & rtq
uolumatẽ dñi rabsaces deseruit obsidionẽ hierim & pfectus ad domũ suã quẽ uel capta uel deser
inuenit obpugnante lobnan. Sennacerib aũt occurrens regi & thiopũ misit ad ezechiã nuncios
epistolas ut eos quos uerbis; nonce pte sermone terreret. Pugnasse aũt sennacerib contra egyptios
obsedisse pelusiũ iamq. extructis aggeribus urbe capienda uenisse tharacham regẽ & thiopũ

liũ narrat herodotus.

xxxvij. Itaq; cū accepiss & ezechias litteras de manu nuntiq; & legisset eas ascendit in domū dñi · & expandit eas coram dño & orauit in conspectu eius dicēs · Dñe dī isr qui sedes sup cherubim. tu es dī solus regum omniū terre. Tu fecisti celū & terrā · Inclina aurē tuā · & audi · aperi dñe oculos tuos & vide & audi oīa
H uerba · sennacherib qui misit ut exprobraret nob dīm uiuentē &c& · Prus ezechias dñi timore p̄ternus orare serare in templo non audebat · t liberas fundere p̄ces · Nunc aūt quia audit isaiam dicentē ·
ς Ne timeas a facie ūba q; audisti & rīq; qua audacter dñm dep̄cat · Misit aūt isaias filius amos
ς ad ezechiā dicēs · Hec dicit dñs dī isr quæ dep̄catus es me sup sennacherib rege assr iq; audiui ·
ς Iste ē sermo quem locutus est dñs de eo spreuit te & subsannabit te uirgo filia sion post te gūtiū
ς caput mouit filia hierusalē cui exprobrasti & quē blasphemasti contra quem exaltasti uocē & eleuasti in
ς excelsū oculos tuos contra sēm isr · & rīq; · Dominq; ezechias audacter dñm dep̄cat nec misit ad isaiam ut
prius fec̄ · nonne pphēa p̄gnt adeū · Virgo sion & filia hierusalē · que ideo uirgo dr & filia q;
cunctis gentibus simulacra mortuoq; adorantib; hec sola conser uat cultū tātē religionis
di & nunc diuinitus cultū & quae ne admaiorē blasphemiā concitaret & p̄senti non respondit ·
Post abeuntē non caput suū certa deuictione secura de poena · Inmanu seruorū tuoq; nec ipse
p̄te sed p̄seruos tuos ut maior cēt adrogantia dīm blasphemasti · altitudo montiū & iuga libani
excelsa cedri · & abi & ces · ut per mokia soram decunctis gentib; accipiendū ēt & principib; earū ·
ut de hierusalē quæ ē libanus cedri · & abi & ces potentes q; que & optimates · Altitudo sumitatis
& saltus carmeli tēplū ē · qđ q; infert ego fodi & bibi aquā & siccaui uestigio pedis mei oēs
riuos aggerū ut ob hoc dixit · quia p̄ multitudine exercitus oīa fluenta siccauerit ut pu
teos sibi fodere compulsus sit · ut quia oēs populos quos aque significant suo uastauit exercitu ·
ς Nūquid non audisti quæ olim fierī ex diebus antiquis ego blasphemiam illud & nē adduxi · & factū
est me eradicationē colluū compugnantiū & ciuitatū munitarū · habitatores ex breuiata ma
nu contremuer & confusi s sic fenū agri · & gramen pascue & herba tectorū que exaruit ante
quā maturesceret · Habitacionē tuā & egressum tuū & introitū tuū cognoui · & insaniā tuā con
tra me consurrexisti · ad uū sum me superbia tua ascendit in aures meas · Ponā ergo circulū in nari
bus tuis & frenū in labiis tuis & reducā te in uiā p̄ quā uenisti · Hec ex p̄sona dī contra uer
sutiā sentiēda sunt qđ ad blasphemia ei sic responderit dñs · Nū ignoras qđ hec quæ
mea fecerim uoluntate · & hec ego futura p̄dixerim · de p̄te facienda manu auerim ·
qđ olim decreui · hoc expletū est tempore ut colles idē principes qui tē se ante pugnabant
ciuitates munitissime me contrahente manū meā nec sōlitū p̄bente auxiliū eradicarent ·
& contremescerent aperirent · & conpararent non oliue & uineę fructuosiq; arbores
fenō & gramini herbisq; dominatū quæ fructigib; impedimenta s & ante marcescunt quam
maturitatē p̄ueniant · Itaq; & sessionē & egressū & introitū tuū ante agnoui & insaniam
contra me · dibaccaturus eras ypheris uaticinantibus sum locutus p̄ quos olim dicturū
me ouē in celū ascendā · sup sidera celi ponā thronū meū · ero similis altissimus · Itaq;

furor tuus & superbia peruenit in aures meas & nequaquã te ultra portabo. ut intellegas.
qd potuisti nomen potuisse te uiris; sed meo arbitrio. Mercabuntur enĩ impie gentes & infruc
tuose arbores ut pte quasi securim & serrã meã succiderentur & caderent. Itaq; ponã circulũ
siue chamũ in naribꝫ tuis ut blas phemantia ora constringã & nequaquã ultra talia loqui audeas.
frenũq; inicia labiis tuis qt tuã ferociam dom& & re reducat in assyrios ⁊c. ⁊. ⁊. ⁊.

Tibi aũt ezechia hoc erit signũ. Comede hoc anno que reppereris. In secundo aũt anno que sponte
nascuntur. Porro in anno ẽcio seminate & m& cite. & rt. Notandũ aũt qd in libro isaie ubi uerba
ipsius pphe ad regem ezechiam descripta sunt ita narratur: Comede anno hoc que sponte nascunt
& anno secundo pomis uescere. In anno aũt ẽcio seminate & m& cite. plantate uineas & comedite
fructũ earũ & mitte & id qd saluatũ fuerit de domo iuda & quod reliquum ẽ radicem deorsum
& facie & fructũ sursũ qde hierusalẽ exibunt reliquie & saluatio de monte sion. Zelus dñi exer
cituũ faciet. Nunc ad ipsũ ezechiã loqt. Hoc erit inquit signũ ex que futura pnuntio qd hoc
anno ea comedas que sponte nascunt. siue iuxta. lxx. que prius seuerat: Anno aũt secundo iuxta
symmachum pomis uescere. siue iuxta eos qui de pterritis segetibus & cadente interra semine
pullulauerint. In anno aũt ẽcio fugato iam assyrio & obsidione laxata seminate & m& cite. planta
te uineas & fructus earũ comedite. Siquidem parue urbis huius reliquie quecunq hostili uallant
exercitu & euasisse ẽ nonnulli. Tanta recipient rerũ omniũ abundantiã & felicitatẽ ut
instar arboris alta radice fundate pomis densissimis impleantur. De hierusalẽ enĩ & de mon
te sion egredientur reliquie & in plebem ẽrã nucleã. Nostro merito seleucidarũ ira. Immo zelo quo ad
uersus ipsius zelatus ẽ populũ suũ. Propterea haec dicit dñs de rege assyrio. Non intrabit ciui
tatẽ hanc & non iaciet ibi sagittã neoccupabit eam clipeus & non mittet contra eam aggerem.
In uia qua uenit per eã reuertet. & urbem hanc non ingredietur dicit dñs. protegamq; ciuitatem
istã & saluabo eã. p̃pt me. & p̃pt dauid seruum meũ. Propter futurorũ spẽ p̃sentẽ excutit & eum. di
cit aũt. q. a non suo merito seleucidarũ clementia conseruantur. immo patrum eox. & memoria mo
monentur & sue negligentie & illius fidei & iustitie qua mihi diligat dñs iustitiã ut posteri
Factũ ẽ igit in nocte illa uenit angelus dñi & percussit castra. XVIIII:: Cumque mane surrexissent
assyrios. cc. octoginta quinq; milia. Cuiq; diluculo surgentis se & uidit oĩa corpora mor
& recedens abiit. C. octoginta v. milia fortissimos uiros. a uno angelo una nocte
dumtaxat & absq; uulneribus occisos. mors seua discurrit. & excludens corporibus animas
dñi uoluntate. Super quo mirabile pomenon legit. & misit dñs angelũ & percussit omnẽ
uirũ robustũ & bellatorẽ & principem & exercitus regis assyrios. Reuersusque est
cũ ignominia in terrã suã. Quicunq; eo seruatus ẽ ut sciret potentiã dei & blasphemantia
ora comprimeret & fieret & q. testis illius maiestatis que paulo ante contempserat. ⁊. ⁊.
Et reuersus ẽ sennacherib rex assyrios & mansit in ninive. cuiq; adoranti & intem
plo nesrach deum suũ adramelech & sarasar filii eius percusserũt eũ gladio fugerũ

quē intrā armenios & regnauit esaraddon filius eius pro eo. Pharao quoq. inclecim egypti seruatē plagis ut nouissimus perieret. qđ & iste passurus est. cūq; reuersus est in nineuen urbem primam regni sui & ador & templo. Nesrach dm̄ suū quasi uictoriā de ostib; reportet & & delubrū idoli sui triūphans & gratulabundus incederet. Contemptor ueri dī impiosq; falsi nominis trucidatur ne angelico periret gladio qđ erat commune cū pluribus sed parricidio filiorū. Quicū fugā sent intrā ararath. qđ intelligitur armeniæ successisse imparis locum asaraddon. quem scriptura testatur mississe habitatores samariæ intra māner & inculta. Ararath aūt regio in armenia campestris ē per quā araxasis fluit incredibilis ubertatis ad radices tauri montis qui usq; illuc extenditur. Ergo & arcba in qua liberatus ē noe cum liberis suis cessante diluuio non ad montes generalit armeniæ dilatā ē. qui appellant ararath sed ad montes tauri altissimos qui ararath imminet campis.

Text. In diebus illis egrotauit ezechias usq. ad mortē & uenit ad eū esaias filius amos p̄pha & dixit ei. hec dicit dns dī. p̄cipe domui tuę morieris enī & non uiues. Ne eleuaretur cor ezechie p̄ incredibiles triumphos & de media captiuitate uictoriā. Infirmitate corporis ut sanaretur & audiret se ē moriturū ut conuersus ad dm̄ flectat sententiā eius. qđ quidē & in lona p̄pha & legimus & in comminationibus ⁊ tra dauid quæ dicuntur futura nec facta sunt. Non dō mutante sententiā sed reuocante humanū genus ad nouā ciā sui dns penitens est sup malicia. Nulla quæ in hoc mundo omnib; fiunt ab̄q; omnīs dī occulto consilio ueniunt. Nam cuncta dī secutura p̄sens ante secula decreuit. qualit̄ p̄secta disponantur. statuit quippe unhominib; aut uel quantū in huius mundi p̄speritas sequat̄ quantū aduersitatis ferias ferat. Ne ele tos ēlatio immoderata p̄speritas eleuet aut nimia aduersitas grauet, ⁊ tantū quoq; ē quantū imp sa uita mortale tēporaliter uiuat. Mā & si annos ezechie regi adhuc addidit omnīs dns. cūq; eo mori p̄misit tēpus enim ē moriturū. Quia nre quæstio orit quomodo ca pphēa dī. Dispone domui tuæ. q̄ morieris tu & non uiues. Cui cū mortis sententia dicta est. primus ad eū lacrimas ē uersa ad se. Sed pphēa dns dixit quo tēpore mori ipse merebatur nec dominica instituta con nullas ex largitate di annuit crescerent hoc quoq. ante secula p̄fixū fuit. atq; spaciū uitæ sapientia fortis est additū sine augmento p̄sciemiæ sunt intus statutū. Qui con uertit faciem suā ad parietem adorauit dns dicens. Conuertit̄q; ezechias faciem suā ad parietē qua tēplū ire non poterat. ad parietem aūt tēpli iuxta qđ salomon placitū extruxerat & absō lute ad parietē. Ne lacrimas suas ad sidentib; ostendere uideret. Aut certe iuxta hieremiā ad cor suū quicq; id̄ parietē cor appellat ut ut tota mente dm̄ p̄cetur. Obsecro dne mem̄to quomodo ambulauerim coram te in ueritate & in corde perfecto & qđ placitū est coram te fecerim. felix conscientia quæ ad fluctionis tēpore bonorū operū retor datur beati enī mundo corde quia ipsi dm̄ uidebunt. & quomodo alibi scribitur. quis gloria bitur pudicum habere sēcor. quod ita solutur p̄fectionē cordis ne o nunc dici

qđ idola distruxerit tẽpli ualuas aperuerit serpentẽ aneũ cõminuerit &itẽ fecerit que scr̃a commemorat; plerũ quẽ iusti aliquib; necessitatib; adflicti sua opera cogunt fateri. sed cũ ex dicta iusti audiunt. haec pelacionẽ pocius quã puritatẽ existimant plata. ex suis cordib; uerba iusta ex pensant & dici humilit̃ posse uerba bono nestimant. Sic grauis culba ẽ sibi hoc hominẽ arrogare qđ nonẽ. sic plerũq; culpa nulla ẽ. si humilit̃ bonũ dicat qđ ẽ. Unde sepe contingit ut iusti & iniusti habeant uera similia. sed tñ ex sẽper longe dissimile. & in quibus dicti dñs abiniustis offendit. Ineste quoq; iustis placatur. Nam phariseus ingressus tẽplũ dicebat. Ieiuno b̃ in sabato decimas do omnia quẽ possideo sed iustificatus magis publicanus quã ille exiit. Ezechias quoq; rex cũ molestia corporis adflictus ad extremitatẽ puenit & horatione conpunctus dix̃. Obsecro dñe meminto. quomodo ambulaueri cor̃ te in ueritate & in corde pfecto. Nec tunc dñs hanc confessionẽ pfectionis eius despexit aut remittit quẽmox in suis p̃cib; exaudiuit. Ecce phariseus se iustificauit in opere. Ezechias iustũ se aserit & ia in cogitacione. Atq; unde ille offendit inde iste dñm placauit. Cur itaq; hoc nisi qm̃ps dñs singulor uerba ac cogitationis pensat & in eis auribus superbia nons̃ que humili corde pferuntur. . . . .

Fleuit itaq; ezechias fl&u magno & antequã egrederetur ilius medii partẽ atrii factus ẽ sermo dñi ad eũ dicẽs. Reuertere die ezechie duci populi mei. Hec dicit dñs di patris tui dauid. Audiui orationẽ tuã uidi lacrimã tuã & ecce sanabite. Die tertio ascendes tẽplũ dñi & addam dieb; tuis quindecim annos. sed & de manu regis assirior liberabo te & ciuitatẽ hanc & protegam urbem istã p̃pt̃ me & p̃pt̃ dauid seruũ meũ. fleuit aũt fl&ŭ magno p̃pt̃ p̃missionẽ dñi addit quã uidebat in sua morte pericula. Eo eñ tẽp̃ ezechias filius non habebat. nam p̃mor̃tẽ eius manasses cũ xii. annor̃ cẽpit regnare coepit in iuda ex quo p̃spitatũ ẽ. post ter cẽ annũ concessẽ uite manasses ẽ genitũ. Ergo iste omis ẽ fl&us qđ disperabat xp̃m de suo semine nasciturũ. Alii ad sẽ quamis scos uiros morte terreri p̃pt̃ incertũ iudicii & ignorationẽ sententie dei. quẽ scelẽ habituri sint. Simulq; facti questio soluitur ac necessitatis uincula atq; causarũ qđ nequaquã dies mortis singulis p̃stituta sit sed uoluntate dei & ignotis mortalibus causis aliquis t moriatur. P̃ser tim cũ & statuta nunc ne necessitas differat & p̃mortẽ resuscitatos plurimos legeremus. Reuertitur aũt ad rem dñi unsione ut ipsa sanaret & p̃cussent. & uocat ezechias dux populi ei & filius dei cautes operabatur. fecerat eñ rectũ iuxta omnia quae fecit pat̃ eius dei. & auditur ei oratio uidet̃q; placere quo ambulauerat cor̃ dño in ueritate & in corde pfecto & fleuerat fl&u magno. & quod placere erat oculis ei fecerat adiciunt̃q; quindecim anni aduitã quos ille non postulauerat & insuper uenie eo regni securitas repromittitur. Sin aũt ut quidã putant in cor pore uiuere contemnatoẽ. & iuxta illum qđ dix̃. reuertere anima mea in requiẽ tuã. & in alio loco educ de carcere animã meã. Optanda ẽ mors ut de carcere liberemur. quomodo nunc dñs donat p̃ beneficio ut quis liberandus erat. ad huc xv. annis uiuat incarcere. . . .

Dixitq; isaias adferte massam ficorũ. quã cũ attulissent & posuissent super uicus eius curatus ẽ. .

Alium hebrei uerbū si iqd̄ pter mīere. lxx. ulcus sonare nonnulli. Nā & aquila simmachus q.
& theodotio. ea hoc. inp̄tati sunt. pḡt morbum regium intelligi uolunt. Cui contraria putan
tur t supra in cibo t ad posita in cōpori quae cūq. sunt dulcia. ergo ut dī potentia monstrar̄tur
p̄ces noxia & aduersas sanitas restituta ē. Alii sūm non ulcus. sed apostoma suspicantur.
quando tumens corpus octo & putres cente pure complet̄ur. & iuxta ar tē mediorū oīm
sanies siccioribus ficis atq. contusis incutis sup̄ficiem puocatur. ac p̄ hoc non spernen
dam ēe. medicinā quae usu constet & experimento quia & hanc fecerit dī.

·xxi· Dixerat aūt ezechias ad esaiam. qd̄ erit signū quia dñs sanabit me. & quia ascensurus
sim die tercio templū dñi. Cui ait esaias. hoc erit signū ad hūc. Quod facturus sit dñs sermonē
quē locutus ē. Uis ut ascendat umbra decim lineis. an uertatur retrorsum totidem gradib;
& rūrsq. Datur aūt signū ut sol decim gradib; reuertatur. quos nos iuxta symmachum.
lineas & horologii uertimus. Qui gradus intellexit lineis ut manifestiorē sensum
legentibus faceret. siue ita erant extructi gradus arte mechanica ut p̄singulos umbra
·B· descendens horarū spatia terminaret. Erat enī hora decima diei quando haec regi
p̄pheta loquebatur. Uis ergo inquit ut accedat umbra decim lineis. p̄cedente sole supra trā
p̄bore alas plagas usq. ad orientem. qd̄ subtus terra cotidiana consuetudine sui cursus
erat facturus. An ut reuertatur umbra totidem gradibus. conuersa retrorsum facie so
lis. Ipsoque per australē plagam adorientem regresso. At rex facile est inquit umbram
crescere decim lineis. Nec hoc uolo ut fiat. sed ut retrorsum decim gradibus.
Uidit namq. quia maioris miraculi ēe poterat. si sol contrariū suo mori cursum ageret. quā
si consuetudo. p̄cessu incedens. tam & simulato altius ideſt sua terras elatus ad orientē. quasi secun
di diei. mane nulla intercedente nocte facturus aduolaret. Nā & hoc qui in insula thule
que ultra britanniā est. ut multimis scriptoribus fama est. degunt. omni aestate diebus aliquot si
ne uiderit. quia sol extero orbi inoccasu & subterra positus. Ipsis nihil hominus tota nocte sup
er apparet. & quomodo aper te occidentis ad orientē humilis redeat. manifeste uide
re. donec tempore opportuno denuo toto orbi cōmuni exhorto reddat. sic & ueterū historiae
narrant homines aeui illius de partibus aduenisse habundantissime p̄dunt. Numquam
uidi hi qui interiora austri incolunt uidere solē p̄meridianas plagas adorigentē aboccasu
Quod signū & p̄sentis tēporis & futuris ex p̄ posterat. ut quo modo sol reuertetur ad ortū. ita
ezechiae uita addet textos annos reddit. Nobisq. in ebdomade dominicae
adeuentibus p̄resurrectionē xp̄i uix spatia prelentur. Solent sex. loca. in hac parte
monstratores intra conseptē templi ostendere gradus domus ezechiae ut achaz qd̄ sol p
eos descenderit. Sed numquā ego credam nondico achaz. qui rex impius fuit sed cuius
libet ex iusti domū fuisse. intē plo dī. Cū salomon ideirco dñs inter cetera offendisse
dicatur qd̄ in sublime aedificauerit mello unde aequiū templi deambulans interiora
palatii despicere solitus sit.

Solent quidã hos x gradus linearũ administeriũ xpi transferre ita utũbras figurarũ in descensionem xpi intẽprent ꝑ quos uerũ sol iusticie xps ꝑ resurrectionẽ ascendit. ꝓtulit itaq; 166.
gradus discensionis de dõ heuangelio fuit. qui magni cõsilii nuntius erat. de quo & iacob sic alloquit & dixit inquit angelus dñi. Ego sum deꝰ cui unxisti. titulũ & uouisti uotũ & huic angelũ & dñm ostendere &. Secundus gradus descensionis de angelo in patriarchis fuit. q in omnib; uirtutib; apls. Ipse est operatus. Per cuius inlegis datione. q & in lege ipse locutus est. Quartus gradus in lesu naue ut populũ in terrã repromissionis inducere &. quintus in iudicib; qui de populũ ꝑ eos ipse regebat. Sextus in regibus iudex. quia ineꝰ ipse regnabat. Septimus in ꝓphetis q ꝑ eos. adnuntiatus. Octauus in pontificibus q ipse summ̃ sacerdos est patris. Non in homine. Decim̃ in passione. ꝓ hos enim x gradus quasi pumbrã legis prisce xps descendit. Deinde rursus post resurrectionẽ suã soli iusticie xps per eosdem gradus sursum in celũ ascendit. Quorũ illã ũbrã legis ueritatis radius inlustrauit obscura reuelans. claustra reserat & Quo in tempore illo misit berodach baladan filius baladan rex babilonis libros & munera ad ezechiam. Audierat enim qd egrotasset & ezechias. & uisus est ei aduentu eoꝝ ezechias & ostendit eis domũ aromatum & auri & argenti. & pigmenta uaria. Unguenta quoq. & domũ uasoꝝ suoꝝ. & quia habere poterat in thesauris suis. Non fuit qd non monstraret & ezechiel in domo sua & in omnia potestati suae. Supra legimus. xviiii. mo anno regis ezechiae ascendisse sennacherib regem suã syriꝝ sup omnes ciuitates iuda munitas & cepisse eas & postea obsedisse lachis transisse lobnam misisse hierusalem partem exercitus sui. cesaq; pangelũ. centũ octoginta quinque milia exercitus eius & ipsũ fugisse. in mineuen. Inter ea tũq; filius in fano dei sui & regnasse pro adaradon filiũ eius. Egrotasse ezechiam & recepisse ꝓphetã nuntio sospitatis. factũ signũ incredibile ut sol decim orarũ spatiis reuerteretur ad ortũ suũ & bene- duplex. dies fit &. Nunc legimus quod in tẽpore illo. hoc est eodem anno quo haec gesta sunt misit. berodach. baladon filius rex babilonis libros & munera ad ezechiam. nonas quasi sennacherib. patri apud assyrios in regnũ successerat. decimus seu nonus rex seu uicesimus contigit. ex quo perspicuũ est aliud fuisse tunc regũ assyrioꝝ & aliud babiloniꝝ. Deniq; riam id est x tribus coepere assyrii. Iudã aute & hiezm postea legimus coepisse caldeos qui rex. nabochodonosor fuit & quia apud eos astrorũ obseruantia est. stellarũq; cursus usu & exercitatione cognitus. qd in dñi natiuitate monstratur. Intellexere solem duo- chie spatia duplicata. seruire eũ quẽ solũ dñi id est solem putabant. cuiq; causas huius mira- rationemq; ꝑquirerent. fama ꝑ omnes gentes uolitante didicerunt ꝓpter egrotationẽ regis & quam cursum signi clarissimi commutatũ quam non ex opinatione mea sed scripture sue fi- dei uerbis testatur. que dixere post alia. Ipse est ezechias qui obturabit superiorem fontem gion & auertit eas subter ad occidentem urbis dei in omnibus operibus tuis fecit ꝓspere que [illegible] Attamen in legatione principum babilonis qui missi fuerunt ad eum interrogarent de ꝑ

que acciderat sup̄ ēā. reliquit ēm dś ut tēptaretur & nota fierent oīa que erant in corde ei.
Idcirco aūt tēptationi relictus ē qui post tantam uictoriā & sōlis regressum. & congratulatio
nem regis potentissimi cor illius elevatū ē. Deniq. in eodem uolumine scribitur. Multi de
ferebant hostias & sacrificia dn̄o in hierm & munera ezechie regi inde & exaltatus ē coram
cunctis gentibus. In diebus illius egrotauit usq. ad mortē & orauit dn̄m & exaudiuit eū & dedit
ei signū sēd non iuxta beneficia que acceperat rēribuit. quia exaltatū ē cor ei. & facta ē
contra eū ira & contra iudam & hierm. Rursumq. scriptura sēa elatione ē cordis ei dicit pe
nitentiā magnā inferens. & humiliatus est postea eo q̄d exaltatū ēt. cor ei tam ipse quam
habitatores hierusalem & idcirco non uenit ira sup eos in diebus ezechie. Lxxus ē ergo ad
uentu legatox. berodach. quē patrē fuisse nabochodonosor hebrei autumant & in oblatione
munerū & congratulationes sanitatis suae. Ostendit q. ei iuxta. lxx. domū. nachotha p quam
machus transtulit aromatū suox & thesauros auri & argenti & ōdoramentox & unguenti optimi
q̄d in hebraico scribitur olei boni. & om̄s thesauros uasox gazē siue ut tibi legit uasorū suorū gaz
aūt ligna persarum eluuiae nuncupant. Nec ē hebreus sermo sed barbarus. Non fuit in
quit uerbū q̄d iuxta hebraicā consuetudinē. p̄r̄ frequentē accipit. quod non ostenderit ei in
mo sua & omnipotestatem suae. Unde dī ira iustissima quō n̄ sōlū thesauros suos atq. palatium
& templi ostenderit. quod certe fuit potestatis eius decimus ualuus auri lamminas ante ea
portauit aūt isaias pphēa ad regem ezechiam & dixit ei. quid dixerūt uiri isti & unde uenerāt
uenerūt ad tē. Et dixit ezechias de terra longinqua uenerūt a me de babylone & dixit quid uide
runt in domo tua. & dixit ezechias oīa que in domo mea sūt uiderūt. non fuit uerbū siue res quā
ostenderim eis in thesauris meis & dixit esaias ad ezechiā. audi uerbum dn̄i exercituum.
Ecce dies uenient & auferuntur oīa quae in domo tua s. & quae thesaurizauerūt patres tui usq. ad
diē. hanc in babylonem. Non relinquetur quicquā dicit dn̄s & de filiis tuis qui egredientur ex
te quos genueris tollentur. & erūt eunuchi in palatio regis babylonis. & dixit ezechias ad esaiā bo
num uerbū dn̄i q̄d locutus ē. & erit fiat tantū pax & ueritas in diebus meis. Tradunt hebrei ideo egro
tasse ezechiā quō post maudictā uictoriā iudeox & assyrii regis interitū non cecinerit laude
sed quasi cecinit morti & pharaone submerso. & debora interfecto sisara & annagenitosamuel
de commonitū ēt fragilitatis suae. Rursumq. post corporis sanitatē & regni magnitudi
nem offerri alia occasione superbiae quā ut prudens & dī cultox uitare debuerat. nec monstrare
thesaurizantis diuitias suas. quas dō tribuente possiderat. ex quo iuxta legis quoq. tropologiā
canimus non mittendas margaritas ante porcos. Nec dandū sēm cani. quem fidelis est spū
absconditae negotia & q̄cūq. hoc fierent omnis aur tus illius enerueretur. deinq. posteritas & amissi
aurum robore in mulierē redigit mōlitudinē. Ingreditur ergo ea quae ad regem & quasi
ad speculatorē. scisciter. quid dixerūt uiri isti & unde uenerūt. Duo mīrogat quid locuti s. & unde
uenerunt. Ille ad unum respondet altero p̄termisso. quod eū ex̄ facere. & supercilio le

gendumē. D&cerra longinqua uenēr admē debabylone. qđ quanto ēra longior sē. undeuenēr tanto
iste gloriosior. ppt quē uenēr. &uenēr inquit admē. quidebuerat dicere uenēr adglorificandū
dñm psigni magnitudine debabylone. que urbs intoto orbe potentissime. Rursumq. ysaias. Quid
inquit uenēr indomo tuā. &ille respondit. exparte uerū qđ omīa uiderint indomo illius.
Nec fuerit rēs quā non ostenderim eis intheasauris suis. Sed alterum tacēs dequouere batur of
fensam. qđ ostenderit eis cuncta que haberēt inpotestate sua. Haut dubiū quin&templi sup
pellectilem. ppt quem ysaias dīs ermone pferre sententiā. Audiuerbū dñi exeruū. Ueniēt dies quan
do omāhuer que indomotua sūnonttuo sedpatrū tuoꝝ labore quesita inbabylonē transferant
&desemine tuo fiant eunuchi maula regia. exquo hebrei uolunt. danihelem animam missalem
azariā. quifuere derege semine facto ēē eunuchos. quos inministerio nabochodonosor
fuisse non dubiū ēē. Dixitq. ezechias bonū ūbū dñi qđ locutusest. inquo abhebreis reprehendit.
Cur nonsit imitatus bonitatē morsi quilocutus addnm ē aut dimittit eis hanc noxiā. aut sinon
facis delemē inlibro tuo quē scripsisti. hecitaq. sententiae pphice ezechiā mystice contra po .H 99'
cerimus. plata accipi potest. quipost quā magnus urbibus exercescunt. quia cauere malignorū
spirituū insidias neglegunt. &celari nesciē urbibus noluit bonafua ostendendo hostiū
facium. &prudentes subito amittunt. quicquid diutius studentes operant. Hinc ppsalmis
tam dic tradidit incapturamatē urbiū eorū. &pulcritudinē ex inmanus inimici. Ur
bis quippe &pulchritudo argentiū inimica manibi tradtur. quaomne bonū qđ pconcu
piscentiā laudis ostendit. Occulti aduersarii urbe maciparī. hostes nāq. adrapinā puo
cant. quibus exnoticiae diuitias denudant. quo usq. eōs abeterna patria securitate dis
iungimur. Inlatronū insidiantiū inter ambulamus. qui ergo intimere. depdari formida
abscondat necesse est bona q. portat. Omiser qđ flectantes laudes hominū insen&ipsis
dissipant fructus labor. cūq. se ostendere aliens oculis appetunt. damnant qđ agunt
quosinimici maligni spūs dū adiactantiā puocant. exe sicut dixim opera captiuantes de
nudant. hinc ē eōs qđ peuangelū uerax dixit. Nesciat sinistra tua quidfaciat dextera tua
ut sit sit elemosinatua inabscondita. &pater tuus quiuid&inabscoso reddet tibi. hinc ē. qđ ecclē
ecclesia ppsalmista dr. Omnisgloria eius filiae regū abintus. hinc paulus ait. gloria nra haec ē
testimoniū conscientiae nrae. filia quippe regum ecta. que inbono ē obere spūalium primorum
pdicatione generum gloriā intus hab&. quahoc qđ agit inostentatione iactantiā nonhaba.
Gloriā suam paulus testimoniū conscientiae memorat. Quia fauoris eius alien nonappet utrequi
gaudia extra&ipsū ponere ignorat. Occultanda sergo quae agimus. ne haec inhanus ueniat re
re incaute portantes latrocinantiū spūm incursione pdam. Dormiuntq. ezechias cū pa
tribus suis &regnauit manasses filius eius pro. xii. annoꝝ erat manasses cūregnare coepisset
&. lv. quinq. annis regnauit inhierlm &dcra. Post mortē quoq. ezechie narrat scriptura
manassen filiū ei regnasse inhierlm qui cū adidola colenda &abominationes faciendas

siconuer ter & relinquens dñm patrũ suõx & bona exempla quæ ingenitore suo ezechia conspexerat. Locu
tus ẽ dñs ad eũ & ad populũ ei. & audire noluerunt. Ideirco sup induxit eis principes exercitus regis
assiriõx. coepõ quæ manasses & hunc cũ catenis atq. compedibus duxerũ in babylonẽ. qui post quã coarcus
tatus est orauit dñm dñm suũ & egit poenitentiã ualde corã dõ patrũ suõx. Deprecatus q. ẽ eũ & obse
crauit intente & exaudiuit orationẽ ei & reduxit eũ hierlm in regnũ suũ & cognouit manasses qđ
dñs ipse est dñs. Exemplar aũt manasse hæc poenitentia q. post cõmissa scelera nullus debet de di
·M· missa disperare. sed magis pro poenitentiã congruã spem habere uenię sicã pfecerit. ...
·xxiii· Post hunc regnauit filius ei ammon idolatra. post quã iosias filius ei rex iustissim regnauit qui
omnẽ spurcitiã idolox. quã patres sui fabricauerũ emundauit. & se in deũ cultu strenue exercu
it. & merito q longe ante hoc de illo pdictũ ẽ pph&e. Inpraet aũt iosias cauus ẽ sacrificiũ dñi ot sa
B. Quod aũt sequit de eodem rege qđ audito libro legis dñi quẽ helchias sacerdos inuenit in domo dñi
clos inuenit in domo dñi. scidit sibi uestimẽta sua. & misit & helchiã sacerdotẽ. & ceteros qui subsequen
ter adnumerantur adoldan pphetem uxorẽ sellũ. quæ habitabat in hierlm & in secunda. quid
significet illud. q dr̃ in secunda In libro paralypomenon declarat. Ubi scriptũ ẽ dep̃ fatore rege
ezechia. ædificauit quoq. agens industria omnẽ murũ qui fuerat dissipatus extruxit turres
& forinsecus alterũ murũ. Meminit huius loci & sophonias dicẽs. Vox clamoris a porta piscium
& ululatus a secunda. pquo ubi us edicio qđ pxmũ nom̃ loci transtulit. In masena. Masena quip
pe urbẽ sonat. qđ ergo dicit pph&issa habitasse in secunda. In secundi muri parte intelligen
qđ dr̃ clerosia rege. comminauit quoq. thafel. qđ est in conualle filii ennon. ut nemo consecra
ret filiũ suũ. aut filiã pigmẽ moloch. frequentissẽ in scripturis horũ mentio facta. Maximo
In libro regũ & hieremia pph&a. est aũt uallis eorũ. siue filii ennon. iuxta murũ hierlm con
tra orientẽ in qua nemus pulcherrimũ siloe fontibus irriguũ. thafel aũt siue thofel utrũq
eorũ scribit erat locus in eadem conualle iuxta piscinã fullonis. cuius meminit scriptura.
Iuxta agrũ acheldama qui usque hodie monstratur. ad australem plagã montis sion.
Solebant aũt in thafel. qui a locus erat. ano emissimus. Unde hodieq. horrox. pbt & dilucias posi
ta ora sacrificare demonibus. Nefandoq. igne suos consecrare liberos siue holocaustũ of
ferre. Sicut in libro uerborũ dierũ de achaz rege scriptũ est. Ipse est qui adolebat incensũ
in conualle benennon. & lustrauit filios suos in igne. Benennon siquidẽ filiũ ennon sigmficat.
Alius aũt ennon dr̃ hebraice geheñ. cuius nomine in nouo testamẽto poena inferorũ ge
henna cognominat. qui murũ. sic in conualle ennon quidam seruierũ. In qua pph&is arcesson
tibus periturã peccatores. ab his quæ per cauerũ & eterna damnatione puniuntur. Denuq. hie
remias cũ refert & pcepisse sibi dñm ac dixisse. Egredere ad uallẽ filii ennon. quæ ẽ iux
ta introitũ portæ fictilis. paulo post dixit. & non uocabit locus iste amplius thofel.
Sed uallis filii ennon. sed uallis occisionis & dissipabo consilium iude & hierlm. in loco isto & subiũ
cam eos gladio. Isaias quoq. manifestissime thofel infernũ appellat. qui cũ pph&ũ diabo

Interrui subnomine assur describere dicit. Nusce enī dñi pauebit assur uirga percussus & cer-
transitus uirge fundatus quā requiescere facit & super eū dñs. Stati quomodo & ubi cēt pe-
ritturus subdidit dicēs. Parata ē enī abberi thofeth. a rege pparata profunda & dilatata.
pulchre aut & dilatata quī thofeth. dr latitudo. Nutrimenta inquit ei ignis & ligna multa.
flatus dñi sicut torrens sulfuris succendens ea. Contaminauit aiūt iosias thofeth. tossa mor-
tuoꝝ. Ibi sicut insequentib; dealus idoloꝝ locis fecisse legitur. Talia quelib & immundadis
per gens. quatenus abominatione potius quā delectatione aptus omnib; qui aspicerent lo
cus apparere & qd sequit deodem rege iosia. Abstulit qq equos quos dederant reges iuda soli numini
templi dñi. & paulo post. Currus aiūt solis combussit igni. Ostendit omne gentiū idolatrariū sup stitu
tionis iudeos eo tempore fuisse mancipatos. Ita ut immemoratione solis quē more gentiliū dñm ēt
credebant simulacro ei quē fecerant. Currus equos q. subtraxerint. & hoc matris templi dñi. Sic
enī solent gentiles pingere & facere simulacrū solis. ut puerū imberbem in curru ponentes equos
eidem qs cursu celū petentes subiungant. Cui pte ea pueri aptant imaginem. quia sol ut in die
nouo oriturus. Nullū p se ta semū meidit. Vt aiūt eidem currus & equos tribuant. De miraculo
sumptū heliae pphe. quia cū rutileo & equis igneis ē raptus ad celū. Iohannes constantinopolit epūs
aestimat. Quia enī grece helios dr sol sic & sedulius cū de helie ascensu canere & ostendit dicēs. quia ful
mineꝝ plucens semita celi. conuenit heliꝝ meritoq. & nomine fulgens. hac ope dignus erat. Nā si ey
mon. sacchim una per accentū mittatur littera sol est. Audierat greci abissa helium equos eum ig
habere litteras fama pdebat. pdicari qd helias curru igneo & equis sit igneis ad celestia trans latus.
& ea re hoc ipso in alia depictū imparibe uidentes. Credidē uanis decepti nominis sol is hebraī
strui pcelū ēt designatū. & miraculū diuinitus factū. cōmutatē. Inarguūtū errorū humana
stultitia comūitatū. Quos imitari ipsi iudaei sategē ne malquo gentiliū stultissimis minus stulti
apparerent. Quod paulo post deo dem regi dr. Excelsa quoq. quae erant in hierlm addexterā pa
montis offensionis quae edificauerat salomon rex isr. & astaroth idolo sidoniꝝ & chamos offen
moab & melchom abominationi filiꝝ ammon. polluit rex & contriuit statuas luce clari
Qd excelsa nominare sol & scriptura loca in collib; posita frondentibus. Inquib; ut demonū
labant. & dño locoꝝ amoenitate adlecti contra inē dictū relicto altari qd erat in templo hos
rebant. Vnde sepius in hoc libro de regibus quiminus pfecte iusti fuisse dicit. Uerūtamen excelsa
abstulit; Montē aiūt offensionis montē idoli dicit. qui ni mirū consuetudinis ē scriptura
offensionem idola nuncupare; qua ut illis offendit dr offensionē & rursū sus adfir cultu
Sicut in hac ipsa sententia subsequenter intimatur. dūdicitur quae edificauerat salomon rex isr
astaroth idolo sidoniꝝ. & chamos offensionem moab. & melchom abominationem filiꝝ ammon. Vt
haec. qqui fallor palam ostendit. qd utrinā non ostenderetur. quia uidelicet & salomon deum isr
ab idolatriae scelere nūquā pfecte poenituit. Nam si fructus poenitentiae dignos faceret
gerit & antea ōia ut idola quae aedificauerat detruncare & tollerent. & non in scandalū stul

qui ipse confusus sapientissimus erroneа fecerat qs sapientes a recta facta relinquerẽ. Meminit sua & huius loci scriptura dicẽs. Tunc aedificauit salomon fanũ chamos idolo moab in monte quiẽ contra hierusalem & moloch idolo filiorũ ammon; Nec uideri contrariũ debẽt qd ibi mons ingens facta sunt haec idola contra huerbm. Hic in huerbm ee positus asseritur. quia ni mirũ in tanta erat urbis uicinia positus ut adipsã peruenire & ipsã quoq; sordib; quae inde congerebantur adtaminare uideretur.

Et conuertit iosias ut dicit ibi sepulchra quae erant in monte misitq; & tulit ossa de sepulchris & combussit ea super altare & polluit illud, Cur aũt iosias ossa mortuorũ congremare uoluisse super altare. Nisi ut ostenderet qd ipsa uana fuerũ eorũ sacrificia & non solũ pecudũ hostias demonibus offerebant sed & iã semet ipsos perfidiae idolatriae impotestatem demoniũ tradderẽ qui iusto dei iudicio simul cũ altare qd idoli fabricauerẽ dissipandi erant. Mistice aũt significat omis qui diaboli seruitio mancipati uitã sacrilegã temporaliter finierant & eternis cruciatibus consumendos dõi illis retribuente scidm ppria merita operũ illorũ. XXV.

Reuertitur q. est iosias hierusalem & pcepit omi populo dicẽs. facite phase dño deo uro scidm qd scriptũ e in libro foederis huius. Irtq. qd aũt p dictus rex eiectis idolis de terra. Nec non phitonibus & ariolis & omnib; immunditiis atq. abominationib; oblatis in octauo anno decimo regni sui dño phase celeberrimũ fecisse legit. Moraliter dee & nos ut purgemus primũ ira cordis nri abominib; uitiis & immundemus actus nros ab omni inquinamento peccatorii & laboribus; mortuis ut seruire possimus dño uiuenti. sicq. gratũ dño celebremus pascha. non uetq. non in fermento malitiae & nequitiae. sed in azimis sinceritatis & ueritatis. Secdm allegoriã aũt iosias iste typũ tenet dni & saluatoris qui salus & fortitudo dni merito dicit. Quia ipse e de quo scriptum dicit. Dns fortis christus potens in plio. & alibi ipse em saluũ faciet populũ suum a peccatis eorũ. Ipse quidem telo dei mundi trã. Iuda & huerbm ab omnibus immunditiis & abominationib; q per ydola dixit. Zelus domus tuae comedit me. De quo & hio. ait. Cuius uentilabrũ in manu sua & purgabit aream suã De quo & malachias dicit. Ecce uenit dicit dns exercituũ quis poterit cogitationem aduentus ei qui stabit ad uidendũ eũ. Ipse em quasi ignis conflans & quasi herba fullonum & sedebit conflans & emundans argentũ & purgauit filios leui & conflauit eos quasi aurũ & quasi argentũ & erũ dño offerentes sacrificia in iustitia & placebit dõ sacrificiũ iuda & hierusalem sicut dies seculi & sicut anni antiqui & accedam ad uos in iudicio & ero testis uelox maleficis & adulteris & periuris & qui calumniabant mercedem mercenarii & humiliant uiduas & pupillos & opprimunt peregrinũ nec timuerũ me dicit dns exercituũ. Celebrat ergo iosias uerũ phase in octauo decimo anno regni sui quando octaua & ante generali resurrectioni ppetrata seculi suos cũ perfectione bonorũ operũ perducit ad eterne beatitudinis requiem accipiendũ. Ceteris prius omnib; scandalis de regno ei de quo p dictus pphta ait. Ecce em dies uenit succensa quasi caminus & erũ omis superbi & omis facientes impietatem stipula & inflammabit dies uenies. Dicit dns exercituũ. q non relinquet eis radicem

&iermen &oriẽtis ubꝫ timentib; nomenmeũ · sol iustitiæ &sanitas inpennis ei · &egredimini &saliet
sicut uituli de ar ẽco &calcapitis impios cũ fuerint cinis supplanta pedib ũr ẽ &recte dictũ est
qd nonfactũ fuerit phase tale adiebus iudiciũ quiudicauer ẽ isr . &omniũ dierũ regũ isr &regũ
iuda sicut mostaus decimo annoregis iosiæ Inhirtm . quia ablatis figuris ueracit ẽ inthe iudi
cii transibunt scĩi demor te aduitã decorruptione adgloriã . Sicq . inconspectu condit orissui
incælesti hirtm in &ernũ gaudebunt . quia uidebitur dñi dex insion . &ciuitas illa nonegẽ &sole
neq . luna ut luceant in ea . Nã claritas dñi inluminabit eã &lucerna eius agnus ẽ . &ambulabũt gen
tes inlumine ei &reges ẽre adfer ẽ gloriã suã &honorem inillã &portæ ei nonclaudentur p die ẽ
nox enim nonerit illic &adferent gloriã &honor ẽ gentiũ inillã . Nec intrabit in ea aliquid coin
quinatũ &faciens abominatione ẽ &mendatiũ . Nisi quiscriptis ẽ inlibro uitæ agni &nomina cuita
tis &illa die dñs ibidem . benedictus dñs qũo mirificauit misericordiam suã cireũ stantiæ ✠ XXVII .

Occiso itaq . iosia rege inmageddo tulit populus ẽre . Ioachaz filiũ iosiae . &unxer ẽ eũ &constri
uer ẽ eũ regẽ p patre suo qũe pharao necho unxit inrebla &eduxit inægyptũ &imposuit multã
ẽre centũ talentis argenti &talento auri . regẽq . constituit eliachim filiũ iosiæ p iosia patre eius .
Vertitq . nomen ei Ioachim qd idẽ aũt int ẽrpretatio iosiæ significat quia pharaone necho int ẽpretatus
ẽ immageddo . Nisi p secutione ẽ antiqui hostis aduersus scõs p dicatores . quos p inuidiã nec itrade
re molitus . &auferre de terra ecclesiæ conatur . quatenus facilius totã plebẽ dissipare &in
uadere possit . Int ẽp aũt pharao dissipans . necho percussio mageddo deremptatione p missus
quippe diabolus consurgere aduersus scõs hoc solũ modo agit . hoc tristibus certat . quate
nus tempiando gregẽ dñi per cutiens dissip & . eosque primũ auferat quorũ solatio aduersus comm
hostem dimicare debuerant . Tulit populus terræ Ioachaz filiũ iosiæ &constituer ẽ eũ regẽ p pa
tre suo . Ioachaz quinti p tentus significat malos doctores quos populus terræ carnales uide
lic & ẽrena cupiditate dedit secundũ mores suos &consentientes uitiis suis personas ei
quos pharao inrebla unxit &inægyptũ duxit cũ diabolus p multitudinẽ adolatæ enor
decipit corda p latæ . Reblathem inmultitudo . Int ẽp . sicq . inspiritalis ægypti unctos
mis peccatorũ tenebrosũ mergit abyssũ . Ioachaz quoq . necho Ioachim regẽ constituit im
posuit multã ẽre . Centũ talentis argenti &talento auri . cũ malignus ipse pensũ ser uitii
in populo p hibere &expl ẽre ultrã sensu quã eloquio ei poma parata sunt obsequio . Unde Ioach
iuxta p ceptũ pharaonis unũ quemq . secundũ uires suas exegit ut clarẽ tam argentũ quam
aurũ . quatenus hoc redderet pharaõi q diabolus p sibi dedit os uiros abuno quoq . exigit se
cundũ uires suas peccati censum soluere sicq . inequit ẽ latis cottidie p parat p hibitionẽ sibi
Indieb; ei ascendit nabochodonosor rex babylonis &factus est eius seruus tribus annis
&rursũ rebellauit contra eũ &c&cetera . cũ semel quis cuilib & se mancipauit uitio non amo
multis dominis obnoxius erit . Unde Ioachim qũe pharao ante censũ sibi soluere coegit
Nunc nabuchodonosor rex babylonis sibi tribus annis seruire compellit adquẽ nabu

aliū intellegimus. Nisi eundem quē pharaonē ēē dicimus. principem uidelicet & confusionis & rectorem tenebrarū harū. ergo cū antiquus hostis aliquē sibi census peccati soluere persuadet. mox totū hominū suū redigere & plenū seruitiū expendere annon & quid est ergo aliud tribus annis regi babylonis seruū ēē quā psuasione delectatione. atq; consensu antiquo hosti subditū fare. & totū uitiis dedituū quasi libere abeo possideri. Sed sepe contingit qđ tales pdī misericordiā admoniti rebellare contra nequā spīm medicentur. Hinc ē qđ subdatur. rursū rebellauit contra eū. Nec tamen sufficit repellare sīn psteuerauerit incertamine. qui cū antiquo hostis potestate se exuere desiderat. necesse ē ut fortē contra eū dimicet. & adiutoriū a summa potentia assiduis pcibus implorēt. quatenus diuina gratia adiutus hostem fortissimū superare. & rugū durissimū euadere queat. ℣. XXVIII.

¶ Post Ioachim aūt regnauit Ioachin filius ei⁹ reo. & fecit malū cor̄ dño iuxta omnia que fecerat pat̄ eius. In tempr illo ascendēr serui nabuchodonosor regis babylonis in hierm. & cir cū data ē urbs muniti omb; uenitq. nabuchodonosor rex babylonis ad ciuitatē cūs seruis suis ut obpugnarent eā. egressusq. ē Ioachim rex iuda ad regē babylonis ipse & mat̄ ei & serui eius. & principes ei. & eunuchi ei. & suscepit eū rex babylonis anno octauo regni sui. & protulit inde omnes thesauros domus dñi. & thesauros domus regie & concidit uniuersa uasa aurea que fecerat salomon rex isrl in templo dñi iuxta uerbū dñi & transtulit omnem hierm & cunctos principes. & omnes fortes exercitus decem milia in captiuitatē. & omnem artificem & clusorem. nihilq. relictū ē excepto pauperib; populi terre. Transtulit quoq. Ioachim in babylonē & matrē ei. regis & uxores regis & eunuchos ei & iudices terre duxit in captiuitatē de hierm in babylonē & omnes uiros robustos. vii. mil. & artifices & clusores mille. omnes uiros fortes & bellatores ducēs eos rex babylonis captiuos in babylonem. ¶ Quod refert aut de nabochodonosor quia transtulerat omnē hierm & uniuersos principes & omnes fortes exercitus decem mil in captiuitatē addidit scriptura dicens. omnem artificem & clusorē hoc ē qđ supra idem populo isrl. philistim regnātes fecisse narrat̄ addidit. porro faber ferrarius non inueniebatur in omni terra isrl. Caueraut enim philistiim ne forte facerent hebrei gladiū aut lanceā. sicut enī tunc illi caueruntne inter fabros ferrarios hebrei arma ad repugnandū facerent. Ita nunc chaldei destructa hierm & uastata omni terra repmissionis satagunt ut nullus in ea remaneat artifex nullus clusa qui ut fedata urbis moenia componere ut possit resarcire dirupta. quicquid ergo quicquid apud gentē exterminatā artis inuenerant. totū babylonia transferūt uel ad nihilū ualent ultra uel illius ciuitatis utilitatibus pficiat. Cuius tam defendē historie simultū negligentie nīri temporis congruit non opinor allegoriā ēē pr&icendā. con text namq. qhierm & terra isrl ciuitatē xpi. Idest ecclesiā scām. Babylon aūt & chaldei & philistei ciuitatē diaboli. Idest omnem maligna siue hominū seu angelorum.

multitudinē designat. Seruntq; isti philistiim & chaldei cū fideles quiq; nomine tēn in ecclesia
consistentes; cū erū abiectis mundi & spiritib; uel hominibus deceptis aut auaritiae aut luxuriae
aut alteri cuilibet peccato mentis colla submittunt. Abducit aūt nabochodonosor hirtin & u
uer sos principes fortes exercitus xpi in captiuitatē. Cū magistros populos & eos quiuim
cibili animo dño seruire ac decalogū legis fideliter uidebant. Indi accepimi amore conseruare
subito siue illecebris mundi seu aduersitatibus subacti aut maioribus sese facinoribus polluunt.
aut certe in haeresim declinando apte apostasiae notam incidunt. Arma uero quibus contra di
abolum repugnantes libertatē adeo nobis donatā defendamus quae sit alia nisi eloquia scripturarū
in quibus & ipsius dñi & eōr exemplis quo ordine bella uitioq; superari debeant luce clarius
discimus. Sed philistiim filios irt fabris armorū priuant. Cū maligni spūs animos fidelium a medi
tatione sacrae lectionis secularia illis negotia inserendo retardant. Ne uel ipsi philis ex
ercitium resistendi fiduciā sumant & alios forte qui legere nesciunt ad resistendū uitiis
& hortando aut corripiendo accendant. Tollunt fabros armor cūeos q sacra eloquia nr.
mentū sceleribus obruunt ut discere bona quae didicerant prorsus erubescant. Trans
ferunt omnē artificem & edificatorē in babyloniā de hierm. cūeos qui multifaria uirtutū opere
pluribus prodesse & ciuitatē dei contra irruptiones temptationū munire solebant apposito
deflectum atq; ingenii quodtuitione sacrae ecclesiae impendere debuerant ad uoluptatē potius
regis uitioq; dispensare compellunt. qt si clausorē hoc loco non hostium siue murorū sed aliu
quos gemmariiq; intellegere uoluerimus ad unū profecto eundemq; spūm talis expositio fine
respicit. Dictū quippe est de sapientia quia aurū & multitudo gemmarū atq; ideo clausores
horū non alios aptius quā doctores intellegere ualemus. qui quā diu recte uiuunt ac docen
In ornatū sanctae ciuitatis industriae siue artis impendunt. Artifices erauerint quidam
rege chaldeorū captiui babyloniā transferuntur. & quo artificem & edificatorem abhinc
mus babyloniā transmigran hoc est talentū uerbi celitus acceptū intra desiderii
scientiā spūtalē & peccatoq; opera conuerti intellegendū est. Omnisq; uitiorum forte & bel
res simul incaptiuitatē ducitur hoc est eos qui debentur uitia fortes esse & bellatores ad
malignorū spūtuū deceptos atq; in carcerē spūs talis babylonie captiuatos. Necesse
ut opera demus quatenus sanctissimi regis potestatē euadamus. Vigilemus & sobrii
Timorē dei ante oculos semp ponamus & meditatorū ei obliuionē omnino fugamus. con
struamus nob turrim bonorū operū. & p pectū unq; illā conscendam indumentorū
tiae & galea salutis habentes scutū fidei & gladiū spūs qd est uerbū dei. custodiamus
portas sensū nrorū ne mors intret p fenestras nras omi custodia seruemus cur nr
ex ipso uita procedit. & ante omnia spem nram in regis caelestis bonitate ponamus. pet
ut eius gratia a malis omnib; liberemur. Sicq; erimi semp immunes ab hostibus
spūtalib; qbus fortitudo plebis sue & protector salutarius xpi sui est. q saluat omes
sperantes in se.

XXVIII. Igit ioachim captiuato constituit nabuchodonosor mathaniã patruũ ei⁹ eo. Imposuitq; nomen ei sedechiã uicesimum &primũ annũ &quis habebat. sedechias cũ regnare coepisset. &undecim annis regnauit inhierm fecitq; malũ corã dño iuxta oĩa quæ fecerat ioachim. quidnã sedechia ali ad intellegere possumus nisi qd in ioachim ante p̃diximus hoc̃ reales rectores in ecclesia qui munere &dono dñi uocantur &falsõ sibi nomen iustitiæ usurpant. Mathania eñ interp munus siue donũ sedechia iustus dñi qui xi. annis regnasse dicit. qd significat eũ transgressorẽ legis fuisse. Undenarius eñ numerus quidem arij supergredit̃ excessionẽ decalogi significat. Nec rite rex dici potest qui sendm mandata dñi semetipsũ &sibi subiectos regere no

Factũ est autẽ anno nono regni eius mense decimo decima die mensis. Lueſt Venit nabuchodonosor rex babilonis ipse &omnis exercitus eius in hierusalẽ &circũdederẽ eã &exstruxerunt in circuitu eius munitiones &claus est ciuitas atque uallata usq; ad xi mum annum regis sedechie. Nona die mẽsis pualuit ei fames in ciuitate nec erat panis populo terre &ceciderunt. Nouenarius numerus quiminus habet denario imperfectionẽ legis significat. sic uidemus transgressionẽ. &recte dicit̃ eñ qd nabochodonosor in nono anno regni sedechie obsederit ciuitatẽ mense xmo. &decima die mensis qa mali pastores cũ decalogi mandata q; scientiæ teneant opere &doctrina perficere neglexerunt. Necesse ẽ ut plebem sibi commissã antiquus hostis cũ suo exercitu obsidione circũdet &munitione erroris ac uitiorũ constructa claudat̃ uallando ciuitatẽ sicq; fames in ciuitatẽ p̃ualeat fames uitiorũ uerbi cũ ñ expendit̃ur libere panis doctrinæ populo terræ &interrupta ẽ ciuitas omnisq; uir bellator es nocte fu gerẽ. interrupta quidem p̃temptationis uarias malignorũ spirituũ custodia populorũ. inquiebuerant armis ciuitatẽ defendere nocte ignorantiæ &tenebris peccatorũ uallati fugiunt quæ secundm ueritatis uocẽ. mercennarius &qui nonẽ pastor uidet lupũ uenientẽ & dimittit oues &fugit &lupus rapit &dispergit oues. &apostolus quidor muti inquid uocẽ dicunt. &qui hebetes sunt nocte hebetes sunt. Set aũt sequit̃ qd puã portẽ que runt̃ duplam. murex abhortũ regis fugerẽ latentiũ arguit. mercimã doctorũ qui mẽ duplicem murex duorũ testamentorũ. constituti ñ belli gerere sed effugere quærunt &indulgentius magis diffluere qd hortus significat quã secure fideles hostibus obsistere.

Horro chaldei obsidebant mercimoniũ ciuitatẽ. fugit itaq; sedechias puã quæ ducit ad campestria cernitudinis &prospicitur est exercitus chaldeorũ regẽ. Cp̃hendit q. eũ in planitie hiericho &omnes bellatores quos eram cũ eo dispersi sunt &relinquer eũ. &rlq;. Malignus spiritus populũ cum eo dimittit rector fugit non admonet̃ de quibus scriptũ ẽ. Montes in circuitu ei &dñs in circuitu populi sui. ad campestria solitudinis hoc ẽ ad dilatationẽ luxuriæ. Unde scriptũ est. Angusta &arcta uia ducit ad uitã. Lata &spatiosa q. ducit ad mortẽ. Cp̃hendit q. eũ in planitie hiericho &omnes bellatores qui erant cũ eo dispersi sunt. &rlq; eũ. Recte ergo cũ uir tutes hominẽ deserẽ quæ eũ defendere debuerant in planitie hiericho capitur. hoc ẽ in defectione carnalis sensus.

hiericho cum inp luna & significat defectu carnis; Unde ille homo quide hierm decendebat
inhiericho inlatronis incidisse describit. Adp hensu ergo regi adduxer adregem babilonis inreb
latha. quilocutus e adeu iudiciu. hoc e iustu meo exercuit iudiciu. filios ait sedechie occi
dit coram do & oculos ei. exfodit. Unxitq. eu caten & adduxit inbabylone. Occidit rex babylonis aa
filios sedechie inreblatha coram eo. oculos quoq. illius eruit. Du sacra scriptura sedechie capti
uitate narrat ordinem captiuitatis intime denuntiat. Rex quippe babylonis e antiquus hostis
possessor intime confusionis qui priusq filios ante inuentis oculos crucidat. q sepe sic bona ope
ra infecit. ut haec se amittere. Ipse qui captiuus e animus dolens cernat; Na gemit ple
rusq. anim & tamen carnis sue delectationib; uictus bona quae gemuit amans p didit. Caq. patit
damna considerat. Nec tam uir tutus contra brachiu regi babylonis leuat. sed diu uidens
nequitiae pp & ratione per cutitur. Adhoc quandoq. peccata ut sup ducit ut ipso quoq. ratio
nis lumine priuatur. Unde babylonis rex extinctis prius filius sedechiae oculos eruit q ma
lignus spus subductis prius bonis operib; post & intellegentiae lumen collit. qd recte de
dechias inreblatha patit. Reblath quippe multa haec inp. & cem quandoq. & lumen
rationis claudit. qui prauo usu & iniquitatis suae multitudine grauat. .x. .xx. uiii.
Mense quinto septima die misit. Ipse e ann noni decimi regis babylonis: Venit nabuzardan
princeps exercitus seruus regis babylonis hierm & succendit domu dni & domum regis & do
mos hierm. Omnemq. domu ecombussit igni & muros hierm in circuitu destruxit. Omis exer
citus chaldeox. quierat cu principe militu. reliqua aut populi partem que remanserat
in ciuitate. & per fugas qui transfugerat adregem babylonis & reliquu uulgus transtulit
nabuzardan princeps militiae. & rtq. congruit ergo teporis ordo curatione undicte. Mense
quinto legitur uastata et ciuitas que pene tm theuchu legis seruare dispexit. & septimo di
misis q sabbata requie non custodiuit. & omnia ceraria p ceptis dnis egit frustra sibi bo
nis desecuritate p sceq. locoq habitatione. Ubi hieremia dns dicit. nolite confidere in uerbis ma
cu dicentes: templu dni templu dni templu dni e. quo si bene direxeritis uias uras & stu
dia ura. si feceritis iudiciu inter uiru & proximu eius aduenae & uidue & pupillo non feceritis & ali ma
ne sanguine innocente effuderitis in loco hoc. & post deos alienos non ambulaueritis in ma
lum uob met ipsis. habitabo uob cu in loco isto in tra qua dedi patribus uris a sclo & usq. in sculu. Ecce
uos confidetis in sermonibus mendacii qui non prodesse uob furari. Occidere adulterare iura
mentari libare baalim. & ire post deos alienos quos ignoratis. & uenistis & stetistis coram me in do
mo hac in qua inuocatu e nom meu. & dixistis liberati sum. eo qd fecerim omes abominationes
& nunc qua fecistis omia opera. haec dicit dns & locutus sum aduos mane e surgens & loquens &
audistis. facia domui huic in qua inuocatu e nom meu. & in qua uos habetis fiduciam & loco quem
dedi uob & patribus uris sicut feci silo. & proiciam uos a facie mea sicut proiecti omes fratres uros. uni
uersum semen effraim. Venit nabuzardan qui in p uentilabru siue p pheta alienus iudi

dñi nudo · ſup peccatores · princeps utriq; exercitus regis babylonis hic ꝟm intelligibi
lem & ſuccendit domum dñi cū antiquus hostis qui & rex confusionis & princeps omniū
iniquor̄ · tam maligniorū ſpirituū qui & iā impior̄ hominū plebē imbuit fideliū &
domū regis & domor̄ hiꝟm idē rectores & eos quos debuerant munitione pacis munere
inflammatos cupiditate ſubuertit. Omnemq; domū combuſſit ignis cūctus cuiusq; con
ſcientiā ꝓflammā inliciti amoris perturbauit · & muros hiꝟm mercatus destruxit
cūctorū orationū & murmurū ſtudia quę cōtra se ualere nouit indiſperatis diſ
ſoluit · ne ſpē ueniæ additum ſuccurrant auxilia & correctionis uitæ adꝟhendant
munimina populiq; incaptiuitatē ducens. De pauperib. ītē reliquit ametatores & agrico
las qui quotidies uerbo & exemplo ee potuerant puniā captiuis · ſtultis & debilib; com
mēdat agriculturā · quatenus numeri gratiæ ſpiritalis & fructū ſanæ doctrinæ manuesc
& agri populi fructifice & ſedulo magiſtri tribuli utriq; exercescant.

Columnas aūt aereas quæ erant intēplo dñi & baſes & mare aereū qđ erat indomorū confre
gēr chaldei & transtulēr omnia in babylonē. Columnas aereas & baſes doctores poſſemus ac
opere quiſonoritate ꝟdicationis & fidei firmitate debuer̄ alios ſuſtentare. Mare aereū
baptiſmi lauacrū & compunctionis lacrimarū equidē omia chaldei ſpiritales per inertiam
magiſtrorū de domo dñi aut ferre nitunt & confringere nā aut non remanent teſta quipos
ſunt. Ollas quoq; aereas & rutellas & tridentes & ſerfos & mortaria & ſtigmenta ſerri de incendio
tol. & omnia uaſa aerea in quib; ministrabant tuleruntq; diuerſa officia ecclesiaſtici
ordinis · dedi ſeruitio auferentes in ſuū usū nequiſſimū uertēr. Necnon & turibula & fiales
cū oratione quia diuinitus placari potuit & poculū uerbi qb; laſſi reſpicere debuerant
perdendo ſubuertunt. Quæ aurea aurea & quæ argentea argentea tulit princeps mi
litiæ quia tā ſonū ꝓfectū · quia & iā eloquium ueritatis hostis nequā de domo dñi auferre
dic quoq; princeps militiæ ſarasia ſacerdotem primū & ſophoniā · Immolit & ſecū in cōfuſionis ei
ſacerdotē ſenādin & treſ ianitores & decruciare eunuchum unū qđ erat ꝓfectus ſuper uiros
bellatores · & u. uiros de his qui ſtiterant coram rege quos repperit inciuitate & ſophar prin
cipē exercitus ꝓbabat erones de populo ītē & vii. uiros eiuulgo dimuoni fuerant
inuentos · quos tollens nabuzardan princeps militū duxit ad regē babylonis in reblatha ꝙ
percuſſit eos rex babylonis & inē fecit in reblatha in terra emath & transtulit iudā de terra ſua ·
Quia cū populares ſed & ſortes & principes in cēta diabolus decipere & peccatis decapuare ſata
git. Unde de ipſo in iob ſcriptū ē · Aſpice eius electos · tulit quoq; ſaralam qui in cē · unctus ſa
cerdotē pmū · Cum primū ecclē ordinē qui nec episcopus ē amore uoluptatis ītēne · & uitior
cia constringit. Tulit quoq; ſimulā & ſophoniā · qui in cē abscondit ſacerdotē ſenādin cū
reliquis ordinis uiros hoc ē · preſpiteros qui talentū uerbi dñi interra fodientes abscondere
contēnūt dominū ſubigit. & treſ ianitores · illos infidelis ianitores · qui hoſtiū fidei

apperire debuerant & tenentes dauid sagenam. Nec ipsi introire nec alios introire permiserunt de
ciuitate eunuchum unum qui erat prefectus supuros bellatores. & eunuchus iste significat eos quos
alibi scriptura sacra stultos uirgines appellat qui uasa olei uacua in manib; tenebant. Continen
tes uidelicet & se a cultu corporis nec tam olei gratiae & misericordiae in pectore suo habere uolebant,
qui frustra supuros bellatores constituunt cum arrogantia precauere immediatum; tulit & al
uros clerici qui sterent ante regem. illos profecto qui sensibus corporis uoluptati seruientes regi
uitio se prodidisse habent. & sophar princeps exercitus quippe habet tirones de populo terre. Sophar
nempe dissipans & diuidens. significans eos qui rudes mentis quos ad militiam christi nutrire debuerant pra
uis exemplis dissipantes ac o&u fidelium perrore sequestrant. & seruos eiulgo qui muenti fuerant
ciuitate. hoc est stultos operatores qui merito uulgi nomine nuncupantur. quia utilitatem
consilii ex diuino discere & factis implere neglexerant. hos scilicet omnes tollens nabuzardan
princeps militum duxit ad regem babylonis in reblatha percussitq. eos rex babylonis & interfecit in
reblatha in terra emath. quia antiquus hostis cum pinequitia sua tale predam abscisa euellens tollit.
hoc uoto ambit hoc toto studio agit ut ad ypsum mortis interfectionem eos producat. quos percutit
rex confusionis in reblatha hoc est in multitudine scelerum & amore uoluptatis. Vnde scriptura
dicit. lata & spatiosa est uia quae ducit ad mortem & multi sunt qui intrant per eam & transeunt latitudi
dem terra sua; Cum illi qui confessione nominis dei mentis uidebant habere pro scelera & peccata mul
tiplicia de terra uiri electi transducti in regnum confusionis & erroris abducant. Subquo imperio
quicum quinequiter seruientes perseuerauerint nec meretur ad ypsum ducatus regredi templum
templi enim ibidem rae edificare. Hi post aerumna presentis uitae tradentur incarceri mortis per
petuae ubi uermis ex nuqua morietur & ignis non extinguetur. Implebitur quippe in eis illa beati
petri apostoli sententia qua dicit. Melius quippe erat eis non cognoscere uiam iustitiae post
quam agnitionem retrorsum conuerti ab eo quae illis tradita est sco mandato quia accidit eis
ueritate. Sed dum quiscit uoluntatem domini sui & non facit uapulabit multis. qui autem nesciit
& non facit uapulabit paucis; AMEN

u uapulabit

Exarg

fe fe fe

ferunt

f 1

fe

Alig ferunt

f

tollitur

ferunt sine que rela ame tollitur

ferunt ferunt FERUNT

UT OFICIT HIC FI

UTO

ferunt

ferunt ophyr conuexi kemba

ferunt

ferunt

puer noster quesi meebs sa faceru nom

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

restauriert Oktober 1940 Heiland u. Kr.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

restauriert Oktober 1940 Heiland u. Kr.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg